HAYATINIZIN YOLCULUĞUNA HAZIRLANIN

Pİ'NİN YAŞAMI

2002 MAN BOOKER ÖDÜLÜ

FİLMİ 4 DALDA OSCAR® ÖDÜLLÜ

YANN MARTEL

İNKILÂP

12. BASKI

Pİ'NİN YAŞAMI

•

YANN MARTEL

Pi'nin Yaşamı / *Yann Martel*

© *2018,* İnkılâp Kıtabevı Yayın Sanayı ve Tıcaret AŞ

Yayıncı ve Matbaa Sertifika No: 44066

Bu kitabın her türlü yayın hakları Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince İnkılâp Kitabevi'ne aittir. Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının izni alınmaksızın, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Kapak tasarımı "FOX"un malıdır. Tanıtım amaçlıdır.
Bu materyalin kopyalanması veya izinsiz şekilde kullanılması kesinlikle yasaktır.

Sayfa tasarım Ümıt Yavuz
Düzelti S. Asaf Taneri

ISBN: 978-975-10-2010-9

21 22 23 15 14 13 12
ıstanbul, 2021

Baskı ve Cilt
İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ
Çobançeşme Mah. Sanayı Cad. Altay Sk. No: 8
34196 Yenibosna – İstanbul
Tel.: (0212) 496 11 11 (Pbx)

İNKILÂP Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ
Çobançeşme Mah. Sanayı Cad. Altay Sk. No: 8
34196 Yenıbosna – İstanbul
Tel: (0212) 496 11 11 (Pbx)
Faks: (0212) 496 11 12
posta@inkilap.com
www.inkilap.com

Pİ'NİN YAŞAMI

(Life of Pi)

YANN MARTEL

Roman

İngilizceden çeviren
Aylin Yengin

İNKILÂP

Yann Martel ve PI'NIN YAŞAMI'na övgü

"Size bir sır vereyim: altmışlı yıllarda doğmuş neslin, halen hayatta olan en iyi yazarı, Yann Martel'dir."

– L'HUMANITÉ (Fransa)

"Kurgu sanatının can çekişmekte olduğuna inananlar – söyleyin de şaşkınlık, keyif ve minnetle Yann Martel'in yazdıklarını okusunlar."

– Alberto Manguel

"Pi, Martel'in zaferi. O, hafif ve alaycı, kesinlikle inanılır ve saf. Tüm bu fantastik yolculuk, YAŞLI ADAM ve DENİZ' den esintiler taşıyor. Kitabın neşeli üslubu, zaten güçlü olan öyküye farklı bir anlam kazandırıyor."

– THE GLOBE AND MAIL (Toronto)

"Martel daha da şefkatli bir Paul Auster gibi yazıyor."

TIMES EDEBİYAT EKİ

"Martel, şimdiye dek dile getirilmemiş olanları dile getirmenin şaşırtıcı yönlerini bulmuş."

MAIL ON SUNDAY

"Italo Calvino'nun bir eşi."

INDEPENDENT ON SUNDAY

anne babama ve ağabeyime

YAZARIN NOTU

Bu kitap ben açken ortaya çıktı. İsterseniz açıklayayım. 1996 yılının ilkbaharında, ikinci kitabım olan ***Roma*** *Kanada'da yayımlandı. Pek iyi satış yapmadı. Ya eleştirmenler anlaşılmaz kimselerdi ya da kitabımı kötü bir övgüyle lanetlediler. Böylece okuyucular onu umursamadı. Bir palyaço ya da trapezci rolüne bürünme çabalarımı, medya sirki görmezden geldi. Kitap yerinde saydı. Kitapevlerinin raflarında, beysbol ya da futbol oynamak için bekleyen çocuklar gibi sıralı kitapların arasında durdu, hiç kimsenin takımına almak istemediği kavgacı, hımbıl bir çocuktu benimkisi. Hızla ve sessizce gözden kayboldu.*

Bu fiyasko beni çok fazla etkilemedi. Yeni bir öykü yazmaya başlamıştım bile, 1939 yılında Portekiz'de geçen bir roman. Ama kendimi huzursuz hissediyordum. Ve çok az param vardı.

Bu yüzden Bombay'a gittim. Aslında üç şeyi düşünecek olursanız, bu o kadar da mantıksız sayılmadı: Hindistan'daki yoksunluk her canlı varlığın huzursuzluğunu ortadan kaldırabilir; azıcık bir para sizi orada uzun süre idare eder; ve 1939'da Portekiz'de geçen bir romanın, 1939 Portekiz'i ile pek ilgisi yoktur.

Daha önce de Hindistan'a gitmiştim, kuzeyine, beş ay için. Bu yarıkıtaya ilk gidişimde tam anlamıyla hazırlıksızdım. İşin aslı, hazırlığım tek bir sözcükten oluşuyordu. Yolculukla ilgili planlarımı, ülkeyi iyi tanıyan bir arkadaşıma açtığımda, bana kayıtsızca şöyle demişti: "Hindistan'da komik bir İngilizce konuşurlar. Kazıklamak *gibi sözcüklerden hoşlanırlar." Uçağım Delhi'ye doğru inişe geçerken, arkadaşımın sözlerini hatırladım, yani* kazıklamak *sözcüğü, Hindistan'ın renkli, gürültülü, işlevsel çılgınlığı için yaptığım tek hazırlıktı. Bu sözcüğü fırsat buldukça kullandım ve gerçeği söylemek gerekirse oldukça işime yaradı. Tren istasyonunda çalışan bir memura, "Biletin bu kadar*

pahalı olduğunu sanmıyordum. Beni kazıklamaya çalışmıyorsunuz, değil mi?" dedim. Adam gülümseyip, monoton bir ses tonuyla, "Hayır beyefendi! Burada kazıklama olmaz. Size doğru fiyatı verdim," dedi.

Bu kez, Hindistan'a ikinci gidişimde beni nelerin beklediğini ve ne istediğimi daha iyi biliyordum: Bir dağ evine yerleşip romanımı yazacaktım. Kendimi büyük bir verandada bir masaya oturmuş, dumanı tüten çay fincanımın dört bir yanına dağılmış notlarımla hayal ediyordum. Puslu yeşil tepeler ayaklarımın önüne serilecek ve maymunların tiz çığlıkları kulaklarımı tırmalayacaktı. Hava tam kararında, sabahları ve akşamları hafif bir hırka, gün boyunca da kısa kollu bir şeyler giymemi gerektirecek sıcaklıkta olacaktı. Böylece yerleşmiş, elimde kalemim, asıl gerçeğin ortaya çıkması için Portekiz'i düş ürünü bir yapıta dönüştürecektim. Kurgunun amacı da bu değil midir zaten, gerçeğin seçici bir dönüşümü? Özünü ortaya çıkarmak için çarpıtılışı? Portekiz'e gitmeme ne gerek vardı ki?

Oteli işleten hanım, İngilizleri kovmak için verdikleri mücadeleyle ilgili öyküler anlatacaktı. Ertesi gün öğle ve akşam yemeklerinde neler hazırlamasını istediğimi söyleyecektim. O günlük yazmayı bitirdikten sonra, çay ekili engebeli arazilerde yürüyüşler yapacaktım.

Ne yazık ki roman, öksürmeğe başladı, titredi ve öldü. Olay, Bombay'in yakınlarında, az sayıda maymunu olan, ama çay tarlası bulunmayan Matheran'da gerçekleşti. Bu, yazarlığa özenenlerin başlarına gelen bir felakettir. Konunuz iyidir, cümleleriniz de öyle. Kahramanlarınız öylesine canlıdır ki, bir nüfus kâğıdına gereksinim duyarlar. Onlar için ayrıntılarıyla planlamış olduğunuz konu, sade ve ilgi çekicidir. Öykünüzü daha gerçekçi duruma getirmek için araştırma yapmış, kanıtlar –tarihsel, toplumsal, iklim ve yemek pişirmeyle ilgili– toplamışsınızdır. Konuşmalar akıcıdır, gerilim doruğundadır. Betimlemeler renkler, zıtlıklar ve ayrıntılarla doludur. Gerçekten de öykünüzün kusursuz olmaktan başka şansı yoktur. Ama hepsi bir araya gelince koca bir hiçtir. Vaat ettiği açık ve parlak söze karşın, an gelir, aklınızın bir köşesinde sürekli fısıldayarak size sıkıntı veren sesin, çıplak ve korkunç gerçeğin ta kendisini söylediğini fark edersiniz: İşe yaramayacak. Bir öğe eksik, gerçek bir öyküye hayat veren o kıvılcım, tarih ya

da yemek doğru olsa bile. Öykün duygusal açıdan ölü, işte sorun bu. Bunu keşfetmek insanı mahveder, inanın. Sizi acı dolu bir açlığın içinde bırakır.

Başarısız romanımın notlarını Matheran'dan postaladım. Onları Sibirya'daki hayali bir adrese gönderdim, iade adresi ise Bolivya'daki bir başka hayali adresti. Posta memuru zarfı damgalayıp, bir sınıflandırma kutusuna attıkta sonra, surat asıp oturdum, hevesim kırılmıştı. "Şimdi sırada ne var, Tolstoy mu? Bundan sonra, yaşantın için ne gibi bir parlak düşüncen var?" diye sordum kendi kendime.

Pekâlâ, hâlâ biraz param kalmıştı ve kendimi hâlâ huzursuz hissediyordum. Ayağa kalkıp, Hindistan'ın güneyini keşfetmek üzere postaneden çıktım.

Mesleğimi soranlara, "Doktorum," diyebilmeyi isterdim, çünkü doktorlar sihir ve mucizenin güncel sağlayıcılarıdır. Ama hiç kuşkusuz, bir sonraki virajda otobüs kazası geçirirdik ve ağlayıp ağıt yakan kurbanların arasında, tüm bakışlar üzerime çevrilmişken, onlara bir hukuk doktoru olduğumu açıklamak zorunda kalırdım; ardından başlarına gelen talihsizliklerden dolayı hükümete dava açmaları konusunda onlara yardım etmemi istediklerinde, işin aslı felsefe bölümünden mezun olduğumu söylemek zorunda kalırdım; sonra da çığlıkları kanlı bir trajediye dönüşmeden, Kiergaard'la pek ilgilenmediğimi itiraf etmek zorunda kalırdım ve saire. Alçakgönüllü, ezik gerçeğe sadık kaldım.

Yol boyunca, zaman zaman insanlardan, "Bir yazar mı? Gerçekten mi? Size uygun bir öyküm var," yanıtını aldım. Çoğunlukla öyküler, fıkra tarzındaydı, kısa soluklu, kısa ömürlü.

Madras'ın güneyinde özerk bir Birleşik Bölge olan, Tamil Nadu sahilindeki, Pondicherry'ye vardım. Burası nüfus ve yüzölçümü açısından, Hindistan'la ilgisiz bir yerdir –kıyaslamak gerekirse, Prens Edward Adası, Kanada'nın içinde bir dev sayılır– ama tarih onu oraya yakıştırdı. Çünkü bir zamanlar Pondicherry sömürge imparatorluklarının en gösterişsizi olan Fransız *Hindistan'ının başkentiydi. Fransızlar, İngilizlerle rekabet etmeyi çok istemişlerdi, ama elde etmeyi başarabildikleri tek yönetim bölgesi, birkaç küçük liman kentiydi. Yaklaşık üç yüz yıl boyunca bu kentlere sıkı sıkıya bağlı kaldılar. 1954 yılın-*

da, arkalarında güzel beyaz binalar, birbirleriyle uygun açılarda kesişen geniş caddeler, rue de la Marine ve Saint-Louis gibi sokak isimleri ve polis memurlarının taktıkları képi'leri –başlıklar– bırakarak Pondicherry'den ayrıldılar.

Nehru Caddesi'ndeki Hint Kahve Evi'ndeydim. Burası yeşil duvarlı ve yüksek tavanlı büyük bir odadır. Sıcak ve nemli havayı hareket ettirmek için, tepenizde pervaneler döner. Salon birbirlerinin eşi kare masalar ve onları tamamlayan dört sandalyeyle tıka basa döşelidir. Nerede boş yer bulursanız oraya oturur ve masanızı başkalarıyla paylaşırsınız. Kahve lezzetlidir ve Fransız tostu[1] *ikram ederler. Sohbet konusu bulmak kolaydır. Hatta bembeyaz dimdik saçları olan, çevik, zeki bakışlı yaşlıca bir adam benimle konuşmaya başlamıştı bile. Ona Kanada'nın soğuk olduğunu doğruladım, Fransızca'nın gerçekten de yalnızca bazı bölgelerinde konuşulduğunu ve Hindistan'ı sevdiğimi ve saire ve saire. Dost canlısı, meraklı Hintlilerle, omuzlarında sırt çantalarıyla gezen yabancılar arasında geçen sıradan hafif bir sohbetti. Çalışmalarımla ilgili anlattıklarımı, gözlerini ardına dek açarak ve başını sallayarak dinledi. Artık gitme zamanıydı. Elimi kaldırıp, hesabı istemek için garsonla göz göze gelmeye çalıştım.*

Sonra yaşlı adam, "Tanrı'ya inanmanı sağlayacak bir öykü anlatacağım sana," dedi.

Garsona işaret etmeyi kestim. Ama kuşkularım vardı. Karşımdaki bir Yehova Şahidi miydi yoksa? "Öykünüz, bundan iki bin yıl önce, Roma İmparatorluğu'nun kuytu bir köşesinde mi geçiyor?" diye sordum.

"Hayır."

Müslümanlığı yaymaya çalışan biri miydi? "On yedinci yüzyıl Arabistan'ında mı geçiyor?"

"Yo, yo. Bundan birkaç yıl kadar önce burada, Pondicherry'de başlıyor ve mutlulukla söyleyebilirim ki, sizin geldiğiniz ülkede sona eriyor."

"Ve Tanrı'ya inanmamı sağlayacak, öyle mi?"

"Evet."

"Bu çok iddialı bir söz."

(1) Fransız Tostu: Yumurtaya batırılıp tavada kızartılmış ekmek.

"O kadar da iddialı değil."

Garsonum geldi. Bir an için duraksadım. İki kahve sipariş ettim. Tanıştık. Adı Francis Adirubasamy idi. "Lütfen bana öykünüzü anlatın," dedim.

"Beni çok dikkatle dinlemelisin," diye yanıt verdi.

"Dinleyeceğim." Bir kalemle not defteri çıkardım.

"Söylesene, botanik bahçesine gittin mi?" diye sordu.

"Dün gittim."

"Oyuncak trenin raylarına dikkat ettin mi?"

"Evet, ettim."

"Hâlâ her pazar, çocukları eğlendirmek için oradan bir tren geçer. Ama bir zamanlar her gün, yarım saatte bir geçerdi. İstasyonlarının adlarını not ettin mi?"

"Birinin adı Gülkent. Gül bahçesinin hemen yanındakinin."

"Doğru. Peki ya öbürü?"

"Hatırlamıyorum."

"Tabelası indirildi. Bir zamanlar öbür istasyonun adı Hayvanat Bahçesi'ydi. Oyuncak trenin iki durağı vardı: Gülkent ve Hayvanat Bahçesi. Bir zamanlar Pondicherry Botanik Bahçesi'nin içinde bir hayvanat bahçesi bulunurdu."

Anlatmayı sürdürdü. Öykünün öğeleriyle ilgili notlar aldım. "Onunla konuşman gerek," dedi, öykünün baş kahramanından söz ederek. "Onu çok çok iyi tanıyorum. Artık erişkin bir adam. Ona her istediğini sorabilirsin."

Sonradan, Toronto'ya geri döndüğümde, telefon rehberindeki dokuz sütun dolusu Patel'in arasından, onu, baş kahramanı buldum. Telefon numarasını çevirdiğimde yüreğim hızla çarpmaya başlamıştı. Yanıt veren sesin, Kanada aksanının altında gizli, Hintlilere özgü vurgusu hissediliyordu, hafif, ama açık, havaya yayılan bir tütsünün dumanı gibi. "Bu çok uzun zaman önceydi," dedi. Ama yine de buluşmayı kabul etti. Birçok kez buluştuk. Bana, olaylar sırasında tuttuğu günlüğünü gösterdi. Onu kısa süre için, azıcık da olsa ünlendirmiş sararmış gazete kupürlerini gösterdi. Öyküsünü anlattı. Bu süre boyunca not aldım. Yaklaşık bir yıl ve hatırı sayılır güçlüklerden sonra, Japon Ulaş-

tırma Bakanlığından bir kasetle bir rapor aldım. Bu kaseti dinledikçe, bunun Tanrı'ya inanmanızı sağlayan bir öykü olduğu konusunda Bay Adirubasamy'ye katıldığıma karar verdim.

Bay Patel'in öyküsünü, çoğunlukla birinci tekil şahısta anlatılması oldukça doğal gelmişti – kendi sesiyle ve gözlerinin içinden gelerek. Öte yandan her hata ve yanlışlık bana ait.

Teşekkür etmek istediğim birkaç kişi var. Elbette en çok Bay Patel'e müteşekkirim. Ona olan minnettarlığım, Pasifik Okyanusu kadar sınırsız ve umarım öyküsünü anlatışım, onu düş kırıklığına uğratmaz. Öyküye başlamam konusunda, Bay Adirubasamy'ye teşekkür etmem gerekir. Onu tamamlamama yardımcı olan, örnek gösterilebilecek üç profesyonel memura minnettarım: Ottawa'daki Japon Büyükelçiliğinden, Bay Kazuhiko Oda'ya; Oika Denizcilik'ten Bay Hiroshi Watanabe'ya; ve özellikle de şu an emekliye ayrılmış olan Japon Ulaştırma Bakanlığından, Bay Tomohiro Okamoto'ya. Yaşam coşkusu konusunda, Bay Moacyr Scliar'a teşekkür borçluyum. Son olarak, Kanada Sanat Konseyi'ne en içten minnetimi bildirmek istiyorum, onların bağışları olmadan, 1939 Portekiz'i ile hiçbir ilgisi olmayan öykümü derleyemezdim. Eğer biz vatandaşlar sanatçılarımızı desteklemezsek, hayal gücümüzü, kaba gerçeğin sunağında kurban etmiş oluruz ve en sonunda hiçbir şeye inanmamaya, değersiz düşler görmeye başlarız.

I
Toronto ve Pondicherry

1. BÖLÜM

Istırabım beni mutsuz ve kederli etmişti.

Üniversite eğitimi ve düzenli, dikkatli dini alışkanlıklar beni yavaş yavaş hayata döndürdü. Bazı insanlar garipsemiş olsa da, dini alışkanlıklarımı sürdürdüm. Lisede bir yıl okuduktan sonra, Toronto Üniversitesi'ne girdim ve iki fakültede birden öğrenim görmeye başladım. İlahiyat ve hayvanbilim bölümlerinde. Dördüncü yılımdaki ilahiyat tezim, on altıncı yüzyılın ünlü Kabalacısı Safed'li İsaac Luria'ya ait evrenbilim kuramının bazı öğelerini içeriyordu. Hayvanbilim tezim ise üç parmaklı tembelhayvanların tiroit bezleriyle ilgili işlevsel bir analizdi. Tembelhayvanları –sessiz, sakin ve içgözlemsel– seçme nedenim yorgun benliğimi biraz olsun rahatlatmaktı.

İki parmaklı ve üç parmaklı tembelhayvanlar vardır, ama tüm tembelhayvanların arka ayaklarında üçer pençe olduğundan, bunu hayvanın ön ayakları belirler. Bir yaz, Brezilya'nın balta girmemiş ekvator ormanlarında üç parmaklı tembelhayvanları doğal ortamlarında inceleme şansına sahip olmuştum. Bunlar oldukça ilginç yaratıklar. Gerçek anlamdaki tek alışkanlıkları üşengeçlik. Günün ortalama yirmi saatini uyuyarak ya da dinlenerek geçiriyorlar. Uyku alışkanlıklarını test etmek için, ekibimizdekiler öğleden sonra, uyuyakalmalarının hemen ardından, beş tane üç parmaklı vahşi tembelhayvanın başlarının üze-

rine, içleri suyla dolu parlak kırmızı renkli plastik kaplar koymuşlardı. Ertesi sabah kaplar konuldukları yerdeydiler, içlerindeki su böcek kaynıyordu. Tembelhayvanın en meşgul olduğu zaman güneşin batış saatleridir, tabii bu durumda meşgul sözcüğünü kullanmak biraz ağır kaçabilir. Kendine özgü baş aşağı pozisyonda, ağacın kalın dallarından birine tutunup, saatte yaklaşık 400 metrelik bir hızla ilerler. Yere indiğinde, bir amacı varsa eğer, saatte 250 metrelik bir hızla, yani güdülenmiş bir çitadan 440 kat daha yavaş, sıradaki ağaca doğru sürünür. Eğer amacı yoksa, saatte dört ile beş metre kat eder.

Üç parmaklı tembelhayvan dış dünya konusunda pek bilgi sahibi değildir. 2'nin alışılmadık bir sersemlik, 10'un ise sıra dışı keskin bir zekâyı simgelediği, 2 ile 10 arasında değişen bir değer tablosunda, Beebe (1926) tembelhayvanın tat alma, hissetme, görme ve işitme duyularına 2, koku alma duyusuna da 3 vermişti. Vahşi ormanda, uyuyan üç parmaklı bir tembelhayvanla karşılaşacak olursanız, onu uyandırmak için dirseğinizle iki ya da üç kez dürtüklemeniz yeterli olacaktır; uyandıktan sonra mahmur gözlerle, sizin dışınızda her yöne bakacaktır. Belirsizce bakmasının nedeni, tembelhayvanın çevresindekileri bir sis perdesinin ardından görmesindendir. İşitme konusunda ise sağırdan çok, seslere karşı umursamaz olduğu söylenilebilir. Beebe, uyumakta ya da yemek yemekte olan tembelhayvanların yanlarında patlayan silahların, onlarda çok küçük tepkimelere yol açtığını kaydetmişti. Ve tembelhayvanın öbürlerine göre birazcık daha iyi olan koku alma duyusunu da abartmamak gerekir. Çürümüş dalları koklayarak, onlardan kaçındıkları söylenir, ama Bullock (1968), tembelhayvanların çürük dallara tırmanıp "sıkça" düştüklerini bildirmişti.

Hayatta nasıl kaldıklarını merak edebilirsiniz.

Tam anlamıyla, bu denli yavaş hareket etmeleri sayesinde. Hareketsizlik ve miskinlik, onları tehlikeden uzaklaştırır, jaguarların, leoparların, yırtıcı kartalların ve yılanların kendilerini fark etmelerine engel olur. Tembelhayvanın tüyleri, kurak mev-

simde kahverengi, yağmur döneminde ise yeşil renge bürünen bir suyosunu barındırır, böylelikle hayvan, çevresindeki yosun ve yeşillikle kaynaşıp, bir sincap ya da beyaz karınca yuvasıymış ya da ağacının bir parçasıymış gibi görünür.

Üç parmaklı tembelhayvan çevresiyle kusursuzca uyumlu, huzurlu ve otobur bir yaşam sürer. "Dudaklarında sürekli iyihuylu bir gülümseme vardır," diye belirtmişti, Tirler. O gülümsemeyi kendi gözlerimle gördüm. İnsanlara özgü ifadeleri ve duyguları hayvanlara yansıtanlardan biri değilim, ama Brezilya'da kaldığım o bir ay boyunca pek çok kez, dinlenmekte olan tembelhayvanlara bakarken, çevremde meditasyona dalmış baş aşağı duran yogilerin ya da kendilerini duaya adamış münzevi kimselerin, bilimsel araştırmalarımın ötesinde hayali yaşamlar süren bilge kişilerin varlığını hissetmiştim.

Kimi zaman ana dallarımı birbirlerine karıştırırım. İlahiyat eğitimi gören öğrenci dostlarımdan bazıları –kendilerini mantığa fazlaca kaptırmış ve bu yüzden sağlarını sollarını şaşırmış, her parlayanı altın sanan, kafaları karışmış bilinmezciler– bana üç parmaklı tembelhayvanı anımsatırdı ve yaşam mucizesinin böylesine güzel bir örneği olan üç parmaklı tembelhayvan ise bana Tanrı'yı anımsatırdı.

Oysa bilim adamı dostlarımla asla sorun yaşamazdım. Bilim adamları arkadaş canlısı, tanrıtanımaz, çalışkan olurlar, bira içmeyi severler, bilimle uğraşmadıklarında zihinleri cinsellik, satranç ve beysbol ile doludur.

Kendim hakkında böyle konuşabilir miyim bilmiyorum, ama çok iyi bir öğrenciydim. St. Michael's Koleji'ndeyken dört yıl üst üste okul birincisi olmuştum. Hayvanbilim bölümünden tüm öğrenci ödüllerine layık görülmüştüm. İlahiyat bölümünden ödül almadıysam eğer, bunun nedeni bu bölümde ödül olmayışıydı (dinsel eğitimin ödülü, fanilerin ellerinde değildir, bunu hepimiz biliyoruz). Ensesi bir ağaç gövdesi kadar kalın, pembe tenli ve dayanılmaz neşeli bir mizaca sahip o etobur oğlan olmasaydı, şimdiye dek çok sayıda ünlü Kanadalının almış olduğu

Toronto Üniversitesi'nin, üniversite öğrencilerine verdiği en yüksek ödül olan Eyalet Başkanı Akademik Madalyası'nı kazanabilirdim.

Hâlâ adam yerine konmamış olduğuma içerlerim. İnsan hayatta çok acı çekince, her yeni eklenen acı ona hem dayanılmaz hem de önemsizmiş gibi gelir. Benim yaşamım, Avrupa sanatına ait bir momento mori resmi gibidir; insanoğlunun çılgın tutkusunu anımsamak için yanıbaşımda sürekli sırıtan bir kafatası vardır. Bu kafatasını alaya alırım. Ona bakar ve şöyle derim: "Yanlış adamı seçtin. Sen hayata inanmıyor olabilirsin, ama ben de ölüme inanmıyorum. Hadi uzaklaş!" Kafatası kıs kıs güler ve daha da yaklaşır, ama bu beni şaşırtmaz. Ölümün yaşama bu denli sıkı sıkıya kenetlenmiş olmasının nedeni biyolojik gereksinim değil, çekememezliktir. Hayat o kadar güzeldir ki, ölüm ona âşık olur, her şeye sahip olmak isteyen, onu elinden bırakmayan kıskanç bir aşktır bu. Ama yaşam, biraz kayıp verse de –bedenini– ölümün pençesinden kurtulmayı başarır, hüzün ise geçmekte olan bir bulutun gölgesidir yalnızca. O pembe oğlan da Rhodes Burs komitesi tarafından seçildi. Onu seviyorum ve Oxford'da geçirdiği günlerin ona iyi bir deneyim kazandırmış olmasını umuyorum. Bolluk tanrıçası Lakshmi günün birinde beni cömertçe ödüllendirirse, ölmeden önce ziyaret etmek istediğim şehirler arasında Oxford beşinci sırada yer alıyor: Mekke, Varanasi, Kudüs ve Paris'ten sonra.

İş yaşantım hakkında söyleyecek fazla bir şeyim yok, kravatın bir ilmek olduğu ve dikkatli olunmazsa tersine dönüp insanı asabileceği dışında.

Kanada'yı çok seviyorum. Hindistan'ın sıcağını, yemeğini, duvarlarda gezinen evcil kertenkelelerini, beyaz perdedeki müzikalleri, sokaklarda başıboş gezinen inekleri, gaklayan kargaları, hatta kriket maçlarındaki konuşmaları bile, ama Kanada'yı çok seviyorum. Çirkin saç şekilleri olan sevecen ve zeki insanların yaşadıkları, sağduyu için fazlasıyla soğuk, ama bir o kadar da harika bir ülke burası. Kısacası, anavatanım Pondicherry'ye

dönmek için hiçbir nedenim yok.

Richard Parker bir süre benimle birlikte kalmıştı. Onu asla unutmadım. Onu özlüyor muyum yoksa? Evet. Onu özlüyorum. Hâlâ rüyalarıma giriyor. Bunlar çoğunlukla kâbus, ama sevgiyle bezenmiş kâbuslar. İnsan yüreği işte bu kadar garip bir şey. Beni nasıl böylesine apar topar bir şekilde, veda bile etmeden, hatta arkasına bile bakmadan terk edip gittiğini anlamıyorum. Acısı, yüreğimi parçalayan bir balta gibi içimde.

Meksika'daki hastanede doktorlar ve hemşireler bana inanılmaz derecede nazik davranmışlardı. Hastalar da öyle. Kanserli hastalar ya da araba kazası geçirmiş olanlar, öykümü duyar duymaz, topallayarak ya da tekerlekli sandalyeleriyle yanıma gelmişlerdi, üstelik yakınlarıyla birlikte, İngilizce bilmedikleri, benimse İspanyolca konuşmadığım halde. Bana gülümsemişler, elimi sıkmışlar, başımı okşamışlar, yatağımın üzerine armağanlar, yiyecek ve giyecekler bırakıp gitmişlerdi. Denetlenemez gülme ve ağlama nöbetlerine girmeme neden oluyorlardı.

Birkaç gün içinde, mide bulantısına, baş dönmelerine ve genel halsizliğime karşın, ayağa kalkabilir, hatta birkaç adım atabilir duruma gelmiştim. Kan tahlilleri sonucunda, kansızlık sorunum olduğu, sodyum oranımın çok yüksek, potasyumumun ise düşük olduğu ortaya çıktı. Vücudum su tutuyordu ve bacaklarım korkunç şişiyordu. Sanki bir çift fil bacağına sahipmişim gibi görünüyordum. İdrarım kahverengiye çalan koyu ve yoğun bir sarıydı. Yaklaşık bir haftanın sonunda normal sayılabilecek şekilde yürümeye başladım ve artık bağcıklarını bağlamadan da olsa ayakkabılarımı giyebiliyordum. Omuzlarımda ve sırtımda hâlâ yara izleri kalmış, ama cildim iyileşmişti.

İlk kez musluğu açtığımda, boş yere fışkıran suyun bolluğu ve gürültüsü beni öylesine sarsmıştı ki, tutarsız davranmaya başladım, aniden bacaklarım güçsüzleşti ve hemşirenin kollarının arasına düşüp baygınlık geçirdim.

Kanada'da ilk kez bir Hint lokantasına gittiğimde ellerimle yemek yemiştim. Garson bana eleştirel bakışlar atarak şöyle de-

mişti: "Gemiden henüz indiniz galiba?" Betim benzim attı. Bir saniye önce, ağzımın yanıbaşında, lezzetli lokmaların tadını çıkaran parmaklarım garsonun bakışıyla kirlendiler. Suçüstü yakalanan katiller gibi donakaldılar. Onları yalamaya cesaret edemedim. Bir suçlu gibi onları peçeteme sildim. Bu sözcüklerin beni ne denli derinden yaraladığının farkında değildim. Adeta tenime saplanan çiviler gibiydiler. Çatalla bıçağı elime aldım. Bu tür aletleri kullanmaya pek alışık değildim. Ellerim titredi. Sambarım* lezzetini yitirdi.

(*) Sambarım: Bir tür Hint Yemeği.

2. BÖLÜM

Sarborough'da yaşıyor. Ufak tefek, zayıf bir adam, boyu en fazla bir altmış beş. Koyu renk saçlar, koyu renk gözler. Şakaklarda aklar. Kırk yaşından fazla olamaz. Kahverenginde hoş bir ten. Dışarıda tatlı bir sonbahar havası var, ama yine de akşam yemeğine gitmek için kukuletası kürklü, kalın bir kışlık palto giymiş. Anlamlı bir yüz. Hızlı konuşuyor, ellerini sürekli hareket ettiriyor. Boş konuşmuyor. Doğrudan konuya giriyor.

3. BÖLÜM

Adımı bir havuzun adından esinlenerek koymuşlar. Anne babamın asla yüzmedikleri düşünülecek olursa, bu oldukça sıradışı bir durum sayılır. Francis Adirubasamy, babamın ilk iş yaptığı insanlardan biriydi. Zamanla yakın bir aile dostumuz oldu. Ona Mamaji derdim, *mama* Tamil dilinde *amca* anlamına gelen bir sözcüktür, *ji* eki ise Hindistan'da saygı ve şefkat belirtir. Ben doğmadan önce, yani henüz gençken, Mamaji yüzme şampiyonuymuş, Güney Hindistan şampiyonu. Ve tüm yaşamı boyunca bu rolü oynadı. Ağabeyim Ravi, bir keresinde bana Mamaji'nin doğduğunda, suyun içinde soluk almaktan bir türlü vazgeçmek istemediğini ve bu yüzden de doktorun, hayatını kurtarmak için, onu ayaklarından tutarak başının üzerinde çevirip durduğunu anlatmıştı.

"İşe yaradı!" demişti Ravi, elini başının üzerinde hızla döndürerek. "Öksürünce ağzından su geldi ve hava solumaya başladı, ama bütün eti ve kanı bedeninin üst kısmına hücum etti. Göğsünün bu kadar geniş, bacaklarının da o kadar cılız olması bu yüzden."

Ona inanmıştım. (Ravi amansız bir şakacıydı. Mamaji'yi gözlerimin önünde "Bay Balık" diye çağırdığı gün, yatağının

içine bir muz kabuğu koymuştum.) Altmış yaşına geldiğinde, hafif kamburlaşmaya ve yaşamı boyunca etkisinde kaldığı karşıt-yerçekimi, bedenini aşağı doğru çekmeye başladığında bile, Mamaji, Aurobindo Ashram havuzunda her sabah otuz tur yüzmeyi sürdürdü.

Anne babama yüzmeyi öğretmeye çalıştı, ama onlar deniz suyu dizlerine gelinceye dek güçlükle ilerleyip, kollarıyla gülünç yuvarlaklar çizmekten öteye gidemediler, kurbağalama alıştırması yaparlarken, sanki balta girmemiş bir ormanda yürüyorlar da, yollarına çıkan uzun otları elleriyle ayırıyorlarmış gibi görünüyorlardı, serbest yüzüş alıştırmasında ise, sanki bir tepeden aşağı yuvarlanıyorlar da düşmemek için kollarını sağa sola sallıyorlardı. Ravi de bir o kadar isteksizdi.

Hevesli bir öğrencinin aralarına katılmaları için, Mamaji'nin gelişimi beklemesi gerekmişti. Yüzme yaşına geldiğim gün –annemin tüm endişesine karşın, Mamaji uygun yaşın yedi olduğunu iddia etmişti– beni plaja götürmüş, kollarını denize doğru açmış ve "Bu sana armağanım," demişti.

"Ve neredeyse boğulmana neden olmuştu," diye diretmişti annem.

Yüzme hocama sadık kaldım. Onun denetiminde kumsala uzanıp, bacaklarımı çırpıp, kumu ellerimle iteliyordum ve her kulaçta soluk almak için başımı çeviriyordum. Kendine özgü, ağır çekimde bir öfke nöbeti geçiren ve çırpınan bir çocuğu andırıyor olmalıydım. Suyun içinde, Mamaji beni yüzeyde tutmaya çalışırken, elimden geldiğince iyi yüzmeye çalışıyordum. Bu, karadakinden çok daha güçtü. Ama Mamaji sabırlı ve yüreklendiriciydi.

Mamaji yeterli düzeye geldiğimi hissettiğinde, gülmelere ve bağrışmalara, koşmalara ve su sıçratmalara, mavi-yeşil dalgalara ve kabarcıklı dalga köpüğüne sırtımızı çevirip, kendimizi Ashram* yüzme havuzunun gerçek dikdörtgenliğine ve uygun düzlüğüne (ve giriş ücretine) attık.

(*) Ashram: Hindistan'a özgü bir dinlenme, meditasyon ve rehabilitasyon merkezi.

Tüm çocukluğum boyunca, haftanın üç günü oraya gittim, Her pazartesi, çarşamba ve cuma günü erken saatlerde, serbest dalda yüzen başarılı bir yüzücünün düzenli sabah ayinleri gibi. Bu ağırbaşlı yaşlı adamın yanıbaşımda soyunuşunu, üzerindeki her bir giysi parçasını düzenli bir şekilde atışını, bedenini yavaşça sergileyişini, hafif bir dönüş hareketiyle çıplaklığını nazikçe örtüşünü ve ithal malı o harika sporcu mayosunu asla unutmam. Dimdik ayakta dururdu ve hazırdı işte. Destansı bir yalınlığa sahipti. Zamanla yüzme antrenmanına dönüşen yüzme talimatları çok zorluydu, ama yine de bir kulacı giderek daha kolayca ve hızla atmanın vermiş olduğu o derin mutluluk vardı, art arda, hemen hemen hipnotize oluncaya, su, dökme kurşundan hafif bir sıvıya dönüşünceye dek.

İçimde suçluluk duygusuna neden olan bir zevkle denizlere dönmüş, alçakgönüllü bir gelgit hareketiyle kıyıya vurup bana uzanan ve hevesli Hintli çocuklarını yumuşak bir kement gibi sararak kavrayan güçlü dalgalara el sallamıştım.

Bir doğum günümde Mamaji'ye –on üç yaşlarında olmalıydım– iki tur kelebek yüzüşü armağan etmiştim. Sonunda o kadar yorulmuştum ki, ona güçlükle el sallayabilmiştim.

Yüzmenin yanı sıra yüzmeyle ilgili konuşmalar da vardı. Bu babamın en sevdiği sohbet konusuydu. Yüzmenin kendisine büyük bir güçle direndikçe, ondan söz etmekten daha da çok hoşlanıyordu. Yüzme bilgileri, hayvanat bahçesindeki sıradan konuşmalardan sonra onu dinlendiriyordu. İçinde bir su aygırı bulunmayan bir su, su aygırlı bir sudan o kadar daha kullanışlıydı ki.

Mamaji, sömürge yönetimi sayesinde iki yıl boyunca Paris'te okumuştu. Orada gününü gün etmişti. 1930'ların başıydı ve o dönemde Fransızlar Pondicherry'yi, İngilizlerin Hindistan'ın geri kalanını Britanyalılaştırdıkları kadar Galleştirmeye çalışıyorlardı. Mamaji'nin ne eğitimi gördüğünü tam olarak hatırlamıyorum. Sanırım ticaretle ilgili bir şeydi. Harika bir öykücüydü, ama derslerini ya da Eyfel Kulesi'ni ya da Louvre Mü-

zesi'ni ya da café'leri ya da Champs-Elysées'yi anlatmayı unuturdu. Tüm öyküleri yüzme havuzları ve yüzme yarışlarıyla ilgiliydi. Örneğin, 1796'dan kalma, Paris'in en eski yüzme havuzu olan Deligny Havuzu vardı, burası 1900 yılındaki olimpiyat oyunları için kurulmuş, Orsay rıhtımına palamarla bağlı, bir açık hava mavnasıydı. Ama bunca yıldır Uluslararası Yüzme Federasyonu tarafından onaylanmamıştı, çünkü havuz olması gerekenden altı metre uzundu. Havuzun suyu filtrelenmeden ve ısıtılmadan, doğrudan Seine Nehri'nden doldurulmuştu. "Soğuk ve pisti," demişti Mamaji. "Paris'i boydan boya kat eden su, zaten yeterince kirlenmişti. Sonra havuza girenler onu büsbütün iğrençleştirmişti." Komplocu fısıltılar ve iddiasını doğrulayan şok edici ayrıntılarla, Fransızların kişisel temizlik konusunda ne denli düşük standartlara sahip olduklarını anlatmıştı. "Deligny yeterince kötüydü zaten. Seine'in üzerindeki tuvaletlerden biri olan Bain Royal, daha da beterdi. En azından Deligny'deki ölü balıkları bir kepçeyle çıkartırlardı." Ama yine de olimpik havuz, olimpik havuzdur ve ölümsüz bir görkeme sahiptir. Gerçek bir lağım çukuru olsa da, Mamaji, Deligny'den sevgi dolu bir gülümsemeyle söz ederdi.

Château-Landon, Rouvet ya da Boulevard de la Gare'daki havuzlar daha iyiydi. Bunlar damları olan kapalı havuzlardı, karadaydılar ve dört mevsim açıktılar. Suları, civardaki fabrikalardaki buhar makinelerinden sağlanıyordu. Bu yüzden daha temiz ve daha sıcaktılar. Ama yine de biraz bulanık ve çok kalabalıktılar. "Suyun üzerinde o kadar çok salya sümük vardı ki bir denizanasının içinde yüzdüğümü sanırdım," diye kıkırdardı Mamaji.

Hébert, Ledru-Rollin ve Butte-aux Cailles havuzları artezyen kuyularıyla beslenen, aydınlık, modern ve geniş havuzlardı. Belediyeye ait havuzlar arasında üstün standartlara sahiptiler. Bir de, 1924 yılında Paris'teki ikinci olimpiyat oyunları için açılan, şehrin öbür olimpik havuzu olan Tourelles havuzu vardı tabii. Ve başkaları da vardı, bir sürüsü.

Ama Mamaji'nin gözünde, hiçbiri Piscine* Molitor'un ihtişamına sahip değildi. Yalnızca Paris'in değil, tüm medeniyet dünyasının gurur kaynağıydı.

"Tanrıların bile içinde yüzmekten keyif alacakları bir havuzdu. Molitor, Paris'in en iyi yüzme yarışı kulübüne sahipti. İki havuzu vardı, biri açık, biri kapalı. Her ikisi de küçük okyanuslar kadar büyüktü. Kapalı havuzunun iki kulvarı, antrenman yapmak isteyen yüzücülere ayrılmıştı. O kadar temiz ve berraktı ki, suyunu sabah kahvenizi yapmak için kullanabilirdiniz. Havuzun çevresindeki iki katta, mavi ve beyaz renklerde tahta soyunma odaları vardı. Aşağıya baktığınızda her şeyi ve herkesi görebilirdiniz. Kabinin dolu olduğunu işaret etmek için üzerine tebeşirle bir çarpı çizen kapıcılar, huysuz, ama dostane, topal, yaşlı adamlardı. Hiçbir azar ya da aptalca davranış onları telaşlandırmazdı. Duşlardan sıcak, rahatlatıcı bir su akardı. Bir sauna ve bir de spor odası vardı. Açık havuz, kışları bir paten sahasına dönüşürdü. Bir bar, bir kafeterya, geniş bir güneşlenme terası, hatta gerçek kumlu iki küçük plaj bile vardı. Her bir fayans, pirinç musluk ve tahta parçası pırıl pırıl parlardı. Orası – orası..."

Mamaji'yi susturabilen tek havuzdu, hafızası her şeyin sözünü edemeyecek kadar yüklüydü.

Mamaji anımsardı, babam hayal kurardı.

İşte bu dünyaya geldiğimde adımı bu şekilde aldım, Ravi'den üç yıl sonra aileme katılan ve hoş karşılanan son birey: Piscine Molitor Patel.

4. BÖLÜM

Sevgili ulusumuz, küçük bir toprakla kaynaşıp büyüdüğünde, bir cumhuriyet olarak yedi yaşını henüz doldurmuştu. Pondicherry, 1 Kasım 1954'te Hindistan Birliği'ne katıldı. Belediyenin yaptığı çalışmalar birbirini kovaladı. Pondicherry Botanik

(*) Piscine: Fransızca'da havuz.

Bahçesi'ne ait toprakların bir bölümü, heyecan verici bir iş olanağı sağlamak üzere ücretsiz kiraya verilecekti ve –al işte– Hindistan'ın, biyolojik ses düzeni açısından en modern yöntemlere sahip yepyeni bir hayvanat bahçesi olmuştu.

Göz alabildiğine bir arazinin üzerine kurulu, keşif gezileri için bir tren gerektirecek kadar kocaman bir hayvanat bahçesiydi, oysa eskidikçe küçülüyormuş gibi geliyordu insana, hatta treni bile. Şu an o kadar küçük ki başımın içine sığabiliyor. Güneş ışıklarının ve renklerin içinde yüzen, sıcak ve nemli bir yer hayal etmeniz gerekiyor. Ardı arkası kesilmeyen bir çiçek cümbüşü. Sayısız ağaç, çalılık ve sarmaşıklar – boru çiçekleri, devedikenleri, orman alevleri, kırmızı ipek pamukçuklar, hint kirazları, mangolar, papayalar ve üzerlerinde açık isimleri yazan etiketleri olmasa ne olduklarını asla bilemeyeceğiniz bir sürü bitki. Banklar var. Bu bankların üzerinde uyuyan ya da gerinen adamlar görürsünüz ya da oturan çiftler, birbirlerine utangaç bakışlar atan, elleri havada dalgalanıp, tesadüfen birbirine değen genç çiftler. Ansızın, ince uzun ağaçların arasından baktığınızda, sizi sessizce incelemekte olan iki zürafa görürsünüz. Karşılaştığınız en son sürpriz bu değildir. Kısa bir süre sonra, koca bir maymun sürüsünün öfkeli çığlıklarıyla irkilirsiniz, sonra garip kuşların tiz feryatları onların seslerini bastırır. Bir turnikeye gelirsiniz. Dalgınca bir miktar para ödersiniz. İlerlersiniz. Alçak bir duvar görürsünüz. Bu alçak duvarın gerisinde ne ile karşılaşmayı hayal edersiniz? İçinde iki kocaman Hindistan suaygırı bulunan sığ bir su birikintisiyle değil herhalde. Ama karşınızda bunu bulursunuz. Ve başınızı çevirdiğinizde, bu süre içinde orada duran bir fil olduğunu görürsünüz, o kadar büyüktür ki ona dikkat bile etmemişsinizdir. Ve gölün içinde yüzenlerin suaygırları olduğunu fark edersiniz. Baktıkça daha fazlasını görürsünüz. Hayvanat bahçesi kentindesinizdir!

Babam Pondicherry'ye taşınmadan önce, Madras'ta bir otel işletirdi. Hayvanlara karşı sonsuz ilgisi, onu hayvanat bahçesi işine yöneltti. Otel yöneticiliğinden, hayvanat bahçesi işletmeci-

liğine doğal bir geçiş yapmış olduğunu düşünebilirsiniz. Pek sayılmaz. Birçok açıdan, hayvanat bahçesi idare etmek, bir otelcinin kâbusudur. Düşünün bir kez: Konuklar asla odalarından ayrılmazlar; yalnızca yatak değil tam pansiyon konaklama isterler, sürekli ziyaretçileri vardır, kimisi gürültücü ve başa çıkılmazdır. Odalarını temizlemek için, teraslarında aylak aylak gezinmelerini, teraslarını temizlemek içinse gözden kaybolup odalarına çekilmelerini beklemek zorunda kalırsınız; üstelik konuklar pis oldukları kadar içmeye de çok meraklı oldukları için temizlenecek çok şey vardır. Her konuğun kendine özgü bir beslenme programı vardır, sürekli olarak servisin yavaşlığından şikâyet eder ve asla bahşiş vermezler. Açıkça konuşmak gerekirse, çoğunun cinsel sapkınlıkları vardır, ya korkunç bastırılmış ve çılgın şehvet patlamalarına yatkın ya da açıkça baştan çıkmış, ama her iki durumda da arsız, özgür ya da aile içi ilişkileri yüzünden yönetimi çileden çıkarırlar. Sizce bunlar, otelinizde ağırlamak isteyeceğiz türden konuklar mıdır? Pondicherry Hayvanat Bahçesi, kurucusu, sahibi, müdürü ve elli üç kişinin başı olan babam Bay Santosh Patel için birkaç mutluluk ve çok sayıda bela kaynağıydı.

Bana göre, yeryüzüne inmiş bir cennetti. Bir hayvanat bahçesinde büyümüş olduğumdan, çocukluğumla ilgili yalnızca güzel anılara sahibim. Bir prens gibi yaşadım. Hint prenslerinin çocukları, bu denli büyük oyun alanlarına sahip miydiler acaba? Hangi sarayın böylesi bir yabanıl hayvan koleksiyonu vardı? Çocukken çalar saatim aslanların kükreyişleriydi. Birer İsviçre saati değillerdi, ama her sabah saat beş buçuk ile altı arasında başlarını geriye atıp kükreyecekleri konusunda aslanlara güvenebilirdiniz. Kahvaltı, gülünç şempanzelerin, ibibiklerin ve Avustralya tepeli papağanlarının çığlıklarına ayarlıydı. Okula, yalnızca annemin sevecen bakışları değil, zeki bakışlı susamurlarının, iriyarı Amerikan bizonlarının ve gerinip esneyen orangutanların eşliğinde giderdim. Bazı ağaçların altından koşarak geçerken yukarı bakardım, aksi halde tavuslar üzerimi kirletebilirdi. En iyisi, koca saksağan sürülerini barındıran ağaçların altından git-

mekti; oradaki tek tehlike, saksağanların sabahın erken saatlerinde çene çalıp, verdikleri ahenksiz gıcırdama konseriydi. Çıkışta, terrariaların* orada durup, mat ve canlı yeşil ya da sarı ve koyu mavi ya da kahverengi ile soluk yeşil renkteki parlak kurbağaları izleyebiliyordum. Ya da gözüm kuşlara takılıyordu: Pembe flamingolar ya da siyah kuğular ya da tek ibikli deve kuşları ya da daha küçükleri, gümüş elmas kumrular, parlak başlı sığırcıklar, şeftali yüzlü muhabbetkuşları, Nanday papağanları, turuncu alınlı muhabbetkuşları. Fillerin, fokların, büyük kedilerin ya da ayıların o saatlerde iş başında olmaları beklenemezdi, ama köpek maymunları, makaklar, şempanzeler, jibonlar*, geyikler, tapirler*, lamalar, zürafalar, lemurlar erkenciydiler. Her sabah, ana kapıdan çıkmadan önce sıradan, ama bir o kadar da unutulmaz, son bir manzarayla karşılaşıyordum: Kaplumbağalardan oluşan bir piramit, mandrilin* yanardöner uzun burnu; zürafanın görkemli sessizliği; suaygırının sarı renkli açık duran kocaman ağzı; Macaw* papağanının, gagası ve pençeleriyle dikenli tellere tırmanışı; hüthüt kuşunun gagasını çırparak selamlayışı; devenin baygın, çapkın bakışlı ifadesi. Ve tüm bu zenginlikler, ben okula yetişmeye çalıştığım sırada, hızla meydana geliyordu. Bir filin, cebinize gizlediğiniz bir fıstığı bulma ümidiyle, üstünüzü başınızı dostça aramasının ya da bir orangutanın saçlarınızın arasında, atıştırmak için bir kene bulmaya çalışmasının ardından başınızın tamtakır bir kiler olduğunu fark ettiğinde düş kırıklığı içinde hırlamasının ne demek olduğunu, okul çıkışında hiç acele etmeden keşfetmiştim. Keşke, sessizce suya dalan bir fokun ya da bir daldan öbürüne atlayan bir örümcek maymununun ya da başını yavaşça çeviren bir aslanın kusursuzluğunu tam anlamıyla ifade edebilseydim. Ama böylesi durum-

(*) Terraria: Hayvanat bahçesinde kara hayvanlarını yetiştirmek için, doğal hayat şartlarına uygun olarak hazırlanmış suni yer.
(*) Jibon: Bir tür uzun kollu ve kuyruksuz maymun.
(*) Tapir: Bir tür domuz.
(*) Mandril: Batı Afrika'da yaşayan ve sürü halinde gezen bir cins iri ve yırtıcı maymun.
(*) Macaw: Tropikal Amerika'ya özgü iri bir papağan

larda dil yetersiz kalır. Onu hissetmek istiyorsanız, zihninizde canlandırmak en iyisi.

Hayvanat bahçeleri için en uygun ziyaret zamanı, tıpkı doğadaki gibi güneşin doğduğu ya da battığı saatlerdir. Hayvanların büyük bir çoğunluğu bu saatlerde canlanır. Uyanırlar ve barınaklarından çıkıp, ayaklarının ucuna basarak suyun kıyısına inerler. Postlarını sergilerler. Şarkılarını söylerler. Birbirlerine dönüp ayinlerini yerine getirirler. İzleyen gözler ve dinleyen kulaklar için gerçek bir şölendir. Gezegenimizi süsleyen yüce gönüllü ve türlü türlü yaşam ifadelerini sayısız saatler boyunca, gizlice gözlemledim. Duyuları şaşırtacak kadar parlak, yüksek sesli, esrarengiz ve hassas bir olaydır.

Hayvanat bahçeleri hakkında da, en az Tanrı ve din hakkında duyduğum kadar çok sayıda saçmalık dinledim. İyi niyetli, ama yanlış bilgi sahibi insanlar, hayvanların vahşi doğada "özgür" oldukları için "mutlu" olduklarını düşünürler. Bu insanların akıllarından genellikle büyük ve yırtıcı hayvanlar geçer, bir aslan ya da bir çita gibi (bir gnu* ya da bir karıncayiyenin yaşamı pek sık yüceltilmez). Bu vahşi hayvanı, dindarca kısmetine boyun eğen avını midesine indirdikten sonra, yediklerini sindirmek için bozkırlarda dolaşırken ya da yeme işini iyice abarttığında, formunu korumak için koşarken hayal ederler. Bu hayvanı, ailesiyle birlikte ağaçların dalları arasından gülümseyerek güneşin batışını izlediği sırada, evlatlarını gururla ve şefkatle denetlerken hayal ederler. Vahşi hayvanın yaşamının basit, soylu ve anlamlı olduğunu hayal ederler. Sonra o vahşi hayvan kötü ruhlu insanlar tarafından yakalanıp, küçük hücrelere kapatılır. "Mutluluğu" yıkılır. "Özgürlük" için var gücüyle çırpınır ve kaçmak için elinden geleni yapmaya çalışır. Çok uzun süre "özgürlükten" yoksun bırakılınca, hayvan kendi kendinin gölgesi haline gelir, ruhu zarar görür. Bazı insanlar bunları hayal ederler.

(*) Gnu: Öküz başlı, kıvrık boynuzlu, yeleli ve uzun kuyruklu bir Güney Afrika antilobu.

İşin aslı bu değildir.

Vahşi doğadaki hayvanlar, korku oranının yüksek, yiyecek oranının ise düşük olduğu bir ortamda, affı olmayan bir toplumsal hiyerarşinin içinde gereksinim ve içtepi dolu bir yaşam sürerler, topraklarını sürekli olarak korumaları ve asalakları sonsuza dek ortadan kaldırmaları gerekir. Böylesi bir bağlamda, özgürlüğün ne anlamı vardır? Uygulamada, vahşi doğada yaşayan hayvanlar, ne zaman, ne mekân ne de kişisel ilişkiler açısından özgür sayılırlar. Teoride –yani, fiziksel bir olasılık kadar basite indirgendiğinde– bir hayvan, türüne özgü tüm toplumsal gelenekleri ve sınırları görmezden gelerek, başını alıp gidebilir. Böylesi bir olayın, bizim türümüzden bir canlının, örneğin tüm olağan zorunluluklara –ailesine, arkadaşlarına, topluma karşı– sahip bir dükkân sahibinin başına gelmesi, her şeyi arkasında bırakıp, cebinde yalnızca bozuk paralar ve üzerindeki giysilerle çekip gitmesi pek olası değildir. Tüm canlı varlıkların en cesuru ve en akıllısı olan insan maceraya atılıp bir yerden öbürüne gitmezse eğer, herkese yabancı olan, hiç kimseye borçlu olmayan, çok daha tutucu bir yaradılışa sahip bir hayvan bunu neden yapsın? Evet hayvanlar kesinlikle tutucudurlar, hatta gerici oldukları bile söylenebilir. En ufak bir değişiklik bile onları üzebilir. Her şeyin günlerce, aylarca aynı kalmasını isterler. Sürprizlerden hiç hoşlanmazlar. Bunu uzamsal ilişkilerinden gözlemleyebilirsiniz. Bir hayvan, gerek hayvanat bahçesindeki, gerekse vahşi doğadaki ortamında tıpkı satranç tahtasının üzerinde hareket eden taşlar gibi yaşar – anlamlıca. Bir kertenkelenin ya da bir ayının ya da bir geyiğin bulunduğu yerle, bir satranç tahtasının üzerindeki atın yeri arasında rastlantı ya da "özgürlük" açısından hiçbir farklılık yoktur. Her ikisi de bir biçim düzenine ve bir amaca bağlıdır. Vahşi doğadaki hayvanlar, mevsimler boyunca aynı acil nedenlerden dolayı aynı biçim düzenine bağlı kalırlar. Bir hayvanat bahçesinde yaşayan bir hayvan, alışılmış bir saatte her zamanki yerinde değilse, bunun bir anlamı vardır. Bunun nedeni, çevresinde meydana gelen ufacık bir değişikliğin

yansıması olabilir. Bakıcılardan birinin ortada bıraktığı halka şeklinde sarılmış bir hortum, ona bir tehdit unsuru gibi görünmüştür. Hayvanı rahatsız eden bir su birikintisi vardır. Bir merdiven gölge yapıyordur. Ama bunun farklı bir anlamı da olabilir. En kötü olasılıkla, bir hayvanat bahçesi müdürünün en korktuğu olay: Bir *belirti*, yaklaşmakta olan bir sıkıntı habercisi, gübresini kontrol et, bakıcıyı sorgula, veterinerle görüşmek için bir gerekçe. Ve tüm bunlar, leylek genelde durduğu yerde değil diye!

Ama bir an için, sorunun yalnızca bir yönünü izlemeye çalışalım.

Bir eve girip, kapıyı tekmeleyerek açtığınızı, içinde yaşayanları sokağa kovaladığınızı ve onlara, "Gidin! Özgürsünüz! Artık kuşlar kadar özgürsünüz! Gidin! Gidin!" dediğinizi düşünün – sizce mutluluk çığlıkları atıp, sevinçten dans mı edeceklerdir? Bunu yapmayacaklardır. Kuşlar özgür değildirler. Evlerinden çıkarttığınız insanlar avaz avaza bağıracaklardır. "Bizi ne hakla kovuyorsun? Burası bizim evimiz. Sahibi biziz. Burada yıllardır yaşıyoruz. Polisi arayacağız, seni aşağılık herif."

"Evimiz gibisi yok," demez miyiz? Hayvanlar da kesinlikle bunu hissederler. Belirli bir bölgeye aittirler. Bu onların zekâ anahtarlarıdır. Yalnızca bildik bir bölge, onlara vahşi doğanın iki amansız zorunluluğunu yerine getirmeleri konusunda yardımcı olabilir: Düşmanlardan kaçınma ve yiyecek, içecek sağlama. Biyolojik bir ses düzenine sahip bir hayvanat bahçesi – kafes, çukur, kale hendeğiyle çevrili ada, çevresi çitle sarılı büyükbaş hayvan ağılı, kuş kafesi ya da akvaryum – insanların yaşadıkları topraklardan, yalnızca şekil ve yakınlık açısından farklı bir bölgedir. Hiç kuşkusuz bu topraklar, doğada olduklarından çok daha küçük boyutlardadır. Vahşi doğadaki topraklar beğeni değil, gereksinim açısından geniştir. Bir hayvanat bahçesinde hayvanlar için, evlerimizde kendimiz için yaptığımızı yaparız: Vahşi doğada yayılmış olan şeyleri, küçük bir alan içinde toplarız. Oysa bizler için bir zamanlar mağara şuradaydı, nehir burada, avlandığımız topraklar bir mil ötede, gözetleme yeri onun ya-

nında, meyve ağaçları bir başka yerde – hepsi de aslanlar, yılanlar, karıncalar, sülükler ve zehirli sarmaşıklarla istila edilmiş halde – oysa bugün nehirlerin suyu elimizin altında, musluklardan akıyor ve uyuduğumuz yerin yanında yıkanabiliyoruz, yemeğimizi pişirdiğimiz yerin yanında yiyebiliyoruz ve tüm bunları temiz ve sıcak tutmak için çevrelerine koruyucu bir duvar örebiliyoruz. Bir ev, temel gereksinimlerimizin gizlice ve güven içinde yerine getirilebildiği en ufak düzeye indirgenmiş bir ortamdır. Bir hayvanat bahçesi ise, bir hayvan için aynı şeydir (bir şöminenin ya da her insanın evinde bulunan buna benzer ayrıntıların yokluğuna karşın). Gereksinim duyduğu her şeyi burada bulan – bir gözetleme, bir dinlenme, yeme ve içme, yıkanma, tımar yeri, vs. – ve haftanın altı günü avlanması gerekmediğini fark eden hayvan, bahçedeki yerini, tıpkı vahşi doğadaki yeni yerine sahip çıkacağı gibi benimseyecektir, onu keşfederek, belki de türüne özgü bir şekilde, onu idrarıyla işaretleyerek. Bu taşınma ayini tamamlandıktan ve hayvan yerleştikten sonra, artık kendini ne sinirli bir kiracı ne de bir hükümlü gibi hissetmeyecektir, aksine kendini bir mal sahibi gibi görecek ve çitinin içinde tıpkı vahşi doğada davrandığı gibi davranarak, bir saldırı karşısında onu kanının son damlasına kadar koruyacaktır. Böylesi bir yaşam alanının sağladığı olanaklar, hayvanın vahşi doğadaki yaşamından ne daha iyi ne de daha kötüdür; hayvanın gereksinimlerini karşıladığı sürece, doğal ya da inşa edilmiş bir yaşam bölgesi, hiç tartışmasız, bir bağıştır, tıpkı leoparın benekleri gibi. Hatta kimileri, düşünme yetileri olsaydı eğer, hayvanların yaşamak için hayvanat bahçesini seçeceklerini düşünebilirler, ne de olsa bir hayvanat bahçesiyle vahşi doğa arasındaki en büyük farklılık, birincisinde asalaklarla düşmanların eksikliği ve yiyeceğin bolluğudur. Kendinizi düşünün. Bedava oda servisi ve sınırsız sağlık hizmetleriyle, Ritz oteline yerleştirilmeyi mi yeğlerdiniz, yoksa size bakan hiç kimse olmadan evsiz barksız yaşamayı mı? Ama hayvanlar böylesi bir ayrımı gözetemezler. Doğalarının sınırları içinde, ellerindekiyle yetinirler.

İyi bir hayvanat bahçesi, başarılı rastlantıların olduğu bir yerdir. Hayvanların, idrarı ya da başka salgılarıyla bize, "Uzak dur!", bizim de sınırlarımızla ona "Olduğun yerde kal!" dediğimiz bir yer. Bu diplomatik barış şartları altında, hayvanlar hallerinden hoşnuttur ve bizler de huzur içinde birbirimize bakabiliriz.

Tarihte, kaçma fırsatı varken kaçmayan ya da kaçıp sonradan geri dönen hayvan örneklerine sıkça rastlayabiliriz. Bir keresinde, kafesinin kapısı açık unutulan bir şempanze vardı. Giderek heyecanlanan maymun, çığlıklar atarak, kapıyı tekrar tekrar çarparak kapatmaya çalıştı – her defasında sağır edici bir gürültüyle – ta ki, bir ziyaretçi tarafından uyarılan bakıcı olaya hızla el koyuncaya dek. Avrupa'daki hayvanat bahçelerinden birinde bir karaca sürüsü, çitleri açık bırakıldığı bir sırada dışarıya çıkmıştı. Ziyaretçilerden korkan karacalar, içinde vahşi bir karaca sürüsü yaşayan ve onları da rahatça barındıracak büyüklükteki, yakınlardaki bir ormana kaçtılar. Yine de, hayvanat bahçesinde yaşayan karacalar kısa süre içinde çitlerine geri döndüler. Bir başka hayvanat bahçesinde, sabahın erken saatlerinde, elinde tahta kalaslarla işinin başına giden bir bakıcı, birdenbire, korku dolu bakışlarının arasında, sabah sisinin içinde beliren bir ayıyla karşılaştı, ayı emin adımlarla ona doğru ilerlemeye başladı. Adam kalasları yere fırlatıp, can havliyle koşmaya başladı. Hayvanat bahçesi çalışanları hiç zaman kaybetmeden kaçak ayıyı aramaya başladılar. Onu kafesinde buldular, dışarı çıktığı gibi geri dönmüştü: Çukurunun üzerine düşen bir ağaç kütüğüne tırmanarak. Yere düşen kalasların gürültüsü onu korkutmuş olmalıydı.

Ama diretmiyorum. Amacım hayvanat bahçelerini savunmak değil. İsterseniz hepsini kapatabilirsiniz (ve umarız ki vahşi yaşamın artıkları, doğadan geriye kalanların içinde hayatta kalabilir). İnsanların artık hayvanat bahçelerine fazla rağbet etmediklerini biliyorum. Din de aynı sorunla karşı karşıya. Özgürlükle ilgili bazı yanılsamalar, her ikisine de rahatsızlık veriyor.

Pondicherry Hayvanat Bahçesi bugün artık yok. Çukurları doldurıldu, kafesleri yıkıldı. Şu an onu, tek var olduğu yer olan anılarımda ziyaret ediyorum.

5. BÖLÜM

İsmim, adımla ilgili öykünün sonu değil. İsminiz Bob olunca, hiç kimse size, "Nasıl yazılıyor?" diye sormaz. Ama Piscine Molitor Patel olduğunda durum farklı.

Bazıları adımın P. Şıh olduğunu ve bir şeyh olduğumu sandılar ve neden bir sarık takmadığımı merak ettiler.

Üniversitede okurken, arkadaşlarımla birlikte Montreal'e geziye gitmiştik. Bir akşam pizza ısmarlama işi bana düşmüştü. Fransızca konuşan birinin daha adımla alay etmesine katlanamayacağım için, telefondaki adam "Adınızı alabilir miyim?" diye sorduğunda, ona "Kimsem oyum," dedim. Yarım saat sonra, "Bay Kim Semoyum," adına iki pizza geldi.

Karşımıza çıkanların bizi değiştirebildikleri bir gerçek, bazen bu değişim öylesine derindir ki, sonrasında aynı insan olmayız artık, adımız bile etkilenir. Peter diye çağırılan Tanık Simon, Levi diye de bilinen, Matthew, Bartholomew olan Nathaniel, Thaddeus adını alan Iscariot, Judas değil de sonradan Niger'e dönen Simeon, Paul olan Saul.

Benim gladyatörüm, bir sabah okulun bahçesinde duruyordu, henüz on iki yaşındaydım. Okula yeni gelmiştim. Beni görür görmez o kalın kafasında bir zekâ pırıltısı belirdi. Kolunu kaldırıp beni işaret etti ve şöyle seslendi, "Bu *Pislik* Patel!"

Bir saniye içinde herkes gülmeye başlamıştı. Sınıfımıza doluşmaya başladığımızda gülüşmeler kesilmişti. İçimde bir sıkıntıyla, sınıfa en son giren ben olmuştum.

Çocukların ne denli gaddar oldukları herkesçe bilinir. Gereksiz, yersiz sözcükler bahçenin ta öbür ucundan kulaklarıma

geliyordu: "Pislik nerede? Bugün etraf temiz galiba." Ya da "Çöpçüler mi geldi yoksa? Pislik yok da." Ya da bu tür şeyler işte. Bir anda donakalıyordum ya da aksine, duymamış gibi davranıp yaptığım işe devam ediyordum. Ses kesiliyordu, ama acısı içimde kalıyordu, buharlaştıktan uzun süre sonra kokusu süren idrar gibi.

Öğretmenler de aynı şekilde davranmaya başlamışlardı. Sıcak bir gündü. Sabahleyin bir vaha kadar küçük görünen coğrafya dersi, günün sonlarına doğru, Thar Çölü kadar genişlemişti; erken saatlerde capcanlıymış gibi gelen tarih dersi, kavrulmuş ve tozlanmıştı; başlarda o kadar da kesin olan matematik dersi yüzümüze gözümüze bulaşmıştı. Öğleden sonra bastıran yorgunlukla, alınlarındaki ve enselerindeki teri mendilleriyle silen öğretmenler, gücendirmeyi ya da alay etmeyi akıllarından bile geçirmeden, adımın suyla ilgili anlamını unutup, onu aynı yüz kızartıcı biçimde çarpıtıyorlardı. Fark edilemeyecek derecede ince ses değişikliklerinin arasından, farkı duyabiliyordum. Dilleri, vahşi atları süren arabacılardı sanki. İlk heceyi söylemeyi başarıyorlardı, *Pi*'yi, ama sonlara doğru havanın sıcaklığı nedeniyle, ağızları köpüren atlarını denetleyemiyorlar ve ikinci hecenin tırmanışı için, yani *sin* için artık dizginlerini ellerinde tutamaz duruma geliyorlardı. Onun yerine, *slik* hecesine tepe üstü dalıyorlardı ve bir dahaki sefere, hepsi kayboluyordu. Elimi yanıt vermek için kaldırdığımda, bir "Evet, Pislik" sözüyle karşılaşıyordum. Çoğu zaman öğretmen, beni nasıl çağırdığının farkına bile varmazdı. Bir süre bezgin bir ifadeyle bana bakıp, neden cevap vermediğimi merak ederdi. Ve kimi zaman, sıcaktan en az öğretmen kadar bunalmış olan öğrenciler de tepki vermezdi. Ne bir gülüşme ne de bir gülümseme. Ama hakareti hep duyardım.

St. Joseph's okulundaki son yılımı, Hz. Muhammed'in Mekke'de çektiği zulme benzetirim, Allah rahmet eylesin. Ve tam Medine'ye gitmeye karar vermesi, yani Müslümanlığın başlangıcı sayılan Hicret gibi, ben de kaçıp, hayatıma yeni bir yön

vermeye karar verdim.

St. Joseph's'ten sonra, Pondicherry'nin İngilizce eğitim veren en iyi ortaokulu olan, özel Petit Séminaire'e gittim. Ravi de orada okuyordu ve her küçük kardeş gibi, ben de herkesçe sevilen bir ağabeyinin izinden gitmenin zorluklarını yaşadım. Ravi, Petit Séminaire'deki yaşıtları arasında başarılı bir sporcu, dehşet bir bowling oyuncusu ve güçlü bir topçuydu, şehrin en başarılı kriket takımı olan Kapil Dev'in kaptanıydı. Benim yüzücü olmamın pek bir etkisi yoktu; deniz kıyısında yaşayanların yüzücülere karşı kuşkulu olmaları insan doğasının bir kanunu gibiydi, tıpkı dağlık bölgelerde yaşayanların, dağcılardan kuşkulanmaları gibi. "Pislik" adının üzerine, bir de "Ravi'nin kardeşi" adını almama karşın birinin gölgesi olmak benim planladığım kaçış yolu değildi. Bundan daha iyi bir planım vardı benim.

Onu, okulun ilk günü uygulamaya koydum, ilk dersten. Çevremde, St. Joseph's'ten mezun başka öğrenciler de vardı. İlk dersimiz, her yeni öğretim yılının başladığı gibi başlamıştı, yoklamayla. Oturma düzenimize uygun olarak, adlarımızı yerimizden kalkmadan, sırayla söyledik.

"Ganapathy Kumar," dedi Ganapathy Kumar.

"Vipin Nath," dedi Vipin Nath.

"Shamshool Hudha," dedi Shamshool Hudha.

"Peter Dharmaraj," dedi Peter Dharmaraj.

Her isim, listedeki yazılışının yanına bir işaret konulmasına ve öğretmenin bellemsel bir bakış atmasına neden oluyordu. İnanılmaz heyecanlıydım.

"Ajith Giadson," dedi dört sıra ötemdeki Ajith Giadson...

"Sampath Saroja," dedi üç sıra ötemdeki Sampath Saroja...

"Stanley Kumar," dedi iki sıra ötemdeki Stanley Kumar...

"Sylvester Naveen," dedi hemen yanımdaki Sylvester Naveen.

Sıra bana gelmişti. Şeytanı alt etmenin zamanıydı. Bekle beni Medine, geliyorum.

Yerimden kalkıp, hızla tahtaya doğru gittim. Öğretmen henüz ağzını bile açamadan, bir parça tebeşir aldım ve bir yandan yazıp, bir yandan da okudum.

Benim Adım

Piscine Molitor Patel,

herkesin bildiği şekliyle

adımın ilk iki harfinin altını iki kez çizdim

Pi Patel

Bir de şunu ekledim:

$$\pi = 3.14$$

ve basit bir geometri dersi vermek için tahtaya, bir doğruyla çapından ikiye böldüğüm bir daire çizdim.

Sessizlik olmuştu. Öğretmen tahtaya bakıyordu. Ben soluğumu tutmuştum. Sonra şöyle dedi, "Pekâlâ, Pi. Yerine geç. Bir dahaki sefere, yerinden kalkmadan önce izin istemelisin."

"Evet efendim."

Adımın yanına bir işaret koydu. Ve sıradaki çocuğa baktı.

"Mansoor Ahamad," dedi Mansoor Ahamad.

Kurtulmuştum.

"Gautham Selvaraj," dedi Gautham Selvaraj.

Soluk alabiliyordum.

"Arun Annaji," dedi Arun Annaji.

Yeni bir başlangıç.

Bu dikkat çekici gösteriyi her öğretmen için yineledim. Yalnızca hayvan değil, insan terbiyesinde de tekrarın önemi büyük-

tür. İki sıradan isimli oğlanın arasında, yerimden fırlayıp, kimi zaman kulak tırmalayan bir gıcırtıyla, karatahtayı yeniden doğuş ayrıntılarımla süslüyordum. Birkaç defadan sonra, oğlanlar benimle birlikte şakımaya başlamışlardı, doğru sözcüğün altını çizerken aldığım kısacık soluktan sonra, yeni adımın giderek yükselerek doruğa ulaşan yorumunu onlardan duymak öylesine heyecan vericiydi ki, her orkestra şefinin rüyası bu olmalıydı. Elimden geldiğince hızla yazarken, birkaç oğlan arkamdan, "Üç! Nokta! Bir! Dört!" diye fısıldıyordu ve ben konserimi tamamlayan dairemi öylesine büyük bir enerjiyle çiziyordum ki, tebeşir parçaları havada uçuşuyordu.

Artık, bana her fırsat tanındığında yaptığım gibi elimi kaldırdığımda, öğretmenler, kulaklarıma bir müzik gibi gelen o tek heceyi söyleyerek konuşmama izin veriyorlardı. Öğrenciler de aynı şeyi yapıyorlardı. Hatta St. Joseph's'in şeytanları bile. Aslında bu isim çok tutmuştu. İşin gerçeği, bizler aspirin mühendislerinden oluşan bir toplumuz: Kısa süre sonra, Omprakash adlı bir çocuk, kendisini Omega diye çağırttırmaya başlamıştı, bu arada sınıfta bir Upsilon, bir Gamma, bir Lambda, bir de Delta türemişti. Ama yine de, Petit Séminaire'deki ilk ve en dayanıklı Yunan harfi bendim. Kriket takımının kaptanı, yerel tanrı ağabeyim bile adımı onaylamıştı. Ertesi hafta beni yanına çağırdı.

"Bu takma adınla ilgili duyduklarım nedir böyle?" dedi.

Sustum. Çünkü benimle alay etmeyi kafasına koymuşsa, edecekti. Kaçarım yoktu.

"Sarı rengini bu kadar çok sevdiğinden haberim yoktu."

Sarı rengi mi? Çevreme baktım. Söyleyeceklerini hiç kimsenin duymaması gerekiyordu, özellikle de uşaklardan birinin. "Ne demek istiyorsun, Ravi?" diye fısıldadım.

"Benim için sorun değil, kardeşim. Bence her türlü isim "Pislik"ten iyidir. 'Limonlu Pirinç' bile."

Aylak aylak yürüyüp uzaklaşırken gülümsedi ve, "Yüzün kızardı," dedi.

Ama dilini tuttu.

Ve böylece, kırışık, ince bir çatısı olan bir barakaya benzeyen bu Yunan harfine, bilim adamlarının evrenin sırlarını ortaya çıkartmaya çalıştıkları bu anlaşılması güç, akıldışı sayının ardına sığınmıştım.

6. BÖLÜM

O harika bir aşçı. Gereğinden fazla ısıtılmış evini sürekli lezzetli bir yemek kokusu sarar. Baharat dolu raflar, bir eczaneyi andırır. Buzdolabını ya da erzak dolaplarını açtığında, tanımadığım bir sürü markayla karşılaşırım, işin aslı hangi dilde olduklarını bile anlamam. Burası Hindistan. Ama Batı mutfağını da bir o kadar güzel becerir. Şimdiye dek yediğim en lezzetli ve en ince şekilde hazırlanmış peynirli makarnayı pişirir. Ve sebzeli takolarına tüm Meksika gıpta eder.

Bir şey daha fark ettim: Dolapları hıncahınç doludur. Her kapının arkasında, her rafta düzenli biçimde dizili konserveler ve kutular bulunur. Kıyamet gününe dek yetecek kadar yiyecek.

7. BÖLÜM

Gençliğimde, karanlık zihnimi aydınlatmayı başaran erkek ve kadın birkaç iyi öğretmenle okuma şansına sahip oldum. Bunlardan biri, Tamil Nadu'nun sinema oyuncularını seçmekten vazgeçip Kerala'nın yolundan gideceğini ümit eden ve faal bir komünist olan, Petit Séminaire'deki biyoloji öğretmenim, Bay Satish Kumar'dı. Kendine özgü, garip bir görünüşü vardı. Başının tepesi kel ve sivriydi, öte yandan şimdiye dek gördüğüm en etkileyici çene kemiklerine sahipti ve daracık omuzları, bir dağ eteğini andıran koca göbeğini iyice ortaya çıkarırdı, tek bir fark-

la. Dağlar gökyüzüne doğru uzanırlar oysa onun göbeği birden bire durup, yatay biçimde pantolonunun içinde yok olurdu. Değnek kadar ince bacaklarının, üzerlerindeki yükü nasıl taşıdıklarının sırrını bir türlü çözememiştim, ama kimi zaman dizleri her yöne kıvrılabilirlermişçesine garip bir biçimde hareket etseler de, onu taşırlardı işte. Geometrik bir yapıya sahipti; iki paralel çizgi üzerinde dengede duran, biri küçük, biri daha büyük iki üçgeni andırırdı. Ama örgensel, oldukça da sığilliydi ve kulaklarından da siyah kıllar fışkırırdı. Ve cana yakındı. Gülümsemesi, üçgen başının tüm tabanını kaplıyordu sanki.

Bay Kumar, tanrıtanımaz olduğunu açıkça itiraf eden tek tanıdığımdı. Bunu sınıfta değil, hayvanat bahçesinde fark etmiştim. Her kafesin önünde yazan niteleyici isimleri ve açıklayıcı notları okuyup onaylayan devamlı bir ziyaretçiydi. Ona göre, her biri bir mantık ve mekanik zaferi, doğa ise, bilimin olağanüstü ince bir örneğiydi. Ona göre, bir hayvan çiftleşme ihtiyacı duyduğunda, genetiğin babası "Gregor Mendel"e ve sıra cesaretini göstermeye geldiğinde, doğal seçiciliğin babası "Charles Darwin"e seslenirdi ve kulaklarımıza gelen, meleme, homurtu, tıslama, hırıltı, kükreme, böğürme, uluma, cıvıltı ve inlemeler yabancıların belirgin vurgularından başka bir şey değildi. Bay Kumar'ın hayvanat bahçesini ziyaret amacı evrenin nabzını yoklamaktı ve kıvrak zekâsı ona her zaman, her şeyin yolunda olduğunu, her şeyin aslında yol *olduğunu* onaylardı. Bilimsel açıdan tazelenmiş olarak hayvanat bahçesinden ayrılırdı.

O üçgensi bedeninin salınıp sendeleyerek hayvanat bahçesine doğru yaklaştığını ilk gördüğümde, yanına gitmeye utanmıştım. Bir öğretmen olarak onu ne kadar sevsem de, benim için o bir bilirkişiydi, bense bir özne. Ondan biraz korkuyordum. Onu uzaktan izledim. Suaygırlarının havuzunun önündeydi. Bu iki Hint suaygırı, keçilerin sayesinde hayvanat bahçesinin gözbebeği olmuşlardı. Suaygırları genelde girgin hayvanlardır, oysa vahşi, genç bir erkek olan Peak'i ilk aldığımızda, yalnızlık acısı çektiğine dair belirtiler göstermeye ve giderek daha az ye-

mek yemeye başlamıştı. Bu duruma bir son vermek için, babam dişi bir suaygırının arayışına geçti ve bu arada da Peak'in keçilerle yaşamaya alışıp alışamayacağına bakmaya karar verdi. İşe yararsa eğer, değerli bir hayvanı kurtarmış olacaktı. Yok eğer yaramazsa, bu ona birkaç keçiye mal olacaktı yalnızca. İşe yarmıştı. Peak ile keçi sürüsü ayrılmaz bir grup oluşturdular, hatta Summit geldiğinde bile. Sonradan, suaygırları suya girdiklerinde, keçiler çamurlu havuzun çevresinde toplanmaya ve keçiler köşelerine çekildiklerinde, Peak ile Summit başlarında nöbetçi gibi dikilmeye başladılar. Bu yaşam düzeni halk arasında çok seviliyordu.

Bay Kumar başını kaldırdı ve beni gördü. Gülümsedi ve bir eli parmaklıkların üzerinde, öbürünü sallayarak, beni yanına çağırdı.

"Merhaba, Pi," dedi.

"Merhaba, efendim. Sizi hayvanat bahçesinde görmek ne güzel."

"Sürekli gelirim. Burası benim tapınağım gibidir. Bu çok ilginç..." Havuzdan söz ediyordu. "Politikacılarımız da bu suaygırları ile keçiler gibi olsalardı, bu ülkede asla sorun yaşamazdık. Ne yazık ki başbakanımız bir suaygırının yalnızca zırhına sahip, iyi niyetine değil."

Politika hakkında fazla bir şey bilmiyordum. Annemle babam düzenli olarak Bayan Gandhi'den şikâyet ederlerdi, ama benim için pek bir anlam ifade etmezdi. Ne hayvanat bahçesinde, ne de Pondicherry'de, bizden çok uzakta kuzeyde yaşıyordu. Ama yine de bir şeyler söylemem gerektiğini hissettim.

"Din bizi kurtaracak," dedim. Her zaman için din sevgisinin, yüreğimde bir yeri olduğunu hissetmiştim.

"Din mi?" Bay Kumar sırıttı. "Ben dine inanmam. Din karanlığın ta kendisidir."

Karanlık mı? Aklım karışmıştı. Karanlık, din hakkında söylenebilecek en son şey, diye düşündüm. Din ışık demektir. Yoksa beni mi sınıyordu? "Din karanlığın ta kendisidir," demekle,

bazen sınıfta "Memeliler yumurtlar" diyerek yaptığı gibi, hatasını düzeltmemi mi istiyordu acaba? ("Yalnızca platipuslar*, efendim.")

"Gerçeğin bilimsel açıklamasının dışına çıkmak için geçerli bir dayanak ve kendi deneyimlerimiz dışında bir şeye inanmak için bir sağlam neden yoktur. Berrak bir zihne, az da olsa bilimsel bilgiye sahipseniz ve ayrıntılara dikkat eden biriyseniz, dinin batıl inançtan başka bir şey olmadığını anlarsınız. Tanrı yoktur."

Bunları o mu söylemişti? Yoksa bunlar sonradan tanıdığım bir Tanrıtanımazın sözleri miydi? Her neyse, buna benzer bir şeylerdi işte. Daha önce hiç bu tür sözler duymamıştım.

"Karanlığı hoş görmek niye? Her şey elinin altıda ve aydınlık, yeter ki dikkatli bak."

Peak'i işaret ediyordu. Peak'e büyük bir hayranlık duyuyor olsam da, bu suaygırını asla bir ışık kaynağı olarak düşünmemiştim.

Yeniden konuştu. "Bazıları, Tanrı'nın 1947 yılındaki bölünme sırasında öldüğünü söylerler. 1971'deki savaşta da ölmüş olabilir. Ya da dün, Pondicherry'deki bir yetimhanede bile ölmüş olabilir. Bazı insanlar böyle söylüyor, Pi. Senin yaşlarındayken, çocuk felci yüzünden yatalaktım. Her gün kendi kendime, 'Tanrı nerede? Tanrı nerede? Tanrı nerede?' diye sorardım. Tanrı asla gelmedi. Beni kurtaran Tanrı değildi. Tıptı. Benim peygamberim mantıktır ve o bana, tıpkı bir saatin durduğu gibi öldüğümüzü söyler. Bu sondur. Saat doğru düzgün çalışmıyorsa eğer, onu arada sırada tamir etmemiz gerekir. Günün birinde üretim için gerekli olanakları elde edeceğiz ve yeryüzünde adalet olacak."

Bu anlattıkları beni biraz aşıyordu. Sesinin tonu olması gerektiği gibiydi – sevgi dolu ve cesur – ama ayrıntılar kasvetliydi. Hiçbir şey söylemedim. Sessizliğimin nedeni, Bay Kumar'ı öfkelendirmemek değildi. Birkaç söz daha ederse, sevdiğim bir şeyi yıkmasından korkuyordum. Ya sözleri, bende çocuk felci

(*) Platipus: Avustralya'nın doğusunda yaşayan çok değişik bir memeli.

etkisi yaratacak olursa? İnsanın içindeki Tanrı'yı öldürdüğüne göre, korkunç bir hastalık olmalıydı.

Sağlam zeminin oluşturduğu çalkantılı denizde yuvarlanıp dalgalanarak, yanımdan ayrıldı. "Salı günkü sınavı unutma. Çok çalış, 3.14!"

"Olur, Bay Kumar."

Petit Séminaire'de en sevdiğim öğretmenimdi ve Toronto Üniversitesi'nde hayvanbilim eğitimi alma nedenimdi. Aramızda bir yakınlık hissetmiştim. Bunlar, Tanrıtanımazların farklı bir inanca sahip ablalarım ve ağabeylerim olduklarıyla ilgili ilk ipuçlarıydı ve ağızlarından her çıkan sözcük inançla ilgiliydi. Tıpkı benim gibi, mantığın kendilerini götürdüğü yere kadar gidiyorlardı – sonra da fırlıyorlardı.

Bu konuda dürüst olacağım. Asıl hoşlanmadıklarım Tanrıtanımazlar değil, bilinemezcilerdir. Kuşku bir süre için iyidir. Hepimiz, Gethsemane Bahçesi'nden geçmeliyiz. İsa kuşku duymuşsa eğer, biz de duymalıyız. İsa dualar ederek, acı dolu bir gece geçirdiyse, çarmıha geriliyken, "Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin?" diye yakardıysa eğer, bizim de kuşku duyabileceğimiz bir gerçek. Ama yolumuzda ilerlememiz gerekir. Kuşkuyu bir hayat felsefesi olarak seçmek, hareketsizliği bir taşıma biçimi olarak seçmeye benzer.

8. BÖLÜM

İş hayatında genellikle, hayvanat bahçesindeki en tehlikeli hayvanın, insan olduğunu söyleriz. Genel anlamda, türümüzün abartılı yağmacılığının, gezegenimizi bir av haline getirdiğini anlatmaya çalışırız. Daha belirgin olarak aklımıza, susamurlarını oltanın ucundaki balıklarla, ayıları jiletlerle, fileri içlerine küçük çiviler yerleştirilmiş elmalar ve ellerine geçen her türlü alet edevatla besleyenler gelir: Tükenmez kalemler, ataçlar, rap-

tiyeler, yapışkan bantlar, taraklar, çay kaşıkları, nallar, kırık cam parçaları, yüzükler, broşlar ve her türlü mücevher (yalnızca ucuz plastik halkalar değil, altın alyanslar da), kamışlar, plastik çatal bıçaklar, ping pong topları, tenis topları ve saire. Yabancı maddelerle beslendikleri için ölen hayvanlar arasında, goriller, bizonlar, leylekler, üç parmaklı deve kuşları, foklar, ayıbalıkları, kaplanlar, ayılar, develer, filler, maymunlar, her türlü geyik, gevişgetirenler ve ötücü kuşlar sayılabilir. Hayvanat bahçesi çalışanları arasında, Goliath'ın ölümü ünlüdür; Goliath devasa bir ayıbalığıydı, iki ton ağırlığında heybetli bir hayvan, Avrupa hayvanat bahçelerinin yıldızı, tüm ziyaretçilerin sevgilisi. Biri ona kırık bir bira şişesi yedirince, iç kanamadan ölmüştü.

Vahşet kimi zaman daha etken ve doğrudandır. Tarih, hayvanat bahçesindeki hayvanlara uygulanan işkencelerle ilgili raporlarla doludur: Gagası bir çekiçle ezildikten sonra şok geçirip ölen bir hüthüt kuşu; bir ziyaretçi bıçağıyla sakalı ve başparmak büyüklüğünde bir deri parçası koparılan bir Amerikan geyiği (aynı geyik altı ay sonra zehirlendi); kendisine sunulan fındıklara uzanırken kolu kırılan bir maymun; çatallı boynuzları testereyle kesilen bir geyik; kılıç saplanan bir zebra ve bastonlar, şemsiyeler, saç tokaları, örgü şişleri, makaslar, genellikle hayvanların gözlerini çıkartmak ya da cinsel organlarını zedelemek için yapılan buna benzer saldırılar. Hayvanları zehirlerler de. Ve hatta daha garip ve aykırı olaylar da yaşanır: Maymunların, atların, kuşların karşısına geçip kendi kendilerini tatmin eden cinsi sapıklar; yılanın başını kesen bağnaz dinciler; bir Kanada geyiğinin ağzına işemeye kalkan deliler.

Pondicherry'de yine de şanslı sayılırdık. Avrupa ve Amerika'daki hayvanat bahçelerine dadanan sadistlerden korunuyorduk. Yine de, altın renkli agutimiz* günün birinde ortadan kayboldu, babam bir ziyaretçinin onu yemek için çalmış olmasından kuşkulanmıştı. Çok sayıda kuş – sülünler, tavus kuşları, pa-

(*) Aguti: Güney ve Orta Amerika ile Batı Hint adalarına özgü tavşana benzer kemirgen bir hayvan.

pağanlar – insanların güzellik konusundaki açgözlülükleri yüzünden tüylerini kaybetmişti. Şevrotenimizin* ağılına girmeye çalışan eli bıçaklı birini yakalamıştık; kötü kalpli Ravana'yı (Ramayana'da, Rama'nın eşi Sita'yı kaçırdıktan sonra bir geyiğe bürünen kişi) cezalandırmaya çalıştığını söylemişti. Bir başkası, kobra yılanını çalmak üzereyken basılmıştı. Kendi yılanı ölen bir yılan oynatıcısıydı. Her ikisi de kurtulmuştu. Kobra, kölelik ve kötü müzikle geçirilecek bir yaşamdan, adam ise ölümcül bir zehirli yılanın sokmasından. Arada sırada, hayvanları fazla sakin bularak, bir tepki almak için onlara taş atanlarla uğraşmak zorunda kalıyorduk. Sonra, sarisi* aslan tarafından kapılan kadın vardı. Rezil olacağına, ölümü yeğlemiş ve bir fırıldak gibi dönmeye başlamıştı. Asıl önemlisi, bunun bir kaza olmadığıydı. Öne doğru uzanmış, elini kafesin içine sokmuş ve asla anlayamadığımız bir nedenle, sarisinin ucunu aslanın yüzüne doğru sallamıştı. Kadın yaralanmamıştı; çok sayıda meraklı erkek yardımına koşmuştu. Kadının babama yaptığı şaşkın açıklama şöyleydi: "Pamuklu bir sari yiyen aslan nerede görülmüş ki? Aslanların etobur olduklarını sanırdım." En büyük baş belaları, hayvanlara yiyecek veren ziyaretçilerdi. Dikkatli davranışlarımızın yanı sıra hayvanat bahçesinin veterineri olan Dr. Atal, sindirim sorunu olan hayvanların sayılarına bakarak, o günün yoğun geçip geçmediğini rahatlıkla söyleyebilirdi. Fazla karbonhidratlı, özellikle de şekerli gıdaların yol açtığı bağırsak iltihapları ya da gastritlere "aburcubur-itis" adını takmıştı. Bazen insanların şekerlemelerden vazgeçmelerini dilerdik. İnsanlar, sağlıklarına zarar gelmeden, hayvanların her türlü besini yiyebilecekleri türünde bir inanca sahiptirler. Ama öyle değildir. Tembelhayvanlarımızdan biri, iyi bir iş başardığını sanan biri tarafından kendisine verilen kokuşmuş bir balığı yedikten sonra, çok hastalanmış ve mide kanaması geçirmişti.

(*) Şevroten: Asya ülkelerine özgü, geyiğe benzer birkaç çeşit geviş getiren hayvan.
(*) Sari: Hindistan ve Pakistan'a özgü bir kadın giysisi.

Babam, bilet satılan yerin hemen yanındaki duvara, parlak kırmızı harflerle şöyle yazmıştı: HAYVANAT BAHÇESİNDEKİ EN TEHLİKELİ HAYVANIN HANGİSİ OLDUĞUNU BİLİYOR MUSUNUZ ? Bir ok, küçük bir perdeyi gösteriyordu. Perdeyi çekiştiren o kadar çok sayıda hevesli ve meraklı el vardı ki, onu sürekli değiştirmek zorunda kalıyorduk. Arkasında, bir ayna vardı.

Oysa kendi hesabıma, babamın, bizden daha tehlikeli bulduğu bir hayvan olduğunu öğrendim, ve üstelik çok yaygın bir hayvan, her kıtada, her türlü ortamda sıkça bulunan bir tür: Güçlü ve gözüpek, *Animalus anthropomorphicus*, yani insan gözüyle görülen hayvan. Hepimiz onu görmüşüzdür, hatta bazılarımız onlardan birine sahibizdir. "Sevimli", "cana yakın", "sevecen", "sadık", "neşeli", "anlayışlı" hayvanlardır. Tüm oyuncak dükkânlarında ve çocukların hayvanat bahçelerinde pusuya yatarlar. Onlarla ilgili sayısız öyküler anlatılır. Az önce sözünü ettiğim çılgınları kızdırarak, bastonlarla ve şemsiyelerle kinlerini kusturan "saldırgan", "kana susamış", "baştan çıkmış" hayvanların zararsız birer kopyalarıdır. Her iki durumda da hayvana bakar ve karşımızda bir ayna görürüz. Kendimizi her şeyin merkezindeymiş gibi görme saplantımız yalnızca ilahiyatçıların değil, hayvanbilimcilerin de korkulu rüyasıdır.

Bir hayvanın, aslında ve gerçekte içimizden çıkarılan bir hayvan olduğuyla ilgili dersi iki kez aldım: Bir kez babamdan, bir kez de Richar Parker'dan.

Bir pazar sabahıydı. Sessizce, kendi başıma oyun oynuyordum. Babam beni çağırdı.

Bir sorun vardı. Ses tonu, başımın içindeki küçük çalar saati harekete geçirdi. Hemen vicdanıma bir göz attım. Tertemizdi. Ravi'nin başı yine derde girmiş olmalıydı. Bu kez ne yapmış olabilir, diye merak ettim. Oturma odasına doğru yürüdüm. Annem oradaydı. Bu alışılmamış bir olaydı. Hayvanların bakımı gibi çocukların terbiyesi de çoğunlukla babamın göreviydi.

Odaya en son giren Ravi olmuştu, suçlu yüzünden pişmanlık akıyordu.

"Ravi, Piscine, bugün sizlere verilecek çok önemli bir dersim var."

"Oh gerçekten de, bu şart mı?" diye sözünü kesti annem. Yüzü kıpkırmızıydı.

Yutkundum. Genellikle o kadar sakin ve telaşsız olan annem, kaygılı ve hatta üzgünse, ortada gerçekten *önemli* bir sorun var demekti. Ravi'yle bakıştık.

"Evet, şart," dedi babam, kızgın. "Bu onların hayatlarını kurtarabilir."

Hayatlarımızı kurtarmak! Artık kafamın içinde çalan küçük bir çalar saat değil, kocaman çanlardı – hani şu hayvanat bahçesinin yakınlarındaki Aziz İsa Kutsal Yürek Kilisesi'nde duyduklarımdan.

"Ama ya Piscine? O henüz sekiz yaşında," diye diretti annem.

"Beni en çok endişelendiren o zaten."

"Ben masumum!" diye haykırdım. "Her ne ise, Ravi'nin suçudur. O yapmıştır!"

"Ne?" dedi Ravi. "Ben kötü bir şey yapmadım." Bana şeytanca bir bakış fırlattı.

"Şşşt!" dedi babam, elini kaldırarak. Anneme bakıyordu. "Gita, Piscine'i gördün. O şu anda, çocukların etrafta gezip her şeye burunlarını soktukları bir yaşta."

Ben mi? Bir aylak demek? Ve her şeye burnunu sokan bir çocuk? Hayır, hayır! Koru beni, anne, koru beni, diye için için yalvardım. Ama annem yalnızca iç geçirip başını salladı, korkunç bir haberin geldiğinin belirtisiydi bu.

"Benimle gelin," dedi babam.

Darağacına giden mahkûmlar gibi yola koyulduk.

Evden çıktık, ana kapıdan geçip, hayvanat bahçesine girdik. Daha erkendi ve hayvanat bahçesi henüz ziyaretçilere açılma-

mıştı. Hayvan bakıcıları ve temizlik görevlileri işlerinin başındaydılar. Orangutanlardan sorumlu, en sevdiğim bakıcı olan Sitaram'ı gördüm. Yanından geçip gitmemizi izlemek için yaptığı işi bıraktı. Kuşların, ayıların, maymunların, toynaklıların, suaygırlarının, fillerin, zürafaların yanından geçtik.

Vahşi kedilerin, kaplanlarımızın, aslanlarımız ve leoparlarımızın yanına geldik. Bakıcıları Babu, bizi bekliyordu. Birlikte sapıp, yola devam ettik ve Babu, kale hendeğiyle çevrili bir adanın ortasında duran kedi evinin kapısını açtı. İçeri girdik. Burası betondan, loş, dairesel, ılık ve nemli, kedi çişi kokan kocaman bir mağaraydı. Her tarafta, kalın, yeşil renkli demir parmaklıklarla bölünmüş büyük kafesler vardı. Çatı pencerelerinden içeri sarıya benzer bir ışık yansıyordu. Kafesin çıkış kapılarının ardından, çevrelerindeki adacığın güneş ışığı içinde yüzen bitki örtüsünü görebiliyorduk. Kafesler boştu – biri dışında: 300 kilo ağırlığında, iriyarı ve hantal bir hayvan olan yaşlı ve saygıdeğer Bengal kaplanımız, Mahisha alıkonulmuştu. Biz içeri adım atar atmaz, kafesinin parmaklıklarına doğru uzun adımlarla koşup, tüm gücüyle kükremişti, kulakları kafasına yapışmış ve bakışları Babu'ya kenetlenmişti. Sesi öylesine güçlü ve vahşiydi ki, kedi evini inletiyor gibiydi. Dizlerim titremeye başladı. Anneme sokuldum. O da titriyordu. Hatta babam bile kendini toparlamak için duraksamıştı sanki. Yalnızca Babu, gürültüyü ve onu bir matkap gibi delip geçen kızgın bakışları umursamazmış gibiydi. Demir parmaklıklara karşı, kanıtlanmış bir güveni vardı. Mahisha kafesinin sınırları içinde ileri geri dolaşmaya başladı.

Babam yüzünü bize döndü. "Bu hangi hayvan?" Mahisha'nın kükremesini bastıracak şekilde bağırdı.

"Bir kaplan," diye yanıtladık, Ravi'yle bir ağızdan, boyun eğip dikkatimizi apaçık ortada olan gerçeğe vererek.

"Kaplanlar tehlikeli midir?"

"Evet baba, kaplanlar tehlikelidir."

"Kaplanlar çok tehlikelidir," diye bağırdı babam. "Asla – hiçbir koşulda – bir kaplana dokunmamanız, okşamamanız, eli-

nizi parmaklıkların arasına sokmamanız, hatta kafesine bile yaklaşmamanız gerektiğini anlamanızı istiyorum. Anlaşıldı mı? Ravi?"

Ravi başını hızla salladı.

"Piscine?"

Ben başımı daha da hızlı salladım.

Babam gözlerini benden ayırmadı.

Başımı o kadar hızlı salladım ki, boynumun kopup, başımın yere düşmemesine şaşırdım. Kendimi savunmam gerekse, hayvanları değişime uğratıp, İngilizce'yi akıcı bir biçimde konuşuncaya dek insancıllaştırabileceğime inanırdım, sülünlerin küstah bir İngiliz aksanıyla çaylarının soğuk olduğundan şikâyet ettiklerini, babunların Amerikan gangsterlerine özgü o tehditkâr konuşma tarzıyla iki arada bir derede banka soygun planı hazırladıklarını hayal ederdim, hayal gücüm çok yüksekti. Düşümde, vahşi hayvanları hep evcil giysilere büründürürdüm. Ama oyun arkadaşlarımın gerçek doğası konusunda kendimi hiç kandırmadım. Kendini her işe sokan burnum, bundan çok daha duyarlıydı. Neden babamın, küçük oğlunun yırtıcı bir etoburun kafesine girmeyi arzuladığı gibi bir düşünceye kapıldığını bilmiyorum. Ama bu garip endişesi nereden gelmiş olursa olsun – ve babam *gerçek* bir savaşçıydı – o sabah ondan kurtulmaya kararlı olduğu bir gerçekti.

"Size kaplanların ne kadar tehlikeli olduklarını göstereceğim," diye sürdürdü konuşmasını. "Bu dersi hayatınızın sonuna dek hatırlamanızı istiyorum."

Babu'ya doğru dönüp başını salladı. Babu dışarı çıktı. Mahisha onu gözleriyle izledi ve kapıdan dışarı çıkıncaya dek, bakışlarını ondan ayırmadı. Bir süre sonra, Babu ayakları bağlanmış bir keçiyle içeri girdi. Annem bana arkadan sıkıca sarıldı. Mahisha'nın kükremesi, ta içinden gelen bir hırıltıya dönüştü.

Babu kaplanın kafesinin yanındaki kafesin kilidini açtı, içeri girdi ve kapısını kapatıp kilitledi. Demir parmaklıklar ve kapak şeklinde açılan kapılar, iki kafesi birbirinden ayırıyordu.

Mahisha hemen demir parmaklıklara dayanıp onları tırmalamaya başladı. Artık hırıltısına, yüksek sesli korkutucu *havlamalar* da karışmıştı. Babu keçiyi yere bıraktı; hayvanın göğsü hızla inip çıkıyordu, dili ağzından dışarı sarkmıştı ve gözleri yuvalarında fırıl fırıl dönüyordu. Babu keçinin ayaklarını çözdü. Keçi ayaklandı. Babu, içeri girdiği kadar dikkatlice kafesten dışarı çıktı. Kafes iki katlıydı, birinci katı bizim düzeyimizdeydi, ikincisi ise arkada, yaklaşık bir metre yükseklikteydi ve dışarı, adaya doğru açılıyordu. Keçi ikinci kata tırmandı. Babu'ya karşı ilgisini yitiren Mahisha, rahat ve zahmetsiz hareketlerle keçiyi izlemeye koyuldu. Çömelip, hareketsizce pusuya yattı, yavaşça kıpırdayan kuyruğu, geriliminin tek kanıtıydı.

Babu kafeslerin arasındaki kapağı kaldırıp, onu yavaşça açmaya başladı. Mahisha az sonra olacakların mutluluğuyla, sessizleşti. O an iki şey duydum: Babamın sert bir bakış atarak, "Bu dersi asla unutma," deyişini ve keçinin meleyişini. Kuşkusuz sürekli melemişti, ama daha önce onu duyamamıştık.

Annemin, hızla çarpan yüreğime dayalı elini hissettim.

Demir kapak keskin gıcırtılarla direniyordu. Mahisha kendinde geçmişti – demir parmaklıkların arasından fırlayacakmış gibi görünüyordu. Avının en yakın, ama en ulaşılmaz olduğu yerde kalmakla, uzağına, kapağın olduğu yere inmek arasında kararsız kalmıştı. Doğrulup, yeniden kükredi.

Keçi zıplamaya başladı. İnanılmaz yükseğe sıçrıyordu. Bir keçinin bu denli yükseğe zıplayabileceğini bilmiyordum. Kafesin arka tarafını çimentodan yüksek ve yumuşak bir duvar oluşturuyordu.

Ansızın kapak, kolayca açılıverdi. Meleme ve keçinin duvara çarpan toynaklarının *tak-takları* dışında, yeniden sessizlik hâkim olmuştu.

Kafeslerin arasında, beyaz ve turuncu karışımı bir şimşek çaktı.

Normal şartlarda, vahşi doğadaki ortamlarına uyum sağlamak için, büyük kedilere haftanın bir günü yemek verilmezdi.

Sonradan, babamın Mahisha'yı üç gün boyunca beslememelerini emrettiğini öğrendik.

Kanı, annemin kollarına atılmadan önce mi gördüğümü, yoksa büyük bir fırçayla hafızama sonradan mı bulaştığını hatırlamıyorum. Ama duydum. Duyduklarım, içimdeki canlı etyemez gün ışıklarını korkutmaya yeter de artardı bile. Annem bizi sıkıca sardı. Çılgın gibiydik. Annem ise öfkeli.

"Bunu nasıl yapabildin, Santosh? Onlar daha çocuk! Hayatları boyunca korku içinde olacaklar."

Sesi heyecanlı ve titrekti. Gözlerindeki yaşları görebiliyordum. Kendimi daha iyi hissettim.

"Gita, kuşum, bu onların iyiliği için. Ya günün birinde Piscine, kaplanın turuncu renkli güzel kürküne dokunmak için elini parmaklıkların arasında uzatsaydı? Onun yerine bir keçinin zarar görmesi daha iyi değil mi?"

Sesi yumuşacıktı, bir fısıltı gibi adeta. Pişman görünüyordu. Annemi asla önümüzde, "kuşum" diye çağırmamıştı.

Annemin yanında birbirimize sokulmuş duruyorduk. Babam da aramıza katıldı. Ama sonrasında hafiflese de, ders henüz sona ermemişti.

Babam bizi aslanların ve leoparların yanına götürdü.

"Bir zamanlar Avustralya'da, kara kuşak sahibi çılgın bir karateci adam yaşardı. Aslanlarla başa çıkabileceğini kanıtlamak istiyordu. Kaybetti. Hem de kötü şekilde. Sabahına, bakıcılar bedeninin yalnızca yarısını buldular."

"Evet, baba."

Himalaya ayıları ve tembel ayıların yanındaydık.

"Bu okşanası hayvanın tek bir pençe darbesiyle iç organlarınız deşilip yerlere serilir."

"Evet, baba."

Su aygırlarının.

"O yumuşacık, gevşek ağızlarıyla, bedenlerinizi kanlı bir hamura dönüştürürler. Sizden çok daha hızlı koşarlar."

"Evet, baba."

Sırtlanların.

"Doğadaki en güçlü çene. Ödlek olduklarını ya da yalnızca leşle beslendiklerini sanmayın sakın. Öyle değildirler ve öyle yapmazlar! Sizi henüz canlıyken yemeğe başlarlar."

"Evet, baba."

Orangutanların.

"On adam kadar güçlüdürler. Kemiklerinizi, incecik dallar gibi kırarlar. İçlerinden bazılarının bir zamanlar küçücük olduklarını ve henüz birer bebekken onlarla oynadığınızı biliyorum. Ama artık onlar birer erişkin ve vahşi ve beklenmedik."

"Evet, baba."

Devekuşlarının.

"Şaşırtıcı ve saçma geliyor değil mi? Dinleyin beni: Bu hayvan, hayvanat bahçesinin en tehlikelilerinden biri. Bir tekmesiyle ya boynunuz kırılır ya da göğsünüz ezilir."

"Evet, baba."

Benekli geyiklerin.

"Ne kadar da güzeller, ama değil mi? Erkeği, kendini zorunlu hissederse, size hücum eder ve şu kısacık boynuzlar sizi hançer gibi delik deşik eder."

"Evet, baba."

Arabistan devesinin.

"Bir salyalı ısırık ve etinizde koca bir parça koptu bile."

"Evet, baba."

Siyah kuğuların.

"Gagalarıyla kafatasınızı kırarlar. Kanatlarıyla da kollarınızı."

"Evet, baba."

Daha küçük kuşların.

"Gagalarıyla parmaklarınızı doğrarlar, tıpkı birer bisküviymişler gibi."

"Evet, baba."

Fillerin.

"İşte tüm hayvanların en tehlikelisi. Hayvanat bahçelerindeki ziyaretçi ve bakıcı ölümlerinin en büyük nedeni onlar. Genç bir fil, kollarınızı ve bacaklarınızı kolayca koparıp, bedeninizi silindir gibi ezebilir. Avrupa'daki hayvanat bahçelerinden birinde, pencereden geçerek fil evine girmeye çalışan zavallı bir adamın başına gelen de buydu. Daha yaşlı ve sabırlı bir hayvan, sizi duvara sıkıştırır ya da üzerinize oturur. Kulağa komik geliyor – ama bu konuda düşünün biraz!"

"Evet, baba."

"Geçerken önlerinde durmadığımız hayvanlar var. Onların zararsız olduklarını düşünmeyin sakın. Ne kadar küçük olurlarsa olsunlar, canlılar kendilerini korur. Her hayvan yırtıcı ve tehlikelidir. Sizi öldürmeyebilir, ama kesinlikle yaralar. Tırmalar ve ısırır ve birden kendinizi iltihapla dolu şiş bir yarayla buluverirsiniz, ateşiniz yükselir ve on gün hastanede yatarsınız."

"Evet, baba."

Sonra kobayların önüne geldik, onlar da tıpkı Mahisha gibi, babamın emriyle, bir gece önceden beslenmeyip aç bırakılmışlardı. Babam kafesin kilidini açtı. Cebinden bir torba yiyecek çıkartıp, yere boşalttı.

"Bu kobayları görüyor musunuz?"

"Evet, baba."

Yaratıklar, mısır tanelerini kemirirken, açlıktan titriyorlardı.

"Pekâlâ..." Babam yere doğru eğilip, içlerinden birini eline aldı. "Tehlikeli değiller." Aynı anda öbür kobaylar dört bir yana dağıldılar.

Babam güldü. Tiz sesler çıkaran kobayı bana uzattı. Dersi güzelce tamamlamak istiyordu.

Kobay, kollarımın arasında endişe içindeydi. Genç bir hayvandı. Kafese doğru gittim ve onu dikkatle yere bıraktım. Hemen annesinin yanına koştu. Bu kobayların tehlikeli olmamalarının – dişleri ve pençeleriyle kan akıtmamalarının – tek nedeni evcilleştirilmiş olmalarıydı. Aksi halde, vahşi bir kobayı çıplak

ellerle yakalamak, bıçağı en keskin yerinden tutmaya benzerdi.

Ders sona ermişti. Ravi ile ben somurtmaya başladık ve bir hafta boyunca babamıza surat astık. Annem de onu aldırmazdan geldi. Suaygırlarının havuzuna uğradığımda, yüzlerinde sevgili dostlarından birini kaybetmiş olmanın üzüntüsünü okudum.

Ama insan babasını sevince ne yapabilir ki? Hayat devam eder, sen de kaplanlara dokunmazsın. Üstüne üstlük, Ravi'yi işlememiş olduğu belirsiz bir olayla suçladığım için, başım belaya girmişti. Onu izleyen yıllarda, beni şiddet kullanarak yıldırmak istediğinde, "Hele bir baş başa kalalım, sen görürsün. *Siradaki keçi sensin!*" diye fısıldardı.

9. BÖLÜM

Hayvanları, insanların varlığına alıştırmak hayvanat bahçesi idare etme sanatının ve biliminin esasıdır. Asıl amaç hayvanın uçuş mesafesini yani hayvanın düşman olarak algıladığı canlıyla arasında tutmak istediği mesafeyi en aza indirgemektir. Vahşi doğadaki bir flamingo, üç yüz metre uzağında durmanızı önemsemez. Bu sınırı aştığınızda gerginleşir. Daha da yaklaşırsanız, uçarak tepki verir ve uçuşu üç yüz metre sınırı yeniden sağlanana dek sürer ya da siz artık koşamayacak duruma gelinceye dek. Farklı hayvanların farklı mesafeleri vardır ve onları farklı şekillerde ölçerler. Kediler izler, geyikler dinler, ayılar koklar. Zürafalar, bir arabanın içindeyseniz otuz metre yakınlarına gelmenize izin verirler, ama yaya iseniz, yüz elli metrede kaçmaya başlarlar. Yengeçler on metre uzaklarındayken kaçarlar; şempanzeler yirmi metredeyken dallarında hareketlenirler; Afrika bufaloları yetmiş beş metrede tepki gösterirler.

Mesafe azaltmak için kullandığımız yöntem, hayvan hakkında sahip olduğumuz bilgiye, ona sağladığımız barınağa, yiyeceğe, korumaya dayanır. İşe yaradığında, manevi açıdan den-

geli, yalnızca hareketsiz durmakla kalmayan, sağlıklı, uzun yıllar yaşayan, telaşsızca beslenen, doğal davranan ve topluma ayak uyduran ve – en iyi kanıtı budur – üreyen, stressiz bir vahşi hayvan elde edersiniz. Hayvanat bahçemizin, San Diego ya da Toronto ya da Berlin ya da Singapur'dakilere benzediğini söyleyemem, ama insan iyi bir hayvanat bahçesi idarecisini nerede olsa tanır. Babam doğuştan yetenekliydi. Resmi bir eğitim almamış olmasına karşın, içgüdüsel bir yeteneğe ve açıkgözlülüğe sahipti. Bir hayvana bakıp aklından geçenleri okuyabilirdi. Çalışanlarına yüksek ücret öder ve onlar da bunun karşılığında fazlasıyla çalışırlardı.

10. BÖLÜM

Yine de her zaman hayvanat bahçesinden kaçmaya çalışan hayvanlar olur. Kendilerine uygun olmayan alanlarda tutulan hayvanlar bunun en iyi örnekleridir. Her hayvanın, kendisine sağlanması gereken, uygun bir doğal ortamı vardır. Barınağı fazla güneşli, fazla ıslak ya da fazla boşsa, tüneği fazla yüksekte ya da fazla ortadaysa, zemin fazla kumluysa, yuva yapacak az sayıda dal varsa, yiyecek teknesi çok alçaktaysa, içinde yuvarlanacak yeterince çamur yoksa – ve bunun gibi bir çok ise daha – hayvan huzurlu olmayacaktır. Asıl amaç vahşi doğada yaşadığı ortamın şartlarını taklit etmek değil, bu şartların *özünü* kavramaktır. Bir barınağın içindeki her şey elverişli olmalıdır – başka bir deyişle, hayvanın kolayca uyum sağlayabilme sınırları doğrultusunda. Elverişsiz koşullara sahip hayvanat bahçeleri olmaz olsun! Öbür hayvanat bahçelerinin adına gölge düşürürler.

Kaçmaya en yatkın vahşi hayvanlar arasında, erişkin bir yaşta yakalananlar gelir; çoğu zaman, yeni hayali dünyalar yaratamayacak ya da yeni ortamlarına uyum sağlayamayacak kadar çok eski yaşam tarzlarına kaptırmışlardır kendilerini.

Ama hayvanat bahçelerinde doğmuş, asla vahşi doğada yaşamamış, barınaklarına kesinlikle uyum sağlamış ve insanların varlığından hiçbir rahatsızlık duymayan hayvanlar bile, ara sıra heyecanlanıp, kaçmanın yollarını ararlar. Tüm canlı varlıkların içinde, onları garip ve anlaşılmaz bir yönde etkileyen bir çılgınlık yatar. Bu çılgınlık kurtarıcı olabilir; uyum sağlama yeteneğinin önemli bir öğesidir. Bu olmadan, hiçbir canlı türü hayatta kalamaz.

Kaçma nedenleri her ne olursa olsun, ister mantıklı ister mantıksız, hayvanat bahçesi idarecilerinin bilmeleri gereken şey, hayvanların *bir yere* değil, *bir şey uğruna* kaçtıklarıdır. Yaşadıkları topraklardaki bir şey onları korkutmuştur –bir düşmanın zorla içeri girmesi, güçlü bir hayvanın saldırısı, alışılmadık bir gürültü– ve tepkilerini kaçarak gösterirler. Hayvan firar eder ya da en azından dener. Toronto Hayvanat Bahçesi'ndeki –harika bir hayvanat bahçesi olduğunu belirtmem gerek– leoparların altı metre yükseğe zıplayabildiklerini okuduğumda çok şaşırmıştım. Bizim Pondicherry'deki hayvanat bahçemizde, kaplanların barınağının arka çitinin yüksekliği *beş* metreydi; Rosie ile Copycat'in yapısal sorunları yüzünden değil, kaçmak için bir nedenleri olmayışlarından dolayı asla zıplamadıklarını sanıyorum. Kaçabilen hayvanlar, bilenenden, bilinmeze doğru giderler ve hayvanların en nefret ettikleri şey, bilinmezliktir. Firar eden hayvanlar genellikle onlara güven duygusu veren, ilk buldukları yere gizlenirler ve bir tek onlara güven veren o sınırı aşanlara karşı bir tehlike oluştururlar.

11. BÖLÜM

1933 yılının kışında, Zürih Hayvanat Bahçesinden kaçan siyah dişi leoparı düşünün. Hayvanat bahçesine yeni gelmişti ve erkek leoparla iyi anlaşıyormuş gibi görünüyordu. Ama çeşitli pençe izleri, aralarındaki çatışmalara dair ipuçları veriyordu. Ne

yapılması gerektiği konusunda henüz bir karar alınamadan, dişi leopar kafesinin tepesindeki parmaklıkları kırarak, gecenin karanlığında ortadan kayboldu. Vahşi bir etoburun, ortalarda özgürce dolaştığı haberi Zürihliler arasında bir kargaşaya neden oldu. Tuzaklar kuruldu, çevreye av köpekleri salındı. Bölgeyi birkaç yarı-vahşi köpekten temizlemenin tek yolu buydu. *On hafta* boyunca leoparın izine rastlanmadı. En sonunda, sıradan bir işçi onu yirmi beş mil ötedeki bir çiftlik ambarının altında yakalayıp vurdu. Çevrede bir karaca leşinin artıklarına rastlandı. Büyük, siyah, tropikal bir kedinin iki aydan fazla süreyle İsviçre kışında hiç kimse tarafından görülmeden, üstelik de hiç kimseye saldırmadan hayatta kalabilmesi, hayvanat bahçesinden kaçan hayvanların tehlikeli katiller olmadıklarının, yalnızca kendilerine uygun bir yer arayan vahşi hayvanlar olduklarının kanıtıdır.

Ve bu olay gibisine sıkça rastlanır. Tokyo şehrini tersine çevirip iyice sallarsanız, dökülecek hayvanların görüntüsü karşısında şaşkınlığa uğrarsınız. Kedi ve köpeklerden fazlasına rastlayacağınız kesin. Boa yılanları, Komodo ejderleri, timsahlar, orangutanlar, yabandomuzları – şemsiyenizin üzerine düşecek olan bu tür bir yağıştır. Ve onu bulabileceklerini sanıyorlardı – ha! Meksika'nın balta girmemiş ormanlarının içinde, düşünsenize! Ha! Ha! Bu gülünç, yalnızca gülünç! Akıllarından ne geçiyordu acaba?

12. BÖLÜM

Bazen heyecanlandığı oluyor. Önemi yok diyorum (çok az konuşuyorum). Buna neden olan kendi öyküsü. Hafıza bir okyanus ve o, yüzeyinde batıp çıkıyor. Durmak isteyeceğinden korkuyorum. Ama bana öyküsünü anlatmak istiyor. Devam ediyor. Aradan geçen bunca yıldan sonra, Richard Parker için hâlâ içinden dua ediyor.

Tatlı bir adam. Onu her ziyarete gittiğimde, bana Güney Hindistan'a özgü vejetaryen bir şölen hazırlıyor. Ona baharatlı yiyecekleri sevdiğimi söylemiştim. Böyle saçma bir şeyi ona neden söylediğimi bilmiyorum. Bu tamamen yalan. Yemeğin içine yığınla yoğurt ekliyorum. Hiçbir işe yaramıyor. Her defasında aynı şey: Tat alma hücrelerim büzüşüp ölüyor, cildim pancar gibi kızarıyor, gözlerim yaşlarla doluyor, başım alev alev yanan bir evi andırıyor ve sindirim sistemim, çim biçme makinesi yutmuş bir Boa yılanı gibi kasılıp inlemeye başlıyor.

13. BÖLÜM

Yani anlayacağınız, aslanlarla dolu bir çukura düşerseniz, aslanın sizi parçalamasının nedeni aç – hayvanat bahçesindeki hayvanların yeterince beslendiklerinden emin olabilirsiniz – ya da kana susamış olmasından değil, topraklarına izinsizce girmenizden kaynaklanır.

İşte bu yüzden bir sirk terbiyecisi, her zaman için ilk önce aslanın kafesine girmeli ve aslanların kendisini tam olarak gördüklerinden emin olmalıdır. Böylelikle, kafesin onların değil, onun kendi bölgesi olduğunu belirtir ve bu davranışını bağırarak, ayağını yere vurarak ve kamçısını sallayarak pekiştirir. Aslanlar etkilenirler. Bu eksikliklerinin ağırlığını üzerlerinde hissederler. Sahneye nasıl çıktıklarını bir düşünün: O kudretli yırtıcı hayvanlar, o "ormanların kralları", kuyruklarını bacaklarının arasına sıkıştırıp, sahnenin kenarına adeta sürünerek ilerlerler, üstelik sahne her zaman yuvarlak olduğu için gizlenecek yerleri de yoktur. Önlerinde güçlü ve buyurucu bir adam vardır – bir süpermen – ve onun üstünlüğüne boyun eğmek zorundadırlar. Böylece ağızlarını kocaman açıp dik otururlar, krepon kâğıtlarıyla sarılı çemberlerin içinden atlarlar, boruların içinden sürünerek geçerler, geri geri yürürler, yerde yuvarlanırlar. "Çok garip bir adam," diye düşünürler belirsizce. "Hiç onun gibi üstün bir aslana rastlamamıştık. Kendinden ne kadar da emin. Kileri

hep dolu – dürüst olalım, arkadaşlar – maskaralıklarıyla bizi oyalıyor. Sürekli uyuklamak artık biraz sıkıcı olmaya başlamıştı. En azından kahverengi ayılar gibi bisiklete binmiyoruz ya da şempanzeler gibi uçan tabakları havada yakalamak zorunda değiliz."

Terbiyecinin yapması gereken tek şey, süpermen konumunu aralıksız sürdürmesidir. Kademe düşerse, bu ona pahalıya mal olur. Hayvanlar arasında düşmanca ve saldırgan davranışlara neden olan şey, toplumsal güvensizlik ifadesidir. Karşınızdaki hayvanın, yerini bilmesi gerekir, gerek altınızda gerekse üzerinizde. Toplumsal konumu, yaşamını sürdürmesi açısından çok önemlidir. Konumu ona, kiminle ve ne tür bir ilişkide bulunacağını; nerede ve ne zaman yemek yiyebileceğini; nerede yatabileceğini; nerede içebileceğini belirler. Konumunu tam olarak bilene dek, hayvan anarşi dolu bir yaşam sürer. Sinirlidir, yerinde duramaz ve tehlikelidir. Sirk eğitmeninin şansına, üst düzey hayvanlar arasında toplumsal konumla ilgili kararlar, her zaman için vahşi güce dayanmaz. Hediger'e (1950) göre, "İki canlı varlık karşılaştığında, karşısındakine göz dağı vermeyi başaran, toplumsal açıdan üstün olarak kabul edilir, yani toplumsal kararlar her zaman kavgaya dayalı değildir; bazı durumlarda bir karşılaşma da yeterli olabilir." Akıllı bir hayvanseverin sözleri. Bay Hediger yıllarca hayvanat bahçesi müdürlüğü yapmıştı, önce Basel Hayvanat Bahçesi'nde, sonra da Zürih'te. Hayvanların dilinden anlayabilen bir adamdı.

Bu, zihin gücünün beden gücüne karşı zaferiyle ilgilidir. Sirk eğitmeninin üstünlüğü ruhbilimseldir. Yabancı ortam, terbiyecinin dimdik duruşu, sakin davranışlar, sabit bakışlar, korkusuz adımlar, garip gürlemeler (örneğin kamçısını şaklatması ya da düdük öttürmesi) tüm bunlar hayvanın zihnini korku ve kuşkuyla bulandıran ve en çok istediği şey olan, nerede durması gerektiğini açıkça belirten öğelerdir. Her ikisi de hoşnuttur, İki Numara sözünden cayar ve Bir Numara seyircilere dönüp, "Gösterimiz başlıyor! Ve şimdi bayanlar baylar, sıra *gerçek* alevden

çemberlere geldi..." diye bağırabilir.

14. BÖLÜM

Sirk eğitmeninin oyunlarına en kolayca boyun eğen aslanın, kibir konusunda, toplumsal konum açısından en düşük düzeyde olması dikkat çekicidir. Süpermen terbiyecisiyle yakın ilişkisinden en kârlı çıkan odur. Bu, yalnızca fazladan şekerleme anlamına gelmez. Yakın ilişki, aynı zamanda öbürlerinin kibrinden korunmak da demektir. Seyircinin gözünde, boy ve yırtıcılık açısından öbürlerinden farksızmış gibi duran bu hayvan, gösterinin yıldızı olacaktır, bu arada terbiyeci daha huysuz ve düşük konumlardaki aslanları, sahnenin kenarındaki renkli fıçılarının üzerinde bekletecektir.

Aynı şey öbür sirk hayvanları ve hayvanat bahçesindekiler için de geçerlidir. Toplumsal açıdan düşük sınıflardaki hayvanlar, terbiyecilerini tanımak için en fazla çaba harcayanlardır. Onlara en sadık olanların, dostluklarına en çok gereksinim duyanların, onları en az zora koşan ya da zorluk çıkaranların kendileri olduğunu kanıtlarlar. Vahşi kedilerde, bizonlarda, geyiklerde, vahşi koyunlarda, maymunlarda ve çok sayıda başka hayvanda bu olay gözlemlenmiştir. Bu, işin içinde olanların oldukça iyi bildikleri bir gerçektir.

15. BÖLÜM

Evi bir tapınak sanki. Girişteki duvarda, Ganesha'nın çerçeveli bir resmi asılı, fil başlı olan. Yüzü dışarı dönük oturuyor – al yanaklı, göbekli, taçlı ve gülümser halde – üç eliyle değişik nesneler kavramış, dördüncüsünün avuç içi kutsamak ve selam vermek için yukarı dönük. O engelleri aşma efendisi, şans tanrısı, bilgelik tanrısı, öğrenme üstadı. Çok neşeli. Gülümsememi sağlıyor. Ayaklarının önünde dikkatli bir fare var. Onun taşıma aracı. Çünkü Tanrı Ganesha bir farenin üzerinde yolculuk eder.

Karşı duvarda, sade bir tahta haç var.

Oturma odasında, kanepenin yanındaki masada, Guadaluplu Meryem Ana'nın çerçeveli küçük bir resmi duruyor, açık gömleğinin içinden çiçekler dökülüyor. Onun yanında, İslam'ın en kutsal tapınağı Kâbe'nin, kara cüppeli bir resmi var, çevresini on binlerce hacı sarmış. Televizyonun üzerinde, evrenin hareketlerini ve zamanın akışını denetleyen dansın evrensel efendisi Shiva Nataraja'nın pirinçten bir heykeli var. Cehalet şeytanının üzerinde dans ediyor, dört kolu da koreografik hareketlerle yanlara doğru açılmış, ayaklarından biri şeytanın üzerinde, öbürünü havaya kaldırmış. Nataraja ayağını yere indirdiğinde, zaman durdu diyecekler.

Mutfakta bir mabet var. Kapağını çıkarıp, yerine fret işi bir tak koyduğu bir dolabın içinde duruyor. Tak, geceleri mabedi ışıklandıran sarı ampulü kısmen örtüyor. Küçük bir sunağın arkasında iki resim var: Bir yanında, bir kez daha Ganesha ve ortasında da daha büyük bir çerçevenin içinde, gülümseyerek flüt çalan, mavi tenli Krishna. Her ikisinin de alınlarının üzerindeki camın üstünde kırmızı ve sarı tozlar var. Sunağın üzerindeki bakır çanağın içinde, gümüşten üç temsili resim var. Parmağıyla işaret ederek onların kim olduklarını anlatıyor bana: Lakshmi; Shakti, ana kraliçe, Parvati'ye bürünmüş ve Krishma, bu kez neşeli bir bebek gibi dört elinin üzerinde emeklerken. Tanrıçaların arasında, çekirdeği ortaya çıkmış yarım bir avokado gibi duran ve evrenin dişi ve erkek enerjilerini temsil eden Hindulara özgü bir simge olan, taştan bir Shiva yoni linga var. Çanağın bir yanında, ayaklı bir desteğin üzerine oturtulmuş sedefli bir deniz kabuğu var; öbür yanında ise gümüşten küçük bir çan. Ortada pirinç taneleri ve solmaya yüz tutmuş bir çiçek duruyor. Bu nesnelerin birçoğu kırmızı ve sarı dokunuşlarla meshedilmiş.

Alt rafta çeşitli adaklar var: Suyla dolu geniş ağızlı büyük bir bardak; bakır bir kaşık, fitili yağa batırılmış bir gaz lambası; tütsü çubukları ve kırmızı tozla, sarı tozla, pirinç taneleri ve kesmeşekerlerle dolu küçük taslar.

Yemek odasında bir Meryem Ana daha var.

Yukarıdaki çalışma odasında, bilgisayarın yanında bağdaş kurmuş pirinçten bir Ganesha, duvarda Brezilya'dan alınmış tahtadan çarmıha gerilmiş İsa, köşede de yeşil renkli bir seccade var. İsa çok anlamlı – acı çekiyor. Seccade yere serili duruyor. Onun yanındaki rahlenin üzerinde kumaşla kaplı bir kitap duruyor. Kumaşın tam orta yerinde tek bir Arapça sözcük var, işlenmiş dört çapraşık harf: Bir elif, iki lam, *bir de* ha. *Arapça'da Allah sözcüğü.*

Gece masasının üzerindeki kitap bir Tevrat.

16. BÖLÜM

Hepimiz Katolik olarak dünyaya geldik, öyle değil mi? Vaftiz edilmeden ölen çocuklarla İsa'dan önce yaşamış olanların ruhlarının bulunduğu yerde, bizi Tanrı'yla tanıştırana dek dinsiz sayılmaz mıyız? Bu tanışmadan sonra, pek çoğumuz için olay sona erer. Sonradan bir değişiklik olursa, daha fazlası için değil, daha azı içindir; çoğu insan yaşamı boyunca Tanrı'yı yitirir. Benim başıma gelen bu değildi. O ilgili kişi, ben henüz küçücük bir bebekken beni bir tapınağa götürmüş olan, geleneklerine bağlı büyük teyzemdi. Rohini Teyzem, yeni doğmuş yeğeniyle tanışmaktan çok mutluydu ve Ana Tanrıça'nın da bu buluşmanın bir parçası olmasını istiyordu. "Bu, yeğenimin ilk simgesel gezintisi olacak," demişti. "Bu bir samskara*!" gerçekten de simgeseldi. Madurai'deydik; yedi saatlik tren yolculuğunun, en yeni deneyimlisiydim. Fark etmez. Annemin kucağında, teyzemin itiştirmeleri eşliğinde bu Hindu ayinine katıldık. Tapınağı ilk gezişimle ilgili pek bilinçli bir anım yok, ama birkaç tütsü kokusu, bazı ışık oyunları ve gölgeler, bazı alevler, bazı renk patlamaları, ortamın sıcak, nemli ve gizemli havasıyla ilgili bazı şeyler

(*) Samskara: Sanskritçe'de kusursuzlaştırmak.

aklımda yer etmiş olmalı. Bir hardal tanesi kadar küçük bir dini coşkunluk tohumu yeşermek üzere içime ekilmişti. O günden sonra hiç durmadan büyüdü.

Kırmızı kına tozuyla dolu oyma külahlar ve sarı renkli zerdeçal külçelerle dolu sepetler yüzünden, çiçek çelenkleri ve kırık Hindistan cevizi parçaları yüzünden, Tanrı'nın gelişini haber veren çan sesleri yüzünden, sazlı nadaswaram* ve davul sesleri yüzünden, güneş ışınları tarafından aydınlanan, loş koridorda ilerleyen çıplak ayakların taşlardaki pıtırtıları yüzünden, tütsü kokusu yüzünden, karanlıkta dönüp duran yağdanlıkların alevleri yüzünden, hoş namelerle söylenen bhajanlar* yüzünden, kutsamak için ortalarda dolaşan filler yüzünden, renkli öyküler anlatan renkli duvar resimleri yüzünden, değişik yorumlanan *yazgı* sözcüğünü farklı biçimlerde taşıyan alınlar yüzünden ben bir Hindu'yum. Henüz ne anlama geldiklerini ya da ne işe yaradıklarını bile bilmeden bu izlenimlere sadıktım. Bunu bana emreden yüreğim. Bir Hindu tapınağındayken, kendimi evimdeymişim gibi hissediyorum. Oradaki varlığın farkındayım, genel anlamda hissettiğimiz türden bir varlık değil, daha ulu bir şey. Bir tapınağın iç mabedinde İkâmet Eden Tanrı Murti ile göz göze gelince yüreğim çılgınca atmaya başlar. Gerçek anlamda kutsal, evrensel bir rahmin içinde gibiyimdir, her şeyin doğmuş olduğu ve canlı özünün içinde bulunma şansına sahip olduğum bir yerde. Ellerim saygılı bir tapınma hareketiyle bir araya gelir. Bizlere kutsal bir ödül gibi geri dönen, Tanrı'ya şekerlemeler sunmanın özlemini çekerim. Hayırduasını gözlerime ve alnıma götürdüğüm avuçlarım, kutsal bir ateşin sıcaklığına gereksinim duyar.

Ama din, bir ayin ya da dinsel törenden farklı bir şeydir. İçinde, ayin ve dinsel törenin simgeledikleri vardır. Bu anlamda da ben bir Hindu'yum. Ancak Hindu gözlerle gördüğüm evren, benim için bir anlam taşır. Brahman vardır, dünyanın ruhu, za-

(*) Nadaswaram: Zurnaya benzer bir tür üflemeli çalgı.
(*) Bhajan: Hindular'a özgü bağlılık şarkısı.

man ve mekân öğeleriyle süslü, işlenmiş, eğrilmiş, örülmüş varoluş giysisinin üzerinde taşıyan yapı. Brahman nirguna* vardır, niteliksiz, anlayışın, tanımın, yaklaşımın üzerinde bir yerdedir; zavallı sözcüklerimizle ona bir giysi dikeriz – Tek, Gerçek, Eşsiz, Salt, Temel Gerçek, Varoluşun Nedeni – ve bunu ona yakıştırmaya çalışırız, ama Brahman nirguna sürekli dikişleri patlatır. Dilimiz tutulur. Ama bir de, nitelikleri olan, giysinin yakıştığı Brahman saguna* vardır. Artık ona, Shiva, Krishna, Shakti, Ganesha diyoruz; ona anlayışla yaklaşabiliyoruz; bazı niteliklerin farkına varabiliyoruz – sevecen, merhametli, korkutucu – ve ilişkinin o tatlı çekimini hissediyoruz. Brahman saguna, sınırlı duyularımızı belirten Brahman'dır, yalnızca tanrılarda değil, insanlarda, hayvanlarda, ağaçlarda, bir avuç toprakta dışa vurulan Brahman'dır. Hayatın gerçeği, Brahman'ın ruh diye adlandırabileceğimiz, içimizdeki manevi güç sayılan atmandan hiçbir farkı olmayışıdır. Kişisel ruh, dünyanın ruhuna, tıpkı bir kuyunun tabansuyu düzeyine değdiği gibi değer. Evreni düşünce ve dilin üzerinde tutan şey, çekirdeğimizin içinde bulunan ve dışavurum için mücadele edenle aynıdır. Sonsuzluğun içindeki son, sonun içindeki sonsuzluk. Bana, Brahman ile atmanın ilgisinin tam olarak ne olduğunu soracak olursanız, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh arasındaki ilişkinin aynısı olduğunu söylerim: Esrarengiz bir ilişki. Ama açık olan bir şey var: Atman, Brahman'ı Salt güçle birleştirmeye uğraşır ve tüm yaşamı boyunca, sürekli olarak doğduğu ve öldüğü, yeniden doğup, sonra yeniden öldüğü kutsal bir yolculuğa çıkar, ta ki onu burada, aşağıda hapseden kınından kurtulmayı başarıncaya dek. Kurtuluşun birçok yolu vardır, oysa yol boyunca meyil hep aynıdır, eylemlerimize göre değişim gösteren ve her birimizin kurtuluş hesabına yatırılan ya da hesabımızdan çekilen, Karma Meyli.

Kısacası bu Hinduizim'in kutsal özüdür ve ben tüm yaşantım boyunca bir Hindu oldum. Zihnimdeki inançları sayesinde,

(*) Nirguna: Brahman'ın kişilik dışı yüzü.
(*) Saguna: Brahman'ın algılama yüzü.

evrendeki yerimi bildim.

Ama buna körü körüne bağlanmamamız gerekir! Aşırı tutucular ve bağnazlar olmaz olsun! Aklıma, Efendi Krishna'nın bir sığır çobanıyken başından geçen bir öykü geldi. Her akşam sütçü kızları yanına çağırıp, ormanın içinde dans ettirirmiş. Kızlar da gelip onunla birlikte dans ederlermiş. Gece karanlık, ortalarındaki ateş gürler ve çatırdar, müziğin temposu giderek hızlanır – kızlar, sanki her birinin kollarının arasındaymışçasına bereketli, sevgili efendileriyle durup dinlenmeden dans ederler. Ama kızlar onu sahiplenmeye başladıklarında, Krishna'nın yalnızca kendilerinin kavalyesi olduğunu hayal ettiklerinde, ortadan kaybolur. Bundan çıkan sonuç, Tanrı'yı kıskanmamız gerektiğidir.

Burada Toronto'da, benim için çok değerli bir kadın var. Beni evlatlık olarak alıp yetiştiren. Onu Auntieji diye çağırıyorum ve bundan çok hoşlanıyor. Quebecli. Otuz yıldır Toronto'da yaşıyor olmasına karşın, Fransızca düşünen zihni, İngilizce anlayışını, hâlâ arada sırada etkiliyor. Bu yüzden de, Hare Krishnaların adlarını ilk duyduğunda yanlış anlamıştı. "Hairless Christians"* denildiğini sanmıştı ve işin aslı, yıllardır oldukları şey de buydu. Ona doğrusunu söylediğimde, aslında o kadar da haksız olmadığını düşündüm; Hindular sevme yetenekleri açısından saçsız Hıristiyanlar sayılırlardı, tıpkı Tanrı'nın her şeyin içinde var olduğuna inanan Müslümanlar gibi ve Tanrı'ya sadakatleri açısından da sakallı Hıristiyanlar ve Hindular sayılırlardı, tıpkı sarıklı Müslümanlar gibi.

17. BÖLÜM

İlk mucize en derin olandır; ondan sonraki mucizeler ilkinin etkilerini taşır. Dinsel düş gücümün kaynağındaki manzarayı Hinduizm'e borçluyum, kasabaları ve nehirleri, savaş alanlarını ve ormanları, kutsal dağları ve tanrıların, azizlerin, hainlerin ve

(*) Christians: Saçsız Hıristiyanlar.

sıradan insanların bir arada bulundukları ve bunu yaparken de kim olduğumuzu ve neden var olduğumuzu tayin ettikleri derin denizleri. Bu harika, evrensel, sevecen merhameti ilk kez Hindu topraklarında duydum. Konuşan, Efendi Krishna idi. Onu duydum ve izledim. Ve Efendi Krishna'nın kusursuz bilgeliği ve sevgisi sayesinde bir adamla tanıştım.

Bir tatilde – o zamanlar halinden çok hoşnut bir Hindu'ydum – İsa ile tanıştığımda, henüz on dört yaşındaydım.

Babam, hayvanat bahçesinden pek sık ayrılmazdı, ama bir keresinde hep birlikte, Kerala'nın biraz ilerisindeki Munnar'a gitmiştik. Munnar, dünyanın en yüksek çay arazileriyle çevrili, küçük bir dağ köyüdür. Mayıs ayının başlarıydı ve musonlar henüz başlamamıştı. Tamil Nadu'daki ovalar korkunç sıcaktı. Madurai'den beş saatlik dolambaçlı bir yolculuğun sonunda, Munnar'a varmıştık. Serinlik ağzınızda eriyen naneli şeker kadar ferahlatıcıydı. Turistik bir gezi yaptık. Tata çay fabrikasını gezdik. Gölde tekneyle dolaştık. Bir sığır yetiştirme çiftliğini ziyaret ettik. Bir ulusal parka gidip, Nilgiri tahrlarını – bir tür vahşi keçi – tuzla besledik. ("Bizim hayvanat bahçemizde de bunlardan var. Pondicherry'ye gelmeniz gerek," dedi babam, birkaç İsviçreli turiste.) Ravi ile ben yakınlardaki çay bahçelerinde dolaşmaya çıktık. Tüm bunlar uyuşukluğumuzu biraz olsun üzerimizden atmak içindi. Akşama doğru, annemle babam pencerenin önünde güneşlenen iki kedi gibi, konforlu otelimizin çay salonuna kurulmuşlardı. Babam, otelde konaklayan birkaç konukla sohbet ederken, annem kitap okuyordu.

Munnar'da üç tepe vardır. Kasabanın çevresindeki yüksek tepelerle kıyas kabul etmezler – o dağ diye adlandırdıklarımızla – ama yine de ilk sabah kahvaltımızı ederken, ortak bir noktaları olduğu gözüme çarptı: Her birinin üzerinde bir tapınak vardı. Sağdaki tepenin, yani otelin önündeki ırmağın karşısındakinin üzerinde bir Hindu tapınağı yükseliyordu; biraz ilerideki ortadaki tepede, bir camii vardı; soldaki tepeyi ise bir Hıristiyan kilisesi süslüyordu.

Munnar'daki dördüncü günümüzde, karanlık bastırmak üzereyken, soldaki tepeye çıktım. Hıristiyan bir okula gitmeme karşın, o güne dek bir kilisenin içine hiç girmemiştim. Ve şu an, bu işe kalkışacak değildim. Bu din hakkında çok az bir bilgiye sahiptim. Birkaç tanrısı ve şiddet olaylarıyla ün salmıştı. Ama okulları iyiydi. Kilisenin çevresini dolaştım. Hiçbir özellikleri olmayan açık mavi renkteki kalın duvarları ve içerisini görmenin olanaksız olduğu daracık pencereleriyle, içerisinde gizlediklerini kesinlikle açığa çıkarmayan bir binaydı. Bir hisar.

Papaz evinin önüne geldim. Kapısı açıktı. Bir köşede gizlenip içerisini gözetlemeye başladım. Kapının solunda, üzerinde *Semt Papazları* ve *Yardımcı Papazlar* yazan tabelalar vardı. Her bir tabelanın yanında, küçük bir sürgülü pencere vardı. Tabelanın üzerindeki altın harfler, hem papazın hem de yardımcısının BURADA olduklarını belirtiyordu, zaten bunu açıkça görebiliyordum. Papazlardan biri ofisinde çalışıyordu, sırtı cumbalı pencerelere dönüktü, öbürü ise konuk ağırlamak için kullanılan geniş antrede, yuvarlak bir masanın önündeki bir sıranın üzerinde oturuyordu. Yüzü kapıya ve pencerelere dönüktü, elinde bir kitap vardı, sanırım bir İncil'di. Biraz okudu, sonra yukarı baktı, biraz daha okudu, sonra yeniden yukarı baktı. Acelesizce, ama bir o kadar da uyanıklıkla ve kendinden emin olarak yapılan bir iş gibiydi. Birkaç dakika sonra, kitabı kapatıp bir kenara koydu. Ellerini masanın üzerinde birleştirdi ve ne bir beklenti ne de vazgeçme belirtisi göstermeden, yüzünde huzurlu bir ifadeyle, orada öylece oturdu.

Antrenin temiz, beyaz duvarları vardı; masa ve sıralar koyu renk tahtadandı ve papaz beyaz bir cüppe giyiyordu – tertemiz, sade ve gösterişsizdi. İçimi bir huzur kaplamıştı. Ama beni ortamın kendisinden fazla etkileyen, kendisiyle konuşmak isteyen biri çıkar diye orada hazır bulunduğunu – açık, sabırlı – sezgisel olarak anlamış olmamdı; ruhsal bir sorun, bir iç sıkıntısı, bir vicdan azabı, hepsini sevgiyle dinlerdi. Mesleği sevmek olan biriydi, insanları elinden geldiğince rahatlatıyor ve onlara rehberlik

ediyordu.

Etkilenmiştim. Gözlerimin önündeki manzara, yüreğimi ele geçirmiş ve beni çok heyecanlandırmıştı.

Papaz ayağa kalktı. Penceresini kapatacağını düşündüm, ama bunu yapmadı. Evin içinde biraz geriye çekildi, hepsi bu, antreyle yan odanın arasındaki kapıyı, tıpkı dış kapı gibi açık bıraktı. İki kapının da ardına dek açık olması dikkatimi çekmişti. O ve meslektaşı hâlâ açıkça görülebiliyorlardı.

Kapıdan uzaklaştım ve cesaretimi topladım. Kiliseye girdim. Heyecandan midem ağrıyordu. İçeride beni, "Burada ne yapıyorsun sen? Ne cüretle bu kutsal yere girebildin, seni zındık? Hemen defol!" diye azarlayacak bir Hıristiyan'la karşılaşabileceğim düşüncesi beni korkutuyordu.

Ama öyle biri yoktu. Ne de anlaşılabilir pek bir şey. İç mabede doğru ilerleyip, onu incelemeye koyuldum. Bir resim vardı. Bu Murti miydi acaba? Bir kurban edilme olayıyla ilgili bir sahneydi. Kanla yatıştırılması gereken öfkeli bir tanrı olmalıydı. Yukarı doğru bakan şaşkınlık içindeki kadınlar ve çevrede uçuşan kanatlı tombul bebekler. Karizmatik bir kuş. Tanrı hangisiydi? Mabedin yan tarafında, boyalı tahta bir heykel vardı. Yine aynı kurban, yaraları ve kanı koyu renkteydi. Dizlerine baktım. Derin sıyrıklar vardı. Pembe derileri bir çiçeğin taçyaprakları gibi soyulmuş ve kan kırmızı diz kapakları ortaya çıkmıştı. Bu işkence sahnesini, evin içindeki papazla bağdaştırmak güçtü.

Ertesi gün, aşağı yukarı aynı saatlerde, papaz evine girdim.

Katolikler katılıkları ve sert yargılarıyla tanınırlar. Oysa Peder Martin ile olan deneyimim bunun tam tersini kanıtlamıştı. Çok nazikti. Her dokunuşta takırdayan ve çıngırdayan bir çay takımında, bana çay ve bisküvi ikram etti. Bana bir yetişkinmişim gibi davrandı ve bana bir öykü anlattı. Hıristiyanların büyük harfleri ne çok sevdiklerini göz önüne alırsak, bir Öykü.

Ne öykü ama. İlk önce inanmadım. Ne? İnsanlık suç işliyor ve bunun bedelini Tanrı'nın Oğlu mu ödüyor? Babamın bana şöyle dediğini hayal ettim: "Piscine, bugün bir aslan lamaların

ağılına gizlice girip, iki lamayı yedi. Dün de bir başkası siyah geyiği öldürdü. Geçen hafta ise ikisi bir olup deveyi yediler. Ondan önceki haftanın kurbanları boyalı leyleklerle gri balıkçıllardı. Ve altın agutimizi kimin midesine indirdiği de meçhul. Durum dayanılmaz bir boyuta ulaştı. Bir şeyler yapılması gerek. Bu günahlarından arınmaları için tek çarenin, seni aslanlara yem vermem olduğunu düşündüm."

"Evet baba, yapılacak en doğru ve mantıklı şey bu. Bana izin ver de yıkanıp geleyim."

"Allah'a şükür oğlum."

"Allah'a şükür baba."

Ne kadar açık sözlü ve garip bir öykü. Ne tuhaf bir psikoloji.

Bir öykü daha anlatmasını istedim, daha tatmin edici bir öykü. Hiç kuşkusuz bu din, bir öyküden fazlasına sahipti – dinlerin öyküden bol bir şeyleri yoktur. Ama Peder Martin, ondan önce gelen öykülerin – ve çok sayıda öykü vardı – Hıristiyanlara ait basit öndeyişler olduğunu anlamamı sağladı. Dinin tek bir Öyküsü vardı ve dönüp dolaşıp ona geliyorlardı, tekrar tekrar. Onlara yetecek bir öyküydü.

O akşam otelde çok sessizdim.

Bir tanrının güçlüklere katlanmasını anlayışla karşılayabilirdim. Hinduizm'in tanrıları, hırsızlara, kabadayılara, fidyecilere ve gaspçılara göğüs gererler. Ramayana, Rama'ya ulaşmak için geçirilen uzun ve kötü günlerin ta kendisi değil midir sanki? Güçlükler, kabul. İflaslar, kabul. İhanet, kabul. Ama ya *küçük düşürülme? Ölüm?* Efendi Krishna'nın, çırılçıplak soyulup, kamçılanmaya, alaya alınmaya, sokaklarda sürüklenmeye razı olacağını hayal edemiyorum, tüm bunların yanı sıra bir de çarmıha gerilmeye – üstelik de insanlar tarafından. Bir Hindu tanrısının öldüğünü hiç duymamıştım. Brahman ölümü seçmemişti. Şeytanlarla, canavarlar ölmüştü, tıpkı faniler gibi, binlercesi hatta milyonlarcası – ölüm onlara göreydi. Madde de zaman içinde yok oluyordu. Ama tanrısallık ölüm tarafından soldurul-

mamalı. Yanlış. Dünyanın ruhu ölemez, ona ait olan tek bir parçası bile. Bu Hıristiyan Tanrı'nın, insani yüzünü öldürmeye izin vermesi yanlıştı. Bu, kendine ait olan bir parçayı öldürmek demekti. Çünkü Oğlu ölecekse, bu uydurma olamaz. Eğer haçın üzerindeki Tanrı, insanlara özgü bir faciayı yaşarmış gibi davranan Tanrı ise, İsa'nın Tutkusu, İsa'nın maskaralığına dönüşür. Oğlu'nun ölümü gerçek olmalıdır. Peder Martin bana gerçek olduğunu temin etmişti. Ama ölü bir Tanrı, her zaman için ölü sayılırdı, yeniden canlanmış olsa bile. Oğul'un ağzında her zaman için ölümün tadı olacaktır. Teslis lekelenmiş olmalı; Baba Tanrı'nın sağ eline pis bir koku sinmiş olmalı. Dehşet gerçek olmalı. Tanrı, kendi için bunu neden istesin ki? Ölümü fanilere bırakmamak niye? Güzel olanı kirletmek, kusursuz olanı lekelemek niye?

Aşk. Peder Martin'in yanıtı buydu.

Peki ya Oğul'un davranışı? Arkadaşları tarafından bir parça çamur yemiş olmakla boş yere suçlanan bebek Krishna ile ilgili bir öykü vardır. Onu evlat edinen annesi Yashoda, parmağını sallayarak onu azarlar. "Çamur yememelisin, seni yaramaz çocuk seni," diye paylar onu. "Ama yemedim ki," der, korkmuş bir çocuğun bedenine bürünmüş olan her şeyin efendisi. "Yalancı! Aç ağzını bakayım," diye emreder Yashoda. Krishna söyleneni yapar. Ağzını açar. Yashoda'nın soluğu kesilir. Krishna'nın ağzının içinde, sonsuz, eksiksiz evrenin tamamını, uzaydaki yıldızları ve gezegenleri ve aralarındaki mesafeyi, yeryüzündeki tüm kara parçalarını ve denizleri ve üzerlerindeki yaşamı görür; düne ve yarına ait her günü görür; tüm düşünceleri ve tüm duyguları görür, her acımayı ve her ümidi ve maddenin üç kıyısını; ne bir çakıl taşı, ne bir mum, ne bir varlık, ne bir köy ya da galaksi eksiktir, kendisi de dahil her bir toz zerresi yerli yerindedir. "Efendim, ağzınızı kapatabilirsiniz," der Yashoda saygıyla.

Cüce Vamana'nın bedenine bürünmüş Vishnu'nun öyküsü vardır. Şeytan kral Bali'den, yalnızca üç adımda aşabilecek kadar bir toprak ister. Bali onun bu önemsiz isteğiyle dalga geçer.

Sonunda razı olur. Vishnu hiç zaman kaybetmeden evrensel boyutlarına dönüşür. Bir adımıyla dünyayı aşar, ikincisiyle cenneti, üçüncüsüyle de Bali'ye bir tekme atıp, öbür dünyaya fırlatır.

Tanrı'nın en insancıl görüntüsü olan ve karısı Sita'yı, Lanka'nın kötü kalpli kralı Ravana'nın elinden kurtarmak için girdiği mücadele sırasında morali bozulunca, kendi kendine tanrısallığını anımsatılmak zorunda kalan Rama bile kendini asla kovuvermemişti. Hiçbir ince uzun haç ona boyun eğdiremezdi. Çok gerekirse, sınırlı insan yapısı, hiçbir insanın sahip olamayacağı ve hiçbir insanın başa çıkmayacağı silahlardan üstün bir güce sahip olurdu.

İşte bu, bir Tanrı'nın olması gerektiği gibi bir Tanrı'dır. Parıltılı ve güçlü ve kudretli. Ancak böylesi kötülükten kaçıp kurtulabilir ve onu alt edebilir.

Bir de şu acıkan, susayan, yorulan, üzülen, tedirgin olan, sıkıştırılan ve taciz edilen, Onu anlamayan müritleri ve ona saygı duymayan düşmanlarıyla mücadele etmek zorunda kalan bu Oğul'a bakın – ne biçim bir tanrı bu? Sorun, fazlasıyla insani bir tanrı olması. Mucizeleri yok değil, var, çoğunlukla da tedavi amaçlı, birkaçı aç karınları doyurucu; en iyisi de bir fırtınanın etkisinin azaltılması, kısa mesafeli bir suyun üzerinden geçilmesi. Bu sihirse eğer, basit sihirden farksız, hani şu oyun kâğıtlarıyla yapılan türden. Sıradan bir Hindu bile bunun yüz katını yapabilir. Bu Oğul, zamanının büyük çoğunluğunu öyküler anlatıp, *konuşarak* geçiren bir tanrı. Bu oğul bir yaya tanrı – ve üstelik sıcak yerlerde – tıpkı insanlar gibi uzun adımlar atarak, sandaletleri yoldaki taşlara takılarak yürüyen bir tanrı; ve bir ulaşım aracı için para harcaması gerektiğinde, sıradan bir eşekten yararlanıyor. Bu Oğul, inleyerek, soluksuz kalarak, ağlayarak üç saatte ölen bir tanrı. Ne biçim bir tanrı bu? Bu Oğul'da ilham kaynağı olabilecek ne var ki?

Aşk, dedi Peder Martin.

Ve üstelik bu Oğul yalnızca bir kez ortaya çıktı, değil mi, uzun zaman önce, çok uzaklarda? Batı Asya'nın sessiz bir köşe-

sinde, uzun süre önce tarihe karışan bir kavmin sınırları içinde? Henüz tek bir saçı bile ağarmadan öldürülmedi mi? Üstelik soyundan tek birini bile bırakmadan, yalnızca amaçsızca karalanmış, bölük pörçük bir delil çiziktirerek? Bir dakika. Bu, sahne heyecanına kapılmış, Brahman'dan fazlası. Bu bencil Brahman. Bu cimri ve adaletsiz Brahman. Bu hemen hemen kendini göstermemiş Brahman. Brahman'ın tek bir oğlu olsaydı eğer, ona Krishna'nın sütçü kızlarla davrandığı kadar bereketli davranırdı, değil mi? Böylesi ilahi bir cimriliği ne doğrulayabilir?

Aşk, diye yineledi Peder Martin.

Ben Krishna'ma sadık kalmak istiyorum, teşekkürler. Bu tanrısallığı kesinlikle zorlama buluyorum. Ter kokan, geveze Oğul'u kendinize saklayabilirsiniz.

İşte uzun süre önce, bu can sıkıcı din adamıyla bu şekilde tanışmıştım; inançsızca ve kızgınlıkla.

Peder Martin ile üç gün arka arkaya çay içtik. Fincanım çay tabağına her çarptığında, kaşık fincanın köşesine vurup her tıngırdadığında, sorular sordum.

Yanıt hep aynıydı.

Bu Oğul canımı sıkmıştı benim. Her geçen gün, O'na karşı öfkem artıyordu, kusurları giderek daha fazla gözüme batıyordu.

Huysuzun teki! Beytlehem'de sabah oldu Tanrı aç; Tanrı kahvaltısını istiyor. Bir incir ağacının önüne geliyor. İncir mevsimi değil, bu yüzden ağaçta incir yok. Tanrı sinirleniyor. Oğul, "Bir daha asla meyve vereme," diye mırıldanıyor ve ağaç o anda kuruyor. Mark tarafından desteklenen, Matthew öyle anlatıyor.

Sorarım size, incir mevsimi olmayışı, incir ağacının suçu mu? Masum bir incir ağacına yapılacak iş mi bu, onu bir anda soldurmak?

O'nu aklımdan bir türlü çıkarıp atamıyordum. Hâlâ da atamadım. Üç günümü, kesintisiz O'nu düşünerek geçirdim. Beni rahatsız ettikçe, O'nu daha az unutabildim. Ve hakkında yeni şeyler öğrendikçe, O'nu giderek daha az terk etmek istedim.

Son günümüzde, Munnar'dan ayrılmadan birkaç saat önce, koşarak soldaki tepeye tırmandım. Şu an tam anlamıyla Hıristiyanlığa özgü bir manzara gibi gözümün önüne geliyor. Hıristiyanlık acelesi olan bir din. Yedi günde yaratılan dünyaya bir bakın. Simgesel düzeyde bile, bu çılgın bir yaratı sayılır. Tek bir ruh için verilen mücadelenin, bayrağın nesiller boyunca elden ele verildiği, yüzyıllar süren bir bayrak yarışı olduğu bir dinde doğanlar için, Hıristiyanlık'ın hızlı kararlığının baş döndürücü bir etkisi olabilir. Hinduizm, Ganj'ın akışı kadar sakinse eğer, Hıristiyanlık, Toronto'da trafiğin yoğun olduğu saatlerdeki kadar işlektir. Bir kırlangıç kadar hızlı, bir ambulans kadar acil bir dindir. Fevridir, kendini bir saniyede ifade eder. Bir anda kaybolur ya da kurtulursunuz. Hıristiyanlık asırlar boyunca sürer, ama özünde, yalnızca bir anda vardır: Şu anda.

Tepeyi bir solukta kat ettim. Peder Martin'in içeride olmadığını sandım – penceresi ne yazık ki kapalıydı – ama Tanrı'ya şükür ki kendisi oradaydı.

Soluk soluğa, "Peder, Hıristiyan olmak istiyorum, lütfen," dedim.

Gülümsedi. "Zaten öylesin, Piscine – yüreğinde. İsa'yla güven içinde tanışan herkes, Hıristiyan'dır. Sen burada Munnar'da İsa'yla tanıştın."

Başıma yavaşça vurdu. Aslında bir vuruştan fazlasıydı. Eli, başımın üzerine BUM BUM BUM diye çarptı.

Sevinçten öleceğimi sandım.

"Bir daha geldiğinde, birlikte çay içeriz oğlum."

"Evet, Peder."

Bana içtenlikle gülümsedi. İsa'nın gülümseyişiyle.

Bu kez kiliseye korkusuzca girdim, ne de olsa artık burası benim de evim sayılırdı. Hayatta olan İsa'ya dualarımı sundum. Sonra koşar adımlarla soldaki tepeden inip, sağdaki tepeye tırmandım. – insanlığını öylesine zorlayıcı bulduğum Nazaret'li İsa'yı karşıma çıkardığı için Efendi Krishna'ya şükranlarımı sunmak için.

18. BÖLÜM

Hemen ardından İslam geldi, aşağı yukarı bir yıl sonra. On beş yaşındaydım ve anavatanımı keşfediyordum. Müslüman mahallesi, hayvanat bahçesinin yakınlarındaydı. Evlerinin üzerlerinde Arapça harfler ve hilaller çizili olan, küçük sakin bir yerleşim yeriydi.

Mullah Caddesi'ne geldim. Büyük bir cami olan, Jamia Mescidi'ne gizlice baktım, tabii dışarıda durmaya özen göstererek. İslam, Hıristiyanlıktan da kötü bir üne sahipti – daha az sayıda tanrı, yoğun şiddet içeriyordu ve şimdiye dek Müslüman okullar hakkında olumlu bir şey söyleyen birine rastlamamıştım – bu yüzden, boş olmasına karşın içeri girmeyecektim. Yeşil renkteki birkaç çerçeve dışında beyaza boyalı bina, tertemizdi, boş duran bir merkez odanın çevresinde yükselen bir inşaat vardı. Yerlere hasır paspaslar seriliydi. Havada süzülen hindistancevizi ağaçlarının arasından, iki ince uzun minare gökyüzüne doğru yükseliyordu. Burada, dinle ilgili açık seçik bir ayrıntı ve bu anlamda ilginç denebilecek bir şey yoktu, ama hoş ve huzurluydu.

İlerledim. Camiinin hemen ilerisinde, gölgeli küçük verandaları olan, çok sayıda tek katlı konut vardı. Köhne ve haraptılar, dış cepheleri solmuş yeşil renkteydi. İçlerinden biri bir dükkândı. İçerideki raflardan birinde tozlu portakal suyu şişeleriyle, yarıya kadar şekerlemelerle dolu plastik kavanozlar vardı. Ama asıl satılan şey başkaydı, yassı, yuvarlakça ve beyaz bir şey. İyice yaklaştım. Mayasız bir ekmeği andırıyordu. Bir tanesini elledim. Kaskatıydı. Üç günlük bayat gibi duruyorlardı. Bunları kim yer, diye düşündüm. Bir tanesini alıp, kırılacak mı diye bakmak için salladım.

"Tadına bakmak ister misin?" dedi bir ses.

Korkudan zıpladım. Hepimizin başına gelir; gün ışığı ve gölgeler, benekler ve renkler vardır, aklınız başka yerdedir – bu yüzden de gözünüzün önünde duranı görmezsiniz.

Bir metre ötemde, ekmeklerin önünde bağdaş kurup oturmuş bir adam vardı. Öylesine irkilmiştim ki, ekmek elimden uçup, yolun ortasına fırladı. Taze inek pisliğinin içine düştü.

"Çok üzgünüm efendim. Sizi görmemiştim!" diye haykırdım. Kaçmaya hazırdım.

"Üzülme," dedi adam sakince. "Bir ineğin karnını doyuracaktır. Başka bir tane al."

Bir ekmek alıp ikiye böldü. Birlikte yedik. Sert ve lastik gibiydi, dişler için hüner gerektiriyordu, ama doyurucuydu. Sakinleşmiştim.

"Demek bunları siz yapıyorsunuz," dedim, sohbeti başlatmak için.

"Evet, burada. Sana nasıl yapıldıklarını göstereyim." Yerinden kalkıp, evine doğru gelmem için bana işaret etti.

Burası, iki odalı harap bir kulübeydi. İçinde bir fırın olan büyük oda, ekmek fırınıydı, derme çatma bir perdeyle ayrılan öbür oda ise yatak odası. Fırının en altı küçük çakıl taşlarıyla kaplıydı. Adam bana, müezzinin sesi camiden gökyüzüne doğru yükselirken, bu ısıtılmış çakıl taşlarının üzerinde ekmeğin nasıl piştiğini anlattı. Sözünü ettiği sesin ezan olduğunu biliyordum, ama neye yaradığından haberim yoktu. İnançlı Müslümanları camiye çağırmak için okunduğunu hayal ettim, tıpkı kilise çanlarının Hıristiyanları çağırdığı gibi. Öyle değildi. Cümlenin orta yerinde, fırıncı sözünü yarıda kesip, "Affedersin," dedi. Bir dakikalığına yandaki odaya geçti ve elinde yuvarlanmış bir seccadeyle geri döndü, kilimi fırınının zeminine sererken, havada küçük bir un fırtınası esti. Ve oracıkta, hemen yanıbaşımda, çalışma alanının ortasında, dua etti. Uygunsuzdu, ama oraya asıl uymayan bendim. Neyse ki, gözleri kapalı dua etti.

Dimdik doğruldu. Arapça bir şeyler mırıldandı. Ellerini kulaklarına götürdü, başparmakları kulak memelerine değiyordu, sanki Allah'ın ona verdiği yanıtı duymaya gayret ediyor gibiydi. Öne eğildi. Yeniden doğruldu. Diz çöküp, elleriyle alnını yere değdirdi. Dik oturdu. Yeniden yere kapaklandı. Doğruldu.

Her şeye baştan başladı.

İslam basit bir alıştırmadan başka bir şey değilmiş, diye düşündüm. Bedeviler için sıcak-hava yogası. Kendini zorlamadan, terlemeden yoga yapabilmeleri için.

Sürekli bir şeyler mırıldanarak, aynı hareketleri dört kez tekrarladı. İşini bitirdiğinde – başını sağa çevirip, kısa bir süre derin düşüncelere daldıktan sonra – gözlerini açtı, gülümsedi, kiliminin üzerinden kalkıp, alışkın olduğu bir hareketle onu yeniden yuvarladı. Yan odadaki yerine koydu. Yanıma döndü. "Ne diyordum?" diye sordu.

Bu ilk kez, bir Müslüman'ın dua edişini izleyişimdi – hızlı, gerekli, fiziksel, mırıltılı, çarpıcıydı. Bu olaydan sonra, dua etmeye kiliseye gittiğimde – çarmıha gerili İsa'nın önünde diz çökmüş, hareketsiz, sessiz – aklıma, fırıncının un çuvallarının arasında Tanrı'yla yaptığı dini paylaşım geldi.

19. BÖLÜM

Onu bir kez daha görmeye gittim.

"Dininizin özü ne?" diye sordum.

Gözleri ışıldadı. "Aziz Yaradan," diye yanıt verdi.

Herkesi İslam'ı ve ruhunu anlamaya yöneltirim, onu sevmeye değil. Kardeşlik ve sadakate dayalı çok güzel bir dindir.

Cami gerçekten de açık bir inşaat alanıydı, Tanrı'ya ve rüzgâra. Dua etme zamanı gelinceye dek, bağdaş kurup imamı dinledik. Sonra dağınık oturma düzeni, yerini omuz omuza bir duruşa bıraktı, her boş yer arkadan gelen biri tarafından doldurulduğu, ta ki tek bir boş yer bile kalmayıncaya ve ibadet eden insanlardan oluşan düzenli sıralar meydana gelinceye dek. Alnımı yere değdirmek iyi gelmişti. Birdenbire, derin bir dini temasa geçtiğimi hissetmiştim.

20. BÖLÜM

Fırıncı, bir Sufi'ydi. Tasavvufu, Tanrı ile birliği araştırıyordu ve Tanrı ile ilişkisi kişisel ve sevgi doluydu. "Tanrı'ya doğru iki adım atarsan," demişti bana, "O sana doğru koşar!"

Sıradan hatları olan biriydi, ne görünüşü ne de giydikleri fazla akılda kalıcı türden değildi. Onunla ilk karşılaştığımızda, onu görmemiş olmama şaşmamalı. Onunla dost olduktan sonra bile, birçok kez karşılaştıktan sonra bile, onu tanımakta güçlük çekiyordum. Adı Satish Kumar'dı. Bunlar, Tamil Nadu'da sıkça rastlanan isimlerdir, bu yüzden o kadar büyük bir rastlantı sayılmaz. Yine de, bir gölge kadar sıradan, sağlıklı ve dindar fırıncıyla, kendini bilime adamış, çocukluğunda çocuk felci geçirmiş, resmi Komünist biyoloji öğretmenimin adaş olmaları hoşuma gitmişti. Bay Kumar ile Bay Kumar bana İslam'ı ve biyolojiyi öğretiyorlardı. Bay Kumar ile Bay Kumar sayesinde, ben Toronto Üniversitesinde hayvanbilim ile ilahiyat okumaya karar verdim. Bay Kumar ile Bay Kumar, Hindistan'daki gençliğimin iki kâhiniydi.

Birlikte dua ettik ve Esma-ül Hüsna'yı, Tanrı'nın doksan dokuz adını birlikte okuduk. O bir hafızdı, yani Kuran-ı Kerim'i ezbere biliyor ve onu yavaş ve sade bir dille okuyordu. Benim Arapçam hiçbir zaman çok iyi olmadı, ama kulağa gelişine bayılıyordum. Gırtlaksı vurgularıyla sesli harflerinin uzun akışları, anlayışımın aşağılarında yuvarlanan güzel bir nehir gibiydi. Uzun süre, gözümü dikip bu nehri izledim. Geniş değildi, yalnızca bir adamın sesiydi, ama yine de evrenin kendisi kadar derindi.

Bay Kumar'ın evini harap bir kulübe olarak tanımladım. Yine de hiçbir cami, kilise ya da tapınak bana bu denli kutsal gelmemişti. Çoğu zaman, fırından övünç içinde çıkardım. Bisikletime biner ve bu övüncü havalara savururdum.

Böylesi günlerden birinde şehirden ayrıldım ve dönüş yolunda, toprağın yüksek olduğu ve sol yanda denizi, aşağılarda da

uzayan yolu görebildiğim bir noktada, birden bire kendimi cennette hissettim. Aslında bulunduğum yer, kısa süre önce geçtiğim yerden farksızdı, ama görüş açım değişmişti. İtici güç ve derin huzurdan oluşan duyduğum paradoksal karışım çok yoğun ve mutluluk vericiydi. Eskiden yol, deniz, ağaçlar, hava, güneş benimle farklı dilde konuşurlardı, oysa şimdi hepsi ahenk içindeydi. Ağaç yolla ilgilendi, o da havanın farkındaydı, hava denize saygı gösterdi, o da tüm bunları güneşle paylaştı. Her öğe, komşularıyla uyumlu bir ilişki içindeydi, herkes dostu, akrabasıydı. Bir fani olarak diz çökmüş; bir ölümsüz olarak doğrulmuştum. Çok daha büyük bir dairenin merkeziyle kesişen küçük bir dairenin içindeydim sanki. Atman, Allah'la buluşmuştu.

Yine bir keresinde, Tanrı'nın bana çok yaklaştığını hissettim. Kanada'daydım, aradan yıllar geçmişti. Sayfiyedeki arkadaşlarımı ziyarete gitmiştim. Kıştı. Geniş arazilerinde yürüyüşe çıkmıştım ve eve geri dönüş yolundaydım. Kar yağışlı bir gecenin ardından, açık, güneşli bir gündü. Tüm doğa beyaz bir örtüyle kaplıydı. Eve varmak üzereyken başımı çevirdim. Bir koru ve korunun içinde de, ağaçlıksız küçük bir alan vardı. Rüzgâr ya da bir hayvan, bir dalı sallamıştı. Kar, güneş ışıklarının arasından yavaşça yağmaya başladı. Havada süzülen bu altın tozun, güneşin vurduğu bu açıklığın arasından, Meryem Ana'yı gördüm. Neden özellikle onu gördüğümü bilmiyorum. Meryem Ana'ya olan sadakatim ikincildi. Ama bu oydu. Teni solgundu. Beyaz bir elbise ve mavi bir pelerin giymişti; giysilerinin katlarından ve kıvrımlarından çok etkilendiğimi anımsıyorum. Bir bedeni ve renkleri olduğu halde, onu *gördüm* derken, gerçek anlamda gördüğümü sanmayın. Onu, art arda görüntülerle gördüğümü *hissettim.* Durup gözlerimi kıstım. Muhteşemdi, ulu bir güzelliğe sahipti. Bana sevecenlikle gülümsüyordu. Birkaç saniye sonra beni terk etti. Yüreğim korku ve sevinçle çarpıyordu.

Allah'ın varlığı en değerli mükâfattır.*

(*) Kuran'ı Kerim (18:2).

21. BÖLÜM

Şehir merkezindeki café'lerden birinde oturuyorum ve düşünüyorum. Öğleden sonramın büyük bir bölümünü onunla birlikte geçirdim. Onunla her karşılaşmamız sonrasında, içim yaşamımı niteleyen bir kasvetle doluyor. Beni bu kadar etkileyen o sözcükler nelerdi? Ah, evet: "Kuru, mayasız gerçeklik", "daha iyi öykü." Bir kâğıt kalem alıp yazmaya başlıyorum:

> *İlahi vicdanın sözleri: Ahlaki ululuk; yücelmenin süreklilik duygusu, sevinç, mutluluk; insanı anlıksal anlayıştan daha fazla etkileyen ahlaki duygunun dirilişi; evrenin zihinsel değil de ahlaki satırlar arasına dizilişi; varoluşun kurucu ilkesi bazen fazla açıkça, temizce ya da ansızın ortaya çıkmasa da, yine de kendini kaçınılmaz bir şekilde belli eden sevgi olduğunun bilinci.*

Ara veriyorum. Peki ya Tanrı'nın sessizliği? Bu konuda düşünüyorum. Şunları ekliyorum:

> *Allak bullak bir anlık, buna karşılık güven veren bir varlık ve kutsal amaç duygusu.*

22. BÖLÜM

Bir Tanrıtanımazın son sözlerini hayal edebiliyorum: "Beyaz, beyaz! S-S-Sevgi! Tanrım!" – ve kaderin ölüm yatağına uzanışı. Oysa can çekişen hasta, makul ölçülerde kendine hâkim olabilse, kuru, mayasız gerçekliğe minnettar kalabilse, onu saran ılık mavi ışığı, "B-b-beyindeki oksijenin a-a-azalması," şeklinde tanımlayabilir ve en sonunda, bilincini kaybedip, daha iyi öyküyü kaçırabilir.

23. BÖLÜM

Ne yazık ki ortak bir kaderin insanlara mal ettiği toplumsal duygu benim başımı derde soktu. Zaman içinde, dinle ilgili yaptıklarımı umursamayan ve bununla eğlenen insanların ilgisi kaybolup, umursayan insanların dikkatini çekmeye başladı – ve bu durum onları hiç mi hiç eğlendirmedi.

"Oğlunuz tapınakta ne yapıyor?" diye sordu papaz

"Oğlunuzu kilisede haç çıkarırken görmüşler," dedi imam.

"Oğlunuz Müslüman olmuş," dedi pandit*.

Evet tüm bunlar, şaşkınlık içindeki anne babamın oldukça dikkatini çekmişti. Gördünüz mü, bilmiyorlardı işte. Benim bir Hindu, bir Hıristiyan ve aynı zamanda bir Müslüman olduğumu bilmiyorlardı. Buluğ çağındakiler anne babalarından sürekli bir şeyler gizlerler, öyle değil mi? On altı yaşındaki her gencin sırları vardır, değil mi? Ama kader, anne babamın ve benim ve üç bilge adamın – onları öyle çağırıyordum – günün birinde Goubert Salai sahilindeki kordon boyunda bir araya gelmemizi ve sırrımın ortaya çıkmasını istemişti. Rüzgârlı, sıcak, harika bir pazar öğleden sonraydı ve Bengal Körfezi, masmavi bir gökyüzünün altında parıldıyordu. Şehir halkı gezintiye çıkmıştı. Çocuklar bağırıp gülüyorlardı. Rengârenk balonlar havada uçuşuyordu. Dondurma satışları artmıştı. Böylesi bir günde iş düşünmek niye, sorarım size? Neden yalnızca başlarıyla selam verip, gülümseyerek yanımızdan geçmediler ki sanki? Olmaması gerekiyordu. Yalnızca bir bilge adamla değil, üçüyle birden karşılaştık ve art arda değil, hepsiyle aynı anda ve her biri Pondicherry'nin ünlü hayvanat bahçesinin müdürünü ve onun dini bütün oğlunu görmenin altın değerinde bir fırsat olduğunu düşünmüş olmalıydı. Birincisini görünce gülümsedim; sıra üçüncüye gelene dek gülümsemem dehşet dolu bir maskeye dönüşmüştü. Üçünün de bize doğru geldikleri açıkça belli olunca, kalbim yerinden çıkacakmış gibi atmaya başladı.

(*) Pandit: Hinduizm'in ruhani lideri.

Üçünün birden aynı kişilere doğru yöneldiklerini fark edince, bilge adamların canları sıkıldı. Her biri, öbür ikisini din dışı bir nedenden dolayı yanlarına gittiklerini sanıp, önemsiz bir konuyu tartışmak için daha uygun bir zaman bulmamış olmaları konusunda hayıflandılar. Birbirlerine hoşnutsuz bakışlar attılar.

Annemle babam, gülümseyerek önlerini kesen bu üç din adamını görünce afallamışlardı. Bu arada ailemin kesinlikle geleneklerine bağlı olmadığını söylemem gerek. Babam kendini Yeni Hindistan'ın bir parçası olarak görürdü – zengin, modern ve dondurma kadar dünyevi. Bedeninde tek bir dindar kemik bile yoktu. O bir iş adamıydı, hatta onun durumunda *işçi*adamı, çok çalışkandı, anadan doğma bir profesyoneldi ve aslanların terbiye edilmesi, onu herhangi bir ahlaki ya da varoluşçu plandan çok daha fazla ilgilendiriyordu. Her yeni gelen hayvanı, bir papaza kutsattığı ve hayvanat bahçesinde iki küçük mabet olduğu bir gerçekti, biri Lord Ganesh adına, öbürü de Hanuman, bunlar bir hayvanat bahçesi müdürünün hoşuna gidecek türden tanrılardı, ne de olsa birincisi fil başlıydı, öbürü ise bir maymundu, oysa babam bunun kendi ruhu değil de, iş açısından yararlı olabileceğini düşünmüştü, kişisel kurtarılmadan fazla, halkla ilişkilerle ilgili bir konuydu yani. Ruhani endişeler ona yabancıydı; onun benliğini asıl sarsan maddi endişelerdi. "Bir salgın hastalık olmaya görsün," derdi, "hepimiz sokaklarda taş kırmak zorunda kalırız." Annem bu konuda suskun, sıkkın ve tarafsızdı. Hindular'a özgü bir yetiştiriliş tarzı ile Baptist bir eğitim içindeki tüm dini duyguları köreltmiş ve Allah'a saygısını yitirmesine yol açmıştı. Bu konuda farklı bir çekimim olduğunu sandığından kuşkulanıyordum, ama çocukken Ramayana ya da Mahabharata ile ilgili çizgi romanları ya da çocuklar için yazılmış resimli İncil'i ya da tanrılarla ilgili başka öyküleri okuduğumda bana asla bir şey söylememişti. Annem de çok kitap okurdu. Yaramazlık yapmadığım sürece, bir kitaba gömülmüş olduğumu görmek hoşuna gidiyordu, kitap her ne olursa olsun. Ravi'ye gelince, eğer Efendi Krisha elinde bir flüt değil de bir beysbol so-

pası tutmuş, İsa ona daha açık bir şekilde bir hakem gibi görünmüş ve Hazreti Muhammed, nur içinde yatsın, bowling konusunda bir şeyler bildiğini göstermiş olsaydı, dinle birazcık olsun ilgilenebilirdi, ama onlar bunları yapmadı, o da uyukladı.

Karşılıklı, "Merhabalar"dan ve "İyi günler"den sonra, uygunsuz bir sessizlik oldu. "Piscine iyi bir Hıristiyan. Kısa süre içinde onu koromuzda görmeyi ümit ediyorum," diye, gurur dolu bir sesle sessizliği ilk bozan papaz oldu.

Anne babam, pandit ve imam şaşırmış görünüyorlardı.

"Yanlışınız var. O iyi bir Müslüman. Her cuma, aksatmadan namaza geliyor ve Kuranı Kerim bilgisi her geçen gün artıyor." İmam işte bunları söylemişti.

Anne babam, papaz ve pandit kulaklarına inanamıyorlardı.

Konuşma sırası panditteydi. "Her ikiniz de yanılıyorsunuz. O iyi bir Hindu. Ona sürekli olarak tapınakta dua ederken ve tanrılara tapınırken rastlıyorum."

Anne babam, imam ve papaz adeta şok geçiriyorlardı.

"Hiçbir yanlışlık yok," dedi papaz. "Bu oğlanı tanıyorum. Adı Piscine Molitor Patel ve o bir Hıristiyan."

"Ben de onu tanıyorum ve size onun bir Müslüman olduğunu söylüyorum," diye diretti imam, kendinden emin.

"Saçmalık!" diye haykırdı pandit. "Piscine bir Hindu olarak doğdu, bir Hindu olarak yaşamını sürdürüyor ve bir Hindu olarak ölecek!"

Üç bilge adam birbirlerine baktılar, soluk soluğa idiler ve duyduklarına inanmıyormuş gibi görünüyorlardı.

Tanrım, gözlerini benden başka yöne çevirmelerini sağla, diye dua ettim içimden.

Tüm bakışlar üzerime dikildi.

"Piscine, bu anlatılanlar doğru mu?" diye sordu imam, ciddi bir ifadeyle. "Hindular'la, Hıristiyanlar putperesttir. Çok sayıda tanrıları vardır."

"Müslümanlar'ın da çok sayıda karıları," diye yanıt verdi pandit.

Papaz her ikisine de yan yan baktı. "Piscine," neredeyse fısıldıyor gibiydi, "tek kurtuluş İsa'dadır."

"Uydurma bunlar! Hıristiyanlar din hakkında hiçbir şey bilmezler," dedi pandit.

"Onlar uzun yıllar önce Tanrı'nın yolundan ayrıldılar," dedi imam.

"Tanrı sizin dininizin neresinde?" diye tersledi onları papaz. "Varlığını kanıtlayacak tek bir mucizeniz bile yok. Mucizeleri olmayan din mi olurmuş?"

"Bizim dinimiz, sürekli olarak mezarlarından fırlayan ölülerle dolu bir sirk değil de ondan! Biz Müslümanlar yalnızca varoluşun mucizesine sadığız. Kuşların uçması, yağmurun yağması, ürünün olgunlaşması – bu tür mucizeler bize yeter."

"Tüyler ve yağmur, bunların hepsi çok hoş ama Tanrı'nın gerçekten de bizlerle birlikte olduğunu bilmemiz gerek."

"Öyle mi? Tanrı'nın sizlerle birlikte olmasının size gerçekten de çok yararı oldu – onu öldürmeye çalıştınız! Onu kocaman çivilerle, bir haçın üzerine mıhladınız. Peygamberinize medeni biçimde davranmak bu mu? Hz. Muhammed – nur içinde yatsın – hiçbir onursuz zırva olmaksızın, bize Tanrı sözcüğünü getirdi ve günleri dolduğunda yaşlanarak öldü."

"Tanrı sözcüğünü mü? Hem de sizin okuma yazma bilmeyen tacirinize, çölün ortasında, öyle mi? Bunlar vahiy değil, ayakta bile duramayan devesinin sara nöbetleriydi. Ya o ya da beynini kavuran güneş!"

"Eğer Peygamberimiz – n.i.y. – hayatta olsaydı, size söyleyecek bir çift sözü olurdu," diye yanıt verdi imam gözlerini kısarak.

"Ama bakın ki hayatta değil! Oysa İsa hayatta, sizin yaşlı 'n.i.y.'ınınız ise ölü, ölü, ölü!"

Pandit sessizce tartışmalarını böldü. Tamil dilinde konuştu. "Asıl soru, Piscine'in neden bu *yabancı* dinlerle oyalandığı?"

İmam ile papazın gözleri gerçek anlamda yuvalarından fırladı. Tamil her ikisinin de anadiliydi.

"Tanrı evrenseldir," dedi papaz, tükürürmüşçesine.

İmam başıyla onayladı. "Tanrı tektir."

"Ve tek bir Tanrı ile bile, Müslümanlar sorunlara neden oluyorlar ve kargaşa çıkarıyorlar. Müslümanlar'ın medeniyetsizlikleri İslam'ın ne denli kötü bir din olduğunun kanıtıdır," dedi pandit.

"Kast sisteminin köle tüccarının dediklerine bakın hele," dedi imam, öfke içinde. "Hindular insanları esir edip, giysili bebeklere tapınırlar."

"Sığırları kutsalmış gibi görürler. İneklerin önünde diz çökerler," diye ona katıldı papaz.

"Oysa Hıristiyanlar beyaz bir adamın önünde diz çökerler! Onlar yabancı bir tanrının uşakları. Beyaz olmayan tüm insanların kâbusu."

"Ve domuz yerler, hepsi birer yamyam," diye ekledi imam.

"Sonuç olarak," dedi papaz, soğukkanlılığını korumaya çalışarak, "asıl sorun Piscine'in *gerçek* bir dine mi, yoksa bir çizgi dizi efsanesine mi sahip olmak istediği?"

"Tanrı mı – yoksa putlar mı?" diye belirtti imam, ağırbaşlılıkla.

"Bizim tanrılarımız mı, yoksa sömürgeci tanrılar mı?" diye tısladı pandit.

Hangisinin yüzünün daha alev alev yandığını söylemek güçtü. Hepsi de patlayacakmış gibi görünüyordu.

Babam ellerini kaldırdı. "Beyler, beyler, lütfen!" diye söze girdi. "Bu ülkede inanç özgürlüğü olduğunu size hatırlatmak isterim."

Üç kızgın yüz kendisine döndü.

"Evet! *İnanç*, tekil olarak!" diye haykırdı bilge adamların üçü bir ağızdan. Üç başparmak, konuyu irdelemek istermişçesine havaya doğruldu.

Bu beklenmedik korodan ve hareket birliklerinden hoşnut görünmüyorlardı. Parmaklar hızla aşağı indi ve her biri derin bir iç çekip bir şeyler homurdandı. Annemle babam ne diyecekleri-

ni bilmeden onlara bakakaldılar.

İlk konuşan pandit oldu. "Bay Patel, Piscine'in dine bağlılığı hayranlık verici. Böylesi karışıklık zamanlarında, Tanrı'ya bu denli düşkün bir çocuk görmek çok güzel. Hepimiz bu konuda hemfikiriz." İmam ve papaz başlarını salladılar. "Ama bir insan aynı anda bir Hindu, bir Hıristiyan *ve* bir Müslüman olamaz. Bu olanaksız. İçlerinden birini seçmeli."

"Bunun bir suç olduğunu zannetmiyorum, ama sanırım haklısınız," diye yanıt verdi babam.

Üçü hemfikir şekilde mırıldanıp gökyüzüne baktılar, babam da o yöne baktı, kararın buradan gelmesi gerektiğine inanıyorlardı. Annem bana baktı.

Omuzlarımda sessizliğin ağırlığını hissediyordum.

"Evet, Piscine?" Annem beni dirseğiyle dürttü. "Soru hakkında ne düşünüyorsun?"

"Bapu* Gandhi, 'Tüm dinler gerçektir," demişti. Ben yalnızca Tanrı'yı sevmek istiyorum," sözleri ağzımdan kaçtı ve yüzüm kızararak bakışlarımı yere çevirdim.

Utancım bulaşıcı olmalıydı. Hiç kimse bir şey söylemedi. O sırada tesadüfen kordon boyunda bulunan Gandhi heykelinin yakınlarında bir yerlerdeydik. Mahatma, elinde bir baston, dudaklarında haylaz bir gülümseme ve gözlerinde bir ışıltıyla yürüyordu. Konuşmalarımızı dinlemiş olması hoşuma gitmişti, özellikle de yüreğimin sesine kulak vermiş olması. Babam boğazını temizledi ve yarım yamalak bir sesle şunları söyledi, "Sanırım hepimizin yapmaya çalıştığı da bu, Tanrı'yı sevmek."

Anımsadığım kadarıyla, ben doğduğum günden bu yana, ciddi bir amaçla bir tapınağa ayak basmamış birinin böyle sözler söylemesi bana çok gülünç gelmişti. Ama işe yaramış görünüyordu. Küçük bir çocuğu, yalnızca Tanrı'yı sevmek istiyor diye azarlayamazdınız. Üç bilge adam, yüzlerinde zoraki ve donuk gülümsemelerle yanımızdan uzaklaştılar.

Babam bir an bir şey söyleyecekmiş gibi bana baktı, sonra

(*) Bapu: Gandhi için, "baba" anlamında kullanılan bir terim.

aklına daha iyi bir fikir geldi," Dondurma isteyen var mı?" deyip, biz daha yanıt bile veremeden en yakındaki dondurma wallah*'ına doğru yöneldi. Annem bana biraz daha uzun süre baktı, sevecenlikle karışık şaşkın bir ifadeyle.

Bu, inançlararası bir sohbetle ilk karşılaşışımdı. Babam, elinde üç dondurma külahıyla geri döndü. Bir yandan pazar yürüyüşümüzü sürdürürken, bir yandan da her zamanki gibi sessizce onları yedik.

24. BÖLÜM

Ravi tüm bunları öğrendiğinde, onun için tam bir bayram havasıydı.

"Söyle bakalım Swami İsa, bu yıl hacca gidecek misin?" dedi, ellerini yüzünün önünde gülünç bir saygı ifadesiyle birleştirip. "Mekke seni mi çağırıyor?" Haç çıkardı. "Yoksa Papa seçilmek üzere, Roma'ya gidip taç giyme törenine mi katılacaksın?" Alayını daha da açık etmek için havaya doğru bir Yunan harfi çizdi. "Henüz sünnet olup da Musevi olmaya zamanın olmadı mı yoksa?" Bu hızla, perşembeleri bir tapınağa, cumaları camiye, cumartesileri sinagoga ve pazarları da kiliseye gidersin ve kendine üç din daha seçtin mi, ömür boyu tatil yaparsın."

Ve buna benzer bir sürü taşlamalar.

25. BÖLÜM

Ve daha sonuna gelmemiştik. Her zaman için, Tanrı'yı koruma görevini üstlenen insanlar olur, sanki Yüce Gerçek, sanki varoluşun temel direği zayıf ve yardıma muhtaçmış gibi. Bu insanlar, içeride yardım dilenen cüzamlıların yattığı bir pencerenin ya da sokaklarda yaşayan üstleri başları perişan çocukların önünden geçerken, "bunlar doğal şeyler" diye düşünürler. Ama

(*) Wallah: Hindistan'da seyyar satıcı.

Tanrı'nın önemsenmediğini hissettiklerinde durum tamamen değişirler. Yüzleri kıpkırmızı kesilir, solukları sıklaşır, öfkeli sözler söylerler. Kızgınlık düzeyleri şaşkınlık vericidir. Kararlılıkları korkutucudur.

Bu insanlar, Tanrı'nın dışa dönük biçimde değil, içten içe korunması gerektiğinin farkında değildirler. Öfkelerini kendi kendilerine yöneltmeleri gerekir. Çünkü dışarıdaki kötülük, içimizdeki kötülüğün özgür bırakılmış halidir. İyiliğin başlıca savaş alanı, halka açık bir meydan değil, her birimizin yüreğindeki ufacık bir açıklıktır. Bu arada pencereden görünenler ya da evsiz çocuklar çok acı olaylar olmakla birlikte, kendini üstün görenlerin korumaları gereken Tanrı değil, kendileridir.

Bir keresinde serserinin biri beni Büyük Camii'den kovaladı. Kiliseye gittiğimde, papaz bana öylesine bir bakış atmıştı ki, İsa'da huzur bulamadım. Brahmin* beni tapınaktan yaka paça kovdu. Dini çalışmalarım, hiç zaman kaybedilmeden annemle babama aktarılmıştı, çevrede ihanetle ilgili söylentiler yükseliyordu.

Sanki bu dar kafalılığın Tanrı'ya bir yararı varmış gibi.

Bana göre din saygınlıkla ilgilidir, ahlak bozukluğuyla değil.

Hiç zaman kaybetmeden başka bir kilisenin ayinlerine katılmaya başladım. Cuma duası sonrasında din kardeşlerimle takılmayı bıraktım. Tapınaklara, çok dolu oldukları, Brahminler'in Tanrı ile arama girip beni rahatsız etmeyeceklerinden emin olduğum günlerde gitmeye başladım.

26. BÖLÜM

Kordon boyundaki karşılaşmamızdan birkaç gün sonra, tüm cesaretimi toplayıp, babamı ofisinde ziyaret etmeye karar verdim.

(*) Brahmin: Brahman din adamı.

"Baba?"

"Evet Piscine."

"Vaftiz olmak istiyorum ve bir seccadem olsun istiyorum."

Sözlerim yavaşça kulaklarına ulaştı. Aradan birkaç saniye geçtikten sonra, başını önündeki kâğıtlardan kaldırdı.

"Ne istiyorsun? Ne?"

"Pantolonum kirlenmeden dışarıda rahatça dua edebilmek istiyorum. Ve Bir Hıristiyan okulunda okuduğum halde, henüz İsa'ya yakışır biçimde vaftiz bile edilmedim."

"Neden dışarıda dua etmek istiyorsun ki? Daha doğrusu, neden dua etmek istiyorsun?"

"Çünkü Tanrı'yı seviyorum."

"Anladım." Yanıtım onu çok şaşırtmış, neredeyse utandırmış gibiydi. Bir sessizlik oldu. Bana yine dondurma alacağını düşündüm. "Şey, Petit Séminaire yalnızca adından ötürü Hıristiyan bir okul. Orada okuyup da Hıristiyan olmayan çok sayıda Hindu oğlan çocuğu var. Vaftiz olmadan da orada çok iyi bir eğitim alabilirsin. Allah'a dua etmenin de bir yararı olmayacak."

"Ama ben Allah'a dua etmek istiyorum. Ben Hıristiyan olmak istiyorum."

"İkisi birden olmaz. İçlerinden birini seçmelisin."

"Neden ikisi birden olmaz?"

"Çünkü farklı dinler! Aralarında hiçbir ortak nokta yok."

"Öyle demiyorlar ama! Her ikisi de İbrahim'i kendilerine mal ediyorlar. Müslümanlar, İbraniler'le Hıristiyanlar'ın Tanrı'sının Müslümanlar'ın Tanrı'sı ile bir olduğunu öne sürüyorlar. Davut'u, Musa'yı ve İsa'yı peygamber olarak kabul ediyorlar."

"Tüm bunların bizimle ilgisi ne, Piscine? Biz *Hintliyiz!*"

"Hıristiyanlar ile Müslümanlar, asırlardır Hindistan'da yaşıyorlar! Bazı insanlar, İsa'nın Keşmir'de gömülü olduğunu söylüyorlar."

Babam hiçbir şey söylemedi, yalnızca alnını kırıştırıp bana baktı. Birdenbire, işi daha ağır basmıştı.

"Bu konuda annenle konuş."

Annem kitap okuyordu.

"Anne?"

"Evet canım?"

"Vaftiz olmak istiyorum ve bir seccadem olsun istiyorum."

"Bu konuda babanla konuş."

"Konuştum. Bana seninle konuşmamı söyledi."

"Öyle mi?" Annem kitabını bir kenara bıraktı. Hayvanat bahçesine doğru baktı. Tam o sırada babamın, ensesine doğru esen soğuk rüzgârı hissettiğinden eminim. Annem kütüphaneye yöneldi. "Burada seveceğin türde bir kitap var." Kolunu uzatıp, kitaba uzanmıştı bile. Robert Louis Stevenson'ın bir kitabıydı. Bu genelde annemin kullandığı bir taktikti.

"Bu kitabı okudum bile anne. Hem de üç kez."

"Oh." Kolunu sola doğru kaydırdı.

"Conan Doyle'u da öyle," dedim.

Kolunu sağa götürdü. "Peki ya R.K. Narayan? Narayan okumuş olamazsın."

"Bu konular benim için çok önemli anne."

"Robinson Crusoe!"

"Anne!"

"Ama Piscine!" dedi. Sandalyesine kuruldu, yüzünde en kolay yolu seçmiş bir ifade vardı, bunun anlamı doğru noktaya parmak basan bir tartışmaya girmem gerektiğiydi. Yastığını düzeltti. "Baban ve ben, senin bu dinsel şevkini biraz gizemli buluyoruz."

"Gerçekten Gizemli bir konu da ondan."

"Hmmmm. Öyle demek istemedim. Dinle tatlım, dindar olacaksan eğer, ya Hindu ya Hıristiyan ya da Müslüman olman gerekir. Kordon boyunda söylenenleri duydun."

"Neden üçünü birden olamayacağımı bir türlü anlamıyorum. Mamaji'nin iki pasaportu var. Hintli ve aynı zamanda Fransız. Ben neden hem Hindu, hem Hıristiyan hem de Müslüman olamayayım?"

"Bu farklı bir şey. Fransa ve Hindistan, yeryüzündeki iki

ulus."

"Gökyüzünde kaç tane ulus var peki?"

Annem bir saniye düşündü. "Bir. Mesele de bu. Tek ulus, tek pasaport."

"Gökyüzünde tek bir ulus mu var?"

"Evet. Ya da hiç yok. Bu da farklı bir tercih, biliyorsun. Bu giriştiğin olay korkunç çağdışı."

"Gökyüzünde tek bir ulus varsa, orada tüm pasaportların geçerli olması gerekmez mi?"

Annemin yüzünü bir kararsızlık bulutu gölgeledi.

"Bapu Gandhi der ki... "

"Evet, Bapu Gandhi'in ne dediğini biliyorum." Annem elini alnına götürdü. Endişeli görünüyordu. "Bu büyük bir acı," dedi.

27. BÖLÜM

O gece geç saatlerde, annemle babamın konuşmalarına kulak misafiri oldum.

"Ona evet mi dedin?" dedi babam.

"Sana da sorduğunu sanıyordum. Bana danışmasını söylemişsin," diye yanıtladı annem.

"Öyle mi?"

"Evet öyle."

"Çok yoğun bir gündü..."

"Şu aralar hiç de yoğun değilsin. Bayağı rahatlamış görünüyorsun. Eğer odasına girip, seccadeyi ayaklarının altından çekmek ve onunla Hıristiyan vaftizi konusunda tartışmak istiyorsan, lütfen hiç durma. Buna karşı çıkacak değilim."

"Yo, yo." Babamın koltuğuna daha da gömüldüğünü sesinden anlayabiliyordum. Sessizlik olmuştu.

"Dinleri kendine doğru çekiyormuş gibi görünüyor, tıpkı köpeklerin sinekleri çektikleri gibi," diye sürdürdü konuşmasını

babam. "Anlayamıyorum. Biz modern bir Hintli aileyiz; modern bir hayat sürüyoruz; Hindistan tamamen modern ve gelişen bir ülke olma yolunda ve biz tuttuk, kendini Sri Ramakrishna'nın bedeninde yeniden dünyaya geldiğine inanan bir oğlan yarattık."

"Modernlik ve gelişmişlikten kastın Bayan Gandhi ise eğer, bu konuda pek emin değilim," dedi annem.

"Bayan Gandhi geçecek! Gelişimin önüne geçilemez. O, hepimizin ritmine ayak uydurmak zorunda olduğumuz bir davul. Teknoloji yardım eder ve iyi fikirler yayılır. Bunlar doğanın iki kanunu. Teknolojinin size yardımcı olmasına izin vermezseniz, iyi fikirlere karşı direnirseniz, kendinizi dinozorluğa mahkûm etmiş olursunuz! Bayan Gandhi'nin ve çılgınlıklarının geçeceğine kesinlikle inanıyorum. Yeni Hindistan geliyor."

(Bayan Gandhi sonunda seçimleri kazanacaktı. Ve Yeni Hindistan ya da içlerinden bir aile Kanada'ya göç etmeye karar verecekti.)

Babam konuşmasını sürdürdü: "Piscine'in, 'Bapu Gandhi, "Tüm dinler gerçektir,"' demişti, dediğini duydun mu?"

"Duydum."

"*Bapu* Gandhi demek? Çocuk, Gandhi için şefkat sözcükleri kullanmaya mı başladı artık? Baba Gandhi'den sonra sırada ne var? İsa Amca mı? Tüm bu saçmalıklar da ne demek oluyor? Gerçekten Müslüman oldu mu?"

"Öyle görünüyor."

"Bir Müslüman! Dindar bir Hindu olmasını anlayabilirdim. Üstüne üstlük bir Hıristiyan, biraz garip gelse de, onu da anlayışla karşılayabilirdim. Hıristiyanlar uzun zamandır bu ülkede yaşıyorlar. Aziz Thomas, Aziz Francis Xavier, misyonerler vesaire. Onlar sayesinde iyi okullarımız var."

"Evet."

"Yani tüm bunları bir yere kadar kabullenebilirim. Ama ya Müslümanlık? Bu bizim geleneklerimize tamamen aykırı. Onlar bize yabancı."

"Onlar da çok uzun yıllardır bu ülkede yaşıyorlar. Üstelik sayıları Hıristiyanlar'dan yüzlerce kat fazla."

"Hiç fark etmez. Onlar bize yabancı."

"Belki de Piscine farklı bir gelişimin peşine düşmüştür.",

"Oğlunu koruyor musun, yoksa? Kendini bir Müslüman olarak görmesi umurunda değil mi?"

"Ne yapabiliriz ki, Santosh? Buna yürekten inanmış görünüyor ve üstelik hiç kimseye de bir zararı yok. Belki de yalnızca bir geçiş dönemidir. Bu da geçebilir. Tıpkı Bayan Gandhi gibi."

"Neden yaşıtları gibi normal konulara ilgi duyamaz ki, sanki? Ravi'ye baksana. Aklında yalnızca kriket, sinema ve müzik var."

"Yani bu daha mı iyi sence?"

"Yo, yo. Ne düşünmem gerektiğini bilmiyorum. Uzun bir gündü." Babam iç geçirdi. "Bu ilgisi beni çok endişelendiriyor."

Annem kıkırdadı. "Geçen hafta, *İsa'nın Taklidi* adlı bir kitap okudu."

"*İsa'nın* Taklidi mi? Tekrar ediyorum, bu ilgisi beni çok endişelendiriyor!" diye bağırdı babam.

İkisi birlikte güldüler.

28. BÖLÜM

Seccademi seviyordum. Çok kaliteli olmamasına karşın, bana göre göz kamaştırıcı bir güzelliği vardı. Ne yazık ki onu kaybettim. Onu nereye serersem sereyim, hemen altındaki ve çevresindeki toprağa karşı özel bir hayranlık duyardım, bu da onun iyi bir seccade olduğunun kanıtıydı çünkü bana, toprağın Tanrı tarafından yaratıldığını ve kutsallığının her yere yayıldığını anımsatırdı. Kırmızı yüzeyindeki altın rengi çizgilerin oluşturduğu şekil sadeydi: Bir ucunda dua edilecek yönü, yani kıbleyi işaret eden ve tepesinde bir üçgen olan dar bir dikdörtgen ve

çevresinde ince duman bulutları ya da garip bir dile ait vurgu işaretleri gibi dalgalanan kıvrımlar vardı. Dokusu yumuşaktı. Namaz kıldığımda, bir ucundaki kısa ve uçları düğümlenmemiş püsküllleri alnımın hemen önünde, öbür ucundakilerse ayak parmaklarımın hemen bitişiğindeydiler, seccadem bu geniş topraklarda insana kendisini evindeymiş duygusunu yaşatacak rahat bir boydaydı.

Dışarıda namaz kılmayı seviyordum. Çoğu zaman seccademi evin arka bahçesinin bir köşesine sererdim. Burası, begonyalarla kaplı bir duvarın yanıbaşında, bir mercan ağacının gölgesinde kalan kuytu bir köşeydi. Duvar boyunca dizi dizi saksıların içine ekilmiş Atatürk çiçekleri vardı. Begonyalar ağacı sarmaşık gibi kaplamıştı. Eflatun goncalarıyla, ağacın kırmızı çiçeklerinin arasındaki tezat görülmeye değerdi ve ağaç çiçek açtığında, doğal bir kuşhaneye dönüşüyordu, kargalar, serçeler, bülbüller, papağanlar ve muhabbet kuşları. Duvar sağımda geniş bir açı oluşturuyordu. Önümde ve soluma doğru, ağacın benekli ve alacalı gölgesinin altında, avlunun güneş alan bölümü uzanıyordu. Tabii ki bu görüntü havaya, günün saatine ve mevsimlere göre değişiyordu. Ama hafızamda hepsi öylesine berrak ki, sanki hiç değişmemiş gibi. Yere çizdiğim ve özenle korumaya çalıştığım soluk sarı renkli bir çizgi sayesinde yüzümü Mekke'ye dönüyordum.

Kimi zaman namaz kılmayı bitirmek üzereyken, beni dikkatle inceleyen annemle, babamla ya da Ravi'yle karşılaşırdım, ta ki onlar bu görüntüye alışıncaya dek.

Vaftizim biraz uygunsuz bir havada geçti. Annem güzelce dua etti, babam duygusuzca izledi ve şükürler olsun ki Ravi kriket maçı yüzünden gelemedi, ama bu durum, olayı enine boyuna eleştirmesine engel olamadı. Sular, yüzümden ve boynumdan aşağı damla damla aktı; yalnızca bir sürahi dolusu olmasına karşın, beni bir muson yağmuru kadar serinletti.

29. BÖLÜM

İnsanlar neden taşınırlar? Onları oturdukları yerden ayıran ve çevrelerinden koparıp, ufkun ardındaki bilinmeze sürükleyen neden nedir? Kendinizi bir dilenciymiş gibi hissettiren bu formalite yığınını çekmek niye? Her şeyin yeni, garip ve güç olduğu bir yabancılık ormanına dalmak niye?

Yanıtı dünyanın her yerinde aynıdır: insanlar daha iyi bir yaşam ümidiyle taşınırlar.

1970'lerin ortalarında, Hindistan'da karışıklıklar baş göstermişti. Bunu, babamın gazeteleri okurken alnında beliren derin kırışıklıklardan anlıyordum. Ya da annemle Mamaji ya da başkaları arasında geçen konuşmalardan duyduklarımdan. Demek istediklerini anlamadığımdan değil. Yalnızca ilgimi çekmiyordu. Orangutanların her zamanki gözlem düşkünlükleri sürüyordu; maymunlar Delhi'den haber olup olmadığını sormuyorlardı; su aygırlarıyla keçiler yine barış içinde yaşıyorlardı; kuşlar birbirlerine sataşıyorlardı; bulutlar yağmur taşıyorlardı; güneş sıcaktı; toprak soluk alıp veriyordu; Tanrı oradaydı. Yaşamımda bir aciliyet yoktu.

En sonunda Bayan Gandhi babamın hakkından geldi. 1976 yılının Şubat ayında, Tamil Nadu hükümeti, Delhi tarafından onaylandı. Bu, Bayan Gandhi ile ilgili en çok ses getiren eleştirilerden biri olmuştu. Hükümet, değişikliği sorunsuzca yerine getirilmişti – Meclis Başkanı Karunanidhi'nin istifası sessizce kabul edilmiş ve evinde göz hapsine alınmıştı – zaten ülkenin Anayasası son sekiz aydır geçici olarak yürürlükten kaldırılmışken, yerel bir hükümetin düşüşü ne denli önemsenebilirdi ki? Oysa babam, Bayan Gandhi'nin yönetimi diktatörce ele geçirişini umursuyordu. Hayvanat bahçesindeki deve etkilenmemişti, ama babam için bu, bardağı taşıran son damlaydı.

"Kısa süre sonra, Bayan Gandhi hayvanat bahçesine gelip, hapishanelerin dolu olduğunu ve daha fazla yere gereksinim duyduğunu söyleyecek. Desai'yi aslanlarla aynı kafese koyma-

mızı isteyecek bizden," diye bağırdı babam.

Morarji Desai muhalefet partisinden bir politikacıydı. Bayan Gandhi'yle arası iyi değildi. Babamın sürekli endişeli hali, beni üzüyordu. Babam mutlu olduğu sürece, Bayan Gandhi isterse gelip hayvanat bahçesini bombalayabilirdi. Kendini bu denli yıpratmamasını isterdim. Babasını sürekli olarak kaygı içinde görmek bir oğul için güç bir durum.

Ama o endişelenmeyi sürdürdü. Her iş risklidir ve özellikle küçük yatırımlarda insan her şeyini kaybetme tehlikesi yaşayabilir. Hayvanat bahçesi kültürel bir kurumdur. Tıpkı bir kütüphane ya da bir müze gibi, halka ait bir bilim ve eğitim merkezidir. Bu yüzden de pek fazla para kazandırmaz, Yararlı İş ve Kazançlı İş birbirleriyle bağdaşmayan amaçlardır ve bu durum babamı daha da üzüyordu. Gerçek şu ki, zengin bir aile sayılmazdık, özellikle de Kanada standartlarına göre. Biz, bir şekilde çok sayıda hayvana sahip olan, ama başlarının üzerindeki çatılara (dolayısıyla da kendi başımızın üzerindeki çatıya da) sahip olmayan fakir bir aileydik. Hayvanat bahçesinde yaşam, tıpkı vahşi doğadaki gibi tehlikelidir. Ne yasaların dışına taşabilecek kadar büyük, ne de sınırların içinde yaşayabilecek kadar küçük bir iştir. Bir hayvanat bahçesi gelişip zenginleşebilmek için, parlamento hükümetine, demokratik seçimlere, konuşma özgürlüğüne, basın özgürlüğüne, kurum özgürlüğüne, yasa yönetimine ve Hindistan Anayasası'nda saygın bir yeri olan her türlü şeye gereksinim duyar. Başka türlü, hayvanlarla hoşça vakit geçirilemez. Uzun süreli kötü politikaların iş açısından olumsuz etkileri vardır.

İnsanlar, kaygı onları yıprattığı için taşınırlar. Harcadıkları tüm çabaların hiçbir yere varmayacağını ve tüm yaptıklarının günün birinde başkaları tarafından yerle bir edileceğini bildikleri için. Geleceklerinin tıkanmış olduğunu sezinledikleri, *kendilerini* kurtarmış olsalar bile çocuklarını kurtaramayacaklarını bildikleri için. Hiçbir şeyin değişmeyeceğini, mutluluk ve refahın büyük olasılıkla başka bir yerlerde olduğunu hissettikleri

için.

Yeni Hindistan, babamın zihninde parçalara ayrılıp çöktü. Annem onayladı. Bizler kabullendik.

Haber bize bir akşam yemeği sırasında bildirildi. Ravi ile ben hayretler içinde kalmıştık. *Kanada*! Hemen kuzeyimizdeki Andhra Pradesh bize yabancıysa, boğazın öbür yanındaki, bir maymun sıçrayışı kadar uzağımızdaki Sri Lanka, ayın karanlık yüzüyse, Kanada neydi kim bilir? Kanada bize kesinlikle hiçbir şey ifade etmiyordu. Timbuktu gibi, sürekli uzağımızda olarak tanımlanabilecek bir yerdi.

30. BÖLÜM

Evli. Bana, "Karımla tanışmanı istiyorum," dediğinde, ben eğilmiş, ayakkabılarımı çıkartıyorum. Başımı yukarı kaldırıyorum ve yanında duran... Bayan Patel'i görüyorum. Bana "Merhaba," diyor, ve elini uzatıp gülümsüyor. "Piscine sizden çok söz etti." Ben aynı şeyi söyleyemiyorum. Hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Evden çıkmak üzere, bu yüzden yalnızca birkaç dakika konuşabiliyoruz. O da Hintli, ama daha belirgin bir Kanada aksanıyla konuşuyor. İkinci nesilden olmalı. Ondan birazcık daha genç, biraz daha koyu tenli, uzun siyah saçlarını kalın bir örgüyle toplamış. Pırıl pırıl kara gözleri ve bembeyaz dişleri var. Elinde, kuru temizlemeciden alınmış naylon bir torbaya sarılmış beyaz bir laboratuvar önlüğü var. O bir eczacı. Ona, "Tanıştığımıza sevindim Bayan Patel," dediğimde, "Bana lütfen Meena de," diye yanıt veriyor." Karı koca arasında küçük bir öpücükten sonra, Meena cumartesi gününü çalışarak geçirmek üzere evden ayrılıyor.

Bu ev, ikonlarla dolu bir kutudan farklı bir yer. Evlilik yaşantısıyla ilgili küçük ayrıntılar fark etmeye başlıyorum. Hep oradaydılar, ama onları fark etmemiştim, çünkü onları aramıyordum.

Utangaç bir adam. Hayat ona, en değerli bulduklarıyla gu-

rurlanmayı öğretmiş.

Yoksa, sindirim sistemimin güçlü rakibi Meena mı?

"Senin için özel bir şurup yaptım," diyor. Gülümsüyor.

Yo, gerçekten de gülümsüyor.

31. BÖLÜM

Fırıncı Bay Kumar ile öğretmen Bay Kumar bir kez karşılaştılar. İlki hayvanat bahçesini ziyaret etmek istediğini söyledi. "Onca yıldır, orayı hiç görme fırsatım olmadı. Üstelik o kadar da yakın ki. Beni gezdirir misin?" diye sordu.

"Tabii ki," diye yanıt verdim. "Bundan gurur duyarım."

Ertesi gün, okul çıkışında ana giriş kapısının önünde buluşmak üzere sözleştik.

Bütün gün endişeliydim. Kendi kendime kızdım. "Seni aptal! Neden ana kapı dedin ki sanki? Orada günün her saati, bir sürü insan olur. Ne kadar sıradan biri olduğunu unuttun mu? Onu asla tanıyamayacaksın!" Onu tanımadan yanından geçip gitsem, üzülürdü. Fikrimi değiştirdiğimi ve zavallı bir Müslüman fırıncıyla görüşmek istemediğimi düşünebilirdi. Tek bir söz etmeden çekip gidebilirdi. Öfkelenmezdi – güneşin gözümü kamaştırdığını söylesem bana inanırdı – ama bir daha asla hayvanat bahçesine uğramak istemezdi. Böyle olacağını düşünmeye başladım. Onu tanımak *zorundaydım*. O olduğuna emin oluncaya dek, saklanıp bekleyecektim, kararlıydım. Ama öncesinde, onu her tanımaya çalıştığımda çok zorlandığımı fark etmiştim. Çabam beni köreltiyordu sanki.

Kararlaştırdığımız saatte, hayvanat bahçesinin ana giriş kapısında hareketsizce durup, gözlerimi ovuşturmaya başladım.

"Ne yapıyorsun?"

Bunu soran, arkadaşım Raj'dı.

"Meşgulüm."

"Gözlerini ovuşturmakla mı meşgulsün?"

"Git buradan."

"Gel Sahil Yolu'na gidelim."

"Birini bekliyorum."

"Ama gözlerini böyle ovuşturursan, onu kaçıracaksın."

"Uyardığın için sağ ol. Sana Sahil Yolu'nda iyi eğlenceler."

"Hükümet Parkı'na gitmeye ne dersin?"

"Gidemem. Söyledim sana."

"Hadi ama."

"Lütfen Raj, git başımdan."

Raj gitti. Ben yeniden gözlerimi ovuşturmaya başladım.

"Matematik ödevime yardım eder misin, Pi?"

Bu kez soran Ajith idi, başka bir arkadaşım.

"Daha sonra. Git buradan."

"Selam Piscine."

Bu da annemin arkadaşı Bayan Radhakrishna idi. Birkaç söz daha edip, yanımdan ayrılmasını sağladım.

"Affedersiniz. Laporte Sokağı ne tarafta acaba?"

Bir yabancı.

"Şu tarafta."

"Hayvanat bahçesine giriş ne kadar?"

Bir başka yabancı.

"Beş rupi. Gişe hemen burada."

"Gözlerine klor mu kaçtı?"

Soran Mamaji'ydi.

"Selam Mamaji. Hayır kaçmadı."

"Baban buralarda mı?"

"Sanırım."

"Yarın sabah görüşürüz."

"Tamam, Mamaji."

"Buradayım Piscine."

Gözlerimi örten ellerim donakaldı. Bu ses. Garip bir şekilde tanıdık, ama tanıdık bir şekilde de garip. Bir gülümsemenin beni sardığını hissettim.

"*Selamın aleyküm*, Bay Kumar! Sizi görmek ne güzel."

"*Ve aleyküm selam*. Gözüne bir şey mi oldu?"

"Yo, yok bir şey. Yalnızca toz kaçtı."

"Kızarmışlar."

"Önemli değil."

Bilet gişesine yöneldi, ama onu geri çağırdım.

"Hayır, hayır. Sizin ihtiyacınız yok efendim."

Turnikeyi gururla çevirip, Bay Kumar'ı hayvanat bahçesine soktum.

Çevresindekileri hayranlıkla izliyordu, uzun boylu ağaçların uzun boylu zürafaların önünde eğilmelerini, etoburların otoburlarla, otoburların ise çimenle beslenmelerini, bazı hayvanlarının gündüzleri, bazılarınınsa geceleri ortaya çıkmalarını, keskin gagalara gereksinim duyanların keskin gagalara, oynak eklemlere gereksinim duyanlarınsa oynak eklemlere sahip olmalarını. Bu denli etkilenmiş olması, beni mutlu ediyordu.

Kuran'dan bir alıntı yaptı: "Tüm bunların içinde, mantığını kullanabilen insanlar için alınacak dersler vardır."

Zebraların önüne geldik. Bay Kumar şimdiye dek ne buna benzer bir hayvan görmüş ne de söz edildiğini duymuştu. Hayretler içindeydi.

"Bunların adı zebra," dedim.

"Bir fırçayla mı boyandılar?"

"Yo, yo. Onların doğal görünüşleri bu."

"Peki yağmur yağınca ne oluyor?"

"Hiçbir şey."

"Çizgiler kaybolmuyor mu?"

"Hayır."

Yanımda birkaç havuç getirmiştim. Geriye bir tane kalmıştı, kocaman bir havuçtu. Çantanın içinden çıkarttım. Tam o sırada, sağımdaki çakılların üzerinde ayak sesleri duydum. Bu, her zamanki aksak yürüyüşüyle, yuvarlanarak bize doğru yaklaşan Bay Kumar'dı.

"Merhaba efendim."

"Merhaba, Pi."

Utangaç, ama ağırbaşlı bir adam olan fırıncı, öğretmene başıyla selam verdi, öğretmen de ona başıyla yanıt verdi.

Uyanık bir zebra elimdeki havucu fark etti ve boynunu alçak çitin üzerine eğdi. Kulaklarını dikip, ayağını yavaşça yere vurdu. Havucu ikiye bölüp bir parçasını Bay Kumar'a, öbür parçasını da Bay Kumar'a verdim. "Teşekkür ederim, Piscine," dedi biri; "Teşekkür ederim, Pi," dedi öbürü. Elini çitin içinden ilk geçiren Bay Kumar oldu. Zebranın kalın, güçlü ve kara dudakları havucu afiyetle kaptı. Bay Kumar havucu elinden bırakmıyordu. Zebra havuca dişlerini geçirip onu ikiye böldü. Birkaç saniye boyunca lezzetli ikramını gürültüyle kemirdi, sonra kalan parçayı yemek için dudaklarını Bay Kumar'ın parmak uçlarına uzattı. Bay Kumar havucu elinde bırakıp, zebranın yumuşak burnuna dokundu.

Şimdi sıra Bay Kumar'da idi. Zebradan çok fazla şey beklemedi. Yarım havucu dudaklarının arasına alınca, elini çekti. Dudaklar, havucu bir anda ağzın içine yuvarladı.

Bay Kumar ile Bay Kumar keyifle izlediler.

"Demek bu bir *zebra*?" dedi Bay Kumar.

"Evet," diye yanıt verdim. "Eşekle at ailesinden bir hayvan."

"Binek hayvanlarının Rolls-Royce'u," dedi Bay Kumar.

"Ne harika bir yaratık," dedi Bay Kumar.

"Bu bir Grant zebrası," dedim."

"*Equus burchelli boehmi*," dedi Bay Kumar.

"*Allah'u ekber*," dedi Bay Kumar.

"Çok güzel," dedim ben.

Seyre daldık.

32. BÖLÜM

Şaşırtıcı yaşam koşullarına katılan çok sayıda hayvan vardır. Tüm bunlar, antropomorfizm, yani insanların hayvanları evcilleştirmesiyle bir tutulabilen zoomorfizmin örnekleridir, yani

bir hayvanın bir başka hayvanı ya da bir insanı alıp kendiyle özdeşleştirmesi gibi.

Bunun en iyi örneği, herkesin bildiği evcil köpektir, bunlar insanlar âlemine öylesine uyum sağlamışlardır ki, bazıları sahipleriyle evlenmeyi bile düşünürler; konuklarına karşı mahcup olmamak için, bacağını kendisine âşık köpeğinin pençelerinden kurtarmaya çalışan nice ev sahibi vardır.

Altın agutimiz ile benekli pakamız* çok iyi anlaşıyorlardı, sürekli iç içe olmaktan mutluydular ve agutimiz çalınıncaya dek sarmaş dolaş uyuyorlardı.

Su aygırlarıyla, keçi sürüsünden ve sirk aslanlarından daha önce söz etmiştim.

Yunuslar tarafından su yüzeyine fırlatılıp, hayatları kurtarılan denizcilerle ilgili anlatılan öyküler vardır, denizlerde yaşayan bu memelilerin birbirlerine ne denli yardımcı olduklarının kanıtıdır.

Ortak bir yaşam süren as ile farenin öyküsü bir edebiyat eseridir, oysa asa sunulan öbür fareler, aslara özgü doğal bir davranışla mideye indirilmişlerdir.

Bizim hayvanat bahçemizde de, garip bir yırtıcı hayvan-av ilişkisi örneğine rastlamıştık. Birkaç *hafta* boyunca engerek yılanlarıyla bir arada yaşamış olan bir faremiz vardı. Aynı bölgeye atılan fareler iki gün içinde ortadan kayboldukları halde, bu küçük kahverengi Methuselah, kendine bir yuva kurmuş, ona verdiğimiz buğday tanelerini farklı yerlere saklamış ve yılanların gözü önünde, rahatça dolaşmıştı. Şaşkınlık içindeydik. Halkın dikkatini çeksin diye, farenin olduğu yere bir işaret koymuştuk. Öykünün sonu garipti: Fare genç bir yılan tarafından ısırılmıştı. Acaba o yılan, farenin özel konumundan habersiz miydi? Yoksa ona alışamamış mıydı? Nedeni her ne ise, fare genç bir yılan tarafından ısırılmış, ama bir erişkin yılan tarafından – hem de hemen – mideye indirilmişti. Bir büyü vardıysa eğer, genci tarafından bozulmuştu. Bu olaydan sonra her şey normale dön-

(*) Paka: Güney Amerika'ya özgü kokarcayı andıran koyu kahverengi kürklü bir memeli.

müştü. Tüm fareler, her zamanki hızla, yılanların gırtlaklarından aşağı indiler.

Bu işte kimi zaman köpekler, yavru aslanların süt anneleri olarak kullanılırlar. Yavrular zamanla, üvey annelerinden daha büyük ve çok daha tehlikeli hale gelseler de, asla annelerinin başlarını derde sokmazlar ve üvey anneler de evlatlıklarına karşı uysal, ama otoriter davranışlar sergilemekten asla vazgeçmezler. Ziyaretçilere, bu köpeklerin aslanlara yem olarak atılmadıklarını açıklamak için gerekli işaretler konulmuştu (tıpkı, su aygırlarının keçi yemediklerini, birer otobur olduklarını belirtmek için koyduğumuz işaretler gibi).

Zoomorfizmin nasıl açıklanabilir? Bir su aygırı küçüğü büyükten, yumuşak postu sertten ayırt edebilir mi? Bir yunus, yunusların neye benzediklerini bilmez mi? Sanırım bu soruların cevabı, daha önce sözünü ettiğim bir şeyde gizli, yaşamı garip, ama güvenilir biçimde hareket ettiren çılgınlık ölçüsünde. Altın agutinin de, tıpkı su aygırı gibi bir yoldaşa gereksinimi vardı. Sirk aslanları, liderlerinin cılız bir insan olduğunu umursamazlar; kurgu, onların toplumsal refahlarını garantiler ve onları şiddetten uzak tutar. Aslan yavrularına gelince, annelerinin bir köpek olduğunu öğrenselerdi dehşete kapılırlardı, çünkü bu, onların anneleri olmadığı anlamına gelirdi ve bu da delikanlı olma yolundaki genç bir hayvan için başa gelebilecek en büyük felaket demekti. Eminim ki erişkin yılan fareyi midesine indirdiği sırada, gelişmemiş zekâsında küçük bir pişmanlık duymuş, büyük bir kayıp, sürüngenlere özgü o yalnız ve kaba gerçeklikten hayali bir uzaklaşma duygusu yaşamıştır.

33. BÖLÜM

Bana ailesiyle ilgili anılar gösteriyor. Önce düğün fotoğraflarını. Kanada etkilerinin görüldüğü bir Hindu düğünü. Daha genç bir Piscine, daha genç bir Meena. Balaylarında Niagara Şelalesi'ne gitmişler. Harika vakit geçirmişler. Gülümsemeler

bunu kanıtlıyor. Zamanda yolculuk ediyoruz. Toronto Üniversitesi'nde öğrenci olduğu sırada çekilmiş resimler: arkadaşlarıyla; St. Mike'ın önünde; odasında; Diwali sırasında, Gerrard Caddesi'nde; beyaz bir giysi içinde, St Basil Kilisesi'nde dua ederken; farklı bir beyaz giysi içinde hayvanbilim bölümündeki laboratuvarda; mezuniyet gününde. Her defasında bir gülümseme, oysa gözlerinde farklı bir öykü gizli.

Brezilya'dan fotoğraflar, çok sayıda üç parmaklı tembelhayvanla birlikte, doğal ortamlarında.

Sayfayı bir çevirişte Pasifik'e sıçrıyoruz – ve hemen hemen hiçbir şey yok. Fotoğraf makinesinin düzgün çalışırmış gibi göründüğünü – tüm önemli ve elverişli durumlarda – oysa hiçbir şey çekmediğini anlatıyor. Az sayıdaki fotoğraf, Mamaji tarafından derlenip, olaylardan sonra kendisine gönderilmiş olanlar.

Önemli bir kişinin hayvanat bahçesini ziyaret ettiği sırada çekilmiş bir resim var. Siyah beyaz, başka bir dünyaymış gibi. Fotoğrafta bir sürü insan var. Resmin odağı, bir sendikanın başkanı. Arka planda bir zürafa var. Kalabalığın arasında genç bir Bay Adirubasamy dikkatimi çekiyor.

"Mamaji mi?" diye soruyorum, onu işaret ederek.

Bakanın yanında, kemik çerçeveli gözlüklü ve saçları çok düzgün taralı bir adam duruyor. Olası bir Bay Patel'miş gibi duruyor, yüzü oğlununkinden biraz daha yuvarlak.

"Bu baban mı?" diye soruyorum.

Başını olumsuzca sallıyor. "Onun kim olduğunu bilmiyorum."

Birkaç saniye boyunca sessizlik oluyor. "Bu fotoğrafı babam çekmişti," diyor.

Aynı sayfada bir grup fotoğrafı daha var, büyük olasılıkla öğrenciler. Resme hafifçe vuruyor.

"Şu, Richard Parker," diyor.

Şaşkınım. Resme yakından bakıp, dış görünüşünden kişiliğiyle ilgili bir şeyler çıkartmaya çalışıyorum. Ne yazık ki bu fotoğraf da siyah beyaz ve biraz bulanık. İyi günlerden birinde çe-

kilmiş rasgele bir fotoğraf. Richard Parker uzaklara bakıyor. Fotoğrafının çekildiğinin farkında bile değil.

Karşı sayfanın tamamı, Aurobindo Ashram yüzme havuzunda çekilmiş renkli bir resimle kaplı. Büyük ve güzel bir açık havuz, berrak ve parlak suları, masmavi bir dibi ve kendisine bağlı bir dalma havuzu var.

Bir sonraki sayfaya, Petit Séminaire Okulunun giriş kapısının resmi konulmuş. Bir kemerin üzerinde okulla ilgili bir özdeyiş yazılı: Nil magnum nisi bonum. *İyilik olmadan, büyüklük olmaz.*

Hepsi bu kadar. Dört konu dışı resimle özetlenmiş koca bir çocukluk.

Bakışları ciddileşiyor.

"En kötüsü," diyor, "artık annemi hiç hatırlayamıyor olmam. Onu zihnimde canlandırabiliyorum, ama uçup gidiyor. Ona alıcı gözle bakmaya çalıştığımda yok oluyor. Aynı şey sesi için de geçerli. Onunla yeniden sokakta karşılaşırsam, her şey geri gelecek. Ama bu olacak bir şey değil. Annenizin neye benzediğini hatırlayamamak çok üzücü."

Albümü kapıyor.

34. BÖLÜM

"Columbus gibi gemiyle yolculuk edeceğiz," dedi babam.

"O, Hindistan'ı bulmayı ümit ediyordu," dedim öfkeli ama sessizce.

Hayvanat bahçesini sattık, kilitledik, topladık, toparlandık. Yeni bir ülkeye, yeni bir yaşama. Bu iş, mutlu bir geleceğe doğru yelken açmamızı sağlamanın yanı sıra hem göç masraflarımızı karşılayacak hem de bize Kanada'da yeni bir başlangıç yapmak için gerekli parayı sağlayacaktı (oysa şimdi düşününce, gülünç bir miktardı – para insanın aklını nasıl da başından alıyor). Hayvanlarımızı, Hindistan'daki hayvanat bahçelerine satabilirdik, ama Amerika'dakiler daha fazla para veriyorlardı. NUTA,

Nesilleri Tükenen Hayvan Türleriyle ilgili Uluslararası Ticaret Antlaşması yeni yeni yürürlüğe girmiş ve vahşi hayvan ticareti yasaklanmıştı. Artık hayvanat bahçelerinin geleceği öbür hayvanat bahçelerine bağlıydı. Pondicherry Hayvanat Bahçesi tam zamanında kepenkleri indirmişti. Herkes hayvanlarımızı kapışmaya çalışıyordu. En sonunda, Chicago'daki Lincoln Park Hayvanat Bahçesi ile, kısa süre sonra açılacak olan Minnesota Hayvanat Bahçesi onları satın aldı, ama değişik hayvanlar Los Angeles, Louisville, Oklahoma City ve Cincinatti'ye gittiler.

Ve iki hayvan da, Kanada Hayvanat Bahçesi'ne gönderilecekti. Ravi ile ben böyle hissediyorduk. Gitmek istemiyorduk. Buz gibi rüzgârların estiği ve kışları ısının eksi kırk dereceye düştüğü bir ülkede yaşamak istemiyorduk. Kanada, kriket haritasında yer almıyordu. Gidiş kolaylaştırılmış – bizi bu fikre alıştırmak konusunda her şey yapılmış – tüm hazırlıklar tamamlanmıştı. Hazırlıklar bir yıldan fazla sürdü. Yani bizler için değil. Hayvanlar için. Giysilerin, ayakkabıların, iç çamaşırlarının, mobilyaların, mutfak eşyalarının, temizlik malzemelerinin onlar için gereksiz olduğu; uyruğun onlara hiçbir şey ifade etmediği; pasaportu, parayı, iş bulma olasılıklarını, okulları, ev fiyatlarını, sağlık masraflarını umursamadıkları düşünülecek olursa – kısacası varolmalarının hafifliği göz önüne alınacak olursa, onları taşımanın bu denli zor olması şaşırtıcıdır. Bir hayvanat bahçesini taşımak, bir şehri taşımak gibidir.

İşlemlerin sonu gelmiyordu. Pulları ıslatmak için kullanılan litrelerce su. Yüzlerce kez yazılan, *Sayın Bay Falan-Filan*. Sunulan teklifler. İç çekişler. Kuşkular. Sıkı pazarlıklar. Onaylanmaları için üst makamlara gönderilen kararlar. Kararlaştırılan fiyatlar. Perçinlenen anlaşmalar. İmzalanan satırlar. Edilen tebrikler. Araştırılan doğum belgeleri. Araştırılan sağlık raporları. Araştırılan ihracat belgeleri. Araştırılan ithalat belgeleri. Aydınlatılan karantina tüzükleri. Düzene konulan nakliye işlemleri. Telefon konuşmalarına harcanan servet. Bir sivrifarenin takas işlemleri için doldurulan belgelerin ağırlığı bir filden fazladır,

bir filin belgeleri bir balinadan fazladır ve asla, ama asla bir balinayı takas etmemeniz gerekir esprisi, hayvanat bahçesi camiasında sıkça tekrarlanan bir espridir. Sanki Pondicherry'den Delhi ve Washington aktarmalı olarak Minneapolis'e giden her şeye bir kulp takmaya çalışan bir kırtasiyeciler zinciri ve her birinin kendine özgü bir formu, bir sorunu, bir kararsızlığı var gibiydi. Bu hayvanları aya göndermek bile bundan daha zor olamazdı. Babam neredeyse başındaki tüm saçları birer birer yolmuş ve defalarca vazgeçecek gibi olmuştu.

Sürprizlerle karşılaşıyorduk. Kuşlarımız ve sürüngenlerimiz ve lemurlarımız*, su aygırlarımız, orangutanlarımız, mandrillerimiz, aslan kuyruklu makaklarımız, zürafalarımız, karıncayiyenlerimiz, kaplanlarımız, leoparlarımız, çitalarımız, sırtlanlarımız, zebralarımız Himalaya ayılarımız ve tembelhayvanlarımız, Hint fillerimiz ve Nilgiri keçilerimiz revaçtaydı, ama başkalarının, örneğin geyiklerin hiç alıcısı yoktu. "Katarakt ameliyatıymış!" diye bağırdı babam, elindeki mektubu sallayarak. "Sağ gözündeki kataraktı ameliyat edersek, onu alacaklarmış. Daha neler, bir su aygırının hem de! Sırada ne var acaba? Gergedanların burunlarını estetik yaptırmak mı?" Öbür bazı hayvanlarımızı "fazla sıradan" bulmuşlardı, örneğin aslanlarla babunları. Babam akıllıca bir hareketle, onları fazladan bir orangutana karşılık Mysore Hayvanat Bahçesi'ne ve bir şempanzeye karşılık Manila Hayvanat Bahçesi'ne satmıştı. (Ren geyiği Elfie'ye gelince, hayatının geri kalanını Trivandrum Hayvanat Bahçesi'nde geçirmişti). Hayvanat bahçelerinden biri, çocuk bölümleri için "otantik bir Brahmin ineği" istemişti. Babam Pondicherry kent pazarına gitmiş ve nemli kara gözleri olan bir inek satın almıştı, koca bir hörgücü ve başının üzerinde sanki bir elektrik prizini yalamışçasına dümdüz, dimdik duran boynuzları vardı. Babam onu daha otantik hale getirmek için boynuzlarını parlak turuncuya boyatmış ve uçlarına küçük plastik ziller takmıştı.

(*) Lemur: Madagaskar'da bulunan maymuna benzer bir hayvan.

Üç Amerikalından oluşan bir heyet geldi. Merak içindeydim. O güne dek hiç gerçek Amerikalı görmemiştim. Pembe, şişko, arkadaş canlısı ve işlerinin ehliydiler ve sürekli terliyorlardı. Hayvanlarımızı incelediler. Birçoğunu bayılttılar, sonra da kalplerini stetoskoplarla dinlediler, idrarlarını ve dışkılarını yıldız falıymış gibi incelediler, şırıngalarla kanlarını alıp analiz ettiler. Kamburlarını ve hörgüçlerini okşadılar, dişlerine hafifçe vurdular, parlak ışıklarla gözlerini kamaştırdılar, derilerini çimdiklediler, kıllarını sıvazlayıp çekiştirdiler. Zavallı hayvanlar. Amerikan ordusunda zorunlu askerlik yapacaklarını sanmış olmalıydılar. Amerikalılar, içten gülümsemeler ve kemik çatırdatan tokalaşmalarla veda ettiler.

Sonuçta, hayvanlar da tıpkı bizim gibi gerekli belgelere kavuşmuşlardı. Onlar geleceğin Amerikalılarıydılar, bizlerse Kanadalıları.

35. BÖLÜM

21 Haziran 1977'de, Panama bandıralı, Japon kargo gemisi *Tsitsum*'a bindik ve Madras'tan ayrıldık. Kaptanları Japon, mürettebat Tayvanlı idi, kocaman ve etkileyici bir gemiydi. Pondicherry'deki son günümüzde, Mamaji ile, Bay Kumar ve Bay Kumar ile, tüm arkadaşlarımla ve hatta çok sayıda yabancıyla vedalaştım. Annem en şık sarisini giymişti. Başının arkasında, düzgün bir örgüyle topladığı uzun saçlarını, taze yaseminlerden yapılma bir taçla süslemişti. Çok güzel görünüyordu. Ve üzgün. Çünkü sıcağı ve muson rüzgârlarıyla, pirinç tarlaları ve Cauvery Irmağıyla, kıyı şeritleri ve taş tapınaklarıyla, kağnıları ve rengârenk yük arabalarıyla, dostları ve tanıdık satıcılarıyla, Nehru Caddesi ve Goubert Salai ile, onunla ve bununla, öylesine bildik ve canından o çok sevdiği Hindistan'ı terk ediyordu. Kendilerini şimdiden birer Winnipeg'liymiş gibi gören erkekleri – henüz on altı yaşımda olmama karşın, kendimi onlardan biriymiş gibi

görüyordum. Gitmek için acele ededursunlar, o bir türlü buradan ayrılamıyordu.

Gideceğimiz günün bir öncesinde, parmağıyla bir sigara wallah'ını işaret ederek, "Bir iki paket alsak mı?" diye sordu.

"Kanada'da tütün var," diye yanıt verdi babam. "Hem neden sigara almak istiyorsun? Biz sigara içmiyoruz ki."

Evet, Kanada'da tütün var. Peki, ama Gold Flake marka sigaraları var mı? Ya Arun marka dondurmaları? Bisikletleri Heroe mu? Peki ya televizyonları Onida mı? Arabaları Ambassador mu? Kitapçıları Higginbotham mı? Sanırım sigara almayı düşündüğü sırada, annemin aklının köşesinden geçen, bu tür sorulardı.

Hayvanlar ilaçla uyutulmuşlardı, kafesler doldurulmuş ve kilitlenmişti, yiyecekler depolanmış, ranzalarda kimin kalacağı kararlaştırılmış, halatlar toplanmış ve kalkış düdüğü çalmıştı. Gemimiz kıyıdan ayrılıp denize açılırken, elimi hızla sallayıp Hindistan'a veda ettim. Güneş parlıyordu, rüzgâr sabitti ve martılar üzerimizde çığlık atarak uçuyorlardı. Korkunç heyecanlıydım.

Her şey beklenilen şekilde gelişmedi, ama ne yapılabilir ki? Hayatı olduğu gibi kabul etmeli ve ondan elinizden geldiğince yararlanmalısınız.

36. BÖLÜM

Hindistan'daki şehirler büyük ve hatırlanmaya değecek ölçüde kalabalıktır, ama şehirden ayrılınca, hiç kimseye rastlayamayacağınız geniş kırlık alanlarda ilerlersiniz. 950 milyon Hintlinin nereye saklanmış olabileceklerini düşündüğümü anımsıyorum.

Onun evi hakkında da aynı şeyi söyleyebilirdim. Öndeki verandanın beton basamaklarına adımımı atar atmaz, genç bir delikanlı ön kapıdan dışarı fırlıyor. Üzerinde bir beysbol forması var, beysbol gereçleri taşıyor ve acelesi varmış gibi görünüyor.

Beni görünce irkiliyor ve donakalıyor. Arkasını dönüp, içeri doğru sesleniyor; "Baba! Yazar geldi." Bana, "Selam," deyip, aceleyle gidiyor.

Babası ön kapıya geliyor. "Merhaba," diyor

"Bu oğlun muydu?" diye soruyorum, kuşkuyla.

"Evet." Olayı kabullenmek, dudaklarında bir gülümsemeye neden oluyor. "Affedersin, sizi düzgün biçimde tanıştıramadım. İdmana geç kaldı. Adı Nikhil. Nick diye çağırıyorlar."

Antrede duruyorum. "Bir oğlun olduğunu bilmiyordum," diyorum. Bir havlama sesi duyuluyor. Siyah ve kahverengi, küçük bir melez köpek bana doğru koşuyor, soluk soluğa, beni kokluyor. Bacaklarıma sıçrıyor. "Ne de bir köpeğin," diye ekliyorum.

"Çok cana yakındır. Tata, aşağı!"

Tata onu umursamıyor. "Merhaba," denildiğini duyuyorum. Ama bu, Nick'inki gibi kısa ve zoraki değil. Bu uzun, burundan gelen ve yavaşça sızlayan bir Merhabaaaaaaa, *sanki* aaaaaaa*'sı omzuma yavaşça vuruyormuş ya da paçamı hafifçe çekiştiriyormuş gibi geliyor.*

Arkamı dönüyorum. Kanepenin üzerinde rahatça oturan küçük esmer kız, pembe giysileri içinde bana utangaç bakışlar atıyor. Kollarında turuncu bir kedi tutuyor. Havaya dikilmiş iki ön pati ve bedenine gömülmüş bir baş: Göğsünün üzerinde kavuşturduğu kollarının arasından tek görülen bu. Kedinin geri kalanı yere doğru sarkıyor. Hayvan bu şekilde gerilmiş durmaktan gayet memnun görünüyor.

"Ve bu da kızın olmalı," diyorum.

"Evet. Usha. Usha tatlım, Moccasin'in bu şekilde rahat olduğundan emin misin?"

Usha, Moccasin'i yere bırakıyor. Kedi rahatça yere sıçrıyor.

"Selam, Usha," diyorum.

Babasının yanına gelip, bacaklarının arkasından gizlice bana bakıyor.

"Ne yapıyorsun, ufaklık?" diyor. "Neden gizleniyorsun?"

Usha yanıt vermiyor, yalnızca gülümseyerek bana bakıyor ve yüzünü gizliyor.

"Kaç yaşındasın, Usha?" diye soruyorum.

Yanıt vermiyor.

Sonra, Pi Patel olarak tanıdığımız, Piscine Molitor Patel eğilip, kızını kucağına alıyor.

"Sorunun yanıtını biliyorsun. Değil mi?Dört yaşındasın. Bir, iki, üç, dört."

Her sayıda, kızının burnunun ucuna işaret parmağıyla yavaşça bastırıyor. Usha bunu çok komik buluyor. Kıkırdayıp, başını babasının boynuna gömüyor.

Bu öykünün mutlu bir sonu var.

II
Pasifik Okyanusu

37. BÖLÜM

Gemi battı. Metalik bir geğirtiyi andıran korkunç bir ses çıkarttı. Su yüzeyinde kabarcıklar oluştu ve sonra her şey yok oldu. Her şey çığlık çığlığaydı: Deniz, rüzgâr, yüreğim. Filikanın içinden, denizde yüzen bir şey dikkatimi çekti.

"Sen misin, Richard Parker?" diye haykırdım. "Görmek o kadar güç ki. Of, şu yağmur bir dursa! Richard Parker? Richard Parker? Evet, bu sensin!"

Başını görebiliyordum. Suyun üzerinde durmaya çabalıyordu.

"İsa, Meryem, Muhammed ve Vishnu adına, seni yeniden görmek ne büyük bir mutluluk, Richard Parker! Lütfen pes etme. Filikaya gel. Düdüğün sesini duyuyor musun? DÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜT! Doğru duydun. Yüz, hadi yüz! Sen güçlü bir yüzücüsün. Aramızda otuz metre bile yok."

Beni fark etmişti. Paniklemiş görünüyordu. Bana doğru yüzmeye başladı. Çevresindeki sular hızla yön değiştiriyordu. Ufacık ve çaresiz görünüyordu.

"Richard Parker, şu başımıza gelenlere inanabiliyor musun? Bana bunun kötü bir rüya olduğunu söyle. Gerçek olmadığını söyle. Hâlâ *Tsimtsum*'daki ranzamda uyuduğumu ve yatağımda huzursuzca dönüp durduğumu ve az sonra bu kâbustan uyanacağımı söyle. Bana hâlâ mutlu olduğumu söyle. Anneciğim, benim şefkatli koruyucu meleğim, neredesin? Ya sen sevgi dolu, evhamlı babacığım? Ya sen, çocukluğumun göz kamaştırıcı kahramanı Ravi, neredesin? Vishnu beni gözetti, Allah beni korudu, İsa beni kurtardı, buna dayanamıyorum! DÜÜÜÜT! DÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜT!"

Hiç yara almamıştım, ama şimdiye dek böylesine yoğun bir acı, böylesine bir sinir boşalması, böylesine bir yürek sızısı yaşamamıştım.

Başaramayacaktı. Boğulacaktı. Güçlükle ilerliyordu ve ha-

reketleri zayıftı. Burnuyla ağzı sürekli suya batıyordu. Tek bana bakan gözleri sabitti.

"Ne yapıyorsun, Richard Parker? Yaşamı sevmiyor musun? Öyleyse yüzmeye devam et! DÜÜÜÜT! DÜÜÜÜT! DÜÜÜÜT! Bacaklarını çırp. Çırp! Çırp! Çırp!"

Uzun kulaçlar atarak yüzmeyi başardı.

"Ya ailemin geri kalanı, kuşlar, hayvanlar, sürüngenler? Onlar da boğuldu. Hayatta değer verdiğim her şey mahvoldu. Ve bunun karşılığında hiçbir açıklama hak etmedim mi? Cennetten hiçbir izahat almadan, cehennem azabı mı çekeceğim? Peki öyleyse, mantığın ne amacı var, Richard Parker? Yalnızca uygulanabilirlik mi, yiyecek, giysi ve barınak bulmak mı? Neden mantık daha derin yanıtlar sağlayamıyor? Neden sorumuzu, yanıtını bulabileceğimiz yerin ötesine fırlatamıyoruz? Yakalanacak o kadar az sayıda balık varken, bu denli büyük bir ağ niye?"

Başını güçbela suyun üzerinde tutuyordu. Son bir kez gökyüzünü görebilmek ümidiyle yukarı bakıyordu. Filikanın içinde, ucuna bir halat bağlı bir can simidi vardı. Onu elime alıp, havada salladım.

"Şu can simidini görüyor musun, Richard Parker? Onu görüyor musun? Yakala onu! HADİ! Tekrar deneyeceğim! HADİ!"

Çok uzaktaydı. Ama ona doğru uçan can simidinin görüntüsü onu ümitlendirdi. Canlandı ve suları güçlü ve cesur kulaçlarla yarmaya başladı.

"Evet işte böyle. Bir, iki. Bir, iki. Bir, iki. Soluk almaya çalış. Dalgalara dikkat et. DÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜT!"

Yüreğim buz tutmuştu sanki. İçimi büyük bir üzüntü kaplamıştı. Ama donakalmanın zamanı değildi. Şimdi eyleme geçmenin zamanıydı. İçimden bir ses yaşamı elden bırakmamamı, pes etmememi, sonuna dek mücadele etmemi söylüyordu. Bu sesin yüreğimi ne zaman ele geçirdiğini bilmiyorum.

"Komik değil mi, Richard Parker? Cehennemdeyiz ve yine de ölümsüzlükten korkuyoruz. Bak ne kadar da yaklaştın! DÜÜT! DÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜT! Yaşasın, yaşasın! Başardın, Richard

Parker, başardın. Yakala! HADİ!"

Can simidini büyük bir güçle fırlattım. Suyun içine, hemen önüne düştü. Son gücüyle, ileri doğru uzandı ve onu yakaladı.

"Sıkı tutun, seni filikaya çekeceğim. Elinden bırakma. Ben ellerimi kullanırken, sen de gözlerini kullan. Birkaç saniye içinde kayığın içinde olacaksın ve birlikte olacağız. Bir saniye dur. Birlikte mi? *Birlikte* mi olacağız yani? Çıldırdım mı ben?"

Birdenbire ne yaptığımın farkına vardım. Halatı hızla çektim.

"Bırak şu can simidini Richard Parker! Bırak, dedim. Seni burada istemiyorum, anlaşıldı mı? Başka yere git. Beni yalnız bırak. Yok ol. Boğul! Boğul!"

Bacaklarını hızla çırpıyordu. Elime bir kürek aldım. İtelemek için, küreği ona sapladım. Beceremedim ve küreği elimden düşürdüm.

Bir başka kürek aldım. Iskarmoza yerleştirdim ve filikayı hareket ettirmek için elimden geldiğince hızlı kürek çektim. Tek yapabildiğim, filikayı azıcık çevirip, bir ucunu Richard Parker'a yanaştırmak oldu.

Kafasına vuracaktım! Küreği havaya kaldırdım.

Çok hızlı hareket ediyordu. Kayığa ulaşıp kendini yukarı çekti.

"Aman Tanrım!"

Ravi haklıydı. Sıradaki keçi kesinlikle ben olacaktım. Filikamın içinde, ıslak, titreyen, boğulmak üzere olan, öksüren ve kusan üç yaşında erişkin bir Bengal kaplanı vardı. Richard Parker, titrek bacaklarla brandanın üzerinde doğruldu, bana diktiği bakışları alev alevdi, kulakları başının üzerinde dikilmişti, tüm silahlarını çekmişti. Başı, can simidinin renginde ve boyundaydı, üstelik dişli hali.

Arkamı döndüm, zebranın üzerinden sıçradım ve kendimi denize attım.

38. BÖLÜM

Anlamıyorum. Gemi, çevresindekileri umursamazmışçasına, günlerce başıboş sürüklendi. Güneş parladı, yağmur yağdı, rüzgârlar esti, akıntılar oldu, deniz kendi tepelerini yükseltti, kendi vadilerini kazdı – *Tsimtsum* umursamadı bile. Ben bir kıtanın, ağır ve heybetli inancıyla hareket ettim.

Bu yolculuk için, bir dünya haritası satın almıştım; onu kamaramızdaki mantar bir panoya iliştirmiştim. Her sabah, kaptan köşkünden konumumuzu öğrenip, o noktayı turuncu başlı bir toplu iğneyle işaretliyordum. Madras'tan Bengal Körfezi boyunca ilerledik, sonra Malacca Boğazı'ndan aşağı inip, Singapur'un çevresinden Manila'ya doğru devam ettik. Yolculuğumuzun her dakikasından zevk aldım. Bir gemide olmak beni çok heyecanlandırmıştı. Hayvanlarla uğraşmak tüm zamanımızı alıyordu. Her gece bitkin halde yatağa yatıyorduk. İki gündür Manila'daydık, taze yiyecek ve yeni kargo depolamak ve her zaman olduğu gibi motorları gözden geçirmek için durduğumuzu söylemişlerdi. Benim ilgimi yalnızca ilk iki neden çekmişti. Taze yiyeceklerin içinde bir ton muz ve yeni kargoda da, babamın pazarlık ettiği dişi bir Kongo şempanzesi vardı. Bir ton muzun içinde yaklaşık iki üç kilo kadar, iri kara örümcek bulunur. Bir şempanze ise, küçük ve sıska bir gorile benzer, ama gorile kıyasla daha huysuzdur ve şişman akrabasına kıyasla melankolik nezaketi daha azdır. Şempanzeler, iri kara örümcekleri elledikleri zaman ürperirler ve yüzlerini buruştururlar, tıpkı sizin ve benim yapacağımız gibi, sonra da onları öfkeyle ezip boğarlar, bu sizin ya da benim yapacağımız bir şey değildir. Ben muzlarla şempanzenin, geminin karanlık motor dairesindeki pis bir mekanik zımbırtıdan daha ilginç olduğunu düşünüyordum. Ravi günlerini orada geçirip adamların çalışmalarını izledi. Motorlarla ilgili sorun olduğunu söyledi. Acaba onları tamir ettikleri sırada mı bir sorun çıkmıştı? Bilmiyorum. Bunu hiç kimse asla bilmeyecekti. Bu sorunun yanıtı, denizin binlerce metre altında gizli.

Manila'dan ayrılık, Pasifik Okyanusuna daldık. Dördüncü günümüzde, Midway'e giderken yarı yolda battık. Gemi, haritamdaki bir iğne deliğinin içinde gözden kayboldu. Koca bir dağ göz göre göre çöktü ve ayaklarımın altında yok oldu. Çevremi hazımsız bir geminin kusmuğu sarmıştı. Midem bulanıyordu. Şoktaydım. İçimi, sonradan koca bir sessizliğin doldurduğu büyük bir boşluk kapladı. Göğsüm günlerce acı ve korkuyla sızladı.

Sanırım bir patlama oldu. Ama emin değilim. Ben uyurken meydana geldi. Beni uyandırdı. Lüks bir yolculuk gemisi değildi. Biletli yolcular ya da konforlu bir yolculuk için tasarlanmamış, eski püskü bir yük gemisiydi. Sürekli olarak her yerinden, çeşitli sesler geliyordu. Ses düzeyinin bir örnek olması sayesinde, geceleri mışıl mışıl uyuyabiliyorduk. Hiç bir şeyin bozamayacağı türden bir sessizlikti bu, ne Ravi'nin horlamasının ne de benim uykuda konuşmamın. Bu yüzden patlama, eğer bir patlama olmuşsa tabii, yeni bir gürültü sayılmazdı. Yalnızca sıra dışı bir gürültüydü. Sanki Ravi kulağımın dibinde bir balon patlatmışçasına bir sıçrayışla uyandım. Saatime baktım. Sabahın dört buçuğuydu. Aşağı doğru eğilip, altımdaki ranzaya baktım. Ravi hâlâ uyuyordu.

Giyinip aşağı indim. Normalde çok derin uyurum. Normalde uyumaya devam ederdim. O gece neden yataktan kalktığımı bilmiyorum. Bu daha çok Ravi'nin yapacağı türden bir hareketti. *Gezinti* sözcüğünü severdi; "macera gezintileri" deyip, etrafı kolaçan eder ve gemiyi turlamaya çıkardı. Gürültü düzeyi yine normale döndü, ama belki de farklı bir şekilde, belki de bastırılmış.

Ravi'yi sarstım. "Ravi! Garip bir gürültü oldu. Gel, keşfe çıkalım."

Uykulu gözlerle bana baktı. Başını salladı, sonra örtüyü yanağına kadar çekip, öbür yana döndü. Of, Ravi!

Kamaranın kapısını açtım.

Koridor boyunca yürüdüğümü anımsıyorum. Gece gündüz

aynı görünüyordu. Ama içimde geceyi hissettim. Annemle babamın kamaralarının önünde durdum ve bir an kapıyı çalmayı düşündüm. Saatime bakıp, bu fikrimden vazgeçtiğimi hatırlıyorum. Babam uykuyu severdi. Ana güverteye çıkıp, güneşin doğuşunu izlemeye karar verdim. Belki kayan bir yıldız bile görebilirdim. Bunu düşünüyordum, evet basamakları tırmanırken kayan yıldızları düşünüyordum. Ana güvertenin iki kat altındaydık. O garip ses aklımdan çıkmıştı bile.

Ana güverteye açılan ağır kapıyı itinceye dek, havanın nasıl olduğunun farkında değildim. Bir fırtına mı çıkıyordu? Yağmur yağdığı kesindi, ama o kadar şiddetli değildi. Asla musonlar sırasındaki gibi bir sağanak değildi. Ama rüzgârlıydı. Sert esen rüzgâr şemsiyeleri tersine çevirebilecek güçteydi. Yine de fazla zorlanmadan ilerleyebiliyordum. Denize gelince, dalgalı görünüyordu, ama karada yaşamaya alışkın birine, deniz her zaman etkileyici ve haşin, güzel ve tehlikeliymiş gibi gelir. Dalgalar yükseliyordu ve rüzgâra kapılmış beyaz köpükleri geminin yan tarafını kamçılıyordu. Bunu başka zaman da görmüştüm, ama gemi batmamıştı. Yük gemileri kocaman ve sağlamdır, onlar birer tasarım harikasıdır. En zor koşullara dayanmak üzere inşa edilmişlerdir. Böylesi bir hava, bu gemiyi kesinlikle batıramazdı. Tek yapmam gereken bir kapıyı kapatmaktı ve fırtına sona erecekti. Güvertede ilerledim. Parmaklıklara tutunup, kötü havayı içime çektim. İşte macera buydu.

"Kanada, bekle beni geliyorum!" diye bağırdım, sırılsıklam ve üşümüş halde. Kendimi çok cesur hissettim. Hâlâ karanlıktı, ama çevremdekileri seçecek kadar ışık vardı. Velveleli bir ışık. Doğa, insana heyecan dolu bir gösteri sunabiliyor. Sahne büyük, ışıklandırma, duyguları kamçılayan cinsten, sayısız figüran var ve özel efektlere ayrılan bütçe sınırsız. Hollywood'un bile tasarlayamayacağı türden bir rüzgâr ve su gösterisi, gerçek bir duygu seli izliyordum. Ama bu sel, ayaklarımın altındaki toprağa geldi ve durdu. Ayaklarımın altındaki toprak sağlamdı. Koltuğuna rahatça yerleşmiş bir izleyiciydim ben.

Köprünün üzerinde asılı duran filikayı görünce telaşlanmaya başladım. Filika düz durmuyordu. Kancalarından sarkıyordu. Dönüp ellerime baktım. Parmak eklemlerim bembeyazdı. Asıl sorun, parmaklıklara sıkıca tutunmamın nedeninin hava şartları değildi, tutunmasam gemiden düşecek olmamdı. Gemi öbür yana yatmıştı. Çok keskin bir yatış değildi, ama beni şaşırtmaya yetmişti. Gemiden denize doğru baktım ve eğimin çok da dik olmadığını fark ettim. Geminin kocaman, siyah renkteki yan tarafını görebiliyordum.

İçimi bir ürperti kapladı. Bunun bir fırtına olduğuna karar verdim. Güvenli kamarama dönme zamanı gelmişti. İşi oluruna bıraktım, duvar boyunca tabanları yağladım, fırladım ve kapıyı açtım.

Geminin içinde gürültüler vardı. Derinden gelen yapısal inlemeler. Tökezledim ve düştüm. Yaralanmamıştım. Doğruldum. Tırabzana tutunup basamakları dörder dörder indim. Daha bir kat aşağı inmiştim ki, suyu gördüm. Çok su vardı. Yolumu kesiyordu. Coşkulu, köpüren ve kaynayan bir ayaklanma gibi aşağıdan yukarı doğru şiddetle yükseliyordu. Basamaklar, karanlık suların içinde yok olmuştu. Gözlerime inanamıyordum. Suyun burada ne işi vardı? Nereden gelmişti? Olduğum yerde çakılı kaldım, korku içindeydim, bu olanları aklım almıyordu ve ne yapmam gerektiğini bilmiyordum. Aşağıda ailem vardı.

Basamakları hızla tırmandım. Ana güverteye çıktım. Hava artık beni eğlendirmiyordu. Çok korkuyordum. Her şey apaçık ortadaydı: Gemi tamamen yan yatmıştı. Ve öbür yanda da durum aynıydı. Pruvadan kıça doğru giden belirgin bir eğim vardı. Denize baktım. Suyla aramda yirmi beş metre bile yoktu. Gemi batıyordu. Aklım almıyordu. Ayın alev alması kadar inanılmaz bir olaydı.

Peki ama kaptanlar ve mürettebat neredeydi? Ne yapıyorlardı? Karanlığın içinde, pruvaya doğru koşan birkaç adam gördüm. Birkaç hayvan da gördüğümü sandım, ama yağmur ve gölgelerin arasında hayal görmüş olabileceğimi düşündüm. Hava

güzel olduğunda, ambar ağızlarının kapakları açık bırakılıyor, ama hayvanlar sürekli kafeslerinde tutuluyorlardı. Bunlar yanımızda götürdüğümüz vahşi hayvanlardı, kümes hayvanları değil. Tepemde, köprünün üzeride, bazı adamların bağırdıklarını duyar gibi oldum.

Gemi titredi ve sonra o korkunç metalik bir geğirtiyi andıran ses duyuldu. Neydi bu? Yaklaşmakta olan ölümlerine baş kaldıran, gemideki tüm insanların ve hayvanların ortak çığlığı mıydı? Yoksa ruhunu teslim eden geminin sesi miydi? Yıkıldım. Ayağa kalktım. Bir kez daha denize baktım. Deniz yükseliyordu. Dalgalar giderek yaklaşıyordu. Hızla batıyorduk.

Maymunların feryatlarını rahatça duyabiliyordum. Bir şey güverteyi sallıyordu. Bir gaur – Hindistan'a özgü vahşi bir öküz – yağmurun arasından fırlayıp, şimşek hızıyla yanımdan geçti, korku içindeydi, kontrolden çıkmış, çılgın gibi. Afallamış ve şaşkın halde ona baktım. Tanrı aşkına, kim onu serbest bırakmıştı?

Merdivenleri hızla tırmanıp köprüye çıktım. Yukarısı kaptan köşkünün olduğu yerdi, gemide tek İngilizce konuşan insanların, alın yazımızın efendilerinin, yanlışı doğru yapacak olanların bulunduğu yer. Her şeyi açıklayacaklardı. Ailem ve benimle ilgileneceklerdi orta köprüye tırmandım. Geminin sancak tarafında hiç kimse yoktu. Üç adam gördüm, tayfalardı. Düştüm. Doğruldum. Denize doğru bakıyorlardı. Bağırdım. Arkalarını döndüler. Önce bana, sonra birbirlerine baktılar. Birkaç söz ettiler. Hızla bana doğru geldiler. İçimi bir minnettarlık ve rahatlama duygusu kapladı. "Tanrı'ya şükür sizi buldum," dedim. "Neler oluyor? Çok korkuyorum. Geminin altında su var. Ailem için endişeleniyorum. Kamaralarımızın olduğu kata inemiyorum. Bu normal mi? Sizce..?"

Adamlardan biri kollarımın arasına bir can simidi sıkıştırıp, Çince bir şeyler haykırarak sözümü kesti. Can simidinden sar-

kan, turuncu renkli düdük dikkatimi çekti. Adamlar başlarını hızla bana doğru sallıyorlardı. Beni yakalayıp, güçlü kollarının arasına aldıklarında, aklıma kötü bir şey gelmedi. Bana yardım ettiklerini düşündüm. Onlara öylesine çok güveniyordum ki, beni havaya kaldırdıkları için onlara minnettardım. Ancak beni denize attıklarında, içimde kuşkular uyanmaya başladı.

39. BÖLÜM

On metre altımda duran, yarıya dek branda beziyle örtülü filikanın üzerine, bir tramplenden atlarmışçasına düştüm. Yaralanmamış olmam bir mucizeydi. Can simidimi kaybetmiştim, ama düdük hâlâ avcumun içindeydi. Cankurtaran sandalı kısmen indirilip aşağı sarkıtılmıştı. Kancalarının ucunda, fırtınanın tam ortasında, denizin yaklaşık altı metre üzerinde, bir o yana bir bu yana sallanıyordu. Yukarı baktım. İki adam, sert hareketlerle filikayı işaret edip bağırarak, aşağı doğru bakıyorlardı. Ne yapmamı istediklerini anlamamıştım. Arkamdan atlayacaklarını düşündüm. Oysa onlar başlarını çevirdiler, korkmuş görünüyorlardı ve sonra, bir yarış atının zarafetiyle sıçrayan o yaratık belirdi. Zebra brandayı ıskaladı. Yaklaşık üç yüz kilo ağırlığında Grant cinsi erkek bir zebraydı. Korkunç bir gürültüyle, en sondaki bankın üzerine düştü ve bankı parçalayıp, filikayı sarstı. Hayvan çığlık attı. Bir eşeğin anırmasına ya da bir atın kişnemesine benzer bir ses çıkaracağını sanmıştım. Ama hiç ilgisi yoktu. Buna yalnızca bir havlama denilebilirdi, endişe dolu bir tür yüksek perdeli *ha-ha-hav, ha-ha-hav, ha-ha-hav*. Yaratığın ağzı aralanmıştı, dimdik duruyordu, titrek dudaklarının arasından sarı dişleriyle koyu pembe dişetleri görünüyordu. Cankurtaran sandalı boşluğa doğru düştü ve köpüklü suların yüzeyine çarptık.

40. BÖLÜM

Richard Parker arkamdan suya atlamadı. Sopa yerine kullandığım kürek suyun üzerinde yüzmeye başladı. Bir önceki kullanıcısından boşalan can simidini yakalamak için, küreğe sıkıca tutundum. Suyun içinde olmak ürkütücüydü. Kararmış, üşümüş ve öfkeliydim. Parçalanmış bir kuyunun dibindeymişim gibi hissediyordum. Sular sürekli bana çarpıyordu. Gözlerimi yakıyordu. Beni aşağı çekiyordu. Güçlükle soluk alabiliyordum. Can simidi olmasa, bir dakika bile hayatta kalamazdım.

Beş metre kadar uzağımda, suları yaran bir üçgen fark ettim. Bu bir köpekbalığının yüzgeciydi. Soğuk ve ıslak, iğrenç bir karıncalanma hissettim ve iliklerime kadar titredim. Filikanın öbür ucuna, hâlâ branda beziyle örtülü olan ucuna doğru elimden geldiğince hızla yüzmeye başladım. Kollarımdan destek alarak, kendimi sandalın üzerine doğru ittim. Richard Parker'ı göremiyordum. Brandanın ya da banklardan birinin üzerinde değildi. Yerdeydi. Kendimi bir kez daha yukarı doğru ittim. Tek görebildiğim, o da azıcık, filikanın öbür ucunda çırpınan zebranın başıydı. Yeniden suya düştüğümde, bir başka köpekbalığının yüzgeci önümden sessizce süzüldü.

Parlak turuncu renkli brandayı, bezin kenarlarındaki metal halkalı iliklerin ve filikanın kenarındaki kör kancaların arasından geçen dayanıklı bir naylon ip tutuyordu. Ellerimi ve ayaklarımı hafifçe çırparak pruva tarafında suyun üzerinde kalmaya çalıştım. Branda, sandalın baş tarafına – pruvası çok kısaydı, hokka gibi bir burnu andırıyordu – filikanın öbür taraflarındaki kadar sağlam gerilmemişti. İp, pruvanın bir yanındaki kancadan, karşı taraftaki kancaya geçinceye dek, brandada hafif bir gevşeklik oluşuyordu. Küreği havaya kaldırdım ve sapını bu bolluğun, bu hayat kurtaran ayrıntının içine daldırdım. Küreği elimden geldiğince uzağa ittim. Eğri büğrü de olsa, artık filikanın dalgalara karşı yükselen bir pruvası vardı. Kendimi yukarı doğru çekip, bacaklarımı küreğin çevresine doladım. Küreğin tuta-

macı brandayı itti, ama branda, ip ve kürek baskıya dayandı. Bir metre daha yükselebilsem, sudan çıkacaktım. Büyük dalgaların tepeleri hâlâ bana çarpıyordu.

Bir küreğe tutunmuş, karşımda erişkin bir kaplan, altımda köpekbalıkları, tepemde bir fırtına ile Pasifik Okyanusu'nun ortasında yapayalnız ve öksüz kalmıştım. Başarma şansımı mantıklı olarak düşünebilseydim, mücadele etmekten kesin vazgeçer ve köpekbalıkları tarafından yutulmadan önce boğulacağımı umarak küreğin ucunu bırakırdım. Ama bu göreceli güvenlik anlarımın ilk dakikaları boyunca aklımdan hiçbir düşünce geçtiğini anımsamıyorum. Havanın aydınlandığını bile fark etmemiştim. Küreğe tutundum, Tanrı bilir neden, yalnızca küreğe tutundum.

Bir süre sonra, can simidinden gerektiği gibi yararlanmaya başladım. Onu sudan çıkartıp, küreği deliğinden içeri soktum. Halka çevremi sıkıca sarıncaya dek onu iyice indirdim. Artık yalnızca bacaklarımla tutunmam yeterliydi. Richard Parker birden ortaya çıkacak olsa, kürekten düşmek daha utanç verici kaçacaktı, ama korkularımla birer birer mücadele etmeliydim, Pasifik kaplandan önce geliyordu.

41. BÖLÜM

Tüm unsurlar yaşamama izin verdi. Filika batmadı. Richard Parker gözden uzak kaldı. Köpekbalıkları sinsice çevremizde dolaştılar, ama saldırmadılar. Dalgalar beni ıslattı, ama kendilerine doğru çekmedi.

Geminin, yeni geğirtiler ve püskürtüler eşliğinde yok oluşunu izledim. Işıkları titredi ve söndü. Gözlerim ailemi, kurtulanları, başka bir filikayı, bana umut verecek herhangi bir şeyi aradı. Hiçbir şey yoktu. Yalnızca yağmur, kara okyanusun akıncı dalgaları ve facianın denizde yüzen kalıntıları.

Gökyüzündeki karanlık dağıldı. Yağmur durdu.

Sonsuza dek bu durumda kalamazdım. Üşüyordum. Başımı dik tutmaya ileri doğru uzatmaya çalışmaktan boynum ağrıyordu. Can simidine yaslanmaktan sırtım ağrıyordu. Ve öbür filikaları görmek için daha yüksekte olmam gerekiyordu.

Ayaklarım filikanın baş tarafına değinceye dek, küreğin üzerinde yavaşça ilerledim. Çok dikkatli hareket etmem gerekiyordu. Richard Parker'ın yerde, brandanın altında olduğunu tahmin ediyordum, sırtı bana dönük ve kuşkusuz şimdiye dek öldürmüş olduğu zebrayla karşı karşıya. Kaplanlar, beş duyularından en çok görme güçlerine güvenirler. Bu duyuları çok keskindir, özellikle de hareketi sezinlemek konusunda. Duyma yetileri iyidir. Koku alma duyuları ortadır. Yani, öbür hayvanlara kıyasla demek istiyorum. Richard Parker'a kıyasla, ben kör, sağır ve ölü-burunluydum. Ama şu anda beni göremiyordu ve şu ıslak durumumda büyük olasılıkla beni koklayamıyordu ve rüzgârın sesiyle dalgaların ıslıkları arasında, dikkatli olursam eğer, beni duyamazdı da. Beni fark etmediği sürece şansım vardı. Fark edecek olursa, hiç zaman kaybetmeden beni öldürürdü. Brandanın içinden fırlayabilir mi, diye merak ettim.

Korku ile mantık, bu sorunun yanıtı konusunda savaşıyorlardı. Korku, evet diyordu. O 300 kilo ağırlığında vahşi bir etoburdu. Pençeleri birer bıçak kadar keskindi. Mantık, Hayır diyordu. Branda dayanıklı bir kumaştı, Japon duvar kâğıdına benzemezdi. Yüksek bir mesafeden üzerine atlamıştım. Richard Parker, azıcık çaba ve zaman harcayarak onu pençeleriyle lime lime edebilirdi, oysa yaylı bir kukla gibi içinden fırlayamamıştı. Ve beni görmemişti. Beni görmedikten sonra, brandayı parçalaması için bir neden yoktu.

Küreğin üzerinde sessizce süründüm. İki bacağımı da küreğin aynı tarafına getirip, ayaklarımı küpeşteye dayadım. Küpeşte, bir geminin en üst noktasıdır, başka bir deyişle tepesi. Bacaklarım sandalın üzerine gelinceye dek biraz daha ilerledim. Gözlerimi brandanın üzerinden ayırmadım. Her an, Richard Parker'ın fırlayıp üzerime atılacağını sanıyordum. Birkaç kez kor-

kudan ürperdim. En hareketsiz olmasını istediğim yerim – bacaklarım – en çok titreyen yerimdi. Bacaklarım brandanın üzerinde davul çalıyordu sanki. Richard Parker'ın kapısı bundan daha şiddetli çalınamazdı. Titreme kollarıma da yayıldı, üstelik tutunabilmek için tek desteğim onlardı. Nöbetler gelip geçiyordu.

Bedenimin yetecek kadar bir bölümü sandalın içinde olduğunda kendimi yukarı ittim. Brandanın en sonuna doğru baktım. Zebranın hâlâ yaşıyor olması beni şaşırtmıştı. Düşmüş olduğu kıç tarafında yatıyordu, halsizdi, ama karnı hâlâ hızla atıyordu ve gözleri oynuyordu, içlerinde korku ifadesi vardı. Yan yatmıştı, yüzü bana dönüktü, başıyla boynu hantalca filikanın yan tarafındaki oturma yerine dayalıydı. Arka bacaklarından birinde kötü bir kırık vardı. Bacağın çok garip bir açısı vardı. Kemiği derisinden pırtlamıştı ve kanaması vardı. Yalnızca incecik ön bacakları normalmiş gibi duruyordu. Kıvrılmış ve iki büklüm duran göğsüne düzgünce dayanmışlardı. Hayvan arada sırada başını sallıyor, havlıyor ve burnundan soluyordu. Geri kalan zamanlarda sessizce yatıyordu.

Çok sevimli bir hayvandı. Bembeyaz ve katran karası ıslak çizgileri parıldıyordu. Endişe içimi öylesine kemiriyordu ki, olduğum yerde duramıyordum; ama yine de zebranın başının ince hatlarıyla, deseninin garip, saf ve sanatsal yürekliliği, sonradan akla gelen bir düşünceye benzer bir izlenim bıraktı bende. Beni en derinden etkileyen, Richard Parker'ın onu öldürmemiş olmasıydı. Normal şartlarda zebrayı çoktan öldürmüş olurdu. Vahşi hayvanlar bunu yaparlar: Avlarını öldürürler. İçinde bulunduğumuz bu durumda, yani Richard Parker zihinsel anlamda inanılmaz bir gerginlik içindeyken, duyduğu korku saldırganlığını olağanüstü ölçüde etkilemiş olmalıydı. Aksi halde zebra bir güzel katledilmiş olurdu.

Bağışlanan yaşamın ardındaki neden kısaca ortaydı. Önce kanımı dondurmuştu, sonra da bir ölçüde rahatlamamı sağlamıştı. Birden, brandanın kenarında bir baş belirdi. Korku dolu bir

ifadeyle doğrudan bana baktı, brandanın altına girdi, yeniden belirdi, yeniden brandanın altına girdi, bir kez daha belirdi ve son bir kez gözden kayboldu. Ayıya benzer, dazlak kafalı, benekli bir sırtlanın bakışıydı bu. Hayvanat bahçemizde bunlardan altı tane vardı, iki başat dişi ve onların emrindeki dört erkek. Minnesota'ya gitmeleri gerekiyordu. Buradaki bir erkekti. Onu, derin yaralı sağ kulağından tanımıştım, eski bir şiddet olayından kalma iyileşmiş bir izdi. Richard Parker'ın zebrayı neden öldürmediğini şimdi anlıyordum: Artık filikada değildi. Bir kaplanla bir sırtlan, bu kadar küçük bir yere sığışamazlardı. Kaplan, brandanın üzerinden denize düşüp, boğulmuş olmalıydı.

Bir sırtlanın cankurtaran sandalında ne işi olduğunu kendi kendime açıklamam gerekti. Sırtlanların açık denizlerde yüzebildiklerini bilmiyordum. Sonunda, tüm yolculuk boyunca brandanın altında gizlendiğine ve atlayarak filikanın içine düştüğüm sırada onu fark etmemiş olduğuma karar verdim. Bir şey daha fark ettim: Tayfaların beni cankurtaran sandalına atmalarının nedeni de bu sırtlandı. Hayatımı kurtarmaya çalışmıyorlardı. Bu onların umurlarında bile değildi. Beni bir hayvan yemi olarak kullanmışlardı. Sırtlanın bana saldıracağını ve benim onu bir şekilde alt edeceğimi, böylelikle de filikayı kendileri için güvenli bir duruma getireceğimi ümit ediyorlardı, hayatım pahasına olsa bile. Şimdi, zebra ortaya çıkmadan önce, bu denli kızgınca neyi işaret ettiklerini daha iyi anlıyordum.

Bir benekli sırtlanla küçücük bir yerde hapsolmanın bana iyi bir habermiş gibi geleceğini asla düşünmemiştim, ama gelin görün ki öyleydi. Aslında iki iyi haber vardı: Bu sırtlan olmasa tayfalar beni filikaya atmazlardı ve hiç kuşkusuz gemide kalıp boğularak ölürdüm ve vahşi bir hayvanla komşu olmam gerekiyorsa, bir kedinin gücünden ve sinsiliğindense, bir köpeğin vahşiliğini yeğlerdim. Biraz rahatlarcasına iç geçirdim. Önlem olarak, küreğin üzerinde ilerledim. Ata binermişçesine küreğe oturdum, yedek can simidinin yuvarlak kenarının üzerine, sol ayağım pruvanın ucuna, sağ ayağım ise küpeşteye dayalı halde. Ol-

dukça rahattım ve yüzüm filikaya dönüktü.

Çevreme bakındım. Yalnızca deniz ve gökyüzü. Bir dalganın tepesinde olduğumuzda da durum aynıydı. Deniz, karanın her özelliğini taklit ediyordu kısaca – her tepeyi, her vadiyi, her ovayı. Hızlandırılmış coğrafi özellikler. Seksen dalgada devri âlem. Ama hiçbirinde ailemi bulamayacaktım. Suyun üzerinde yüzen bir şeyler vardı, ama hiçbiri beni ümitlendirmiyordu. Hiç başka cankurtaran sandalı göremiyordum.

Hava hızla değişiyordu. Kocaman, o heyecan verecek kocamanlıktaki deniz, çalkantısız ve sabit bir devinime geçmişti, dalgalar hafiflemişti; rüzgâr ahenkli bir melteme dönüşmüştü; o narin, uçuk mavi engin kubbenin içinde, pofuduk ve parlak bulutlar ışık saçmaya başlamışlardı. Pasifik Okyanusu'nda başlayan harika bir günün tan vaktiydi. Gömleğim kurumaya başlamıştı bile. Gece de, gemi kadar hızla gözden kaybolmuştu.

Beklemeye koyuldum. Düşüncelerim, zihnimde çılgınca dönüp duruyordu. Ya hayatta kalabilmek için uygun planlar yapıyordum ya da acıdan donakalmış, ağzım açık, ellerim başımın üzerinde sessizce ağlıyordum.

42. BÖLÜM

Bir ışık halesinin içinde, bir muz adasının üzerinde yüzerek geldi, Meryem Ana kadar güzeldi. Doğan güneşi arkasına almıştı. Alev alev saçları harikaydı.

"Oh Kutsal Ana, Pondicherry'nin bereket tanrıçası, süt ve sevgi kaynağı, teselli dağıtan mucizevi kol, sakırgaların can düşmanı, ağlayanların avutucusu, sen de mi bu faciayı bizzat görmeye geldin?" diye haykırdım. "Nezaketin dehşetle karşılaşması doğru değil. Keşke hemencecik ölseydim. Seni görmek bana nasıl da acı dolu bir mutluluk verdi? Sen insana eşit ölçüde mutluluk ve ıstırap veriyorsun. Mutluluğum, benimle birlikte olduğun için, ıstırabım ise bunun fazla uzun sürmeyeceği için. Deniz hakkında ne bilirsin ki sen? Hiçbir şey. Deniz hakkında ne bili-

rim ki ben? Hiçbir şey. Bir idarecisi olmadan, bu sandal yolunu şaşırır. Hayatımız sona erdi. Varış yerin ölümse, sandala bin – bir sonraki durağımız orası. Birlikte oturabiliriz. İstersen pencere kenarındaki yeri alabilirsin. Ama manzara oldukça hüzünlü. Of, gerçeği bu denli gizlemek yeter. Bırak da açıkça söyleyeyim: Seni seviyorum, seni seviyorum, seni seviyorum, seni seviyorum, seni seviyorum, seni seviyorum. Örümcekleri bırak, lütfen."

Bu gelen, Portakal Suyu idi – ağzı sürekli sulandığı için ona bu adı takmıştık. Hayvanat bahçemizin yıldızı ve iki oğlan annesi, aile reisi, çok değerli, Borneo cinsi orangutanımız, çevresini hain müritler gibi saran, bir sürü kara örümcekle bize doğru yaklaşıyordu. Üzerinde yüzdüğü muzları, gemiye yüklendikleri sırada içine sarılmış oldukları naylon torba bir arada tutuyordu. Muzlardan inip sandala bindiğinde, muzlar saçılıp dağıldı. Ağ gevşemişti. Fazla düşünmeden, yalnızca elimin altında ve batmak üzere olduğu için, ağı yakalayıp sandalın içine çektim, birçok yönden hayat kurtarıcı sayılabilecek, sıradan bir hareketti; sonradan bu ağ en değerli mallarımdan biri olacaktı.

Muzlar birbirlerinden ayrıldı. Kara örümcekler ellerinden geldiğince hızla kaçışmaya çalıştılar, ama durumları ümitsizdi. Ada, ayaklarının altında parçalanıyordu. Hepsi boğuldu. Can kurtaran sandalı, bir süre bir meyve denizinin ortasında yüzdü.

İşe yaramaz bir şey gibi gördüğüm ağı sandala almıştım da, neden bu muz tarlasının ekinlerini biçmek aklıma gelmemişti acaba? Hayır. Tek bir tanesini bile. Muzlu sütün farklı bir türüydü: Muzlu deniz. Bu korkunç israf, beni sonradan çok bunaltacaktı. Bu aptallığım yüzünden, neredeyse dehşet içinde çırpınacaktım.

Portakal Suyu bir sis perdesinin içinde gibiydi. Hareketleri yavaş ve kararsızdı ve gözleri zihninin ne denli bulanık olduğunu yansıtıyordu. Büyük bir sarsıntı geçiriyordu. Sandala uzanıp, içine düşünceye dek, birkaç dakika boyunca brandanın üzerinde sessiz ve hareketsizce yattı. Sırtlanın çığlığını duydum.

43. BÖLÜM

Gemiyle ilgili gördüğüm son iz, suyun üzerinde parıldayan yağ tabakasıydı.

Tek başıma olduğumdan emindim. *Tsimtsum*'un gıkını bile çıkarmadan batmış olması inanılır gibi değildi. Şu an Tokyo'da, Panama City'de, Madras'ta, Honolulu'da, hatta Winnipeg'de bile, panellerin üzerinde kırmızı ışıkları yanıp sönüyor, alarmlar çalıyor, gözler dehşet içinde ardına dek açılıyor, ağızlar heyecanla "Tanrım! Tsimtsum battı!" diye feryat ediyor ve eller telefonlara uzanıyor olmaydı. Daha çok kırmızı ışık yanıp sönmeye ve daha çok alarm çalmaya başlamıştı. Pilotlar, ayakkabılarının bağcıklarını bile bağlamadan uçaklarına doğru koşuyorlardı, öylesine bir acele içindeydiler. Gemi kaptanları, başları dönünceye dek dümenlerini çeviriyorlardı. Hatta denizaltılar bile, kurtarma ekibine katılmak için rotalarını değiştirmiş olmalıydılar. Kısa süre içinde kurtulacaktık. Ufukta bir gemi belirecekti. İçinde sırtlanı öldürmek ve zebranın acılarına son vermek için bir tabanca olacaktı. Belki Portakal Suyu kurtarılabilirdi. Gemiye binecek ve orada ailem tarafından karşılanacaktım. Onlar başka bir cankurtaran sandalına binmiş olacaklardı. Benim tek yapmam gereken, kurtarma gemisi gelinceye dek, şu birkaç saat boyunca hayatta kalmaya çalışmaktı.

Ağı almak için, tüneğimden aşağı doğru uzandım. Ağı yuvarlayıp, ufak olsa da bir engel oluşturması için, onu brandanın ortalarına doğru rasgele attım. Portakal Suyu uyuşmuş gibiydi. Tahminimce şokun etkisiyle ölmek üzereydi. Beni asıl endişelendiren sırtlandı. İnlediğini duyabiliyordum. Bilindik bir av olan zebrayla, bilinmedik bir av olan orangutanın, onu benimle ilgili düşüncelere kapılmaktan alıkoyacağını umuyordum.

Bir gözümü ufka, öbürünü de filikanın öbür ucuna diktim. Sırtlanın sızlanması dışında, hayvanlarını seslerini pek duymuyordum, yalnızca sert zemini aşındıran pençeler ve ara sıra duyulan iniltiler ve bölük pörçük bağırtılar. Fazla önemli bir çatış-

ma çıkmamış gibiydi.

Sabah saatlerinde sırtlan yine ortaya çıktı. Belirmeden önceki dakikalarda, iniltileri giderek yükselip bir çığlığa dönüşmüştü. Zebranın üzerinden sıçrayıp, sandalın kıç tarafına, yan tarafındaki oturma yerlerinin birleşerek, üçgen bir bank oluşturduğu yere geçmişti. Oldukça korumasız bir pozisyon sayılırdı, bankla küpeştenin arasındaki mesafe dört metre kadardı. Hayvan bakışlarını heyecanla denize doğru çevirdi. Dalgalı engin bir su birikintisi, sanki en son görmek istediği şeymiş gibiydi, çünkü başını hemen yere indirdi ve sandalın dibine, zebranın arkasına serildi. Zebranın geniş sırtıyla, oturma yerlerinin altında, sandal boyunca dizili duran şamandıraların arasında daracık bir alandı burası, sırtlana pek fazla yer kalmamıştı. Yeniden kıç tarafına tırmanıp, sonra da brandanın altında gözden kaybolmak için sandalın ortasındaki zebranın üzerinden bir kez daha sıçramadan önce, bir süre çırpındı. Tüm bu hareketleri on saniyeden kısa sürdü. Sırtlan yalnızca beş metre uzağımdaydı. Tek tepkim, korkudan donakalmak olmuştu. Zebra ise başını hızla kaldırıp, havladı.

Sırtlanın, brandanın altında kalacağını umuyordum. Düş kırıklığına uğramıştım. Hiç zaman kaybetmeden, bir kez daha zebranın üzerinden, kıç tarafındaki bankın üzerine zıpladı. Orada, hafifçe inleyerek ve kararsızca birkaç kez kendi çevresinde döndü. Bundan sonra ne yapacağını merak ediyordum. Yanıtı hemen geldi. Başını yere eğdi ve kıç tarafındaki bankı, kenarlardaki oturma yerlerini ve brandanın hemen dışındaki karşı bankı on metrelik bir iç mekân ray hattına dönüştürerek, zebranın çevresinde koşuşturmaya başladı. Bir tur attı – iki – üç – dört – beş – ve devam etti, durmadan, ben sayısını şaşırıncaya dek. Ve bu süre içinde, her sıçrayışta, yüksek sesle *yip yip yip yip yip* diye bağırarak. Bir kez daha, çok sakin bir tepki vermiştim. Korku içindeyim ve tek yapabildiğim olanları izlemekti. Hayvan oldukça hızlı hareket ediyordu ve küçük sayılmazdı; yaklaşık yetmiş beş kilo ağırlığında bir erkekti. Bacakları banklara her değ-

şinde sandal titriyordu ve pençeleri tahtanın yüzeyine gürültüyle çarpıyordu. Kıç tarafından her dönüşünde geriliyordum. Bu koca hayvanın bana doğru koşarak geldiğini görmek tüylerimi diken diken etmeye yetiyordu; ama dümdüz yoluna devam edeceğini bilmenin korkusu daha da beterdi. Açıkça görülüyordu ki, Portakal Suyu, her nerede ise, ona engel olmuyordu. Ve yuvarlanmış brandayla bel vermiş ağ, daha da acınası savunma gereçleriydi. Ufacık bir çabayla, kendini sandalın baş tarafında, ayaklarımın dibinde bulurdu. Burası rotasının içinde değilmiş gibi görünüyordu, karşı banka her gelişinde, brandanın köşesinden, bedeninin üst kısmının hızla inip kalktığını görebiliyordum. Ama böylesi bir durumda, sırtlanın davranışları önceden kestirilemezdi, ansızın hiç habersizce bana saldırmaya karar verebilirdi.

Çok sayıda sıçrayıştan sonra, birdenbire kıç tarafındaki bankın üzerinde durdu ve çömelip, bakışlarını brandanın altındaki aralığa dikti. Gözlerini kaldırıp, bana baktı. Tam anlamıyla bir sırtlana özgü bir bakıştı. Boş ve içten, zekâ düzeyiyle ilgili hiç bir şeyi açığa vurmayan meraklı bir bakış, çenesi sarkmış, koca kulakları dikilmiş, gözleri parlak ve siyah. Bedenin her hücresinden sızan kaygının izleri, hayvanın tıpkı bir kor gibi alev alev parlamasına neden oluyordu. Sonum gelmişti. Ama hayır. Yine koşarak daireler çizmeye başladı.

Bir hayvan bir şey yapmaya karar verdiğinde, onu çok uzun süreyle yapabilir. Sırtlan öğlene dek, *yip yip yip yip yip* sesleri çıkararak tur attı. Ara sıra, kıç tarafındaki bankın üzerinde durdu, her sıçrayışı bir öncekinin aynıydı, hareketlerinde, hızında, yüksek sesli yiplemesinde, saatin ters yönündeki hareketlerinde hiçbir değişiklik yapmadı. Yiplemesi kulak tırmalayıcı ve aşırı sinir bozucuydu. Onu izlemek o kadar can sıkıcı ve usandırıcı olmuştu ki başımı öbür yana çevirip, göz ucuyla bakmaya çalıştım. Önceleri sırtlan üzerinden her atladığında burnundan soluyan zebra bile sersemlemişti.

Yine de, sırtlan kıç tarafındaki bankın üzerinde her durdu-

ğunda kalbim hızla atmaya başlıyordu. Ve dikkatimi her ne kadar kurtuluşumun yer aldığı ufka vermeye çalışsam da bakışlarım bu çılgın hayvana takılıyordu.

Hiçbir hayvana karşı önyargılı davranacak türde biri değilim, ama benekli sırtlanın, görünüşüyle hiç bağdaşmadığı bir gerçek. Akıl almaz ölçüde çirkindir. Kalın ensesi ve sürekli eğik duran geniş omuzlarıyla ıskartaya çıkarılmış bir zürafayı andırır ve kaba tüylü, kalın postu tüm hayvanların arta kalan tüylerinden oluşmuş gibidir. Rengi, kahverengi, siyah, sarı ve gri karışımıdır ve leoparın gösterişli benekleriyle hiç ilgisi olmayan noktaları vardır; daha çok bir cilt hastalığıymış gibi dururlar, bir tür öldürücü uyuz gibi. Başı geniş ve kocamandır, alnı bir ayınınki kadar büyüktür, ama saç çizgisi çok geridedir ve kulakları gülünç bir biçimde fareninkileri andırır, büyük ve yuvarlaktırlar, tabii bir kavga sırasında kopartılmadıkları sürece. Ağzı sürekli açık ve sarkıktır. Burun delikleri fazlasıyla büyüktür. Kuyruğu çarpık çurpuktur ve sallanmaz. Ayaklarını sürüyerek yürür. Tüm parçaları bir araya getirildiğinde bir köpeğe benzer, ama hiç kimsenin evinde beslemek istemeyeceği türden bir köpeğe.

Oysa babamın sözleri aklımdaydı. Bunlar ödlek leş-oburlar değildiler. *National Geographic* dergisi onları bu şekilde göstermiş olsaydı, bunun nedeni *National Geographic*'in gündüz çekim yapıyor olmasıydı. Sırtlanın günü, ay doğduğunda başlar ve her defasında çok iyi bir avcı olduğunu kanıtlar. Sırtlanlar yakalayabildikleri her türlü hayvana sürü halinde saldırırlar, hayvan henüz hareket halindeyken onu kuşatırlar. Zebraların, antilopların ve su bufalolarının peşinden giderler, üstelik de yalnızca sürüdeki yaşlı ya da sakatların değil, erişkin üyelerinin de. Dirençli saldırganlardırlar, hemen işe girişerek kafa ve tekme atmaya başlarlar ve basit bir iradesizlik yüzünden asla vazgeçmezler. Ve akıllıdırlar; bir annenin dikkatini dağıtabilecek her yöntem onlara göre iyidir. En sevdikleri yemek, on dakika önce doğmuş antiloptur, ama sırtlanlar aynı zamanda genç aslanlarla genç gergedanları da yerler. Çabalarının karşılığını alacaklarını bildiklerin-

den özen ve sebatla çalışırlar. On beş dakika içinde, bir zebradan geriye yalnızca kafatası kalır, onu da gizli barınaklarındaki genç sırtlanlar boş zamanlarında kemirirler. Hiçbir şeyi çarçur etmezler; hatta çimenlerin üzerine fışkıran kanı bile yalarlar. Büyük avlar yediklerinde, sırtlanların mideleri gözle görülür ölçüde şişer. Şansları varsa, o kadar doyarlar ki, hareket etmekte güçlük çekerler. Avlarını hazmettikten sonra, midelerine yuvarlamadan önce yenilebilir kısımlarını ayrıştırdıkları yoğun saç tomarlarını tükürürler. Yemek yemenin heyecanı ile meydana gelen kazara yamyamlık sıkça rastlanılan bir olaydır; zebradan bir ısırık almaya çalışan sırtlan, hiçbir art niyeti olmadan, kendi kabile üyelerinden birinin bir kulağını ya da bir burun deliğini yanlışlıkla kapabilir. Sırtlan bu yaptığı yanlışlıktan hiçbir tiksinti duymaz. Yaptığı işten öylesine zevk alıyordur ki, hiçbir şeyden tiksinmesi olası değildir.

İşin aslı, yemek konusundaki açık fikirliliği hayranlık uyandıracak düzeydedir. Bir sırtlan içine işediği suyu bile içebilir. Hayvan idrarını bir başka özgün biçimde daha kullanır: Sıcak ve kuru havalarda idrar torbasını yere boşaltıp, pençeli ayaklarıyla onu ferahlatıcı bir çamura dönüştürerek serinler. Sırtlanlar otoburların dışkılarını büyük bir keyifle yerler. Asıl yanıtlanması gereken soru, sırtlanların ne *yemedikleridir*? Kendi türlerinden ölenleri yerler (kulaklarını ve burunlarını meze olarak atıştırdıkları hayvanlardan geriye kalanları), ama yaklaşık bir gün süren bir direnme döneminden sonra. Motorlu araçlara bile saldırırlar: Farlarına, egzoz borularına, dikiz aynalarına. Sırtlanları kısıtlayan, mide özsuları değil, çenelerinin gücüdür ve inanılmaz güçlü çeneleri vardır.

Gözlerimin önünde hızla daireler çizen hayvan işte buydu. Göze hoş gelmeyen ve yürek titreten cinsten bir hayvan.

Her şey tam sırtlanlara özgü biçimde sona erdi. Kıç tarafında durdu ve hızlı soluk alıp verişleriyle ara ara kesilen derin inlemelere başladı. Ben kendimi küreğin sonuna kadar ittim, ta ki yalnızca ayak uçlarım sandalın kenarına değinceye dek. Hayvan

kuru kuru öksürdü. Birdenbire kustu. Kusmuğu zebranın arkasına fışkırdı. Sırtlan az önce çıkarttığının içine düştü. Orada öylece durmuş, titriyor, inliyor, içine kapanmış, hayvan ıstırabının en uzak sınırlarını keşfediyordu. Günün geri kalanında yerinden kıpırdamadı. Zebra arada sırada, hemen arkasındaki yırtıcı hayvanla ilgili sesler çıkardı, ama çoğunlukla umutsuz ve öfke dolu bir sessizlik içinde yattı.

44. BÖLÜM

Güneş gökyüzünde yükseldi, tepeye çıktı, alçalmaya başladı. Bütün günümü, küreğin üzerine tünemiş, yalnızca dengede kalmamı sağlayacak kadar hareket ederek geçirdim. Tüm benliğimle, ufukta belirecek ve hayatımı kurtaracak noktaya odaklanmıştım. Gergin, soluksuz bir sıkıntı haliydi. Bu ilk saatler, hafızama yalnızca tek bir sesle kazıldı, o tahmin ettiğiniz sesle değil, sırtlanın yiplemesi ya da denizin tıslaması değil; sineklerin vızıltısı. Filikanın içinde sinekler vardı. Tüm sinekler gibi ortaya çıkıp, geniş ve tembel bir yörüngede uçuyorlardı, birbirlerine yaklaştıkları zamanlar dışında, o zamanlarda baş döndürücü bir hız ve korkunç bir vızıltıyla havada sarmallar çiziyorlardı. Bazıları, yanıma gelmeyi göze alacak kadar cesurdular. Hızla yerlerine dönmeden önce, öksürüğe benzer sesler çıkaran tek motorlu uçaklar gibi çevremde uçuşuyorlardı. Hep mi filikanın içinde olduklarını, yoksa hayvanlardan biriyle mi geldiğini – büyük olasılıkla sırtlanla – bilmiyorum. Ama nereden gelirlerse gelsinler, uzun süre kalmadılar; iki gün içinde hepsi ortadan kayboldu. Sırtlan, zebranın arkasından, ağzıyla onları kapmaya çalışıp, birçoğunu yedi. Öbürleri de büyük olasılıkla rüzgârda ya da denizde sürüklenmiş olmalıydılar. Belki içlerinden şanslı olan birkaç tanesi yazgılarını tamamlayıp yaşlılıktan ölmüşlerdir.

Akşam yaklaştıkça, huzursuzluğum arttı. Günün sonuyla ilgili her şey beni korkutuyordu. Karanlıkta, bir geminin beni görmesi güçleşecekti. Karanlıkta sırtlan yeniden hareketlenebilirdi,

Portakal Suyu da öyle.

Karanlık bastırdı. Ay yoktu. Bulutlar yıldızları gizliyordu. Nesnelerin hatlarını ayırt etmek güçleşmişti. Her şey kayboldu, deniz, cankurtaran sandalı, kendi bedenim. Deniz sakindi ve hemen hemen hiç rüzgâr yoktu, bu yüzden ben de hiç ses çıkaramıyordum. Saf ve soyut bir karartının içinde süzülüyor gibiydim. Gözlerimi ufkun olduğunu sandığım yerden ayırmıyordum, kulaklarımsa hayvanlardan gelecek her türlü işarete karşı tetikteydi. Geceyi geçirebileceğime inanmıyordum.

Gece boyunca, bir ara sırtlan ulumaya, zebra ise havlamaya ve çok tiz bir ses çıkarmaya başladı ve sürekli bir tıkırtı duydum. Korku içinde titredim ve – hiç bir şey gizleyecek değilim – donuma kaçırdım. Ama bu sesler filikanın öbür ucundan geliyordu. Hareket belirtisi bir sarsıntı hissedemiyordum. En korkunç hayvan benden uzaktaydı. Karanlığın içinden, yakından gelen derin soluklar, iniltiler, homurtular ve çeşitli ıslak ağız sesleri duyuyordum. Portakal Suyu'nun harekete geçtiği düşüncesine katlanamayacaktım, bu yüzden onu göz ardı ettim. Bu düşünceyi kafamdan silip attım. Altımdan gelen sesler de vardı, suyun içinden, bir anda bitip giden ani çırpıntılar ve hışırtılar. Orada da bir yaşam savaşı veriliyordu.

Gece sona erdi, her dakikası yavaşça.

45. BÖLÜM

Üşüyordum. Gözlemim dikkatsizceydi, sanki beni ilgilendirmiyormuş gibi. Tan ağardı. Hızla, ama yine de fark edilmesi güç adımlarla olup bitti. Gökyüzünün bir köşesinin renkleri değişti. Hava ışıkla dolmaya başladı. Sakin deniz önümde bir kitap gibi açıldı. Yine de gece gibiydi sanki. Birden gündüz oldu.

Sıcaklık, ancak güneş prize takılı bir portakal gibi ufukta belirince hissedildi, ama benim onu duymam için o kadar beklemem gerekmedi. Daha ilk ışıklarıyla içimde canlandı: Umut. Nesnele-

rin şekilleri belirlenip de renklendikçe, içimdeki umut yüreğimde bir şarkıya dönüşünceye dek giderek arttı. Tatlı bir sıcaklığın karşısında uzanmak ne harikaydı! Artık işler yoluna girecekti. En kötüsü atlatılmıştı. Gece boyunca hayatta kalmayı başarmıştım. Bugün kurtarılacaktım. Bunu düşünmek, bu sözcükleri zihnimde bir araya getirmek, başlı başına bir umut kaynağıydı. Umut, umudu besliyordu. Ufuk belirginleşince, düzgün bir çizgiye dönüşünce, onu hevesle izledim. Yine berrak bir gündü ve kusursuz bir görüş açısı vardı. Beni ilk Ravi'nin karşılayacağını ve bana şaka yollu takılacağını hayal ettim. "Nedir bu?" diyecekti. "Kendine kocaman bir cankurtaran sandalı buldun diye, onu hayvanlarla doldurman şart mıydı? Kendini Nuh filan mı zannediyorsun yoksa?" Babam tıraşsız ve saçı başı darmadağın olacaktı. Annem gökyüzüne bakacak ve beni kollarının arasına alacaktı. Kurtarma gemisinde neler olacağıyla ilgili düzinelerce öykünün hayalini kurmuştum, mutlu bir kavuşma konulu çeşitlemeler. O sabah ufuk bir yana yatmıştı, dudaklarım ise bir gülümsemeyle öbür yana.

Kulağa garip gelse de, filikanın içinde neler olup bittiğine ancak uzunca bir süre sonra baktım. Sırtlan zebraya saldırmıştı. Ağzı kıpkırmızıydı ve bir deri parçası çiğniyordu. Gözlerim doğal olarak yarayı, parçalanmış bölgeyi aradı. Dehşet içinde soludum.

Zebranın kırık bacağı kayıptı. Sırtlan onu kopartıp, zebranın arkasından kıç tarafına kadar sürüklemişti. Kanayan kesik bacağından bir deri parçası sarkıyordu. Kurban, hiç karşı çıkmaksızın, sabırla çilesini çekiyordu. Acısının gözle görülür tek işareti, sürekli olarak gıcırdattığı dişleriydi. Şoktaydım, tiksinti ve öfke içindeydim. Sırtlana karşı yoğun bir nefret duydum. Onu öldürmenin bir yolunu düşündüm. Ama hiçbir şey yapmadım. Ve öfkem kısa sürdü. Bu konuda dürüst olmam gerek. Zebraya uzun süre acıyacak kadar merhametim yoktu. Kendi yaşamınız tehlikede olduğunda, korkunç ve bencil bir hayatta kalma açlığı yardımseverlik duygunuzu köreltilir. Bu denli acı çekme-

si üzücüydü – böylesine iri yarı bir yaratık olması, dayanma gücünü artırıyordu – ama bu konuda yapabileceğim bir şey yoktu. Ona acıdım ve yaptığım işe geri döndüm. Bu gurur duyduğum bir olay değil. Üzgünüm. Bu konuda çok duyarsızdım. O zavallı zebrayı ve başına gelenleri unutmuş değilim. Ettiğim her duada aklıma gelir.

Portakal Suyu ortalarda yoktu. Gözlerimi yeniden ufka çevirdim.

O öğleden sonra rüzgâr biraz hızlandı ve filikayla ilgili bir şey fark ettim. Ağırlığına karşın, suyun üzerinde hafifçe süzülüyordu, hiç kuşkusuz kapasitesinden az bir yük taşıdığı içindi. Suyla küpeşte arasında kocaman bir ara vardı; bizi batırmak için denizin çok huysuzlaşması gerekti. Ama bu aynı zamanda, sandalın ne tarafından eserse essin rüzgârın kesilip bizi dalgalarla karşı karşıya bırakacağı anlamına da geliyordu. Küçük dalgalarda, kuru tekne aralıksızca, hafifçe sallanıyordu, ama büyük dalgalarda sandalımız bezdirici biçimde bir o yana bir bu yana yatıyordu. Bu sürekli sarsıntı midemi bulandırıyordu.

Belki de başka bir konumda daha rahat ederdim. Küreğin üzerinden aşağı kayıp sırtımı pruvaya döndüm. Yüzümü dalgalara verecek şekilde oturuyordum, sandalın geri kalanı solumda kalmıştı. Sırtlana yaklaşmıştım, ama bu beni heyecanlandırmıyordu.

Tam derin derin soluk alıp, mide bulantımı yatıştırmaya çalıştığım sırada Portakal Suyu'nu gördüm. Onun görüş açımın tamamen dışında, brandanın altındaki baş tarafının yakınlarında, sırtlandan elinden geldiğince uzakta olduğunu hayal ediyordum. Yanılmıştım. Yan taraftaki bankta, katlı duran branda tarafından azıcık da olsa gizlenmiş, sırtlanın iç mekân raylarının hemen dışında duruyordu. Başını azıcık kaldırır kaldırmaz, onu gördüm.

İçimi bir merak sarmıştı. Onu daha yakından görmeliydim. Sandalın sallanmasına karşın, dizlerimin üzerinde oturmayı başardım. Sırtlan bana baktı, ama kıpırdamadı. Portakal Suyu görüş alanıma girdi. Yorgunluktan omuzları çökmüş, iki eliyle kü-

peşteye tutunmuştu, başını adeta kollarının arasına gömmüştü. Ağzı açıktı ve dili dışarı sarkmıştı. Hızla soluk alıp veriyordu. Başıma gelen bu faciaya ve kendimi kötü hissetmeme karşın, bir kahkaha attım. Portakal Suyu'nun o anki durumu tek bir şekilde özetlenebilirdi: *Deniz tutması*.

Aklıma yeni türler doğabileceği düşüncesi geldi. Az bulunur, *yeşil* renkli gemici orangutanlar. Oturma pozisyonuma geri döndüm. Zavallı hayvan, o kadar *insancıl* biçimde hasta görünüyordu ki! Hayvanlarda, insanlara özgü özelliklere rastlamak oldukça ilginçtir, özellikle de onlara tıpatıp benzeyen maymunlarda ve gorillerde. Maymunlar, hayvanlar âlemindeki ikizlerimizdir. Hayvanat bahçelerinde bu denli şöhret olmalarının nedeni de budur. Bir kez daha güldüm. Ellerimi göğsüme götürdüm, hissettiklerim beni şaşırtmıştı. Aman Tanrım. Bu kahkaha içimde patlayan bir mutluluk volkanı gibiydi. Portakal Suyu beni yalnızca neşelendirmekle kalmamış; aynı zamanda mide bulantımı da geçirmişti. Artık kendimi çok daha iyi hissediyordum.

Büyük umutlarla, yeniden ufku incelemeye koyuldum.

Deniz tutması dışında, Portakal Suyu ile ilgili asıl dikkatimi çeken şey, yaralanmamış olmasıydı. Üstelik sanki ona hiç aldırmazmış gibi sırtlana arkası dönük duruyordu. Bu filikadaki ekosistem gerçekten de şaşırtıcıydı. Benekli sırtlanlar Borneo'da, orangutanlar ise Afrika'da yaşamadıkları için, bu iki hayvanın bir arada bulundukları bir doğal ortamda birbirleriyle nasıl geçineceklerini tahmin etmek güçtür. Ama ağaç kovuklarında yaşayan bu meyveoburlarla, bozkırlarda yaşayan bu etoburların bir araya getirildiklerinde, köşelerine çekilip birbirlerini bu denli umursamamaları bana olanaksız, hatta inanılmaz gibi gelmişti. Orangutanın, sırtlana garipmiş gibi gelse de iyi bir av gibi göründüğü kesindi, kocaman kıl yumakları üreteceği için, sonradan hafızasından silinmeyecek bile olsa, bir egzoz borusundan daha lezzetli ve ağaçların yanında dolaşırken dikkatinden kaçmaması gereken bir yiyecek olduğu bir gerçekti. Ve orangutanın, sırtlanı yırtıcı bir hayvan olarak gördüğü de kesindi, ağaç-

tan yere kazara bir meyve düşürdüğünde, tedbirli olmasını gerektirecek bir nedendi. Ama doğa her zaman sürprizlerle doludur. Belki de öyle değildi. Keçiler gergedanlarla dostça bir yaşam sürdürebiliyorlarsa eğer, neden sırtlanlarla orangutanlar bunu beceremesinlerdi? Bu bir hayvanat bahçesi için büyük bir kazanç olurdu. Bir tabela koymak gerekirdi. Onu şimdiden görür gibi oluyordum: "Sevgili Ziyaretçiler, orangutanlardan korkmayınız! Ağaçların içinde olmalarının nedeni benekli sırtlanlardan korkmaları değil, orada yaşıyor olmaları. Yemek zamanı ya da güneş batıp da susadıklarında geri gelirseniz, onları ağaçlarından aşağı inmiş, sırtlanlardan kesinlikle rahatsızlık duymadan yerde yürürken görebilirsiniz." Babam çok etkilenecekti.

O öğleden sonra bir ara, sadık dostum geyiğe ait olduğunu sandığım ilk örneklerinden birini gördüm. Filikanın dış kabuğundan bir çarpma ve sıyırma sesi gelmişti. Birkaç saniye sonra büyük bir deniz kaplumbağası belirdi, sandalın o kadar yanından geçiyordu ki eğilip onu alabilirdim, bu bir caretta caretta idi, yüzgeçlerini tembelce sallıyordu, başı suyun üzerindeydi. Çarpıcı bir çirkinliğe sahipti, yaklaşık bir metre uzunluğundaki kalın, sarıya çalan kahve rengindeki kabuğunun üzerinde yosun lekeleri vardı, koyu yeşil yüzünü sivri uçlu bir gaga tamamlıyordu, dudakları yoktu, iki koca delik burnunu oluşturuyordu ve kara gözleri bana kararlı bakışlar atıyordu. Kendini beğenmiş ve sert bir ifadesi vardı; sürekli olarak her şeyden şikâyet eden huysuz bir yaşlı adam gibi. Bu sürüngenle ilgili en garip şey, orada bulunmasıydı. Denizdeki balıkların ince ve zarif hatları düşünülecek olduğunda bu garip biçimli hayvanın orada suyun içinde yüzüyor olması uygunsuz geliyordu insana. Oysa o kesinlikle bu ortama uygundu, asıl olmaması gereken yerde olan bendim. Birkaç dakika boyunca sandalın çevresinde yüzdü.

"Git, bir gemi bul ve onlara burada olduğumu söyle," dedim ona. Arkasını döndü ve arka yüzgeçleriyle suyu iterek denizin içinde gözden kayboldu.

46. BÖLÜM

Gemilerin belirmeleri gereken yerde kümeleşen bulutlar ve günün sona eriyor olması, gülümsememi yavaşça eritmişti. Şu ya da bu gecenin, hayatımın en kötü gecesi olduğunu söylemenin bir yararı yok. Öylesine çok sayıda kötü gece geçirdim ki, içlerinden hiçbirini şampiyon ilan etmedim. Yine de denizde geçirdiğim o ikinci gece, hafızama olağanüstü bir ıstırap olarak kazılı, ilk gecenin o basmakalıp ıstırap sayılabilecek dondurucu endişesinden, insanı harap eden sürekli gözyaşlarıyla kederinden ve ruhsal acısından ve neler hissettiğimi tam anlamıyla algılayabilecek güce sahip olduğum sonraki gecelerden farklıydı. Ve o korkunç geceden önce, korkunç bir akşam vardı.

Filikanın çevresinde yüzen köpekbalıklarını fark etmiştim. Güneş, gündüz perdelerini örtmeye başlamıştı. Turuncu ile kırmızının sakin bir patlaması, rengârenk bir senfoni, doğaüstü boyutlarda bir tuval, gerçekten de harika bir Pasifik günbatımıydı, bu kadarı bana fazlaydı. Köpekbalıkları mako cinsiydi. Ağızlarından sarkan uzun ve ölümcül dişleri, sivri ve uzun burunları olan ve hızlı hareket eden yırtıcı hayvanlar. Yaklaşık iki metre uzunluğundaydılar, ama içlerinden biri daha büyüktü. Onları endişeyle izledim. Büyük olanı hızla sandala doğru yaklaştı, saldıracak gibiydi, sırtındaki yüzgeci suyun epey üstündeydi, ama filikaya varmadan hemen önce suya gömüldü ve korkunç bir zarafetle süzülerek uzaklaştı. Geri döndü, ama bu kez o kadar yaklaşmadı, sonra gözden kayboldu. Öbür köpekbalıklarının ziyaretleri daha uzun sürdü, farklı derinliklerde gidip geldiler, bazıları görüş alanı içerisinde ve su yüzeyinin üzerinden, bazıları ise daha derinden. Başka balıklar da vardı, küçüğü, büyüğü, renklisi, farklı şekillisi. Dikkatimi başka yere odaklamış olmasaydım, onları daha yakından inceleyebilirdim: Birden Portakal Suyu'nun başı göründü.

Hayvan ansızın kolunu brandanın üzerine attı, tıpkı sizin ya da benim, kolumuzu uzatıp, onu içten ve yumuşak bir hareketle

yanımızdaki sandalyenin arkasına atmamız gibi. Ama bu hareket yaradılışına ters düşüyordu. Çok üzgün ve kederli bir ifadeyle çevresine bakmaya ve başını sağa sola çevirmeye başladı. Birdenbire, maymunların bize olan benzerlikleri artık gülünç gelmemeye başlamıştı. İki bebeğini de hayvanat bahçesinde doğurmuştu, gurur kaynağı – bizimki de – olan, beş ve sekiz yaşında iki oğlu vardı. Suyun üzerinde bir şeyler arıyormuş gibi göründüğünde, şu son otuz altı saat boyunca yaptıklarımı kasıtsızca taklit ettiğinde, hiç kuşkusuz aklında çocukları vardı. Beni fark etti, ama hiçbir şey olmamış gibi davrandı. Ben onun için her şeyini kaybetmiş, ölüme mahkûm hayvanlardan biriydim yalnızca. Karamsarlık içimi sardı.

Ardından, göz açıp kapamaya fırsat bulamadan, sırtlan sağa sola saldırmaya başladı. Bütün gün yerinden kıpırdamamıştı. Ön bacaklarını zebranın yanına koydu, öne doğru uzandı ve derisinin bir kıvrımını dişlerinin arasına sıkıştırdı. Sert bir hareketle çekti. Zebranın karnından kopan deri parçası bir hediye paketinden kopartılan ambalaj kâğıdını andırıyordu, yumuşak bir şerit gibi, ama sessizce, derinin soyulması gibi, ama daha fazla direnç gösterecek biçimde. Kanı hemencecik dere gibi akmaya başladı. Zebra bir anda canlandı ve havlayarak, burnundan soluyarak, tiz çığlıklar atarak kendini savunmaya çalıştı. Ön bacaklarının üzerinde doğrulmaya çalışıp, sırtlanı ısıracakmış gibi başını kaldırdı, ama hayvan erişemeyeceği bir yerdeydi. Sağlam olan arka bacağını salladı, bir önceki gece duyduğum tıkırtıların kaynağını şimdi daha iyi anlıyordum: Sandalın yan tarafına çarpan toynağının sesiydi. Zebranın kendini koruma çabaları, sırtlanın bir ısırma ve hırlama cinneti geçirmesine neden olmuştu. Zebranın yan tarafında koca bir delik açtı. Bir noktadan sonra, zebranın arkasında durmak onu tatmin etmemeye başlayınca, sırtlan bu kez kalçasına tırmandı. Bağırsaklarını ve diğer iç organlarını deşmeye başladı. Yaptıklarının belli bir sırası yoktu. Önündeki bolluğun karşısında ne yapacağını şaşırmış, orayı ısırıyor, burayı yutuyordu. Karaciğerin yarısını midesine indirdikten sonra,

beyaz bir balonu andıran mide kesesini didiklemeye başladı. Ama ağırdı ve zebranın kalçaları, karnından daha yüksekte olduğundan – ayrıca kan onu kayganlaştırıyordu – sırtlan, kurbanının üzerinde kaymaya başladı. Başı ve omuzları önde, ön bacaklarının dizlerine dek zebranın bağırsaklarına gömüldü. Kendini dışarı itti, ama bir kez daha kaydı. En sonunda yarısı içeride, öbür yarısı dışarıda öylece durdu. Zebra canlı canlı, içten içe yeniyordu.

Zebranın direnişi giderek azaldı. Burun deliklerinden kan gelmeye başladı. Bir iki kez, yakarırcasına başını gökyüzüne kaldırdı. O anki nefreti daha iyi dışa vurulamazdı.

Portakal Suyu da bu manzaraya kayıtsız kalmadı. Bankının üzerinde tüm haşmetiyle doğruldu. Bedeniyle bağdaşmayan küçücük bacakları ve kocaman gövdesiyle, tekerlekleri çarpılmış bir buzdolabını andırıyordu. Ama devasa kollarını havaya kaldırmıştı ve çok heybetli bir görüntüsü vardı. Kollarının genişliği, boyundan uzundu. Kollarından biri suya değiyordu, öbürü ise neredeyse sandalının öbür tarafına. Dudaklarını gerdi ve kocaman dişlerini göstererek *kükremeye* başladı. Genelde bir zürafa kadar sessiz olan bir hayvan için şaşırtıcı derecede boğuk, güçlü, öfkeli bir kükreyişti. Sırtlan da bu sesten en az benim kadar irkilmişti. Korkuyla geri çekildi ve sindi. Ama uzun süre için değil. Portakal Suyu'na ciddi bir bakış attıktan sonra, ensesiyle omuzlarındaki tüyler dikildi ve kuyruğu dimdik yükseldi. Bir kez daha, can çekişen zebranın üzerine tırmandı. Orada, ağzından kan damlayarak, Portakal Suyu'na aynı tarzda, daha da yüksek perdeli bir kükreyişle yanıt verdi. İki hayvanın arası bir metre kadardı, ağızları ardına dek açık, karşılıklı duruyorlardı. Tüm güçlerini çığlıklarına yoğunlaştırdılar, bedenleri gayretle titriyordu. Sırtlanın boğazının derinliklerini görebiliyordum. Bir dakika öncesine dek, daha mutlu bir ortamda olsak, doğal bir melodi olarak adlandıracağım denizin ıslığını ve fısıltısını kulaklarımıza taşıyan Pasifik havası, birdenbire korkunç bir gürültüyle dolmuştu, sağır edici silah ve top atışları ve bomba gümbürtüle-

riyle, gerçek bir savaş alanıydı sanki. Sırtlanın kükreyişi işitme gücümün yüksek menzilini, Portakal Suyu'nun bas kükreyişi de düşük menzilini kaplamıştı, ikisinin arasında bir yerlerde ise çaresiz zebranın çığlıklarını duyabiliyordum. Kulaklarım dolmuştu. Artık hiçbir ses içlerine girip, kaydedilemezdi.

Kontrolsüzce titremeye başladım. Sırtlanın Portakal Suyu'na saldıracağından emindim.

İşlerin daha da kötüye gidebileceğini hiç ummazdım, ama gitmişti. Zebra, burnundan gelen kanının bir bölümünü suya akıttı. Birkaç saniye sonra sandala sert bir darbe indi, ardından bir darbe daha. Suyun içi, köpekbalıklarıyla kaynamaya başladı. Kanın kaynağını, ellerinin altındaki yiyeceği arıyorlardı. Kuyruklarındaki yüzgeçler suyun yüzeyinde belirdi ve başlarını sallamaya başladılar. Sürekli olarak sandala çarpıyorlardı. Alabora olmaktan korkmuyordum, köpekbalıklarının filikanın metal dış yüzeyini deleceklerini ve batacağımızı düşünüyordum.

Her vuruşta hayvanlar yerlerinde sıçradı, korkmuş görünüyorlardı, ama bu durum onları en önemli işleri olan, birbirlerine kükremekten alıkoymamıştı. Bu haykırış oyununun fiziksel bir çatışmaya dönüşeceğinden emindim. Oysa birkaç dakika sonra aniden durdu. Portakal Suyu öfkeyle ağzını şapırdatarak, dönüp gitti, sırtlan ise başını yere eğdi ve zebranın parçalanmış bedeninin arkasına sindi. Hiçbir şey bulamayan köpekbalıkları, sandala vurmaktan vazgeçtiler ve sonunda uzaklaştılar. En sonunda sessizlik hâkim oldu.

Havada pas ve dışkı karışımı keskin bir koku vardı. Her yeri kaplayan kan, koyu kırmızı bir renge dönüşerek kabuk bağlıyordu. Havada tek bir sinek uçuyordu sesi bana bir cinnet alarmını çağrıştırdı. O gün ufukta ne bir gemi, ne de başka bir şey belirmişti ve gün sona ermek üzereydi. Güneş ufukta kaybolduğunda, yalnızca günün değil, zavallı zebranın ve ailemin de sonu geldi. Bu ikinci güneş batışıyla birlikte, kuşku yerini ıstırap ve kedere bıraktı. Ölmüştüler; artık bunu yadsıyamazdım. Kabullenmesi ne güç bir durum! Kardeşinizi kaybetmek, birlikte

yaşlanma deneyimini paylaşacak, yaşam ağacınızı kalabalıklaştırıp yeni dallar yeşertecek bir yenge ve yeğenler getirecek birini yitirmek demektir. Babanızı kaybetmek, yardımına ve önderliğine gereksinim duyduğunuz, bir ağacın gövdesinin dallarını desteklediği gibi sizi destekleyen birini yitirmek demektir. Annenizi kaybetmek, tepenizdeki güneşi yitirmek gibidir. Şey yitirmek gibidir. Üzgünüm bu konuda daha fazla bir şey söyleyemeyeceğim. Brandanın üzerine uzanıp, başımı kollarımın arasına gömdüm ve bütün geceyi ağlayıp sızlanarak geçirdim. Sırtlan gecenin büyük bir bölümünü yiyerek geçirdi.

47. BÖLÜM

Gün ağardı, hava nemli ve kapalıydı, rüzgâr ılık esiyordu ve gökyüzünde, pis bir çarşaf kümesiymiş gibi duran, gri renkte yoğun bir bulut kümesi vardı. Deniz değişmemişti. Filikayı ritmik bir hareketle bir aşağı bir yukarı sallıyordu.

Zebra hâlâ hayattaydı. İnanamıyordum. Bedeninde yarım metre derinliğinde bir delik vardı, yeni patlamış bir volkanın kraterini andırıyordu, yarı yenmiş organları ışığın altında donuk ve sönük biçimde parıldıyordu, öte yandan yaşamsal organları, güçsüzce de olsa kan pompalamayı sürdürüyordu. Hareketi, arka bacağında bir ürpertiye, ara ara da bir göz kırpmaya dönüşüyordu. Dehşet içindeydim. Canlı varlıkların bu denli ağır bir yaraya karşın hayatta kalabildiklerini bilmiyordum.

Sırtlan gergindi. Hava aydınlanmış olduğu halde, rahat bir şekilde oturmuyordu. Belki de fazla yemek yediği içindi; midesi göze batacak biçimde genişlemişti. Portakal Suyu'nun da tehlikeli bir ruh hali vardı. Durmadan kıpırdıyor ve dişlerini gösteriyordu.

Olduğum yerde kaldım, pruvanın yanında kıvrılmıştım. Küreğin üzerinde dengemi sağlamaya çalışırsam, suya düşeceğim-

den korkuyordum.

Zebra öğlene doğru öldü. Gözleri cam gibi olmuştu ve artık sırtlanın saldırılarına kesinlikle aldırış etmiyordu.

Şiddet öğleden sonra patlak verdi. Gerginlik dayanılmaz bir düzeye ulaşmıştı. Sırtlan yipliyordu. Portakal Suyu domuz gibi hırlıyor ve dudaklarını şapırdatıyordu. Yakınmaları ansızın doruğa ulaştı. Sırtlan, zebradan arta kalanların üzerinden zıplayıp Portakal Suyu'na yöneldi.

Sırtlanın tehdidini yeterince açıkça dile getirdiğime inanıyorum. Bu düşünce zihnimde öylesine berraktı ki, Portakal Suyu'nun yaşamından ümidi kesmiştim, üstelik kendini savunmasına fırsat bile kalmadan. Onu küçümsemişim. Cesaretini küçümsemişim.

Sırtlanın başına bir yumruk indirdi. Şok edici bir şeydi. Yüreğimin sevgi ve hayranlık ve korkuyla dolmasına neden oldu. Onun bir zamanlar, Endonezyalı sahipleri tarafından duyarsızca kapıya konmuş bir ev hayvanı olduğunu söylemiş miydim? Öyküsü, her uygunsuz ev hayvanınınkiyle aynıydı. Şuna benzer bir şeydir: Hayvan küçük ve sevimliyken eve getirilir. Sahiplerini çok eğlendirir. Sonra gitgide büyür ve iştahı açılır. Ve terbiye edilemeyeceğini kanıtlar. Giderek artan gücü, başa çıkılmaz duruma gelmesine neden olur. Günün birinde hizmetçi, yuvasındaki çarşafı yıkamak için onu altından çeker ya da evin oğlu yalnızca dalga geçmek için elindeki yiyecekten bir lokma alır. Bunun gibi sudan bir sebepten dolayı, hayvan dişlerini gösterir ve aile korkar. Ertesi gün, hayvan kendini insan kardeşlerinin yanında, bir cipin içinde bulur. Balta girmemiş bir ormana gelinir. Araçtaki herkes bu yeri garip ve inanılmaz bulur. Bir açıklığa varılır. Kısa bir keşif gezisi yapılır. Birdenbire cipin motoru çalıştırılır, tekerlekleri çevreye toprak püskürtür ve cip gözden uzaklaşırken hayvan, o güne dek tanıyıp da sevdiği tüm insanları, arka pencereden kendisine bakarken görür. Onu yanlarına almamışlardır. Hayvan anlamaz. Bu ormanda yaşamaya, en az insan akrabaları kadar hazırlıksızdır. İçindeki paniği bastırmaya

çalışarak, geri dönmelerini bekler. Geri dönmezler. Güneş batar. Hayvan hızla bunalıma girer ve yaşamaktan vazgeçer. Birkaç gün içinde açlıktan ya da dış etkenlerden ölür. Ya da köpeklerin saldırısına uğrar.

Portakal Suyu da bu terk edilmiş ve harap hayvanlardan biri olabilirdi, onun yerine kendini Pondicherry Hayvanat Bahçesi'nde buldu. Tüm yaşamı boyunca nazik ve yumuşak huyluydu. Ben daha küçük bir çocukken, o upuzun kollarıyla beni sarıp sarmaladığını anımsıyorum, her biri elimin uzunluğundaki parmaklarıyla saçlarımı okşardı. Annelik becerilerini ortaya koyan genç bir dişiydi. Vahşi doğasına kavuşup, olgunlaştıktan sonra onu uzaktan izledim. Onu öylesine iyi tanıyordum ki, her hareketini önceden kestirebileceğimi düşünüyordum. Bu vahşet gösterisi, bu acımasız cesareti yanıldığımı kanıtlıyordu. Tüm yaşantım boyunca onun yalnızca bir yönünü tanımıştım.

Hayvanın başına bir yumruk savurdu. Hem de ne yumruk. Hayvanın başı en yakındaki banka çarptı, ön bacaklarının ardına dek açılmasının yanı sıra öylesine keskin bir ses çıktı ki, ya bankın ya çenesinin ya da her ikisinin birden kırıldığını düşündüm. Sırtlan hemencecik doğruldu, postunun her kılı, saçlarım gibi dimdikti, ama düşmanca enerjisi azalmış gibiydi. Geriye çekildi. Çok sevindim. Portakal Suyu'nun heyecan verici savunması, yüreğime su serpmişti.

Uzun sürmedi.

Dişi erişkin bir orangutan, dişi erişkin bir benekli sırtlanı alt edemez. Bu deneysel olarak kanıtlanmış bir gerçektir. Hayvanbilimciler bunu bilirler. Portakal Suyu erkek olsaydı ve tartıda, benim yüreğimdeki ağırlığa sahip olmuş olsaydı eğer, durum farklı olabilirdi. Ama bir hayvanat bahçesinde yaşamış olmanın verdiği rahatlığa ve aşırı beslenmeye karşın, aşağı yukarı 70 kilo kadardı. Dişi orangutanlar erkeklerin yarı ağırlığındadırlar. Ama mesele yalnızca ağırlık ve kaba kuvvetten ibaret değildir. Portakal Suyu kendini korumaktan acizdi. Savunma, tavır ve bilgi gerektirir. Bir meyveobur öldürmek hakkında ne bilebilir

ki? Ne kadar sert ve ne kadar süreyle ısıracağını nereden öğrenmiş olabilirdi ki? Bir orangutan, sırtlandan daha uzun olabilir, çok güçlü ve çevik kollara ve uzun dişlere sahip olabilir, ama bunları birer silah olarak nasıl kullanacağını bilmez, onlardan çok az yararlanır. Sırtlan ise ne istediğini ve onu nasıl elde edeceğini bildiğinden, yalnızca çenesini kullanarak bile orangutanın üstesinden gelebilir.

Sırtlan geri geldi. Bankın üzerine sıçradı ve Portakal Suyu henüz ona vuramadan, bileğini kavradı. Portakal Suyu, öbür koluyla sırtlanın başına vurdu, ama bu darbe, hayvanın yalnızca saldırganca hırlamasına neden oldu. Onu ısırmaya yeltendi, ama sırtlan ondan daha atik davrandı. Ne yazık ki Portakal Suyu mantıklı ve tutarlı bir savunma yapamıyordu. Korkusu yararsızdı, yalnızca hareketlerine engel oluyordu. Sırtlan, orangutanın bileğini serbest bıraktı ve ustaca boğazına yapıştı.

Acı ve dehşetten sersemlemiş, boğazı pençelerinin arasında kenetlenmiş olan Portakal Suyu'nun sırtlana etkisiz yumruklar indirişini ve saçını çekişini izliyordum. Sonlara doğru, bana bizi anımsattı: Gözlerindeki korku son derece insanlara özgüydü, iniltileri de öyle. Brandaya tırmanmak için girişimde bulundu. Sırtlan onu şiddetle sarstı. Banktan düşüp sandalın dibini boyladı, sırtlan da peşinden. Gürültüler duydum, ama artık bir şey göremiyordum.

Sıra bana gelmişti. Bu apaçık ortadaydı. Biraz güçlükle doğruldum. Gözlerimdeki yaşlar görmeme engel oluyordu. Artık ne ailem, ne de kapıya dayanmış ölümüm için ağlıyordum. Düşünemeyecek kadar hissizleşmiştim. Ağlıyordum, çünkü inanılmaz yorgundum ve artık dinlenmem gerekiyordu.

Brandaya doğru ilerledim. Sandalın ucuna doğru iyice gergin dursa da, ortalarında biraz bel vermişti. Zar zor, üç ya da dört sıçrayışlık bir yoldu. Ve oraya ancak ağın ve sarılı branda bezinin üzerinden ulaşabilirdim. Ve tüm bu çabayı, sürekli sallanan bir filikanın içinde göstermeliydim. İçinde bulunduğum durumda, bu benim için uzun ve zorlu bir yolculuk demekti. Ayağımı,

ortadaki banka uzattığımda, sertliğinin üzerimde canlandırıcı bir etkisi oldu, sanki sağlam bir toprağa ayak basmış gibiydim. İki ayağımı birden banka dayadım ve sağlam duruşumun tadını çıkardım. Başım dönüyordu, ama hayatımın en önemli anına yaklaştığım sırada, bu baş dönmesi korkmuş asalet duygumu pekiştiriyordu yalnızca. Kollarımı göğüs hizama kaldırdım. Sırtlana karşı tek sahip olduğum silahlar. Başını kaldırıp bana baktı. Portakal Suyu ölü zebranın yanında, ona dayanmış yatıyordu. Kolları ardına dek açıktı, kısacık bacaklarını bitiştirmiş ve hafifçe yana doğru dönmüştü. Çarmıha gerilmiş maymun bir İsa gibiydi. Başı dışında. Kellesi uçurulmuştu. Boynundaki yara hâlâ kanıyordu. İğrenç ve insan ruhuna işkence eden türde bir manzaraydı. Son mücadeleden önce kendimi toparlamayıp, sırtlanın üzerine atılmadan önce, yere baktım.

Ayaklarımın arasında, bankın altında, Richard Parker'ın başını gördüm. Devasaydı. Serseme dönmüş duyularıma, Jüpiter kadar kocamanmış gibi geliyordu. Her bir pençesi birer *Britannica Ansiklopedisi* boyundaydı.

Geminin baş tarafına geri döndüm ve yıkıldım.

Geceyi bir tür sayıklama içinde geçirdim. Sürekli olarak uyuduğumu ve rüyamda bir kaplan gördüğümü düşündüm.

48. BÖLÜM

Richard Parker, idari bir hata yüzünden böyle adlandırılmıştı. Sundarbans'ın hemen dışındaki Bangladeş'in Khulna bölgesinde, bir panter terör estiriyordu. Son dönemde küçük bir kızı kaçırmıştı. Ondan tek geriye kalan, avucu kınalı küçücük eliyle birkaç plastik bileziğiydi. Son iki ay içersinde, bu yağmacı tarafından öldürülen yedinci kişiydi. Ve küstahlığı giderek artıyordu. Bir önceki kurbanı olan adama, kendi arazisinde ve gün ortasında saldırmıştı. Hayvan onu ormana sürüklemiş ve orada ba-

şının büyük bir bölümüyle sağ bacağının derisini ve tüm iç organlarını yemişti. Cesedi, bir ağacın çatalından sarkar halde bulunmuştu. O gece köylüler, civarda nöbet tuttular, amaçları panteri gafil avlayıp, öldürmekti, ama o hiç ortaya çıkmadı. Orman Bakanlığı profesyonel bir avcı tuttu. Saldırıların ikisinin gerçekleştiği nehrin yakınındaki bir ağacın içine, küçük, gizli bir seki yerleştirdiler. Nehrin kıyısına dikili kazıklardan birine bir keçi asmışlardı. Avcı birkaç gece bekledi. Saldırganın aşınmış dişleri olan ve insanlardan daha zor bir av peşinde koşamayan, yaşlı, bitkin bir erkek panter olduğunu tahmin ediyordu. Oysa bir gece açık havada ortaya çıkan, parlak tüylü ince ve zarif hatlı bir hayvandı. Bir dişi ve yanında yavrusu. Keçi meledi. Garipti, ama üç aylıkmış gibi duran yavrusu, keçiye pek dikkat etmedi. Hızla suyun kenarına gidip kana kana su içti. Annesi de aynı şeyi yaptı. Acıkma ile susama arasında, su içme gereksinimi birinci sırada yer alır. Susuzluğunu gideren kaplan, açlığını bastırmak için keçiden yana döndü. Avcı yanına iki tüfek almıştı: Birinin içinde gerçek kurşunlar vardı, öbüründe ise bayıltıcı oklar. Bu hayvan, insan-obur olan değildi, ama insanların yerleşim yerlerine öylesine yakındı ki, köylülerin başına dert açabilirdi, özellikle de yavrusuyla birlikteyken. Avcı, içinde oklar olan tüfeği eline aldı. Kaplan tam keçiyi düşürecekken ateş etti. Kaplan şahlandı, kükredi ve kaçmaya başladı, ama bayıltıcı oklar, sizi sanki sıcak bir fincan çay içmişçesine nazikçe uyutmazlar; bir şişe viski içmişçesine devirirler. Hayvanın ani hareketleri, uyuşturucunun daha hızlı etki etmesine neden olur. Avcı, telsizden yardımcılarına haber verdi. Kaplanı, nehrin yaklaşık 200 metre ilerisinde buldular bilinci hâlâ yerindeydi. Arka bacakları çökmüştü ve ön ayakları üzerinde dengede duramıyordu. Adamlar yaklaştığında, ayağa kalkmaya çalıştı, ama beceremedi. Onlara dönüp, öldürücü pençesini savurdu. Bu yalnızca dengesini kaybetmesine neden oldu. Yere düştü ve böylece Pondicherry Hayvanat Bahçesi'nin iki yeni kaplanı oldu. Yavru, yakınlardaki bir çalılığın arasında, korku içinde miyavlarken bulundu. Adı Ric-

hard Parker olan avcı, onu ellerinin arasına aldı ve nehirden nasıl su içtiğini anımsayarak, ona "Susamış" adını verdi. Ama anlaşılan, Howrah tren istasyonundaki nakliye memuru hem örümcek kafalı hem de çalışkan biriydi. Yavru ile ilgili olarak bize gönderilen tüm belgeler, yavrunun adının Richard Parker, avcının ön adının Susamış, soyadının ise Bilinmiyor olduğunu belirtiyordu. Bu karışıklık babamı çok güldürmüştü ve Richard Parker adı kalmıştı.

Susamış Bilinmiyor'un, insan-obur panteri yakalayıp yakalayamadığını hiç öğrenemedim.

49. BÖLÜM

Sabah olduğunda hareket edemiyordum. Güçsüzlük beni brandanın üzerine mıhlamıştı sanki. Düşünmek bile yorucuydu. Kendimi düz düşünmeye zorladım. En sonunda, çölü aşan deve kervanları kadar ağır, bazı düşünceler bir araya geldi.

Hava bir önceki gün gibiydi, ılık ve kapalı, bulutlar alçak, rüzgâr hafif. Bu düşüncelerden biriydi. Sandal yavaşça sallanıyordu, bu da bir başka düşünce.

Aklıma ilk kez yiyecek içecek geldi. Üç gündür, ne bir damla bir şey içmiş, ne bir lokma bir şey yemiş ne de bir dakika uyumuştum. Halsizliğimin nedeninin buna bağlı olduğunu bulmak bana biraz güç verdi.

Richard Parker hâlâ sandalın içindeydi. İşin aslı, hemen altımda duruyordu. Böylesi bir şeyin gerçek olduğunu kabul etmek inanılmazdı, ama bu konu hakkında uzun süre kafa yorduktan ve çok sayıda düşünceyi ve görüş açısını bir araya getirdikten sonra, bunun bir düş, bir sanrı, bir yanılsama ya da buna benzer bir hata değil, güçsüz ve çok heyecanlı bir durumda görülmüş sağlam bir gerçek olduğu sonucuna varmıştım. Bu konuda inceleme yapacak gücü kendimde bulur bulmaz, gerçek onayla-

nacaktı.

Sekiz metre uzunluğunda bir filikanın içinde, iki buçuk gün boyunca, üç yüz kiloluk bir Bengal kaplanını fark etmemiş olmam, sonradan, gücümü topladığımda düşünmem gereken bir konuydu. Oranlardan konuşmak gerekirse Richard Parker, hiç kuşkusuz denizcilik tarihindeki en büyük kaçak yolcusu olmalıydı. Burnunun ucundan, kuyruğunun ucuna, içinde bulunduğu sandalın üçte birini kaplıyordu.

Bu noktada bütün ümidimi kaybettiğimi düşünebilirsiniz. Gerçekten de kaybettim. Ve sonuç olarak neşem yerine geldi ve kendimi çok daha iyi hissettim. Aynı şeye sporda da sıkça rastlarız değil mi? Tenis oyuncusu yarışmaya hızlı başlar, ama kısa süre sonra oyun cesaretini yitirir. Şampiyon, oyunları art arda kazanır. Ama final setinde, yenilen tarafın artık kaybedecek bir şeyi kalmadığı için, yeniden gevşer, umursamaz ve cesur olur. Birdenbire şeytan gibi oynamaya başlar ve şampiyonun, son sayıları kazanmak için büyük çaba vermesi gerekir. Aynı şey başıma gelmişti. Bir sırtlanla başa çıkmak, uzak bir ihtimal de olsa, olası görünmüştü oysa Richard Parker'la öylesine olanaksızmış gibiydi ki, bu konuda endişelenmek bile boşunaydı. Sandalda bir kaplanla, hayatımın sonu gelmiş demekti. Hazır bu sorun halledilmişken, susuzluktan yapışmış boğazımla ilgilenebilirdim artık.

Sanırım o sabah yaşamımı kurtaran şey buydu, sözcüğün tam anlamıyla susuzluktan ölüyor olmam. Şimdi bu sözcük kafama takılmışken, başka bir şey düşünemez olmuştum, sanki sözcüğün kendisi tuzluydu da onu düşündükçe etkisini artırıyor gibiydi. İnsanların susuzluğa, havasızlıktan daha dayanıklı olduklarını bir yerde okumuştum. Yalnızca birkaç dakika, dedim kendi kendime. Birkaç dakika sonra öleceksin ve tüm rahatsızlığın ve havasızlığın sona erecek. Oysa susuzluk uzun süren bir olaymış. Bakın: Çarmıha gerilmiş İsa havasızlıktan ölmüştü, oysa tek şikâyeti susuzluktu. Susuzluk, Tanrı'nın oğlunun bile şikâyet edeceği kadar zorlayıcıysa eğer, sıradan insanları nasıl et-

kileyebileceğini bir düşünün artık. Beni çılgına çevirmeye yeterliydi. Ağzımdaki bu çürük kokusundan ve macun kıvamından daha kötü bir fiziksel eziyet yaşamamıştım, boğazımın arkasındaki o dayanılmaz baskıdan, kanımın damarlarımda güçlükle akan katı bir şuruba dönüşüyor olması duygusundan. Gerçekten de buna kıyasla, bir kaplan hiçbir şeydi.

Ve böylelikle, Richard Parker ile ilgili tüm düşüncelerimi bir kenara itip, korkusuzca su arayışına koyuldum. Gerçek ve kurallara uygun bir cankurtaran sandalında olduğumu anımsayınca, zihnimdeki sihirli değnek birdenbire harekete geçti ve bir kaynak fışkırdı, böylesi bir cankurtaran sandalı hiç kuşkusuz her türlü ihtiyacı karşılayacak biçimde donatılmış olmalıydı. Bu düşünce bana çok mantıklıymış gibi geldi. Hangi kaptan, mürettebatının güvenliğini sağlamak için böylesi temel bir gereksinimi gözden kaçırabilirdi ki? Hangi çımacı, hayat kurtarmak gibi asil bir davranışın ardına sığınıp, fazladan biraz para kazanmayı düşünmezdi? Bu iş tamamdı. Filikada su vardı. Tek yapmam gereken onu bulmaktı.

Bu da hareket etmem anlamına geliyordu.

Sandalın ortasına, brandanın en uç noktasına kadar ilerledim. Sürünmek güçtü. Sanki bir yanardağa tırmanıyormuşum ve az ilerde, içinde turuncu lavların fokurdadığı bir kazanı görecekmişim gibi geliyordu. Hareketsizce yattım. Başımı dikkatlice kaldırdım. Yalnızca görmem gerekene bakacak kadar. Richard Parker'ı görmedim. Oysa sırtlan, tam görüş alanımın içindeydi. Bir zebradan arta kalanların arkasındaydı. Bana bakıyordu.

Artık ondan korkmuyordum. Aramızda üç metre bile yoktu, ama yine de kalbim hızla çarpmıyordu. Richard Parker'ın varlığının en azından böylesi bir yararı vardı. Çevrede bir kaplan varken, gülünç bir köpekten korkmak, kesilen ağaçlar yere yıkılırken kıymıklardan korkmaya benzerdi. Hayvana çok hiddetlendim. "Seni çirkin, iğrenç yaratık," diye mırıldandım. Ayağa kal-

kıp, onu bir sopayla sandaldan itmeyişimin tek nedeni güçsüzlüktü, yüreksizlik değil.

Sırtlan, üstünlüğümü sezinlemiş olabilir miydi? Kendi kendine, "Süper güç beni izliyor, kıpırdamasam iyi olur," demiş midir? Bilmiyorum. Her nasılsa, kıpırdamadı. İşin aslı, başını eğiş tarzından benden gizlenmek istediği anlaşılıyordu. Ama gizlenmenin bir yararı yoktu. Kısa süre içinde layığını bulacaktı.

Richard Parker da hayvanın bu garip davranışının nedenini açıklıyordu. Sırtlanın kendini neden zebranın arkasındaki bu gülünç denecek kadar küçük alana hapsettiği ve onu öldürmeden önce neden bu kadar uzun süre beklediği açıklığa kavuşmuştu. Büyük hayvan ve büyük hayvanın yiyeceğine el uzatma korkusuydu bu. Portakal Suyu ile sırtlanın arasındaki zoraki ve geçici barışın ve benim ölümümün ertelenişinin nedeni hiç kuşkusuz aynıydı: Böylesine üstün bir yırtıcı hayvanın huzurunda, her birimiz birer avdık ve normal avlanma şartları bundan zarar görüyordu. Görünüşe göre kaplanın varlığı, beni sırtlandan kurtarmıştı. Yukarı tükürsem bıyık, aşağı tükürsem sakal.

Ama büyük hayvan, büyük bir hayvan gibi davranmıyordu ki, sırtlan özgürce hareket edebilmişti. Richard Parker'ın üç uzun gün boyunca süren eylemsizliğinin bir nedeni olmalıydı. Bunun iki açıklaması olabilirdi: İlaçla sakinleştirme ve deniz tutması. Babam, gerginliklerini azaltmak amacıyla bazı hayvanları düzenli olarak ilaçla sakinleştirmişti. Acaba Richard Parker'a da gemi batmadan kısa süre önce ilaç vermiş olabilir miydi? Gemi kazaya uğradığında – gürültüler, denize düşüşü, filikaya doğru yüzerken verdiği mücadele – ilacının etkisini artırmış mıydı? Ondan sonra da deniz mi tutmuştu? Bulabildiğim tek akla yakın açıklamalar bunlardı.

Soruya olan ilgim azaldı. Beni tek ilgilendiren suydu.

Filikanın bir değerlendirmesini yaptım.

50. BÖLÜM

Tamı tamına bir metre derinliğinde, iki buçuk metre genişliğinde ve sekiz metre boyundaydı. Biliyorum, çünkü tüm bu uzunluklar, yan bankların birinde siyah harflerle yazıyordu. Ayrıca filikanın en fazla otuz iki kişi alabileceği de yazıyordu. Onu bu kadar çok sayıda insanla paylaşmak keyifli olmaz mıydı? Oysa biz üçtük ve yine de çok kalabalıktı. Sandalın bakışımlı bir biçimi ve birbirlerinden ayırt edilmesi güç, yuvarlak uçları vardı. Kıç tarafında, omurganın geri uzantısıymış gibi duran küçük bir dümen bulunuyordu, baş tarafında ise, benim dışımda, gemi inşaatı tarihindeki en kör, en zavallı direk vardı. Alüminyumdan yapılmış dış kabuğu perçinlenmiş ve beyaza boyanmıştı.

Bu sandalın dışıydı. İçi, oturma yerleri ve şamandıralar yüzünden, sanıldığı kadar geniş değildi. Oturma yerleri, filikayı boydan boya çevreliyor ve kıç tarafıyla pruvada, kabaca üçgene benzer banklar oluşturacak şekilde birleşiyorlardı. Banklar, mühürlü şamandıraların tepesini oluşturuyordu. Kenardaki banklar yarım metre genişliğindeydi, diptekiler ise bir metre derinliğinde; cankurtaran sandalının içinde altı metre uzunluğunda ve bir buçuk metre genişliğinde bir açık alan kalıyordu. Bu da Richard Parker için, dokuz metre karelik bir alan demekti. Bu alanı enlemesine kaplayan üç bank vardı; zebranın parçaladığı bank dahil. Bu banklar yarım metre genişliğindeydiler ve eşit aralıklarla sıralanmışlardı. Sandalın zemininden yarım metre yüksekteydiler – Richard Parker bir bankın altındaysa eğer, harekete geçer geçmez, başını tavana –deyiş yerindeyse– vuracaktı. Brandanın altında yarım metrelik bir hareket alanı daha vardı, brandayı taşıyan küpeşte ile bankların arasında kalan mesafe, toplam bir metre, yani güç bela ayağa kalkabileceği kadar bir yerdi. Zımparalanmış tahtalardan yapılmış zemin yassıydı ve şamandıraların dikey kenarları da, zeminle düz açılar oluşturuyordu. İşin ilginç yanı, iç alanın tamamı köşeli olmasına karşın, sandalın yuvarlatılmış uçları ve kenarlarının olmasıydı.

Turuncu –o güzelim Hindu rengi– hayatta kalma rengi olmalıydı çünkü sandalın içi ve branda ve can yelekleri ve cankurtaran simidi ve kürekler ve sandaldaki aşağı yukarı tüm kayda değer nesneler turuncuydu. Plastik, boncuksuz düdükler bile turuncuydu.

Tsimtsum ve *Panama* sözcükleri, büyük, siyah harflerle baş tarafının her iki yanına yazılmıştı.

Branda, kaba ve işlenmiş bir bezden yapılmıştı, bir süre sonra cildi tahriş ediyordu. Orta bankın üzerine kadar seriliydi. Bu yüzden banklardan biri brandanın altında gizli kalıyordu, orası Richard Parker'ın sığınağıydı; orta bank, brandanın hemen kenarından başlıyordu, açıktaydı; üçüncü bank ise ölü zebranın altında parçalanmış duruyordu.

Altı ıskarmoz vardı – kürekleri sabitlemek için küpeştenin içinde yer alan U-biçiminde çentikler ve beş de kürek, çünkü içlerinden birini Richard Parker'ı sandaldan itmeye çalışırken kaybetmiştim. Küreklerden üçü kenardaki banklardan birinin üzerinde, biri öbür tarafta duruyordu, sonuncusu ise hayatımı kurtaran pruvaydı. Bu küreklerin, birer itici güç olarak kullanıldıkları konusunda kuşkuluydum. Bu filika bir yarış teknesi değildi. Gezinti teknesi olarak değil, dış etkenlere karşı dayanıklı biçimde tasarlanmış, ağır ve sağlam bir sandaldı, ama yine de otuz iki kişi kürek çekiyor olsa, oldukça iyi yol alırdık.

Tüm bu ayrıntıları – ve daha birçoğunu – hemen o anda fark etmedim. Zaman içinde ve gereksinimlerim doğrultusunda dikkatimi çektiler. Küçük bir şey, küçük bir ayrıntı biçim değiştirip de, zihnimde yeni bir ışık yakmasa, beni bekleyen bu kasvetli gelecekle, korkunç bir darboğaza girerdim. O artık, az önceki küçük şey olarak kalmaz, dünyanın en önemli şeyi, hayatımın kurtarıcısı haline gelirdi. Bu olay defalarca gerçekleşti. Gereksinimin, yaratıcılığın anası olduğunu söyleyenler, ne kadar da doğru söylemişler.

51. BÖLÜM

Oysa cankurtaran sandalını ilk incelediğimde, istediğim ayrıntıyı görememiştim. Kıç tarafındaki ve yandaki banklar, sanki şamandıralarının yan taraflarını oluştururcasına birleşik ve aralıksızdılar. Kuru teknenin kenarına yaslı zemin dümdüzdü; altında bir zula olamazdı. Kesin olan bir şey vardı: Hiçbir yerde bir kasa, bir kutu ya da buna benzer bir kap yoktu. Yalnızca pürüzsüz, aralıksız turuncu yüzeyler.

Kaptanlar ve çıracılarla ilgili düşüncelerim suya düştü. Hayatta kalma ümitlerim yok oldu. Susuzluğum sürdü.

Peki ya erzaklar baş tarafında, brandanın altındalarsa? Arkamı dönüp, geriye doğru süründüm. Kendimi kurumuş bir kertenkele gibi hissediyordum. Altımdaki brandaya uzandım. İyice gerilmiştim. Brandayı açabilirsem, altındaki erzaklara ulaşacak bir yol bulabilirdim. Ama bu, Richard Parker'ın sığınağına bir delik açmak demekti.

Tartışılacak bir şey yoktu. Susuzluk beni zorluyordu. Küreği, brandanın altında yavaşça hareket ettirdim. Can simidini belime yerleştirdim. Küreği sandalın baş tarafına doğru uzattım. Küpeştenin üzerinden uzandım ve kancalardan birinin altından, brandayı tutan ipi başparmaklarımla ittim. Beni çok zorladı. Ama ilk kancadan sonra, ikinci ve üçüncü kancalar daha kolay gelmişti. Aynı işlemi öbür tarafa da uyguladım. Branda dirseklerimin altında laçkalaştı. Üstüne uzanmıştım, ayaklarım kıç tarafına dönüktü.

Brandayı hafifçe araladım. Emeğimin karşılığını hemen aldım. Baş tarafı da tıpkı kıç gibiydi; en dipte bir bank vardı. Ve hemen üstünde, pruvanın birkaç santim üzerinde duran asma kilit, tıpkı bir elmas gibi parlıyordu. Bir kapağın ana hatları görünüyordu. Yüreğim hızla çarpmaya başladı. Brandayı biraz daha araladım. Gizlice altına baktım. Kapak, kenarları yuvarlatılmış bir üçgeni andırıyordu, bir metre genişliğinde ve yarım metre derinliğindeydi. Tam o sırada, turuncu bir kütle dikkatimi çekti.

Başımı hızla geriye attım. Ama bu turuncu şey hareket etmiyordu ve pek iyi görünmüyordu. Yeniden baktım. Bu bir kaplan değildi. Bu bir can yeleğiydi. Richard Parker'ın sığınağının arka tarafında çok sayıda can yeleği vardı.

Tüm bedenimi bir ürperti sardı. Can yeleklerinin arasından, sanki bir ağacın yaprakların arasından bakar gibi kısmen, Richard Parker'a ilk kez açık ve net bir bakış attım. Gördüğüm kalçası ve sırtının bir bölümüydü. Sarımsı kahverengi, çizgili ve kısaca devasa. Kıç tarafına dönük, yüzükoyun yatıyordu. Yanlarındaki soluk alma hareketi dışında, hareketsizdi. O kadar yakınımda olmasına inanamıyordum. Oracıktaydı, yarım metre altımda. Biraz gerinsem, poposunu çimdikleyebilirdim. Ve aramızda, kolayca yırtılabilecek ince bir branda vardı.

"Tanrı beni korusun!" Hiçbir yakarış bundan daha tutkulu ve nazikçe fısıldanamazdı. Hiç hareket etmeden durdum.

Su bulmalıydım. Elimi aşağı doğru uzatıp, asma kilidi yavaşça açtım. Kapağı araladım. Ortaya kilitli bir kutu çıktı.

Birer hayat kurtarıcı haline gelen ayrıntılardan, daha önce de söz etmiştim. Bu da onlardan biriydi: Kapağın menteşeleri, baş taraftaki bankın kenarından birkaç santim uzaktaydı. Yani kapak açıldığında, Richard Parker'ın can yeleklerini bir kenara itip, altından geçerek, bana ulaşabileceği bank ile brandanın arasında, yaklaşık yarım metrelik bir engel oluşturacaktı. Kapağı, çapraz duran küreğe ve brandanın kenarına çarpıncaya dek açtım. Yüzümü sandala dönüp, pruvaya doğru ilerledim, bir ayağımı açık duran sandığın kenarına, öbürünü de kapağa dayadım. Richard Parker bana aşağıdan saldırmaya karar verirse, kapağı itmesi gerekecekti. Böylesi bir itiş beni hem uyaracak, hem de bir can yeleğiyle birlikte geriye doğru denize düşmemi sağlayacaktı. Öbür taraftan gelecek olsa, yani arkadan yaklaşarak brandaya tırmanacak olsa, onu anında görüp yine suya atlayabilecek bir konumdaydım. Filikanın çevresine baktım. Hiç köpekbalığı göremedim.

Başımı indirip, bacaklarımın arasına baktım. Sevinçten bayılacağımı düşündüm. Açık duran sandığın içinde yepyeni ve pırıl pırıl parlayan şeyler vardı. Oh, o hazır yiyecekler, o insan yapımı malzemeler, o yaratım! Bu maddesel keşif anı, bana güçlü bir umut, şaşkınlık, inanmazlık, heyecan, minnettarlık karışımı bir duygu – hiçbir yılbaşının, doğum gününün, düğünün Diwali* 'nin ya da armağan verme gününün yaşatmamış olduğu bir zevk yoğunluğu yaşatmıştı. Mutluluktan başım dönüyordu.

Gözlerim hemen aradığım şeye odaklandı. İster bir şişede, tenekede ya da karton kutuda olsun, suyu nerede olsam tanırdım. Bu cankurtaran sandalında, yaşam iksiri avuca tamı tamına sığan uçuk altın renkli tenekelerde sunulmuştu. Üzerindeki etikette, siyah harflerle *İçme Suyu* diye yazıyordu. Markası *HP Foods Ltd.*, içeriği *500 ml.* idi. Bu tenekelerden bir sürü vardı, tek bakışta sayılamayacak kadar çok.

Sandığa titrek bir el uzatıp, içlerinden birini aldım. Soğuk ve ağır bir temastı. Onu salladım. İçindeki hava boşluğu, *glup glup glup* diye bir ses çıkarttı. Korkunç susuzluğumdan kurtulmak üzereydim. Düşüncesi bile nabzımı hızlandırdı. Tek yapmam gereken tenekeyi açmaktı.

Duraksadım. Bunu nasıl yapacaktım peki?

Daha önce de teneke kutu açmıştım, ama bir konserve açacağım vardı. Sandığa baktım. İçinde bir sürü şey vardı. Göz gezdirdim. Sabrım tükeniyordu. Sancılı bekleyiş, verimli bir sonuca ulaşmıştı. *Şimdi* içmem gerekiyordu, yoksa ölecektim. İstediğim aleti bulamıyordum. Ama gereksiz endişeyle kaybedecek zamanım yoktu. Eylem gerekiyordu. Onu tırnaklarımla zorlayıp açabilir miydim acaba? Denedim. Beceremedim. Peki ya dişlerimle? Denemeye bile değmezdi. Küpeştenin üzerinden baktım. Brandanın kancaları. Kısa, kör, sağlam. Bankın üzerinde diz çöküp öne doğru eğildim. Tenekeyi iki elimle tutup, onu hızla kancaya vurdum. Derin bir oyuk. Bir kez daha vurdum. Birincisinin yanında bir oyuk daha. Oyuk açа açа, sonunda becerdim. Bir

(*) Diwali: Hindistan'da kutlanan bir tür festival.

damla su belirdi. Onu yaladım. Tenekeyi çevirip, bu kez öbür tarafında bir delik açmak için kancaya vurmaya başladım. Bir tiryaki gibi uğraşıyordum. Daha büyük bir delik açtım. Sırtım küpeşteye dönük şekilde oturdum. Tenekeyi yüzüme doğru kaldırdım. Ağzımı açtım. Tenekeyi kafama diktim.

Duygularım belki hayal edilebilir, ama onları betimlemek çok güç. Saf, lezzetli, berrak, billur gibi bir su, açgözlü boğazımda çağıldayan yürek atışlarımın arasından aşağı süzülerek bedenime aktı. Tam anlamıyla sıvı yaşamdı. Altın kadehi son damlasına dek içip, içinde bir ıslaklık bırakmamak için, açtığım deliği bile yaladım. "Ahhhhhhh!" dedim, sonra tenekeyi denize atıp bir tane daha aldım. Onu da, birinciyi açtığım gibi açtım ve içindekini aynı hızla tükettim. Bu teneke de suda süzüldü ve sıradakini açtım. O da kısa süre sonra okyanusu boyladı. Bir teneke daha hızla bitti. Bu mükemmel nektardan tam iki litre, dört teneke dolusu içtim. Uzun süren bir susuzluğun ardından, böylesi hızlı bir su alımının, metabolizmamı alt üst edebileceğini düşünebilirsiniz. Saçmalık! Hayatım boyunca kendimi daha iyi hissetmemiştim. Neden mi, alnıma bakın! Alnım taze, temiz, ferahlatıcı ter damlalarıyla ıslanmıştı. Derimin içindeki gözeneklere kadar, içimdeki her şeyden mutluluk fışkırıyordu.

İçimi hızla bir ferahlık sardı. Ağzım nemlendi ve yumuşadı. Boğazımın arkasını unutuverdim. Cildim gevşedi. Eklemlerim daha rahat hareket etti. Kalbim neşeli bir davul gibi gümbürdemeye ve kanım damarlarımda, düğün partisinden çıkıp klakson çalarak şehirde turlayan arabalar gibi hızla akmaya başladı. Kaslarıma esneklik ve güç geldi. Zihnim açıldı. Gerçek anlamda yavaş yavaş dirildim. Muhteşemdi, muhteşemdi. Alkolle sarhoş olmanın utanç verici, ama sudan sarhoş olmanın asil ve coşturucu bir şey olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Birkaç dakika boyunca, büyük bir mutluluk ve coşkuyla güneşin karşısında oturdum.

Bir boşluk duygusu kendini belli etti. Karnıma dokundum. Sert ve içi boş bir çukurdu. Şimdi bir şeyler yemek hoş olurdu.

Hindistan cevizi soslu, acılı bir masala dosai* – mmmmmm! Hatta daha iyisi: Othappam*! MMMMMM! Of! Ellerimi ağzıma götürdüm – İDLİ*! Yemeğin yalnızca düşüncesi bile çenemin arka tarafında bir sızıya ve ağzımın çılgınca sulanmasına neden olmuştu. Sağ elim seğirmeye başladı. Uzandı ve hayalimde, o yarı kaynatılmış ve yassılatılmış lezzetli pirinç köftelerine dokundu sanki. Parmaklarım kendilerini, avucumun sıcak teninin içinde buldu... Elim soslu köfteyi biçimlendirdi... Onu ağzıma götürdü... Çiğnedim... Oh acı verecek kadar mükemmeldi!

Sandığın içinde yemek aradım. Kartonlar dolusu, Yedi Okyanus Standart Acil Durum Erzakı buldum, uzaklardan geliyordu, Norveç'ten, egzotik Bergen'den. Annemin, yol için yanına aldığı ufak tefek çerezleri saymazsak eğer, kaçırılmış dokuz öğünün yerini tutacak olan kahvaltım, yarım kiloluk, yoğun, sağlam ve üzerinde on iki dilde kullanma talimatı yer alan, gümüş rengi plastik ambalajlı vakumlu paketler halinde sunulmuştu. İngilizce talimatta, paketin içinde pişmiş buğday, *hayvansal yağ* ve şekerden yapılmış on sekiz katkılı bisküvinin bulunduğu ve yirmi dört saat içinde altı taneden fazlasının yenmemesi gerektiği yazıyordu. Yağ konusunda üzgündüm, ama özel bir durum söz konusu olduğundan, içimdeki vejetaryenlik burnunu tıkayıp, olaya katlanmalıydı.

Paketin üst tarafında "*Buradan*" *açınız* diye yazıyordu ve plastiğin kenarını işaret eden siyah bir ok vardı. Kutunun kenarı, parmaklarımın arasında dağıldı. Parafinli kâğıda sarılı dokuz dikdörtgen kalıp ortaya çıktı. Birini açtım. Kalıp ikiye bölündü. İçinde kare sayılabilecek, soluk renkli ve mis kokulu iki bisküvi vardı. Birini ısırdım. Tanrım, kimin aklına gelirdi ki? Asla tahmin etmemiştim. Şimdiye dek benden gizlenmiş bir sırdı bu: Norveç mutfağı dünyanın en iyisiydi! Bu bisküviler inanılmaz

(*) Dosai: Hint mutfağına özgü bir tür patatesli krep.
(*) Othappam: Hint mutfağına özgü bir tür gözleme.
(*) İdli: Hint mutfağına özgü bir tür pirinç yemeği.

güzeldiler. Çok lezzetliydiler ve damağa çok hoş gelen bir kokuları vardı, ne fazla tatlı, ne fazla tuzlu. Hoş bir çatırtıyla ağızda dağılıyorlardı. Tükürükle birleştiklerinde, dili ve ağzı büyüleyen, tanecikli bir macun oluşturuyorlardı. Ve yuttuğumda, mideme söyleyecek tek bir söz kalıyordu: Yaşasın!

Bütün paketi birkaç saniyede silip süpürdüm, ambalaj kâğıdı rüzgâra kapılıp uçtu. Bir karton daha açmayı geçirdim aklımdan, ama akıllıca olmadığını düşünüp vazgeçtim. Açlığıma biraz gem vurmalıydım. İşin aslı, midemde yarım kiloluk bir ilkyardım erzakıyla, kendimi oldukça ağır hissediyordum.

Önümdeki hazine sandığında tam olarak neler olduğunu bulmam gerekiyordu. Geniş bir sandıktı, göründüğünden daha geniş. İç hacmi sandalın dış kabuğuna ve yan banklara dek uzanıyordu. Kenarına oturup ayaklarımı sandığın içine sarkıttım, sırtımı pruvaya yasladım. Yedi Okyanus kartonlarını saymaya başladım. Birini yemiştim; geriye otuz bir paket kalıyordu. Talimatlara göre, her 500 gramlık karton, bir kazazedeyi üç gün idare edebiliyordu. Yani (31 x 3) toplam 93 günlük erzakım vardı! Talimatlarda ayrıca, kazazedelerin kendilerini günde yarım litre su içecek şekilde sınırlamaları gerektiği de yazıyordu. Su tenekelerini saydım. 124 taneydiler. Her birinde yarım litre su vardı. Yani beni 124 gün idare edecek kadar suyum vardı. Basit bir hesaplama şimdiye dek yüzümü hiç bu denli güldürmemişti.

Başka ne vardı? Kolumu hevesle sandığa daldırıp, içinden birbirinden harika şeyler çıkardım. Ne olursa olsun, her biri yüreğime su serpiyordu. Eşliğe ve teselliye öylesine açtım ki, dikkatimi bu seri üretim malzemelerine yoğunlaştırdıkça, sanki bana özel bir ilgi gösteriliyormuş gibi geliyordu. Sürekli, "Teşekkürler! Teşekkürler! Teşekkürler!" diye mırıldanıyordum.

52. BÖLÜM

Derinlemesine bir araştırmadan sonra, eksiksiz bir liste yaptım:

- 192 bulantı hapı
- Her biri 500 mililitrelik 124 teneke temiz su, yani toplamda 62 litre
- 32 kusmuk torbası
- Her biri 500 gram ağırlığında 31 karton ilkyardım erzakı, yani toplamda 15.5 kilo
- 16 yün battaniye
- Güneş enerjisiyle çalışan 12 damıtıcı
- Her birinin ucunda, ipe bağlı boncuksuz bir düdük bulunan 10 küsur can yeleği
- 6 morfin iğnesi
- 6 el işaret fişeği
- 5 suda batmayan kürek
- 4 uçan paraşütlü işaret feneri
- Her biri 50 litre kapasiteli 3 dayanıklı, şeffaf plastik torba
- 3 konserve açacağı
- 3 geniş ağızlı, aşamalı içme kabı
- 2 kutu suya dayanıklı kibrit
- 2 suda batmayan turuncu sis işareti
- 2 orta boy turuncu plastik kova
- Sandalın içindeki suyu boşaltmaya yarayan 2 suda batmayan turuncu plastik maşrapa
- 2 hava geçirmez kapaklı, çok amaçlı plastik kap
- 2 sarı kare sünger
- Her biri 50 metre uzunluğunda, suda batmayan 2 sentetik halat
- Her biri en az 30 metre uzunluğunda, ama ölçüsü belirtilmemiş suda batmayan 2 sentetik halat
- Kurşunu ve misinasıyla 2 olta takımı

- Çok keskin çengelli 2 zıpkın
- 2 çapa
- 2 küçük balta
- 2 yağmur yakalayıcısı
- 2 siyah renkli tükenmez kalem
- 1 naylon yük ağı
- 40 santimetre iç ve 80 santimetre dış çapında sağlam bir can simidi ve ona bağlı bir ip
- Sivri uçlu, bir yanı keskin, öbürü testere dişli, sağlam kabzalı büyük bir av bıçağı; uzun bir iple, sandığın içindeki bir halkaya bağlı.
- İçinde düz ve eğri iğneler ve sağlam beyaz renkte iplik olan bir dikiş takımı
- Su geçirmez plastik bir kutu içinde 1 ilkyardım takımı
- 1 işaret aynası
- 1 paket filtreli Çin sigarası
- 1 büyük paket sütsüz çikolata
- 1 hayatta kalma kılavuzu
- 1 pusula
- 98 sayfalı, çizgili bir defter
- Üstünde ince giysiler olan, ayakkabılarından biri kaybolmuş bir oğlan çocuğu
- 1 benekli sırtlan
- 1 Bengal kaplanı
- 1 cankurtaran sandalı
- 1 okyanus
- 1 Tanrı

Çikolatanın dörtte birini yedim. Yağmur yakalayıcılarından birini inceledim. Geniş bir kesesi ve ona bağlı bir lastik hortumu olan, tersine çevrili bir şemsiyeyi andıran bir aygıttı.

Kollarımı, belimdeki can simidinin üzerinde birleştirip, başımı eğdim ve derin bir uykuya daldım.

53. BÖLÜM

Bütün sabah uyudum. Endişe içinde uyandım. Zayıf bedenimin içinde dolaşan bu yiyecek, içecek ve uyku dalgası yeniden hayata dönmemi sağlamıştı, ama aynı zamanda durumumun ne denli ümitsiz olduğunu gösterecek bir güç de vermişti. Richard Parker gerçeğinin farkına vardım. Filikada bir kaplan vardı. Buna inanmakta güçlük çekiyordum, ama yine de inanmak zorundaydım. Ve kendimi kurtarmak.

Suya atlayıp yüzmeyi düşündüm, ama bedenim hareket etmeyi reddetti. Karadan yüzlerce mil uzaktaydım, belki de binlerce. Can simidim olsa bile, böylesine uzun bir mesafeyi yüzemezdim. Ne yerdim? Ne içerdim? Köpekbalıklarından nasıl kurtulurdum? Nasıl ısınırdım? Hangi yöne gideceğimi nereden bilirdim? Oysa hiç kuşku götürmeyen bir konu vardı: Cankurtaran sandalını terk etmek, ölmek demekti. Peki ya sandalda kalmak ne anlama geliyordu? Tıpkı kedilere özgü bir şekilde üzerime gelecekti, hiç ses çıkarmadan. Ben henüz farkına bile varamadan, ensemi ya da boğazımı o kocaman dişleriyle kavrayacaktı. Konuşamayacaktım. Kanım, son damlasına dek bedenimden akıp gidecekti. Ya da o koca pençelerinden birini üzerime doğru savurup, boynumu kırarak beni öldürecekti.

"Öleceğim," diye zırladım, titrek dudaklarımın arasından.

Yaklaşmakta olan ölüm zaten berbat bir şeydir, ama daha da kötüsü yaklaşan ölüme kadar geçen boş zamandır, size ait olan tüm mutluluğun ve bundan sonra sizin olabilecek tüm mutlulukların farkına vardığınız zaman. Kaybettiklerinizi mutlak bir berraklıkla görürsünüz. Bu manzara, size çarpmak üzere olan bir arabayla ya da sizi içine çekmek üzere olan bir suyla kıyaslanamayacak kadar bunaltıcı bir kedere yol açar. Dayanılmaz bir duygudur. *Anne, Baba, Ravi, Hindistan, Winnipeg* sözcükleri kızgın birer demir gibi bedenimi dağladı.

Pes ediyordum. Yüreğimdeki sese kulak vermemiş olsaydım, pes etmiş olurdum. Ses, "Ölmeyeceğim. Bunu reddediyo-

rum." dedi. "Bu kâbustan kurtulacağım. Ne kadar büyük olsalar da, engelleri aşacağım. Şimdiye dek mucizevi biçimde hayatta kalmayı başardım. Bundan sonra mucizeyi günlük yaşamımın bir parçası haline getireceğim. Her gün hayret verici olaylar yaşayacağım. Elimden geleni ardıma koymayacağım. Evet, Tanrı yanımda olduğu sürece ölmeyeceğim. Amin."

Yüzümde bir gülümse ve kendinden emin bir ifade belirdi. Tüm alçakgönüllülüğümle söyleyebilirim ki, o an hayatta kalmak için hayvani bir irademolduğunu anladım. Bildiğim kadarıyla bu çok sık karşılaşılan bir durum değildir. Kimileri yalnızca derin bir iç geçirip, yaşamaktan vazgeçerler. Başkaları, biraz mücadele ettikten sonra ümitlerini kaybederler. Başkaları ise – ve ben onlardan biriyim – asla pes etmezler. Savaşırız, savaşırız durmadan savaşırız. Mücadelenin bedeli her ne olursa olsun, kazanmak olanaksız da olsa, kaybetmeyi göze alarak savaşırız. Sonuna dek savaşırız. Bu bir cesaret meselesi değildir. Yapısal bir niteliktir, bir şeyi bırakma özrü. Hayata duyulan açlık saçmalığından öte bir şey olmayabilir.

İşte tam o anda Richard Parker hırlamaya başladı, sanki onca zaman benim mücadele etmeye değecek bir düşman olmamı beklemişçesine. Göğsüm korkudan kasıldı.

"Hızlı, adamım, hızlı," diye soludum. Hayatta kalış planımı yapmam gerekiyordu. Kaybedecek tek bir saniyem bile yoktu. Sipere ihtiyacım vardı, hem de hemen. Kürekle yapmış olduğum pruva geldi aklıma. Ama artık baş tarafındaki branda açılmıştı; küreği yerli yerinde tutacak hiçbir şey yoktu. Ve küreğin bir yanından aşağı sarkmanın, beni Richard Parker'a karşı koruyabileceğinden pek emin değildim. Kolayca ulaşıp, beni kapabilirdi. Başka bir şey bulmam gerekiyordu. Zihnim hızlı çalıştı.

Bir sal inşa ettim. Hatırlarsanız kürekler suda batmıyordu. Ve can yeleklerimle dayanıklı bir can simidim de vardı.

Soluğum kesilerek sandığı kapadım ve yan taraftaki bankların üzerinde duran kürekleri almak için brandanın üzerinden uzandım. Richard Parker bunu fark etti. Can yeleklerinin arasın-

dan onu görebiliyordum. Her küreği alışımda – ne kadar dikkatli olduğumu tahmin edersiniz – tepkisel olarak kıpırdadı. Ama arkasını dönmedi. Üç küreği çekip aldım. Dördüncüsü zaten brandanın üzerinde çaprazlama duruyordu. Richard Parker'ın sığınağının girişini örtmek için kapağı kaldırdım.

Dört batmaz küreğim vardı. Onları brandanın üzerine, can simidinin çevresine dizdim. Şimdi can simidinin çevresinde kürekelerden bir kare vardı. Salım, ilk hamle olarak ortasına bir O konulmuş olan X-O-X oyununu andırıyordu.

Şimdi sıra, tehlikeli bölümdeydi. Can yeleklerine ihtiyacım vardı. Richard Parker'ın hırlaması, havayı inleten bir kükremeye dönüşmüştü. Sırtlan ona bir iniltiyle yanıt verdi, titrek, yüksek sesli, hiç kuşkusuz belanın yaklaştığını belli eden bir inilti.

Hiçbir seçeneğim yoktu. Eyleme geçmeliydim. Kapağı bir kez daha indirdim. Uzansam can yeleklerine değebilirdim. Bazıları Richard Parker'a yaslıydı. Sırtlan bir çığlık attı.

En yakınımdaki can yeleğine uzandım. Elim öylesine çok titriyordu ki onu kavramakta güçlük çektim. Yeleği kaptım. Richard Parker olayı fark etmemiş görünüyordu. Birini daha çekip aldım. Sonra birini daha. Korkudan bayılacak gibiydim. Soluk almakta zorlanıyordum. Eğer mecbur kalırsam, elimdeki can yelekleriyle birlikte suya atlayabilirim, dedim kendi kendime. Sonuncuyu da kaptım. Dört can yeleğim vardı.

Kürekleri birer birer alıp, onları can yeleklerinin kolevlerinden geçirdim – birinden içeri, öbüründe dışarı – böylelikle can yelekleri, salın dört köşesini sımsıkı tutacaklardı. Her birine bir düğüm attım.

Sandığın içinde, suda batmayan iplerden birini buldum. Bıçakla ipten dört parça kestim. Kürekleri birleşme yerlerinden sıkıca birbirlerine bağladım. Ah keşke düğüm atma konusunda eğitim almış olsaydım! Her köşeye en az onar düğüm attım ve kürekler hâlâ birbirlerinden ayrılıyorlardı. Sürekli aptallığıma lanet ederek, canımı dişime takıp çalıştım. Sandalda bir kaplan vardı, oysa ben hayatımı kurtarmak için tam üç gün üç gece bek-

lemiştim!

Batmaz ipten dört parça daha kestim ve can simidini karenin her bir yanına bağladım. Salın parçalanmamasına karşı bir önlem daha olarak, can simidinin ipini can yeleklerinin içinden, küreklerin çevresinden ve can simidinin iç ve dışından –salın dört bir yanından– geçirdim.

Sırtlan çığlık çığlığa bağırıyordu.

Yapılacak son bir şey daha kalmıştı. "Tanrım, bana zaman tanı," diye yalvardım. Batmaz ipin geriye kalan parçasını aldım. Sandalın pruvasının içinden geçen bir delik vardı, tepesine yakın bir yerlerde. Batmaz ipi deliğin içinden geçirip bir düğüm attım. İpin öbür ucunu sala bağlamam yeterli olacaktı, sonra kurtulabilirdim.

Sırtlanın sesi kesildi. Yüreğim bir an için durdu sonra atışları üç kat hızlandı. Arkamı döndüm.

"İsa, Meryem, Muhammed, Vishnu!"

Ömrümün sonuna dek unutamayacağım bir manzarayla karşılaştım. Richard Parker ayağa kalkmış ve sığınağından çıkmıştı. Aramızda beş metre bile yoktu. Of, ne kadar da büyüktü! Sırtlanın sonu gelmişti, benim de öyle. Olduğum yerde çakılıp kaldım, felçlenmiş, gözümün önündeki eyleme çivilenmiş gibiydim. Bir filikada özgür bırakılan vahşi hayvanların ilişkileri konusunda edindiğim az ve öz deneyim bana, kan dökme zamanı geldiğinde müthiş bir gürültü ve direnme beklemem gerektiğini öğretmişti. Oysa bu olay hemen hemen sessizce gerçekleşti. Sırtlan ölürken ne sızlandı ne de inledi ve Richard Parker onu tek bir ses bile çıkarmadan öldürdü. Alev renkli etobur bir anda brandanın altından çıkıp, sırtlana saldırdı. Sırtlan, zebranın iskeletinin arkasında, kıç tarafındaki banka yaslanmış duruyordu, yere mıhlanmıştı. Mücadeleye girişmedi. Aksine yere sinip, gereksiz bir savunma hareketi olarak ön pençelerinden birini havaya kaldırdı. Yüzünde dehşetin izi vardı. Kocaman pençesi omuzlarına indi. Richard Parker, çenesini sırtlanın boynuna kenetledi. Anlamsız gözleri irileşti. Soluk borusuyla omurgası ezilirken, organik

bir çatırtı duyuldu. Sırtlan titredi. Gözleri donuklaştı. Bitmişti.

Richard Parker onu bıraktı ve hırladı. Ama sessiz, özel ve gönülsüz bir hırlama gibiydi. Soluk soluğa kalmıştı, dili ağzından dışarı sarkıyordu. Dudaklarını yaladı. Başını salladı. Ölü sırtlanı kokladı. Başını kaldırıp havayı kokladı. Ön ayaklarını kıç tarafındaki banklara yaslayıp, dikildi. Ayakları ayrıktı. Her ne kadar yavaş da sallanıyor olsa, sandalın kıpırtılarından hoşlanmadığı belliydi. Küpeştenin ilerisinden açık denizlere baktı. Yavaşça, huysuzca hırladı. Yeniden havayı kokladı. Yavaşça başını çevirdi. Döndü, döndü – dört döndü – ta ki doğrudan bana bakıncaya dek.

Keşke size bundan sonra olanı, gördüğüm değil de – bunu becerebilirim – hissettiğim şekliyle anlatabilseydim. Richard Parker'ı, onu en gösterişli biçimde gösteren açıdan gözlemledim: Arkadan, yarı dikilmiş, başı dönük halde. Duruşunda yapmacık sayılabilecek bir tavır vardı, kasıtlı olmasa da sahte bir güç gösterisi gibi duruyordu. Ne güç, ne gösteri üstelik. Varlığı eziciydi, ama aynı zamanda da kıvrak bir zarafete sahipti. İnanılmaz derecede kaslıydı, öte yandan kalçaları zayıftı ve parlak kürkü, üzerinden sarkıyor gibiydi. Siyah dikey çizgilerle bezenmiş parlak kahverengiyle turuncu karışımı kürkü, eşsiz bir güzellikteydi ve göğsüyle, bedeninin altındaki bembeyaz tüylerle inanılmaz bir uyum içindeydi, uzun kuyruğundaki siyah halkalarla da öyle. Başı geniş ve yuvarlaktı ve kusursuz favorilerini, düzgün keçisakalını ve kedilere özgü kalın, o uzun ve beyaz bıyıklarını ortaya çıkarıyordu. Başının üzerinde kusursuz kavisler çizen, küçük ve anlamlı bir çift kulak vardı. Havuç turuncusu yüzünde geniş bir burun köprüsüyle pembe bir burun yer alıyordu, ukala bir ifade taşıyordu. Yüzüne dalga dalga çizilmiş gibi duran siyah desenler, ince, ama aynı zamanda dikkat çekiciydi, çünkü bu şekillerin olmadığı bölgeler, olanlara oranla daha fazla göze batıyordu, yani cilalanmışçasına ışıl ışıl parlayan burun köprüsüne oranla. Gözlerinin üzerindeki, yanaklarındaki ve ağzının çevresindeki beyaz yamalar, bir Kathalaki dansçısının za-

rif makyajını andırıyordu. Sonuçta ortaya, belli belirsiz, yaşlı ve Çinlilere özgü bir ifadeye sahip, bir kelebeğin kanatlarını andıran bir yüz çıkıyordu. Ama Richard Parker'ın kehribar rengi gözleri benimkilerle karşılaştığında, gördüğüm bakış hercai ya da cana yakın değil, kesin, soğuk, korkusuz ve hırsından patlayacakmışçasına kendine hâkimdi. Kulakları seğirdi ve fır döndü. Dudaklarından biri aşağı yukarı hareket etmeye başladı. Az da olsa görünen sarı renkteki azı dişi orta parmağımın uzunluğundaydı.

Bedenimdeki bütün tüyler, korkudan diken diken oldu.

Fare işte o sırada ortaya çıktı. Yan banklardan birinin üzerinde, nereden çıktığı belli olmayan, cılız kahverengi bir fare belirdi, heyecanlı ve soluk soluğaydı. Richard Parker da en az benim kadar şaşırmış görünüyordu. Fare brandanın üzerine sıçrayıp, hızla üzerime doğru koşmaya başladı. Bu manzara karşısında, şoktan ve şaşkınlıktan bacaklarım birbirinden ayrıldı ve neredeyse sandığın içine düştüm. Kemirgen hayvan, gözlerimin önünde salın değişik parçalarının üzerinden zıpladı, benim üzerime atladı ve başıma tırmandı, kafa derimin içinde küçük pençelerini hissediyordum, hayata tutunmaya çalışıyordu.

Richard Parker'ın gözleri fareyi izledi. Şu an bakışları başıma kenetlenmişti.

Başının dönüş hareketini, ön ayaklarını yan bankın üzerinde kaydırıp, bedenini yavaşça döndürerek tamamladı. Sandalın zeminine hantal bir rahatlıkla düştü. Başının tepesini, sırtını ve uzun, kıvrık kuyruğunu görebiliyordum. Kulakları başına yapışmıştı. Üç adımda sandalın ortasındaydı. Hiç çaba harcamadan, bedeninin üst kısmını şahlandırdı ve ön ayaklarını, katlı duran brandanın kenarına yasladı.

Aramızda üç metreden az vardı. Başı, göğsü, pençeleri – o kadar büyük! o kadar büyüktü ki! Hele dişleri – ağzında koca bir tabur asker var gibiydi. Brandanın üzerine sıçramak üzereydi. Ben de ölmek üzereydim.

Ama brandanın garip yumuşaklığı onu rahatsız etti. Üzeri-

ne kararsızca bastırdı. Kaygılı bir bakış attı. Bu kadar aydınlıkta ve açık havada olmak da çok hoşuna gitmiyordu. Ve sandalın sallanışı onu tedirgin etmeyi sürdürüyordu. Kısa bir süre, ne yapacağını bilemedi.

Fareyi kapıp, ona doğru fırlattım. Havada süzülüşünü hâlâ hatırlarım. Uzanmış pençelerini ve dimdik kuyruğunu, ince uzun cinsel organını ve iğne ucu büyüklüğündeki anüsünü. Richard Parker ağzını açı ve cıyaklayan fare, tıpkı bir beysbol topunun eldivenin içine gömülüşü gibi gözden kayboldu. Tüysüz kuyruğu, ağızda emilen bir spagetti gibi yok oldu gitti.

Richard Parker ikramdan memnun görünüyordu. Bana arkasını verip, brandanın altına döndü. Bacaklarım bir anda yeniden işlevsel duruma geçmişti. Yerimden fırlayıp, baş tarafındaki bankla brandanın arasındaki açıklığı tıkamak için sandığın kapağını bir kez daha açtım.

Derin bir soluma ve sürüklenen bir bedenden çıkan gürültüyü duydum. Ağırlığı yön değiştirdikçe, sandalın sallanmasına neden oluyordu. Yiyen bir ağzın sesini duymaya başladım. Brandanın altına gizlice göz attım. Sandalın ortasında duruyordu. Oburca, büyük parçalar halinde sırtlanı yiyordu. Bu şansı bir daha yakalayamayabilirdim. Uzanıp, geriye kalan can yeleklerini – toplam altı tane – ve son küreği aldım. Salı tamamlayacaklardı. Burnuma bir koku geldi. Kedi çişinin keskin kokusu değildi bu. Kusmuktu. Yerde bir birikinti vardı. Richard Parker kusmuş olmalıydı. Demek ki onu gerçekten deniz tutmuştu.

Uzun ipi sala düğümledim. Artık sandalla sal birbirlerine bağlıydılar. Ardından salın dört bir yanına ve alt tarafına birer can yeleği bağladım. Bir başka can yeleğini de koltuk görevi görmesi için can simidinin ortasına bağladım. Son küreği, bir ayak desteğine dönüştürüp, can simidinin yaklaşık yarım metre uzağına, salın yan tarafına bağladım ve son kalan can yeleğini de üzerine sıkıca iliştirdim. Çalışırken parmaklarım titriyordu ve soluk almakta güçlük çekiyordum. Tüm düğümleri tekrar tekrar gözden geçirdim. Suya baktım. Yalnızca büyük ve yumuşak dal-

galar vardı. Rüzgâr dalgaları yoktu. Rüzgâr hafif ve sürekliydi. Aşağı baktım. Balıklar, çıkıntılı alınları ve çok uzun yüzgeçleri olan büyük balıklar, onlara *dorado* denir ve adlarını bilmediğim ince, uzun, daha küçük balıklar ve hatta daha da küçükleri ve köpekbalıkları vardı.

Salı, filikadan yavaşça indirdim. Eğer olur da, suda yüzmezse öldüm demekti. Suyun üzerinde kusursuzca süzüldü. İşin aslı can yeleklerinin yüzme özellikleri öylesine güçlüydü ki, kürekleri ve can simidini suyun üzerine itiyorlardı. Ama yüreğim batıyordu. Sal suyun yüzeyine değer değmez, balıklar kaçıştı – köpekbalıkları dışındakiler. Onlar oldukları yerde kaldılar, üç ya da dört tanesi. İçlerinden biri doğruca salın altından yüzdü. Richard Parker hırladı.

Kendimi korsanlar tarafından bir kalasın üzerinden avara edilen bir mahkûm gibi hissediyordum.

Salı, küreklerin çıkıntılı uçlarının izin verdiği ölçüde filikaya yaklaştırdım. İleri doğru uzanıp, ellerimi can simidinin üzerine yerleştirdim. Salın zeminindeki "çatlakların" arasından – bunlara derin yarık demek daha doğru olurdu – denizin dipsiz derinliklerine baktım. Bir kez daha Richard Parker'ın sesini duydum. Kendimi karın üstü salın üzerine bıraktım. Kol ve bacaklarımı yana açarak hareketsizce yattım ve parmağımı bile kıpırdatmadım. Her an salın devrilmesini bekliyordum. Ya da bir köpekbalığının saldırıp, can yelekleriyle kürekleri ısırmasını. Bunların hiçbiri olmadı. Sal biraz alçaldı, baş kıç vurdu ve sallandı, küreklerin uçları suya daldı, ama dirençle yüzdü. Köpekbalıkları yaklaştı, ama değmediler.

Hafif bir çekiş hissettim. Sal kendi çevresinde döndü. Başımı kaldırdım. Sal filikadan, ipin uzunluğu kadar – yaklaşık on iki metre kadar – uzaklaşmıştı bile. İp gerildi ve suyun üzerine çıkıp havada sallandı. Oldukça acıklı bir manzaraydı. Saldan, hayatımı kurtarmak için kaçmıştım. Şimdiyse geri dönmek istiyordum. Bu sal işi fazlasıyla tehlikeli görünüyordu. Ortadan kaybolmam için, bir köpekbalığının ipi ısırması ya da bir düğü-

mün çözülmesi ya da büyük bir dalganın bana çarpması yeterliydi. Şu an sala kıyasla filika, bir rahatlık ve güvenlik abidesi gibi geliyordu.

Büyük bir dikkatle döndüm. Oturdum. Dengesi şimdilik iyi görünüyordu. Ayak desteğim işe yarıyordu. Ama her şey çok küçüktü. Ancak oturabilecek kadar yer vardı, başka bir şey yapılamazdı. Bu oyuncak sal, mini-sal, mikro-sal ancak bir gölcükte iş görürdü, Pasifik Okyanusu'nda değil. İpi yakalayıp çektim. Sandala yaklaştıkça daha yavaş çekmeye başladım. Filikanın yanına geldiğimde Richard Parker'ın sesini duydum. Hâlâ yiyordu.

Dakikalarca kararsız kaldım.

Salın üzerinde durdum. Başka ne yapabileceğimi bilmiyordum. Seçeneklerim, bir kaplanın üzerine tünemek ya da köpekbalıklarının çevrelerinde dolaşıp durmakla sınırlıydı. Richard Parker'ın ne denli tehlikeli olduğunu çok iyi biliyordum. Öte yandan köpekbalıkları, henüz tehlikeli olduklarını gösterecek bir şey yapmamışlardı. Sandalı ve salı tutan ipin düğümlerini gözden geçirdim. Sandalla aramda yaklaşık on metre kalıncaya, yani iki korkumu – Richard Parker'a fazla yakın ve sandaldan fazla uzak durmak – dengeleyecek kadar uzaklaşıncaya dek ipi saldım. Geriye kalan, yaklaşık üç metre uzunluğundaki ipi ayak desteği olarak kullandığım küreğe sardım. Gerekirse, onu kolayca gevşetebilirdim.

Akşam oluyordu. Yağmur başladı. Bütün gün boyunca hava ılık ve kapalıydı. Şimdiyse sıcaklık düşmüştü, sürekli ve soğuk bir sağanaktı. Her yerime gürültüyle düşen ve denizi gamze gamze delen koca yağmur damlaları boş yere ziyan oluyordu. İpi yeniden çektim. Baş tarafına gelince, dizlerimin üzerinde dönüp pruvayı kavradım. Kendimi yukarı ittim ve dikkatlice küpeşteyi dikizledim. Görünürlerde yoktu.

Hızla sandığa yöneldim. İçinden bir yağmur yakalayıcısı, elli litrelik bir plastik torba, bir battaniye ve hayatta kalma kılavuzunu aldım. Sandığın kapağını kapadım. Niyetim onu hızla çarpmak değildi – tek amacım değerli eşyalarımı yağmurdan ko-

rumaktı – ama ıslak elimden kayıverdi. Bu büyük bir hataydı. Richard Parker'ın görüş açısını engelleyen kapağı kapatarak, yalnızca kendimi ortaya çıkarmakla kalmamış, dikkatini çekecek büyük bir gürültüye de neden olmuştum. Sırtlanın üzerine çömelmişti. Hemencecik başını çevirdi. Pek çok hayvan yemek yerken rahatsız edilmekten hiç hoşlanmaz. Richard Parker kaba ve öfkeli bir ses çıkardı. Pençeleri gerildi. Kuyruğunun ucu elektrik çarpmışçasına hızla döndü. Kendimi salın üzerine bıraktım, rüzgâr ve akıntının yanı sıra korkumun da, salı filikadan bu denli hızla uzaklaştırdığına inanıyorum. İpi olduğu gibi saldım. Richard Parker'ın, sandalın içinden fırlayacağını, havada süzüleceğini, dişleri ve pençeleriyle üzerime saldıracağını sandım gözlerimi sandaldan ayırmadım. Baktıkça, bekleyiş daha da dayanılmaz geliyordu.

Ortaya çıkmadı.

Yağmur yakalayıcısını kafamın üzerinde açıncaya ve ayaklarımı plastik torbanın içine sokuncaya dek, iliklerime kadar ıslanmıştım. Üstelik salın üzerine düştüğümde, battaniye de sırılsıklam olmuştu. Yine de ona sarındım.

Gece sessizce bastırdı. Çevrem zifiri karanlığın içinde kayboldu. Yalnızca ipin gerilerek salı düzenli olarak çekişi, hâlâ sandala bağlı olduğumu gösteriyordu. Birkaç santim altımda olmasına karşın, gözlerime çok uzak olan deniz salı örseliyordu. Çatlakların arasından sinsice sızan sular altımı ıslatıyordu.

54. BÖLÜM

Yağmur bütün gece yağdı. Korkunç ve uykusuz saatler geçirdim. Gürültülüydü. Damlalar, yağmur yakalayıcısına çarptığında davullar çalıyormuş gibiydi ve çevremdeki o dipsiz karanlığın içinden gelen bir tıslama, bana öfkeli yılanlarla dolu bir çukurun içindeymişim izlenimini veriyordu. Rüzgâr yön değiştirdikçe yağmurun yağışı da değişiyordu ve kurumaya başlamış

olan yerlerim yeniden sırılsıklam oluyordu. Tam yağmur yakalayıcısının yerini değiştirmiştim ki, birkaç dakika sonra rüzgârın yeniden yön değiştiğini görüp üzüldüm. Bedenimin, hayatta kalma kılavuzunu koyabileceğim, göğsüme yakın küçücük bir bölümünü kuru ve ılık tutmaya çalıştım ama ıslaklık, huysuz bir kararlılık ve hızla yayıldı. Bütün geceyi soğuktan titreyerek geçirdim. Sürekli olarak, salın filikadan ayrılacağından, beni cankurtaran sandalına bağlayan düğümlerin açılacağından, köpekbalıklarının saldıracağından korktum. Ellerimle hiç durmadan düğümleri ve bağlantı yerlerini kontrol edip, kör bir adamın kabartmalı harfleri okuduğu gibi onları okumaya çalıştım.

Gece ilerledikçe, yağmur hızlandı ve deniz giderek kabardı. Sandala bağlı duran ip artık çekişlerle değil silkmelerle gerilmeye ve sarsıntılar giderek belirginleşip dengesizleşmeye başladı. Sal, her dalganın üzerinde yükselerek, yüzmeyi sürdürdü, ama dalgakıranı olmadığı için, tüm dalgalar onu rahatlıkla aşıp, büyük bir kayaya çarpan bir nehir gibi beni sırılsıklam etti. Deniz, yağmurdan daha ılıktı, bu da o gece tek bir yerimin bile kuru kalmadığı anlamına geliyordu.

En azından su içtim. Aslında pek susamamıştım, ama kendimi içmeye zorladım. Yağmur yakalayıcısı, rüzgâra kapılıp tersine dönmüş bir şemsiyeyi andırıyordu. Yağmur, ortasındaki deliğe doğru akıyordu. Delik, lastik bir hortumla, kalın ve şeffaf plastikten bir torbaya bağlıydı. İlk başta suyun lastiğe benzer bir tadı vardı, ama kısa süre içinde yağmur suyu hortumu duruladı ve suyun tadı düzeldi.

Bu uzun, soğuk, karanlık saatler boyunca, görünmez yağmurun monoton sesi kulaklarımı sağır ederken, deniz ıslık çalıp beni sarmalarken ve sağa sola savururken aklımda tek bir düşünce vardı: Richard Parker. Ondan kurtulmak için pek çok plan yaptım, böylelikle filika yalnızca bana ait olacaktı.

Bir Numaralı Plan: Onu Sandaldan Aşağı İt. Bunun ne yararı olurdu ki? 300 kiloluk canlı bir vahşi hayvanı filikadan aşağı itmeyi başarabilsem bile, kaplanlar çok iyi birer yüzücüdür-

ler. Sundarbans'daki açık ve çırpıntılı sularda beş mil yüzdükleri bilinir. Richard Parker hiç umulmadık bir anda kendini denizde bulacak olsa, tek yapacağı ayaklarını çırpıp, yeniden sandala tırmanarak bu ihanetin karşılığını ödetmek olurdu.

İki Numaralı Plan: Altı Morfin İğnesiyle Onu Öldür. Ama bu iğnelerin, onun üzerindeki etkileri konusunda hiçbir fikrim yoktu. Onu öldürmeye yetecekler miydi? Ve morfini vücudunun tam olarak neresine zerk etmem gerekiyordu? Bir kerelik, kısa süreli aklını çelip, onu tıpkı annesinin yakalandığı şekilde uzaktan vurarak bayıltabilirdim – ama ona *art arda altı iğne* yapacak kadar uzun süre aklını nasıl çelebilirdim? Olanaksızdı. Onu bir iğneyle delmenin karşılığında tek elde edeceğim, başımı uçuracak bir tokattı.

Üç Numaralı Plan: Elindeki Her Türlü Silahla Ona Saldır. Gülünç. Ben Tarzan değildim ki. Yalnızca çelimsiz, sıska, bir etyemezdim. Hindistan'da kaplanları öldürebilmek için, kocaman fillere binip, güçlü tüfeklerle ateş etmek gerekirdi. Peki burada ne yapacaktım? Yüzüne doğru bir işaret fişeği mi ateşleyecektim? Her bir elime birer küçük balta alıp, dişlerimin arasında bir bıçakla üzerine mi yürüyecektim? Düz ve eğri iğnelerle mi işini bitirecektim? Ona bir *çentik* atmayı bile başarabilirsem eğer, bu büyük bir başarı sayılırdı. Bunun karşılığında her uzvumu, her organımı birer birer parçalardı. Çünkü sağlıklı bir hayvandan daha tehlikeli olan tek şey, yaralı bir hayvandır.

Dört Numaralı Plan: Onu Boğ. İpim vardı. Baş tarafında kalırsam, ipi kıç tarafına fırlatıp boynuna bir ilmik atmayı ve ipi çekmeyi başarsam bile, bu arada o da beni yakalamak için ipi öbür ucundan çekerdi. Böylelikle beni yakalayabilmek uğruna kendini boğardı. Akıllıca bir intihar planı.

Beş Numaralı Plan: Onu Zehirle, Yak, Elektrikle Öldür. Ama nasıl? Neyle?

Altı Numaralı Plan: Onu Yıpratmak İçin Savaş Aç. Tek yapmam gereken, işi doğanın affetmeyen kanunlarına bırakmaktı ve böylece kurtulacaktım. Gittikçe zayıflayarak erimesini izlemem

için özel bir çaba harcamam gerekmiyordu. Birkaç ay yetecek kadar erzakım vardı. Ya onun nesi vardı? Birkaç güne kadar çürüyecek, birkaç ölü hayvanı. Peki ondan sonra ne yiyecekti? Daha da önemlisi: Suyu nereden bulacaktı? Haftalarca yemeden durabilirdi, ama hiçbir hayvan, ne kadar güçlü olursa olsun, susuzluğa uzun süre dayanamazdı.

Yaşamak için küçük bir umut ışığı, tıpkı gece parlayan bir mum gibi titreşti içimde. Bir planım vardı ve iyi bir plandı. Onu uygulamam için hayatta kalmam gerekiyordu.

55. BÖLÜM

Gün ağardı ve sorunlar arttı. Çünkü artık, gece boyunca karanlığın içinde yalnızca hissetmiş olduğum, tepeden hızla dökülen devasa yağmur perdelerini ve üzerimden geçip giden ve art arda gelip beni ayaklar altında ezen dalgaları görebiliyordum.

Boş gözlerle, titreyerek ve uyuşmuş halde, bir elimle yağmur yakalayıcısını sıkıca tutarak, öbürüyle de sala sıkıca sarılarak, beklemeyi sürdürdüm.

Bir süre sonra, onu izleyen sessizliğin apansızlığıyla yağmur duruverdi. Gökyüzü açıldı ve dalgalar da bulutlarla birlikte uçtu gitti sanki. Değişim, kara yoluyla yolculuk ederken ülkelerin değişmesi kadar hızlı ve köktendi. Şu an sanki farklı bir okyanustaydım. Kısa süre sonra, güneş gökyüzünde yalnız kaldı, okyanus da milyonlarca aynanın yardımıyla ışığı yansıtan yumuşak bir tendi sanki.

Gergin, kızgın ve bitkindim, hâlâ hayatta olduğuma güçlükle şükredebiliyordum. "Altı Numaralı Plan, Altı Numaralı Plan, Altı Numaralı Plan," sözleri bir mantra gibi sürekli zihnimde dönüp duruyor ve az da olsa beni rahatlatıyordu, oysa Altı Numaralı Plan'ın ne olduğunu anımsayamıyordum bile. Kemiklerim yavaş yavaş ısınmaya başladı. Yağmur yakalayıcısını kapadım. Battaniyeye sıkıca sarındım ve hiçbir yerim suya değmeyecek şekilde kıvrıldım. Uyuyakaldım. Ne kadar süreyle uyuduğu-

mu bilmiyorum. Uyandığımda öğlen olmuş ve sıcak bastırmıştı. Battaniye hemen hemen kurumuştu. Kısa süreli, ama derin bir uyku çekmiştim. Tek dirseğimin üzerinde doğruldum.

Çevremde yalnızca düzlük ve sonsuzluk vardı, bitmez tükenmez bir mavilik. Manzaramı engelleyecek hiçbir şey yoktu. Enginlik, mideme bir yumruk gibi indi. Soluğum kesildi ve geriye doğru düştüm. Sal bir şaka gibiydi. Bir iple birbirlerine tutturulmuş birkaç çubukla, azıcık mantardan başka bir şey değildi. Her çatlağının içinden su sızıyordu. Altındaki derinlik, bir kuşun başını döndürmeye yeterdi. Cankurtaran sandalı gözüme ilişti. Bir ceviz kabuğundan farksızdı. Suyun yüzeyinde, dağın yamaçlarını kavrayan parmaklar gibi duruyordu. Her an, yerçekimi onu aşağı doğru sürükleyebilirdi.

Kazazede dostum ortaya çıktı. Doğrulup, küpeştenin üzerinden bana doğru baktı. Bir kaplanın birden bire ortaya çıkması her ortamda dikkat çekicidir, ama burada daha da etkileyiciydi. Kürkünün parlak, çizgili, canlı turuncusuyla, sandalın dış kabuğunun donuk beyazı arasındaki garip zıtlık inanılmaz çarpıcıydı. Aşırı heyecanım bir anda yatıştı. Çevremizi saran Pasifik Okyanusu ne denli engin olursa olsun, birdenbire aramızda, demir parmaklıksız ve duvarsız daracık bir kale hendeği varmış gibi geldi.

"Altı Numaralı Plan, Altı Numaralı Plan, Altı Numaralı Plan," diye fısıldadı zihnim aceleyle. Ama *neydi* bu Altı Numaralı Plan? Ah evet. Yıpratma savaşı. Bekleme oyunu. Edilgenlik. Olayları oluruna bırakma. Doğanın affetmeyen kuralları. Zamanın acımasızca akışı ve kaynakların tükenişi. İşte Altı Numaralı Plan buydu.

Aklımdan, öfkeli bir çığlığı andıran bir düşünce geçti: "Seni çılgın ve salak! Seni budala! Seni beyinsiz maymun! *Altı Numaralı Plan içlerinde en kötüsü!* Richard Parker şu anda denizden korkuyor. Deniz az daha ona mezar olacaktı. Ama açlık ve susuzluktan çıldıracak duruma gelince, bu korkusunu yenecek ve iştahını yatıştırmak için elinden geleni yapacak. Bu kale hen-

değini bir köprüye dönüştürecek. Dalgalara kapılıp sürüklenen salı ve üzerindeki yiyeceği ele geçirmek için, ne kadar yüzmesi gerekiyorsa yüzecek. Suya gelince, Sundarbans'taki kaplanların tuzlu su içtiklerini unuttun galiba? Onun böbreklerinden daha uzun yaşayacağını mı sandın yoksa? Sana söylüyorum, bir yıpratma savaşı başlatırsan, onu kaybedeceksin! *Öleceksin*! ANLAŞILDI MI?

56. BÖLÜM

Korkuyla ilgili bir şey söylemem gerek. Yaşamın tek gerçek rakibidir. Yalnızca korku hayatı yenebilir. Zeki, kalleş bir düşmandır, bunu çok iyi biliyorum. Namussuzdur, hiçbir kanuna ya da geleneğe saygısı yoktur, merhamet nedir bilmez. Bulmakta hiç güçlük çekmediği en zayıf noktanızdan vurur sizi. İşe her zaman zihninizden başlar. Kendinizi sakin, güvende ve mutlu hissettiğiniz bir anda. Sonra ılımlı bir kuşkunun kılığına bürünerek, tıpkı bir casus gibi beyninize süzülür. Kuşku inanmayışla karşılaşır ve inanmayış onu dışarı atmaya çalışır. Ama inanmayış az silahlı bir askerdir. Kuşku onu kolayca alt eder. Endişelenmeye başlarsınız. Mantığınız sizin için mücadele eder. Güveninizi yeniden kazanırsınız. Mantık en son teknolojik silahlarla donanmıştır. Ama inanılmaz gibi görünse de, üstün taktiklere ve yadsınmaz zaferlere karşın, mantık tuzağa düşürülür. Kendinizi giderek zayıf ve kararsız hissedersiniz. Kuşkunuz dehşete dönüşür.

Sonra korku, bir şeylerin çok kötü gittiğinin farkına varan bedeninize yönelir. Akciğerleriniz birer kuş gibi uçup gitmiş ve bağırsaklarınız bir yılan gibi sürünmeye başlamıştır bile. Diliniz, ölü bir opossum* gibi ağzınızdan cansızca sarkar, çeneniz ise oracıkta dörtnala gitmeye başlar. Kulaklarınız sağır olur. Kaslarınız, sıtmaya yakalanmış gibi ürperir, dizleriniz ise dans ediyorlarmışçasına titrer. Yüreğiniz fazlasıyla zorlanır, büzgeni-

(*) Opossum: Keselisıçangillerden bir tür fare.

niz ise fazlasıyla gevşer. Bedeninizin geri kalanı da öyle. Her bir parçanız, kendine uygun bir biçimde ayrışır. Yalnızca gözleriniz görevlerini yerine getirir. Her zaman için korkuya özel bir ilgi gösterirler.

Fazla aceleci kararlar verirsiniz. En son müttefiklerinizi göz ardı edersiniz: Umut ve güven. İşte o anda kendinizi bozguna uğratırsınız. Yalnızca bir izlenim olan korku, sizi yenmeyi başarmıştır.

Bu olayı sözlere dökmek oldukça zor. Çünkü korku, gerçek korku, sizi özünüze dek titreten, ölümcül kaderinizle karşı karşıya kaldığınızda içinizi saran korku, hafızanıza bir kangren gibi yerleşir: Her şeyi çürütmeye çalışır, ondan konuştuğunuzda kullandığınız sözcükleri bile. Bu yüzden onu dile getirmek için çok uğraş vermeniz gerekir. Üzerindeki sözcük ateşini yakmak için çok çabalamanız gerekir. Aksi halde, korku kaçınmaya, hatta unutmaya çalıştığınız sözcüksüz bir karanlığa dönüşürse, sizi bozguna uğratan düşmanınızla hiç savaşmamış olduğunuzdan, kendinizi korkunun yeni saldırılarına açmış olursunuz.

57. BÖLÜM

Beni sakinleştiren Richard Parker oldu. İlk başta ödümü koparan yaratığın, eninde sonunda bana huzur, amaç, hatta bütünlük duygusu sağladığını söylemek, insana alaycı bir rastlantı gibi gelebilir.

Gözlerini ayırmadan bana bakıyordu. Bir süre sonra bu bakışı hatırladım. Bu bakışla büyümüştüm. Bu, kafesinden ya da çukurundan dışarı bakan mutlu bir hayvanın bakışıydı, tıpkı sizin ya da benim, bir restoranda güzel bir yemek yedikten sonra, sohbet ya da çevredeki insanlara bakma zamanı geldiğinde baktığımız gibi. Açıkça görünüyordu ki, Richard Parker sırtlanla karnını doyurmuş ve canının çektiği kadar da yağmur suyu içmişti. Artık ne dudaklarını aşağı yukarı hareket ettiriyor, ne diş-

lerini gösteriyor, ne hırlıyor ne de kükrüyordu. Beni artık yalnızca, ağırbaşlı, ama tehditkâr olamayan bir şekilde içini çekiyor, inceliyordu. Kulaklarını seğirtmeyi ve başını türlü biçimlerde çevirmeyi sürdürdü. Davranışları, nasıl derler, *kedilere özgüydü*. 300 kilo ağırlığında, sevimli, büyük bir ev kedisini andırıyordu.

Burun deliklerinden soluyup, bir ses çıkarttı. Kulak kabarttım. Bir kez daha aynı sesi çıkarttı. Şaşırmıştım. *Mırlanıyor* muydu?

Kaplanlar türlü sesler çıkarırlar. Bu seslerin arasında, çeşitli kükremeler ve hırlamalar vardır, içlerinde en yüksek perdelisi ise, genellikle çiftleşme mevsiminde erkeklerin ve hormon düzeyleri artan dişilerin çıkardıkları, gırtlaktan gelen *aaonh* sesidir. Bu, çok uzaklardan duyulan ve yakından duyulduğunda insanın ödünü koparan bir çığlıktır. Kaplanlar hazırlıksız yakalandıklarında *hav* diye bağırırlar, bir anda bacaklarınızı yerden kesip – korkudan taşlaşmamışlarsa eğer – oradan kaçmanıza neden olan kısa, keskin bir şiddet patlamasıdır. Hücuma geçtiklerinde, kaplanlar genizden gelen, öksürüğe benzer homurtular çıkarırlar. Öte yandan, tehdit etmek için kullandıkları kükremenin farklı bir gırtlaksı özelliği vardır. Kaplanlar, ayrıca tıslayıp hırlarlar da, o an hissettikleri farklı duygulara göre bu sesler, yere saçılmış sonbahar yapraklarının çatırtısını – ama biraz daha fazla yankılanan bir şekilde – ya da daha öfkeli olduklarında, yavaşça açılan paslı menteşeleri olan devasa bir kapının gıcırtısını andırır, her iki durumda da insanın tüylerini ürpertir. Kaplanlar başka sesler de çıkarırlar. Böğürürler ve inlerler. Küçük kediler kadar sıkça ve melodik biçimde olmasa da, yalnızca soluk verdiklerinde hırlarlar. (Yalnızca küçük kediler hem soluk alıp hem de verirken hırlarlar. Bu, küçük kedileri büyüklerden ayıran bir özelliktir. Bir başkası da, yalnızca büyük kedilerin kükreyebilmeleridir. Bu iyi bir şeydir. Küçük kediler mutsuzluklarını dile getirmek için kükreyebilselerdi eğer, ev kedilerinin sayılarında gözle görülür bir düşüş olurdu.) Hatta kaplanlar, ev kedileri gibi seslerini yükseltip alçaltarak *miyavlarlar* bile, ama daha yük-

sek perdeli ve daha derinden, insanda eğilip de onları kucaklarına alacak cesareti uyandıracak kadar değil. Ve son olarak kaplanlar çarpıcı bir biçimde sessiz de olabilirler.

Çocukluğum boyunca tüm bu sesleri duydum. Mırlama dışında. Bunu biliyorsam eğer, babam sayesindedir. Bu konuda açıklayıcı bilgiler okumuştu. Ama kendisi de bu sesi yalnızca bir kez, Mysore Hayvanat Bahçesi'ni ziyareti sırasında, hayvan hastanesinde zatürree tedavisi gören genç bir erkek kaplandan duymuştu. Mırlama, kaplanın tepkileri arasında en sessiz olanıdır, burundan çıkarılan ve cana yakınlığı ve zararsız bir amacı belli eden bir solumadır.

Richard Parker bir kez daha mırladı, bu kez başını oynatarak. Bana bir soru soruyormuş gibi görünüyordu.

Korkunç bir endişeyle ona baktım. Bakışlarında tehditkâr bir davranış sezinlemediğimden, soluk alıp verişim yavaşladı, yüreğim göğsümü delecekmiş gibi atmayı kesti ve duyularıma yeniden kavuştum.

Onu evcilleştirmem gerekiyordu. İşte tam o sırada bunun farkına vardım. Mesele ya o ya ben değil, o *ve* ben idi. Gerçek ve mecazi anlamda ikimiz aynı gemideydik. Birlikte yaşayacak ya da ölecektik. Bir kazada hayatını kaybedebilir ya da kısa süre içinde doğal nedenlerden ölebilirdi, ama bu tür olasılıkları hesaba katmak aptallık olurdu. Hiç kuşkusuz en kötüsü olacaktı: Onun hayvansal direnci, benim insancıl kırılganlığımdan daha uzun süre dayanacaktı. Ancak onu evcilleştirebilirsem, benden önce ölmesi konusunda onu oyuna getirebilirdim, bu berbat işe girişmek zorunda kalırsak tabii.

Ama dahası vardı. Açık konuşacağım. Size bir sır vereceğim: Bir yanım Richard Parker'ın oradaki varlığından mutluydu. Bir yanım, Richard Parker'ın ölmesini hiç istemiyordu, çünkü ölürse, bir kaplandan çok daha azılı bir düşman olan umutsuzluğumla bir başıma kalacaktım. İçimdeki yaşama isteğini Richard Parker'a borçluydum. Ailemi ve başıma gelen felaketleri çok fazla düşünmeme engel olmuştu. Yaşama dört elle sarıl-

mamı sağlamıştı. Bu yüzden ondan nefret ediyordum, ama aynı zamanda ona minnettardım. Ona *minnettarım*. Gerçeğin ta kendisi bu işte: Richard Parker olmasaydı, bugün size öykümü anlatmak için hayatta olmayacaktım.

Ufka doğru baktım. Burada, kusursuz, kaçması olanaksızcasına yuvarlak, saklanılacak tek bir köşesi bile olmayan bir sirk alanına sahip değil miydim? Bakışlarımı denize çevirdim. Bana itaat etmesini gerektirecek şartlar bunlar değil miydi? Can yeleklerinin birinden sarkan bir düdük dikkatimi çekti. Bu, onu hizaya sokacak kamçının yerini tutamaz mıydı? Richard Parker'ı evcilleştirmek için ne tür bir eksiğim vardı? Zaman mı? Bir geminin beni fark etmesi haftalar sürebilirdi. Gereğinden fazla zamanım vardı. Kararlılık mı? Kararlılık sahibi olmanız için acil ihtiyaçtan daha uygun bir şey yoktur. Bilgi mi? Bir hayvanat bahçesi yöneticisinin oğlu değil miydim? Ödül mü? Yaşamdan daha büyük bir ödül, ölümden daha beter bir ceza var mıydı? Richard Parker'a baktım. Telaşım yok olmuştu. Korkuma hâkimdim. Kurtuluş yakındı.

Borazanlar ötsün. Davullar çalsın. Gösteri başlasın. Ayağa kalktım. Richard Parker hareketimi fark etti. Dengede durmak kolay değildi. Derin bir soluk alıp bağırdım, "Bayanlar ve baylar, oğlanlar ve kızlar, hemen yerlerinize dönün! Acele edin, acele edin. Geç kalmak istemezsiniz. Oturun, gözlerinizi açın, yüreklerinizi açın ve şaşkınlığa hazır olun. İşte tüm yaşantınız boyunca, eğlenmek ve öğrenmek, zevk duymak ve yücelmek için beklemiş olduğunuz gösteri, DÜNYANIN EN BÜYÜK GÖSTERİSİ başlıyor! Bu mucizeyi izlemeye hazır mısınız? Evet mi? Pekâlâ öyleyse. Onlar her türlü koşula inanılmaz bir kolaylıkla uyum sağlayabiliyorlar. Onları dondurucu, karlarla kaplı ormanlarda gördünüz. Onları balta girmemiş tropikal muson ormanlarında gördünüz. Onları seyrek çalılıkların yetiştiği topraklarda gördünüz. Onları acı Hindistan sakızağacı bataklıklarında gördünüz. Gerçekten de her yere uyum sağlayabiliyorlar. Ama onları, şimdi göreceğiniz yerde asla görmediniz! Bayanlar

ve baylar, oğlanlar ve kızlar, fazla söze gerek yok, size Pİ PATEL, HİNT-KANADA, PASİFİK-AŞIRI, YÜZER SİRKİNİ-İİİİİİİİİİİİİ sunmaktan büyük bir mutluluk ve kıvanç duyuyorum!!! *DÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜÜT!"*

Richard Parker'ı etkilemeyi başarmıştım. Düdüğü ilk çalışımla birlikte sindi ve hırlamaya başladı. Hah! Artık isterse suya atlayabilirdi! Denemekte özgürdü!

"DÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜÜT!"

Kükredi ve pençesini havaya savurdu. Ama zıplamadı. Açlık ve susuzluk dürtüleriyle çılgına döndüğünde denizden korkmuyor olabilirdi, ama şu an için bu korkusuna güvenebilirdim.

"DÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜT! DÜÜÜÜÜÜT!"

Bir adım geriledi ve sandalın dibini boyladı. İlk ders tamamlanmıştı. Ve çok başarılı olmuştu. Düdüğü öttürmeyi kestim ve soluk soluğa, bitkin halde, kendimi salın üzerine bıraktım.

Ve sonuçta olan şuydu:

Yedi Numaralı Plan: Hayatta Kalmasını Sağla.

58. BÖLÜM

Hayatta kalma kılavuzunu elime aldım. Sayfaları hâlâ ıslaktı. Onları dikkatlice çevirdim. Kılavuz, İngiliz Kraliyet Donanmasından bir binbaşı tarafından yazılmıştı. Bir gemi kazasından sonra hayatta kalabilmek için gerekli, pek çok pratik bilgi içeriyordu. Buna benzer ipuçları vardı içinde:

- Her zaman talimatları dikkatlice okuyun.
- İdrar içmeyin. Ya da deniz suyu. Ya da kuş kanı.

- Denizanası yemeyin. Ya da dikenleri olan herhangi bir balığı. Ya da papağana benzer gagalıları. Ya da balon gibi şişenleri.
- Balıkların gözlerine bastırmak onları felç eder.
- Bedeniniz bir savaş kahramanı olabilir. Bir kazazede yaralanırsa, iyi niyetli, ama bilinçsiz tedaviden kaçının. Cehalet en kötü doktordur, oysa dinlenmek ve uyumak en iyi hemşirelerdir.
- Her saat başı en az beş dakika boyunca ayaklarınızı havaya kaldırın.
- Gereksiz çabadan kaçının. Ama çalışmayan demir paslanır, bu yüzden zihninizi, karşınıza çıkabilecek her türlü basit düşünceyle meşgul edin. Kart oyunları, Yirmi soru-cevap ve cümle kurma oyunları çok eğlenceli ve kafa çalıştırıcı faaliyetlerdir. Hep birlikte şarkı söylemek, zihni açık tutmanın bir başka yoludur. Uydurma öyküler anlatmanın da yararı olabilir.
- Yeşil sular, mavi sulardan daha sığdır.
- Dağları andıran uzak bulutlara bel bağlamayın. Yeşili kovalayın. Sonuçta, toprağı en iyi yargılayabilecek şey ayağınızdır.
- Yüzmeyin. Gücünüzü tüketir. Üstelik filika, yüzüşünüzden daha hızlı yol alır. Denizdeki tehlikeler de cabası. Isınırsanız, giysilerinizi ıslatmayı deneyin.
- Giysilerinize işemeyin. Anlık bir ısınma, pişik olmaya değmez.
- Kendinizi koruyun. Fazla ortalıkta olmak sizi açlık ya da susuzluktan daha hızlı öldürür.
- Terleyerek çok fazla su kaybetmediğiniz takdirde, su içmeden on dört gün idare edebilirsiniz. Çok susarsanız, düğmenizi emin.
- Kaplumbağalar kolayca avlanırlar ve çok lezzetlidirler. Kanları güzel, besleyici ve tuzsuz bir içecektir. Eti lezzetli ve doyurucudur; yağı çok amaçlı kullanılabilir ve kaza-

zedeler kaplumbağa yumurtalarına bayılacaklardır. Gagasına ve pençelerine dikkat edin.

- Moralinizi bozmayın. Gözünüz korksun, ama yılmayın. Unutmayın: Önemli olan, her şeyden üstün olan ruhtur. Yaşama isteğiniz varsa, yaşarsınız. İyi şanslar!

İçinde denizcilik sanatının ve biliminin özünü anlatan gizli kapaklı bilgiler de vardı. Sakin bir günde, bir buçuk metre yükseklikten görülen ufkun, aslında iki buçuk mil uzakta olduğunu öğrendim.

İdrar içmemeyi öneren satır oldukça gereksizdi. Çocukluğunda "Pislik" diye çağırılan hiç kimse, elinde bir bardak idrarla yakalanma riskini göze alamazdı, Pasifik Okyanusu'nun ortasında, tek başına bir filikanın içinde bile. Ve beslenmeyle ilgili talimatlar, İngilizlerin *yemek* sözcüğünün anlamını bilmediklerini pekiştiriyordu. Yoksa elkitabı, tuzlu suda salamura olmayı engelleyecek bilgilere sahip, ilginç bir rehberdi. Ancak tek bir önemli konuya değinilmemişti: Filikadaki büyük hayvanlarla sahip-köle ilişkisinin nasıl kurulacağına.

Richard Parker için bir eğitim programı tasarlamam gerekiyordu. Ona, baş kaplanın ben olduğumu ve hareket alanının, sandalın zemini ile kıç tarafındaki bank ve yan banklarla sınırlı olduğunu anlatmam gerekiyordu, yalnızca orta banka kadar ilerleme hakkı vardı. Brandanın tepesi ile orta bank tarafından doğal olarak sınırlandırılmış, sandalın baş tarafına kadar olan bölgenin, *benim* alanım olduğunu ve burasının ona kesinlikle yasak olduğunu kafasına sokmam gerekiyordu.

Bir an önce balık tutmaya başlamam gerekiyordu. Richard Parker'ın hayvanların iskeletlerini bitirmesi uzun sürmeyecekti. Hayvanat bahçesinde, erişkin aslanlar ve kaplanlar, günde ortalama on kilo et yerlerdi.

Yapmam gereken bir sürü şey daha vardı. Korunmak için bir yer bulmalıydım. Richard Parker sürekli olarak brandanın al-

tında duruyorsa eğer, bunun iyi bir nedeni olmalıydı. Sürekli olarak güneşin, rüzgârın, yağmurun ve denizin etkisinde kalmak çok yorucuydu; yalnızca bedensel açıdan değil, zihinsel açıdan da. Daha az önce, fazla ortalıkta olmanın ölümü kolaylaştırdığını okumamış mıydım? Bir tür gölgelik tasarlamalıydım.

Birincisi koparsa ya da gevşerse diye, salı ikinci bir iple filikaya bağlamalıydım.

Salı geliştirmeliydim. Şu an için denize dayanıklıydı, ama üzerinde yaşanılması güçtü. Kesin olarak cankurtaran sandalına taşınıncaya dek, onu yaşanılacak duruma getirmeliydim. Örneğin üzerinde oturup, kuru kalmanın bir yolunu bulmalıydım. Sürekli olarak ıslak kalmaktan cildim kırışmış ve şişmişti. Bunun değişmesi gerekiyordu. Ve salın üzerinde malzeme depolayacak bir yöntem bulmalıydım.

Bir geminin gelip beni kurtaracağını bu denli ümit etmeye bir son vermeliydim. Dışarıdan gelecek yardıma bel bağlamamalıydım. Hayatta kalma, benimle başlamalıydı. Deneyimlerime göre bir kazazedenin en büyük hatası çok fazla umup, çok az şey yapmaktır. Hayatta kalma, yakınında ve elinin altında olan şeylere dikkat etmekle başlar. Boş ümitlerle dışarılara bakmak, yaşamı hayaller üzerine kurmaya benzer.

Yapmam gereken çok şey vardı.

Gözlerimi boş ufka diktim. O kadar çok su vardı ki. Ve yapayalnızdım. Tek başıma.

Gözlerim yaşlarla doldu. Başımı, kavuşturmuş olduğum kollarımın arasına gömüp hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladım. Durumum açıkça ümitsizdi.

59. BÖLÜM

İster yalnız ya da değil, ister kaybolmuş ya da değil, aç ve susuzdum. İpi çektim. Hafif bir gerginlik oldu. Elimi gevşetir gevşetmez, ip kaydı ve sandal ile salın arası açıldı. Bu şekilde

sandal, saldan daha hızlı ilerleyip, onu da peşinden sürükledi. Hiçbir şeyi hesaba katmadan olayı gözlemledim. Zihnim daha çok Richard Parker'la ilgili yapmam gerekenlerle meşguldü.

Görüldüğü kadarıyla, brandanın altındaydı.

Baş tarafının yanına gelinceye dek ipi çektim. Kolumu küpeşteye uzattım. Tam çömelmiş, sandığa küçük bir baskın yapmaya hazırlanırken, bir dizi dalga dikkatimi çekti. Sal yanına yaklaşınca, sandalın yön değiştirdiğini fark etim. Artık dalgalara dik olarak değil, onlara karşı duruyordu ve sağa sola doğru sallıyordu, hani şu mide bulandırıcı türden bir sallanışla. Bu değişikliğin nedenini anlamıştım: Sal, gevşek bırakıldığında, bir çapa, sandalı çekip baş tarafının dalgalara dönmesini sağlayan sürükleyici bir güç görevi görüyordu. Dalgalar ve sabit rüzgâr genellikle dik bir açı oluştururlar. Bir sandal rüzgâr tarafından itilip, bir çapa tarafından geriye doğru çekiliyorsa eğer, rüzgâra karşı en az direnişi göstereceği noktaya dek döner – yani onunla aynı hizaya gelinceye ve dalgalarla doğru bir açı oluşturuncaya dek, böylelikle sandal sağa-sola sallanmaz, çok daha rahat bir sallanış tarzı olan baş-kıç vurmaya başlar. Sal, sandalın yanına gelince, sürüklenmenin etkisi geçiyordu ve teknenin başını rüzgâra doğru yöneltecek bir güç kalmıyordu. Bu yüzden yana doğru yalpalayıp sallanmaya başlıyordu.

Size gereksiz bir ayrıntıymış gibi gelebilecek bu şey, hayatımı kurtarmayı başarmış ve Richard Parker'ın pişmanlık duymasına neden olmuştu.

Bu yeni kavrayışımı onaylarcasına hırladı. Çok kederli bir hırlamaydı, sesinin tonunda tanımlanması olanaksız bir acemilik ve rahatsızlık vardı. İyi bir yüzücü olabilirdi, ama iyi bir denizci olmadığı kesindi.

Bir şansım vardı.

Onu istediğim gibi uysallaştırmak konusundaki hünerlerimin beni fazlaca şımartmasından çekindiğim bir anda, bana karşımdakinin kim olduğunu anımsatan sessiz, ama tehdikâr bir uyarı almıştım. Richard Parker öylesine yaşam dolu, öylesine

karizmatik bir yaratıkmış gibi görünüyordu ki, öbür canlı varlıklar onu çekilmez buluyorlardı. Tam baş tarafına tırmanmak üzereyken, hafif bir vızıltıyı andıran bir ses duydum. Hemen yanıbaşımda, küçük bir şeyin denize düştüğünü fark gördüm.

Bu bir hamamböceğiydi. Suyun içindeki bir ağız tarafından yutulmadan önce, bir iki saniye boyunca suda yüzdü. Denize bir hamamböceği daha düştü. Bir dakika içinde yaklaşık on hamamböceği baş tarafının iki yanından suya atladı. Her biri birer balığın midesini boyladı.

En son yabancı yaşam belirtileri de gemiyi terk ediyordu.

Bakışlarımı dikkatlice küpeştenin üzerine çevirdim. İlk gözüme çarpan, baş tarafın üzerinde katlı duran brandanın kıvrımlarının birinin içinde duran bir hamamböceği oldu, belki de o kabile reisiydi. Onu izledim, garip bir şekilde ilgimi çekmişti. Artık uygun zamanın geldiğine karar verdiğinde kanatlarını açtı ve bir çatırtıyla havalandı, bir an için filikanın üzerinde uçtu ve geride hiç kimsenin kalmadığından emin olduktan sonra, dönerek kendini suya, ölümün kollarına attı.

Artık yalnızca ikimiz vardık. Beş gün içinde, orangutan, zebra, sırtlan, fare, sinek ve hamamböceği nüfusunun tamamı tükenmişti. Hayvanlardan arta kalanların içinde hâlâ canlı kalmış bakterilerle kurtları saymazsak, cankurtaran sandalının içinde Richard Parker ile benim dışımda hiçbir canlı kalmamıştı.

Bu rahatlatıcı bir düşünce değildi.

Kendimi sandalın üzerine itip, sandığın kapağını açtım. Bakmanın, bağırmakla aynı anlama geleceğinden ve Richard Parker'ını dikkatini çekeceğinden korktuğumdan, brandanın altına özellikle bakmadım. Ancak kapak, brandaya yaslandığında, arka tarafında neler olduğunu anlamak için duyularımın hareketе geçmesine izin verdim.

Burnuma bir koku geldi, oldukça keskin bir idrar kokusu, hayvanat bahçesindeki kedi kafeslerine özgü bir koku. Kaplanlar içinde yaşadıkları alana çok bağlıdırlar ve bölgelerinin sınırlarını idrarlarıyla çizerler. Bu iyi bir haberdi: Koku kesinlikle

brandanın altından geliyordu. Richard Parker'ın bölgesel iddiaları, sandalın zeminiyle kısıtlıydı. Bu durum ümit vericiydi. Branda benim olursa, anlaşabilirdik.

Soluğumu tutup, başımı eğdim ve kapağın arkasına bir göz attım. Filikanın içinde biriken yaklaşık on santim yüksekliğindeki yağmur suyu çalkalanıyordu – Richard Parker'ın özel içme suyu havuzu. Onun yerinde olsaydım ben de aynı şeyi yapardım. Gölgede serinlerdim. Hava giderek ısınıyordu. Richard Parker sandalın dibinde yatıyordu, yüzü öbür yana dönüktü, arka ayaklarını geriye doğru gergince uzatıp yaymıştı, arka pençeleri yukarı dönüktü ve karnıyla bacaklarının iç kısımları yere yapışıktı. Duruşu gülünç görünebilirdi, ama hiç kuşkusuz çok rahattı.

Hayatta kalma işine geri döndüm. Bir erzak kutusu açıp, doyuncaya dek paketin yaklaşık üçte birini yedim. Midemin bu denli hızla dolması şaşırtıcıydı. Tam, omzumun üzerinden sarkan keseden, yağmur yakalayıcısının içinde biriken suyu içmek üzereydim ki, gözüm geniş ağızlı, aşamalı içme kaplarına takıldı. Dibini görmesem de, en azından bir yudum alabilirdim. Su rezervlerim sonsuza dek dayanmazdı. İçme kaplarından birini aldım, eğildim, kapağı gerektiğince alçalttım ve arka pençesinden yalnızca bir metre uzakta, titrek bir elle kabı Parker Gölü'ne daldırdım. Tersine dönmüş ıslak kürklü tabanları, yosunlarla çevrili küçük ıssız adacıkları andırıyordu.

Yarım litreden fazla su almayı başardım. Rengi biraz bozuktu. İçinde küçük noktalar yüzüyordu. İğrenç bakteriler mi yutmaktan korkuyordum? Aklıma bile gelmemişti. Tek düşündüğüm susuzluğumdu. Suyu son damlasına kadar, kana kana içtim.

Doğa, dengelerle doludur, bu yüzden hemen sonra çişimin gelmiş olması beni hiç şaşırtmamıştı. Kabın içine ferahladım. Daha bir dakika önce mideme indirdiğim miktarın birebir aynısını henüz bedenimden atmıştım ki, aklım yeniden Richard Parker'ın yağmur suyuna takıldı. Kararsız kaldım. İçme kabını başımdan aşağı bir kez daha yuvarlama ihtiyacı duydum. Duygu-

larıma gem vurdu. Ama zordu. Alayının canı cehenneme, idrarım çok lezzetli görünüyordu! Henüz bedenim susuz kalmamış olduğundan, rengi açık sarıydı. Güneş ışığının altında, elma suyu gibi parlıyordu. Ve taze olduğu da kesindi, oysa tenekelerin içindeki içme suyu konusunda bu denli emin olamazdım. Ama içimden gelen sese kulak asmadım. İddiamı çürütmek için, idrarımı brandanın ve sandığın kapağının üzerine döktüm.

Richard Parker'ın suyundan iki kap dolusu daha çaldım ve bu kez işemedim. Kendimi bir saksı çiçeği kadar taze sulanmış hissediyordum.

Şimdi sıra durumumu düzeltmeye gelmişti. Sandığın içindekilere ve bana vaat ettiklerine döndüm.

İkinci ipi alıp, salı filikaya bir kez daha bağladım.

Güneş enerjisiyle çalışan damıtıcının nasıl bir şey olduğunu keşfettim. Bu alet, tuzlu suyu içme suyuna dönüştürmeye yarar. Siyah renkte lastiğimsi bir bezle kaplı, can yeleğine benzer, suda batmayan yuvarlak bir adacığın üzerine takılı şişme, şeffaf bir huniden oluşur. Damıtma prensibiyle çalışır: Siyah bezin üzerindeki kapalı huninin içindeki deniz suyu güneşte ısınıp buharlaşır ve huninin iç yüzeyinde birikir. Bu tuzsuz su damla damla akıp, huninin çevresindeki bir su oluğunda toplanır, buradan da bir kesenin içine süzülür. Cankurtaran sandalında tam on iki tane damıtıcı vardı. El kitabında yazdığı gibi, talimatları dikkatlice okudum. Tüm hunileri şişirdim. Ve her yüzer odacığı, gerekli olan on litre deniz suyuyla doldurdum. İmbikleri yan yana dizdim ve küçük filonun bir ucunu sandala, bir ucunu da sala bağladım, böylelikle düğümlerden biri açılacak olursa hiçbir imbiğimi kaybetmeyecektim, üstelik de beni filikaya bağlayan ikinci bir ilkyardım ipine de sahiptim artık. Suda yüzen imbikler çok hoş ve ileri teknoloji ürünüymüş gibi görünüyorlardı, ama aynı zamanda dayanıksız duruyorlardı ve içme suyu üretme konusundaki yeteneklerinden kuşkuluydum.

Tüm dikkatimi, salı geliştirmeye yoğunlaştırdım. Onu bir arada tutan tüm düğümleri gözden geçirip, hepsinin sıkıca bağlı

olduklarını kontrol ettim. Biraz düşündükten sonra, beş numaralı küreği, yani ayak dayama küreğini bir tür tekne direğine dönüştürmeye karar verdim. Küreği söktüm. Av bıçağının testere dişli yanıyla, ortasına doğru özenli bir çentik attım ve bıçağın sivri ucuyla, yassı kısmına üç delik açtım. Yavaş, ama tatmin edici bir iş çıkarıyordum. Zihnimi meşgul ediyordu. İşimi bitirdiğimde, küreği salın köşelerinden birinin iç tarafına dikey olarak bağladım, yassı kısmı, yani direğin tepesi havaya doğru duruyordu, tutamacı ise suyun içindeydi. Küreğin kaymasını önlemek için, ipi çentiğe sıkıca düğümledim. Ardından, direğin düz durmasını sağlamak ve bir tente ile malzemeleri asacak yer açmak için ipi, direğin tepesine açmış olduğum üç delikten geçirip, yatay duran küreklerin uçlarına sıkıca bağladım. Ayak destek küreğine bağlamış olduğum can yeleğini direğin dibine sardım. Çift işlevi olacaktı: Direğin dik durması için fazladan bir şamandıra görevi görecekti ve benim için de hafif yükseltili bir oturma yeri oluşturacaktı.

İplerin üzerine bir battaniye attım. Aşağı kaydı. İplerin açısı fazla dikti. Battaniyeyi köşelerinden enlemesine bir kez katladım, ortasına doğru yaklaşık otuz santim arayla iki delik açtım ve delikleri, ipi uzunlamasına sökerek elde ettiğim parçanın yardımıyla birleştirdim. Battaniyeyi yeniden iplerin üzerine attım ve ince ipi, direğin tepesine doladım. Artık bir tentem vardı.

Salı düzeltmem günümün büyük bir bölümünü aldı. İlgilenilmesi gereken o kadar çok ayrıntı vardı ki. Yavaş olsa da, denizin sürekli hareketi, işimi daha da güçleştiriyordu. Ve gözümü Richard Parker'dan ayıramıyordum. Sonuç pek de parlak değildi. Direk – ona öyle denebilirse tabii – başımın yalnızca bir kaç santim üzerindeydi. Güverteye gelince, ancak bağdaş kurup oturabilecek ya da sözcüğün tam anlamıyla cenin pozisyonunda büzüşmüş yatılabilecek genişlikteydi. Ama şikâyet etmiyordum. En azından denizde yüzmeye elverişliydi ve beni Richard Parker'dan koruyabilirdi.

İşimi bitirdiğimde, akşam olmak üzereydi. Yanıma bir tene-

ke su, bir konserve açacağı, dört bisküvi ve dört battaniye aldım. Sandığı kapadım (bu kez çok yavaşça), salın üzerine oturdum ve ipi saldım. Sal sürüklenmeye başladı. Ana ip gerildi, özellikle daha uzun tuttuğum güvenlik ipi ise gevşekçe sallandı. Islanmasınlar diye dikkatlice katladığım iki battaniyeyi altıma serdim. Öbür ikisini omuzlarıma sarıp, sırtımı direğe dayadım. Fazladan bir can yeleğinin üzerine oturmanın sağladığı yükselti hoşuma gitmişti. Kalın bir yastığın üzerinde oturmuş bir insan yerden ne kadar yüksekteyse, ben de sudan o kadar yüksekteydim; ama yine de ıslanmayacağımı umuyordum.

Güneşin, bulutsuz bir ufukta batışını izlerken, bir yandan da yemeğimin tadını çıkardım. Rahatlatıcı bir andı. Gök kubbe göz kamaştırıcı renklere sahipti. Yıldızlar da manzaraya katılmaya hevesli görünüyorlardı; derin maviliğin içinde parıldamaya başladıklarında, renk cümbüşü biraz durulmuştu. Hafif, ılık bir rüzgâr esiyordu ve deniz yavaşça oynuyordu, sular sanki halka oluşturup dans eden ve ellerini havaya kaldırarak birbirlerinden bir ayrılıp, bir birleşen insanlar gibi gidip geliyorlardı.

Richard Parker doğruldu. Küpeşteden, yalnızca başıyla omuzları görünüyordu. Dışarı baktı. "Selam, Richard Parker!" diye bağırıp el salladım. Bana baktı ve hiçbir sözcüğün tarif edemeyeceği biçimde burnundan soluyup hapşırdı. Bir kez daha mırladı. Ne harika bir yaratıktı. Ne kadar asil bir yüzü vardı. Bengal *Kraliyet* kaplanı olduğu nasıl da belli oluyordu. Kendimi bir bakıma şanslı hissediyordum. Ya kendimi aptal ve çirkin görünüşlü bir tapir, bir devekuşu ya da bir hindi sürüsüyle bulsaydım ne olurdu? Bazı açılardan daha sıkıntılı bir birliktelik olurdu.

Sıçratılan bir su sesi duydum. Denize baktım. Soluğum kesildi. Yalnız başıma olduğumu sanıyordum. Havanın durgunluğu, ışığın parlaklığı, öncekine kıyasla daha güvende olma duygusu, Tüm bunlar bana yalnız olduğumu düşündürmüştü. Huzurda genellikle bir sessizlik, bir yalnızlık duygusu yok mudur?

İnsan kalabalık bir metro durağında huzurlu olmayı bekleyebilir mi? Peki öyleyse bu gürültü de neydi?

Tek bir bakışta, denizin bir şehir olduğunu keşfettim. Hemen altımda, çevreme yayılmış, denizaltı trafiğiyle kaynayan, varlığından habersiz olduğum anayollar, caddeler, sokaklar ve dolambaçlı yollar vardı. Yoğun, durgun, parlak ve milyonlarca plankton tarafından aydınlanmış suyun içinde, kamyonlara, otobüslere, arabalara, bisikletlere, yayalara benzeyen ve hiç kuşkusuz birbirlerine korna çalıp bağıran balıklar vardı. En ağır basan renk yeşildi. Farklı derinliklerde, fosforlu yeşil renkteki kabarcıkların yavaş yavaş gözden kayboluşlarını görebiliyordum, hızlı balıkların uyanışıydı. Biri kaybolur kaybolmaz, ortaya yenisi çıkıyordu. İzleri her yönden gelip her yönde yok oluyordu. Arabaların arkasından şimşek gibi koşan kırmızı renkli uzun stop lambalarının yansıdığı, gece çekilmiş ışıklama-süreli şehir fotoğraflarını andırıyordu. Tek bir farkla: Buradaki arabalar sanki on katlı otoyollarda, birbirlerinin üzerinden gidiyor gibiydiler. Ve buradaki arabalar en çılgın renklerdeydiler. Doradolar – salın altında elli tanesi yüzüyor olmalıydı – kuyruklarını sallarken, parlak altın, mavi ve yeşil renklerini gururla gösteriyorlardı. Türlerini tanımlayamadığım, sarının, kahverenginin, gümüşün, mavinin, kırmızının, pembenin, yeşilin ve beyazın tüm birleşimlerini sunan, düz, çizgili ve benekli balıklar da vardı. Yalnızca köpekbalıkları, renkli olmayı inatla reddediyorlardı. Ama aracın rengi ve boyutu ne olursa olsun, değişmeyen tek bir şey vardı: Çılgın sürüşleri. Bir sürü kaza oluyordu – korkarım ki hepsinin de sonu ölümle bitiyordu – ve pek çok araç kontrolden çıkıp, hızla dönmeye başlıyor, suyun yüzeyine fırlayıp, bir ışık seli içinde denize dalarak bariyerlere çarpıyordu. Bu kentsel kargaşayı, şehrin üzerinde bir balon gezintisi yapan biri gibi izliyordum. İnsanı huşu içinde bırakan, harika bir manzaraydı. İş çıkış saatlerinde, Tokyo buna benziyor olmalıydı.

Şehrin ışıkları sönünceye dek izledim.

Tsimtsum'dayken tek görebildiğim yunuslar olmuştu. Pasi-

fik Okyanusunu, içinde kimseciklerin olmadığı engin bir deniz sanmıştım. Oysa ki şimdi, yük gemisinin balıklara göre çok hızlı yol aldığını anlamıştım. Bir gemiden, denizdeki yaşamı görebilme şansınız, bir otoyolda arabanızı sürerken, ormandaki vahşi yaşamı görebilme şansınıza eşittir. Çok hızlı yüzücüler olan yunuslar, tıpkı arabaları kovalayan köpekler gibi gemilerle yarışırlar; ta ki onları yakalayamayacaklarını anlayıp, yarışı sürdüremeyecek kadar yorulana dek. Vahşi yaşamı izlemek istiyorsanız, ormanı yaya ve sessizce gezmeniz gerekir. Denizde de durum aynıdır. İçerdiği zenginliği ve bolluğu görebilmeniz için Pasifik'i, tabir yerindeyse, yürüyüş adımlarıyla dolaşmanız gerekir.

Yana döndüm. Beş gündür ilk kez bir dinginlik hissettim. İçimde küçük bir ümit ışığı – zor kazanılmış, hak edilmiş, akla uygun – parladı. Uyuyakaldım.

60. BÖLÜM

Gece boyunca bir kez uyandım. Tenteyi yana itip, dışarı baktım. Ay belirgin bir hilaldi ve gökyüzü çok berraktı. Yıldızlar öylesine parlaktılar ve güçle ışıldıyorlardı ki, buna gece karanlığı demek saçma olurdu. Utangaç ve zarif bir ışıkla aydınlanmış, sessizce uzanan deniz, çevremi sınırsızca saran siyah ve gümüş renginde bir dans pistini andırıyordu. Hacimler şaşırtıcıydı – üzerimdeki havanın hacmi, çevremdeki ve altımdaki suyun hacmi. Yarı etkilenmiş, yarı korkmuştum. Kendimi, Vishnu uyurken, Vishnu'nun ağzından düşüp, bütün evreni, ne var ne yoksa her şeyi gözlemleyen bilge Markandeya gibi hissediyordum. Bilge korkudan ölmeden önce, Vishnu uyanmış ve onu yeniden ağzının içine sokmuştu. İlk kez – yaşadığım çalkantılar süresince, iki can çekişmem arasında sürekli olarak fark ettiğim gibi – sıkıntılarımın çok büyük bir ortamda geçtiğini gözlemle-

dim. Istırabı olduğu gibi gördüm, sınırlı ve anlamsızdı ve ben hareketsizdim. Istırabımın hiçbir yere uymadığını anladım. Bunu kabullenebilirdim. Önemli değildi. (İtirazımı körükleyen gün ışığı oldu: "Yo! Yo! Yo! Istırabım *önemli*. Ben yaşamak istiyorum! Yaşamımı, evreninkine katmak isteğine karşı koyamıyorum. Hayat bir gözetleme deliği, uçsuz bucaksız enginliğe açılan küçücük bir giriş kapısı – nasıl olur da bu kısa ve kısıtlı manzarayı önemsemem? Bu gözetleme deliği tek sahip olduğum şey!") Kuran'dan bir ayetten sureler mırıldanıp, yeniden uykuya daldım.

61. BÖLÜM

Ertesi sabah uyandığımda ıslak değildim ve kendimi güçlü hissediyordum. Yaşadığım baskı ve son birkaç gündür ne kadar az yediğim düşünülecek olursa, bu oldukça dikkate değer bir durumdu.

Güzel bir gündü. Hayatımda ilk kez balık avlamayı denemeye karar verdim. Üç bisküvi ve bir teneke sudan oluşan kahvaltımı ettikten sonra, el kitabında bu konuyla ilgili neler yazdığını okudum. İlk sorun ortaya çıktı: Olta yemi. Aklıma gelmişti. Ölü hayvanlar, vardı ama kaplanın gözünün önünden yiyecek çalmaya cesaret edemezdim. Bunun, kendisine harika bir kâr sağlayabilecek bir yatırım olduğunu anlayamazdı. Deri ayakkabımı kullanmaya karar verdim. Teki kalmıştı. Öbürünü, gemi battığı sırada kaybetmiştim.

Filikaya sessizce yaklaşıp, sandığın içinden olta takımlarından birini, bıçağı ve avım için bir kova aldım. Richard Parker bir yanına uzanmış yatıyordu. Sandalın baş tarafına geldiğimde kuyruğunu hareket ettirdi, ama başını kaldırmadı. Salı koyuverdim.

Oltanın ucunu, bir ipe bağladığım, metal bir çubuğa düğümledim. Birkaç kurşun ağırlık ekledim. İçlerinden, torpili andıran üç tanesini seçtim. Ayakkabımı çıkarıp, parçalara ayırdım. Zor işti; deri dayanıklıydı. Yassı bir deri parçasını oltaya dikkatlice geçirdim, oltadan geçirmedim, kancayı gizleyecek şekilde üzerine taktım. Oltayı derine sarkıttım. Bir önceki gece o kadar çok balık vardı ki, hiç zorlanmayacağımı sandım.

Hiç balık yakalayamadım. Ayakkabı parça parça yok oldu, mutlu otlakçı balıklar birbirleri ardına oltanın ipine yavaşça vurup durdular, ta ki elimde yalnızca lastik bir pençeyle bir bağcık kalıncaya dek. Bağcık, işe yaramaz bir solucan olduğunu gösterince, kızgınlıkla pençeyi denedim, tamamını. Pek iyi bir fikir değildi. Hafif ve ümit verici bir çekiş hissettim, sonra olta beklenmedik derecede hafifledi. Geriye yalnızca oltanın ipi kaldı. Bütün palangayı kaybetmiştim.

Bu kayıp, beni çok fazla etkilemedi. Takımın içinde başka oltalar, teller ve kurşun ağırlıklar vardı. Ve üstelik kendim için avlanmıyordum bile. Benim bir sürü yiyeceğim vardı.

Yine de aklımın bir köşesi – duymak istemediğim şeyleri söyleyen köşesi – beni azarladı. "Aptallığın bir bedeli vardır. Bir dahaki sefere daha dikkatli ve akıllıca davranmalısın."

O sabah ilerleyen saatlerde ikinci bir kaplumbağa ortaya çıktı. Salın üzerine tırmandı. İsteseydi, yanıma gelip, popomu ısırabilirdi. Arkasını dönünce, arka yüzgecinden yakalamaya çalıştım, ama daha ona dokunur dokunmaz, elimi korkuyla geri çektim. Kaplumbağa yüzerek uzaklaştı.

Balık avlama konusundaki başarısızlığım yüzünden beni azarlayan aklımın köşesi beni yeniden payladı. "Şu kaplanını neyle beslemeyi düşünüyorsun? Üç ölü hayvanla daha ne kadar süre idare edebileceğini düşünüyorsun? Kaplanların leş yiyici olmadıklarını sana hatırlatmam mı gerek? Evet, sıra son bacaklara geldiğinde, artık yiyecek pek bir şey kalmayacak. Şişmiş, kokuşmuş zebrayı yemeyi kabul etmeden önce, birazcık uzağın-

daki taze, sulu Hintli çocuğu yemeye çalışmayacak mıdır sence? Peki ya su olayını nasıl çözeceğiz? Kaplanların susadıklarında ne denli sabırsız olduklarını bilirsin. Son zamanlarda nefesini kokladın mı? Oldukça iğrenç kokuyor. Bu kötüye işaret. Kim bilir, belki de Pasifik'i içip yutacağını ve susuzluğunu gidermesinin Amerika'ya yürüyerek gitmeni sağlayacağını umuyorsundur? Sandarbans kaplanlarının vücutlarından tuz atma konusunda geliştirdikleri sınırlı yetenekler oldukça şaşırtıcıdır. Bu, Hindistan sakızağacı ormanlarında yaşamalarından kaynaklanıyor olmalı. Ama bu yetenekleri gerçekten de *sınırlı*. Çok fazla tuzlu su içmenin, kaplanları birer insan-yiyene dönüştürdüğünü söylemezler mi? Oh, bak. Tam da lafının üzerine. İşte orada. Esniyor. Aman, aman, ne kadar da kocaman pembe bir mağara bu. Şu sarı renkli sarkıt ve dikitlere bir bak. Belki de bugün onları ziyaret etme şansın olur."

Richard Parker'ın, lastik bir sıcak su torbasının renginde ve boyunda olan dili ağzının içindeydi ve ağzı kapalıydı. Yutkundu.

Günün geri kalanını sürekli kuruntu yaparak geçirdim. Sandaldan uzak durdum. Korkunç tahminlerime karşın, Richard Parker günü oldukça sakin geçirdi. Yağmur suyu vardı ve açlık onu pek ilgilendirmiyormuş gibiydi. Ama beni hiç rahatlatmayan, kaplanlara özgü çeşitli sesler çıkardı, hırladı, inledi ve bunun gibi şeyler. Bilmecenin içinden çıkamıyordum: Balık tutmak için olta yemine ihtiyacım vardı, ama ancak balık tutunca yemim olacaktı. Ne yapmam gerekiyordu? Parmaklarımdan birini mi kullanmalıydım? Ya da kulaklarımdan birini mi kesmeliydim?

Akşama doğru sonuç, hiç umulmadık bir biçimde ortaya çıktı. Kendimi filikaya doğru itmiştim. Hatta dahası, sandala tırmanmış ve sandığı karıştırmaya başlamıştım, öfke içinde hayatımı kurtaracak bir fikir arayışındaydım. Salı, sandalın iki metre uzağında duracak şekilde bağlamıştım. Richard Parker'dan korunmak için salı kolayca çekip üzerine zıplayabileyim diye, ipe

gevşek bir düğüm atmak aklıma gelmişti. Umutsuzluk, kendimi böylesi bir tehlikeye atmama neden olmuştu.

Sandığın içinde ne yem ne de yeni bir fikir bulamayıp, doğruldum ve o an Richard Parker'ın ölümcül bakışlarına hedef olduğumu gördüm. Sandalın öbür ucundaydı, bir zamanlar zebranın durduğu yerde, bana doğru dönmüş ve doğrulmuştu. Sanki onca zaman onu fark etmemi sabırla beklemiş gibi bakıyordu. Nasıl olmuştu da kıpırdadığını duymamıştım? Kurnazlığım sayesinde onu yenebileceğimi düşünecek kadar sabuklamış olabilir miydim? Birdenbire yüzümün ortasına bir tokat yedim. Ağlamaya başladım ve gözlerimi kapadım. Kedilere özgü bir hızla sandalın öbür tarafına fırlamış ve beni şaşırtmıştı. Yüzümü tırmalanmak üzereydi – işte böyle korkunç bir şekilde ölecektim. Acı öylesine keskindi ki hiçbir şey hissetmedim. Tanrı şoktan razı olsun. Tanrı çok fazla acı ve kederden bizi koruyan yanımızdan razı olsun. Yaşamın merkezinde bir fitil kutusu yer alır. "Hadi Richard Parker," diye inledim. "Bitir işimi. Ama lütfen, ne yapacaksan hemen yap. Ateşlenen fitil çok fazla denenmemelidir."

Hiç acele etmiyordu. Ayaklarımın önünde durmuş, gürültü ediyordu. Hiç kuşkusuz sandığı ve içindeki hazineyi keşfetmiş olmalıydı. Korku içinde bir gözümü açtım.

Bu bir balıktı. Sandığın içinde bir balık vardı. Sudan çıkmış bir balık gibi çırpınıyordu. Kırk santim uzunluğundaydı ve kanatları vardı. Uçan bir balık. Koyu gri-mavi renkteydi, inceydi, sert ve tüysüz kanatları vardı, bir de yuvarlak, gözkapaksız, sarımsı gözleri. Yüzümün ortasına çarpan oydu, Richard Parker değil. O hâlâ beş metre uzağımdaydı ve hiç kuşkusuz orada neler karıştırdığımı merak ediyordu. Ama balığı görmüştü. Yüzünde meraklı bir ifade vardı. İncelemeye hazır görünüyordu.

Aşağı doğru eğilip balığı elime aldım ve Richard Parker'a doğru fırlattım. Bu, onu evcilleştirmenin bir yoluydu! Farenin gittiği yere, uçan balık da giderdi. Uçan balığa yazık olacaktı.

Yarı yolda, Richard Parker'ın açık ağzının hemen önündeyken balık birdenbire yön değiştirip suya düştü. Olay ışık hızıyla olmuştu. Richard Parker başını çevirdi ve çenelerini birbirine çarparak onu ağzıyla yakalamaya çalıştı, ama balık ona göre fazla hızlıydı. Şaşırmış ve sinirlenmiş görünüyordu. Başını yeniden bana çevirdi. "Sürprizim nerede?" dermiş gibi bir ifadesi vardı. İçimi korku ve mutsuzluk sardı. O üzerime atılmadan, salın üstüne atlayabileceğim ümidiyle, isteksizce ve vazgeçmişçesine arkamı döndüm.

İşte tam o anda havada bir titreşim oldu ve bir uçan balık ordusunun saldırısına uğradık. Bir çekirge sürüsü gibi üzerimize geldiler. Sorun yalnızca sayıları değildi; kanatlarını çırparken çıkarttıkları böceklere özgü tıkırtı ve çıtırtıydı da. Bir anda düzinelercesi suyun içinden fırlamıştı, içlerinden bazıları kanat çırparak yüz metreye kadar havalandılar. Birçoğu sandalın hemen önünden suya daldılar. Bazıları sandalın üzerinden uçtu. Birkaçı sandalın yan tarafına çarparak, patlayan kestanefişeklerine benzer sesler çıkardı. Şanslı olanlar brandanın üzerinde sıçradıktan sonra suya geri döndü. Daha az şanslı olan öbürleri, doğrudan sandalın içine düşüp, çırpınmaya, sağa sola sallanmaya ve su sıçratmaya başladı. Bazıları da üzerimize doğru uçtu. Bu korunmasız halimle, Aziz Sebastian'ın şehitliğini yaşar gibiydim. Bana çarpan her balık, etimi parçalayan bir oktu sanki. Kendimi korumak için bir battaniye kaptım, bu arada balıklardan birkaçını da yakalamaya çalıştım. Her yanım çizikler ve eziklerle doldu.

Bu saldırının nedeni hemen belli olmuştu: Doradolar onları suyun içinde yakın takibe almışlardı. Büyük doradolar, onların uçuşlarına yetişemiyorlardı, ama onlardan daha hızlı birer yüzücüydüler ve büyük bir güçle saldırıyorlardı. Uçan balıkların tam arkalarındayken, onları kolayca yakalayabiliyorlar ve suyun içinden, onlarla aynı anda ve aynı yöne doğru sıçrayabiliyorlardı. Sonra köpekbalıkları vardı; onlar da suyun içinden sıçrayabi-

liyorlardı, o kadar başarılı değillerdi, ama yine de bazı dorado-lar için ölümcül sonuçlar doğurabiliyorlardı. Sudaki kargaşa fazla uzun sürmedi, ama bu kısa sürede su kaynadı ve fokurdadı, balıklar zıpladı ve çeneler çok hızlı çalıştı.

Richard Parker bu balıklara karşı, benim olduğumdan daha dayanıklı ve çok daha etkiliydi. Dik durup, elinden geldiğince çok balığın önünü kesti, pençesini savurdu ve ısırdı. Pek çoğunu canlı canlı ve bütün olarak yuttu, kanatları ağzının içinde çırpınıyordu. Güç ve hızın göz kamaştırıcı bir birleşimiydi. İşin aslı asıl etkileyici olan hız değil, hayvanın kendine olan güveni, zamanın tümüyle soğurulması idi. Bir rahatlık ve yoğunlaşmanın karışımı, tıpkı sıradan bir insanın en yüksek dereceli bir yoga eğitmenine özenmesi gibi.

Her şey bittiğinde, sonuç: Acı içinde bir bedenin yanı sıra, sandığın içinde altı ve sandalın içinde daha pek çok uçan balıktı. Balıklardan birini hızla battaniyenin içine sardım ve küçük baltalardan birini kapıp sala döndüm.

Derin düşüncelere daldım. O sabah palangayı kaybetmiş olmam beni çok etkilemişti. Tek bir hata daha yapmamalıydım. Balığı dikkatlice battaniyenin içinden çıkarttım, zıplayarak kurtulmaya çalışacağını bildiğimden bir elimi üzerine sıkıca bastırıyordum. Balık ortaya çıktıkça, giderek daha çok dehşete kapılıyor ve iğreniyordum. Başı göründü. Bu şekliyle, yün bir battaniye külahın içindeki tiksinç bir balık dondurmasını andırıyordu. Bu şey susuzluktan soluk soluğa kalmıştı, ağzıyla solungaçları yavaşça açılıp kapanıyordu. Kanatlarıyla elimi itelediğini hissediyordum. Kovayı tersine çevirdim ve başını dibine dayadım. Baltayı elime aldım. Havaya kaldırdım.

Birkaç kez baltayı aşağı doğru salladım ama eylemi tamamlayamadım. Bu son günlerde tanık olduğum olaylar düşünülecek olursa, böylesi bir duygusallık insana gülünç gelebilirdi, ama bu başkalarının, yırtıcı hayvanların işiydi. Sanırım, farenin ölümünden kısmen sorumluydum, ama tek yaptığım onu fırlatmak olmuştu; onu asıl öldüren Richard Parker idi. Yaşam boyu süren

huzurlu bir etyemezlik, bir balığın kasıtlı katliamıyla aramda duruyordu.

Balığın başını battaniyeyle örtüp, baltayı öbür yana çevirdim. Havadayken elim yine duraksadı. Canlı, yumuşak bir başı bir baltayla parçalamak düşüncesi beni aşıyordu.

Baltayı yere bıraktım Bakmadan boynunu kıracaktım, karar vermiştim. Balığı battaniyenin içine sıkıca sarmaladım. Onu iki elimle kıvırmaya başladım. Ben bastırdıkça, balık daha çok direndi. Battaniyenin içine sarmalanmış olan ben olsaydım ve birisi boynumu kırmaya çalışsaydı neler hissederdim diye düşünmeye başladım. Sarsılmıştım. Birkaç kez vazgeçecek gibi oldum. Ama yine de bunu yapmam gerektiğini biliyordum ve uzattıkça, balık daha da çok acı çekecekti.

Yanaklarımdan yaşlar süzülerek, kendi kendimi kışkırttım, ta ki bir çatırdı duyuncaya ve ellerimin altındaki canlının yaşam mücadelesini artık hissetmeyinceye dek. Battaniyenin katlarını açtım. Uçan balık ölmüştü. Başının bir yanı yarılmış kanıyordu, solungaçlarının orası.

Zavallı ölü ruhu için gözyaşı döktüm. Hayatım boyunca ilk öldürdüğüm varlıktı. Artık bir katildim. Artık Kabil kadar günahkârdım. On altı yaşında, kitaplara düşkün ve dindar, zararsız bir çocuktum, şimdiyse elime kan bulaşmıştı. Bu, taşınması çok güç bir yüktü. Her canlının yaşamı kutsaldır. Bu balığı asla dualarımdan eksik etmem.

Bundan sonrası daha kolaydı. Balık ölüydü ve şu anda Pondicherry'deki pazarda gördüğüm balıklara benziyordu. Artık farklı, esas yaradılış düzeninin dışında bir şeydi. Onu baltanın yardımıyla parçalara ayırıp, kovanın içine koydum.

Günün ilerleyen saatlerinde yeniden balık tutmayı denedim. İlk başta şansım sabahki kadar ters gitti. Ama başarıyı yakalamam giderek kolaylaşıyor gibiydi. Balıklar oltanın ucundaki yemi hararetle kemiriyorlardı. İlgileri açıktı. Yüzeydeki balıkların, olta için fazlasıyla küçük olduklarını anladım. Bu yüzden oltamı daha uzağa fırlattım ve daha derine indirdim, salın ve cankurta-

ran sandalının çevresinde yoğunlaşan küçük balıkların ilerisine.

Tek bir ağırlık ve yem olarak da uçan balığın başını kullandığım, oltamı uzağa fırlatıp hızla çektiğim ve balığın başını suyun yüzeyinde sektirdiğim seferde, en sonunda ilk avımı yakalayabilmiştim. Bir dorado ileri fırlayarak, balığın başına doğru bir hamle yapmıştı. Yemi tam anlamıyla yuttuğundan emin olmak için, ipini sıkıca çekmeden önce oltayı biraz gevşettim. Dorado suyun üzerine sıçradı ve oltaya o kadar hızlı asıldı ki saldan düşeceğimi sandım. Sıkıca tutundum. Misina iyice gerilmişti. Sağlam bir oltaydı; kırılmayacaktı. Doradoyu yukarı çekmeye başladım. Tüm gücüyle direniyor, zıplıyor, dalıyor, su sıçratıyordu. Misina elimi kesiyordu. Ellerimi battaniyeye sardım. Kalbim hızla atıyordu. Balık bir öküz kadar güçlüydü. Onu çekebileceğimden emin değildim.

Öbür balıkların salın ve sandalın çevresinden uzaklaşmış olduklarını fark ettim. Hiç kuşkusuz doradonun zor durumda olduğunu hissetmiş olmalıydılar. Acele ettim. Mücadelesi köpekbalıklarının dikkatini çekebilirdi. Ama bir şeytan gibi savaşıyordu. Kollarım ağrıyordu. Onu sala yaklaştırmayı başardığımda, öylesine çılgınca çırpınıyordu ki, her defasında oltayı biraz salmak zorunda kalıyordum.

En sonunda onu salın üzerine çekmeyi başardım. Bir metreden uzundu. Kova yararsızdı. Doradoyu içine bir şapka gibi tıkıştıracaktım. Üzerine diz çöküp ellerimi kullanarak balığı aşağı doğru bastırdım. Bu balık kıvranan bir kas yığınıydı, öylesine kocamandı ki sala hızla çarptığı kuyruğu, oturduğum yerin altından dışarı uzanıyordu. Beni, bir rodeo atının, üzerindeki kovboyu savurduğu gibi savuruyordu. Vahşi ve zaferiyle övünen bir havadaydım. Dorado harika görünüşlü, büyük, etli ve zarif bir balıktır, güçlü karakter özelliğini vurgulayan şişkin bir alnı, horozların ibiği kadar gösterişli çok uzun bir sırt yüzgeci ve yumuşak ve parlak pulları vardır. Böylesine gösterişli bir rakiple çarpışmakla kadere ağır bir darbe indirdiğimi hissettim. Bu balıkla, denizden, rüzgârdan, gemilerin batışından, bana karşı olan

tüm koşullardan intikamımı almış oluyordum. "Teşekkürler, Efendi Vishnu, teşekkürler!" diye bağırdım. "Bir keresinde, bir balık şekline bürünerek dünyayı kurtardın. Şimdi de bir balık şekline bürünerek *beni* kurtardın. Teşekkürler, teşekkürler!"

Onu öldürmek sorun değildi. Bu konuda çaba sarf etmem gerekmiyordu – ne de olsa balık Richard Parker içindi ve o, doradoyu zahmetsizce ustalıkla öldürebilirdi – ama asıl sorun oltanın ağzına dolanmış olmasıydı. Oltamın ucunda bir dorado olması beni çok sevindirmişti – bir kaplan olmuş olsa daha az hoşnut olurdum. Doğrudan işe giriştim. Baltayı iki elimle birden tutup, tokmağıyla balığın başına vurdum (keskin tarafını kullanmaya yüreğim elvermiyordu hâlâ). Dorado ölürken olağanüstü bir şey yaptı: Hızla rengârenk bir ışık seli yaydı. Çırpınırken, yüzeyinde mavi, yeşil, kırmızı, altın ve menekşe renkleri adeta fosforlu ışıklar saçıp, parıldadı. Sanki bir gökkuşağını ölümüne döver gibiydim (doradoların ölüm anında yanardönerlikleri ile ünlü olduklarını sonradan öğrendim). En sonunda hareketsiz kalmış ve matlaşmıştı, böylelikle kancayı ağzından çıkarabildim. Hatta yemimin bir parçasını bile kurtarmayı başardım.

Uçan bir balığı boğduğumda döktüğüm gözyaşlarının, bu kadar kısa süre içinde, bir doradonun başına sert bir cisimle vurup, onu öldürmenin mutluluğuna dönüşmesi sizi şaşırtmış olabilir. Kendimi şu şekilde savunabilirim: Zavallı bir uçan balığın, denizcilikle ilgili bir hatasından yararlanmak bana utanç ve acı vermişti, öte yandan büyük bir doradoyu gerçek anlamda yakalamak beni heyecanlandırmış ve özgüvenimi yerine getirmişti. Ama gerçekte, bunun başka bir açıklaması var. Basit ve vahşi bir açıklama: Bir insan her şeye alışabilir, öldürmeye bile.

Bir avcının gururuyla, salı filikaya kadar çektim. Onu tam yanına yanaştırdım, eğik duruyordum. Kolumu savurdum ve doradoyu sandalın içine attım. Yere düşerken çıkarttığı gümbürtü, Richard Parker'ın yüzünde katı bir şaşkınlık ifadesine neden oldu. Bir ya da iki kez onu kokladıktan sonra, harekete geçmiş ıslak bir ağzın şapırtısını duydum. Avara ederken, ona cömertçe

taze yiyecek sağlayanın kim olduğunu Richard Parker'a hatırlatmak için düdüğü birkaç kez hızlıca çaldırmaya özen gösterdim. Birkaç bisküvi ve bir su tenekesi almak için sandala uğradım. Sandığın içindeki beş uçan balık ölmüştü. Kanatlarını koparıp, attım ve onları, balıklar için kullandığım battaniyeye sarmaladım.

Üzerimdeki kanları yıkayıp, olta takımımı temizleyinceye ve eşyalarımı yerlerine kaldırıp, akşam yemeğimi yiyinceye dek karanlık bastırmıştı. İnce bir bulut dizisi ay ile yıldızları örtüyordu ve hava çok karanlıktı. Yorgundum ve bu son saatlerde olan olaylar yüzünden hâlâ heyecanlıydım. Meşgul olma hissi çok tatmin ediciydi; kötü durumumu ya da kendimi düşünecek hiç zamanım olmamıştı. Balık tutmak hiç kuşkusuz öyküler uydurmaktan ya da cümle kurma oyunları oynamaktan daha eğlenceliydi. Ertesi gün, hava aydınlanır aydınlanmaz yeniden avlanmaya karar vermiştim.

Zihnim ölmekte olan doradonun bukalemunu andıran parıltısıyla aydınlanmış uyuyakaldım.

62. BÖLÜM

O gece uykum sürekli bölündü. Güneş doğmadan kısa süre önce, uykuya dalmaktan vazgeçip, tek dirseğimin üzerinde doğruldum. Richard Parker'a bir göz attım. Hayvan huzursuzdu. İniliyor, hırlıyor ve filikayı bir aşağı bir yukarı adımlıyordu. Çok etkileyiciydi. Durumu değerlendirdim. Aç olamazdı. Ya da en azından tehlikeli ölçüde aç. Susamış mıydı? Dili arada bir ağzından dışarı sarkıyordu ve kalp atışları düzenliydi. Ve karnıyla pençeleri hâlâ ıslaktı. Ama sırılsıklam değil. Büyük olasılıkla, sandalın içinde pek fazla su kalmamıştı. Kısa süre içinde susayacaktı.

Gökyüzüne baktım. Bulut örtüsü yok olmuştu. Ufuktaki birkaç belirsiz çizginin dışında, gökyüzü berraktı. Yine o sıcak ve yağmursuz günlerden biri olacaktı. Deniz, sanki yaklaşmak-

ta olan sıcaktan bunalmışçasına uyuşukça sallandı.

Sırtımı direğe dayayıp, sorunumuzu uzun uzun düşündüm. Bisküviler ve olta takımı yiyecek ihtiyacımızın büyük bir bölümünü karşılıyordu. Asıl sorun içecekti. Çevremizde sudan bol bir şey yoktu, ama ne yazık ki tuz onu mahvediyordu. Belki de onun içme suyuna biraz deniz suyu karıştırabilirdim, ama öncelikle daha bol miktarda içme suyu bulmam gerekiyordu. Tenekeler ikimize birden yetmezdi – işin aslı tek bir tanesini bile Richard Parker ile paylaşmaya niyetim yoktu – ve yağmur suyuna güvenmek aptallık olurdu.

İçme suyu sağlamanın tek yolu, güneş enerjisiyle çalışan damıtıcılardı. Onlara kuşkuyla baktım. İki gündür oradaydılar. İçlerinden birinin biraz hava kaybettiğini fark ettim. Ona yaklaşmak için ipi gerdim. Hunisine hava bastım. Pek fazla ümide kapılmadan, batmayan yuvarlak adacığa takılı duran damıtma keseciğini kontrol etmek için elimi suya daldırdım. Parmaklarım, hiç umulmadık ölçüde dolu bir keseyle karşılaştı. İçimi bir ürperti kapladı. Kendime hâkim oldum. Öyle ya da böyle içine tuzlu su sızmış olmalıydı. Keseyi yerinden çıkardım ve talimatlara uyarak onu alçaltıp, huninin içinde kalan tüm suyun içine akması için imbiği yan yatırdım. Keseye açılan iki küçük musluğu kapadım, sonra keseyi söküp sudan çıkarttım. Şekli kareydi ve kalın, yumuşak, sarı plastikten yapılmıştı, yan tarafında ölçekler vardı. Suyun tadına baktım. Bir kez daha tadına baktım. Tuzsuzdu.

"Tatlı deniz ineğim benim!" diye haykırdım damıtıcıya. "Üretmişin, hem de nasıl! Ne kadar da lezzetli bir süt. Aslında biraz lastik tadı var, ama şikâyetçi değilim. Bak nasıl da içiyorum!"

Keseyi son damlasına dek içtim. Bir litrelik bir hacmi vardı ve neredeyse tamamı doluydu. Bir süre iç geçirdikten, gözlerimi kapatıp halime şükrettikten sonra, keseyi yerine taktım. Öbür imbikleri gözden geçirdim. Her birinin memeleri eşit ölçüde ağırdı. Balık kovasının içine sekiz litreden fazla taze süt sağdım.

Birdenbire bu teknolojik zımbırtılar, çiftçilerin sığırları kadar önemli gelmeye başlamıştı bana. İşin aslı, suyun üzerinde kavis şeklinde sakince yüzdüklerinde, tarlada otlayan inekleri andırıyorlardı. Gereksinimlerini karşıladım, her birinin içinde yeterince deniz suyu ve hunilerle adacıkların içinde yeterli oranda hava olmasına dikkat ettim.

Kovanın içeriğine biraz deniz suyu ekledikten sonra, onu brandanın hemen ilerisindeki yan bankın üzerine yerleştirdim. Sabah serinliğinin sona ermesiyle, Richard Parker brandanın altına iyice gizlenmişti. İpin ve sandalın yan tarafındaki branda kancalarının yardımıyla kovayı oraya bağladım. Dikkatlice küpeşteye doğru bir göz attım. Richard Parker yana doğru yatmıştı. Sığınağı tam olarak görünüyordu. Ölü memeliler toplu halde duruyorlardı, çürümüş hayvan parçalarından oluşan iğrenç bir kümeydi. Aralarında bir iki bacak, çeşitli post parçaları, bir başın parçaları, çok sayıda kemik fark ettim. Uçan balıkların kanatları çevreye yayılmıştı.

Bir uçan balığı doğradım ve parçalarından birini yan bankın üzerine fırlattım. Sandıktan, o günkü gereksinimlerimi topladıktan ve gitmeye hazırlandıktan sonra, balığın bir parçasını daha brandanın üzerinden, Richard Parker'ın önüne fırlattım. Beklenilen etkiyi gösterdi. Ben sandaldan uzaklaşırken, lokmasını almak için brandanın altından çıktığını gördüm. Başını çevirdi ve öbür lokma ile yanındaki yeni cismi fark etti. Dikildi. Koca kafasını kovanın içine daldırdı. Onu devireceğinden korktum. Ama devirmedi. Yüzü kovanın içinde kayboldu, zar zor içine sığıyordu ve suyu yalayarak içmeye başladı. Çok kısa bir sürede boşalan kova, dilinin her hareketiyle sarsılmaya ve takırdamaya başladı. Başını kaldırınca, gözlerinin içine saldırganca bakıp düdüğü birkaç kez öttürdüm. Brandanın altında kayboldu.

Her geçen gün, filikanın giderek bir hayvanat bahçesine benzediğini fark ediyordum: Richard Parker'ın içinde uyuyup dinlenebileceği bir barınağı, zulada yiyecekleri, gözetleme yeri ve artık bir su çukuru vardı.

Hava ısındı. Sıcaklık boğucu olmaya başladı. Günün geri kalanını, tentenin gölgesinde balık avlayarak geçirdim. Anlaşılan ilk dorado ile tam bir acemi şansım olmuştu. Bütün gün hiçbir şey avlayamadım, hatta denizin balık kaynadığı akşam üstü saatlerinde bile. Bir kaplumbağa ortaya çıktı, bu kez farklı bir türdü, yeşil bir deniz kaplumbağası, daha iri ve daha yumuşak kabuklu, ama öbürü kadar meraklı. Bu konuda hiçbir şey yapmadım, ama yapmam gerektiğini düşünmeye başladım.

O günün o kadar sıcak olmasının en iyi yanı, damıtıcıların görüntüleriydi. Her bir huninin içi su damlacıklarıyla dolup, buğulanmıştı.

Gün sona eriyordu. Ertesi sabahın, Tsimtsum'un batışının yedinci günü olacağını hesapladım.

63. BÖLÜM

Robertson ailesi, denizde otuz sekiz gün hayatta kalmayı başarmışlardı. Ünlü isyankâr Bounty'nin kaptanı Kaptan Blight ile kazazede dostları kırk yedi gün boyunca hayatta kalmışlardı. Steven Callahan yetmiş altı gün yaşamıştı. Owen Chase, Herman Melville'in bir balinadan esinlenerek Essex adını verdiği balina gemisinden kurtulup iki arkadaşıyla birlikte, bir hafta boyunca hiçbir barınağı olmayan bir ada da dahil olmak üzere toplam seksen üç gün yaşamıştı. Bailey ailesi 118 gün hayatta kalmıştı. Poon adlı Koreli bir denizci tüccarın, 1950 yılında Pasifik'te 173 gün yaşadığını duymuştum.

Ben 227 gün yaşadım. Duruşmam işte tam bu kadar sürdü: yedi aydan fazla.

Kendimi sürekli oyalamaya çalıştım. Hayatta kalabilmemin anahtarı buydu. Bir filikada, hatta bir salda bile her zaman için yapılması gereken bir şeyler vardır. Ortalama bir günüm – bir deniz kazazedesi için böyle bir kavram varsa eğer – şu şekilde geçiyordu:

Güneşin doğuşundan öğlene dek:
Uyanma
dualar
Richard Parker için kahvaltı.
salın ve filikanın genel denetimi, tüm düğümlere ve ipler-
re özel ilgi
damıtıcıların bakımı (silme, şişirme, suyla doldurma)
kahvaltı ve yiyecek stoklarının teftişi
balık avlama ve eğer yakalanmışsa balıkların hazırlanma-
sı (bağırsakların çıkarılması, temizleme, etlerinin so-
yulup güneşte kurumaya bırakılması)

Öğlenden, öğleden sonraya dek:
Dualar
hafif öğle yemeği
dinlenme ve dinlendirici faaliyetler (günlük yazma, yara
kabuklarının ve ağrıyan yerlerin incelenmesi, gereç-
lerin bakımı, sandıkla oyalanma, Richard Parker'ın
incelenmesi, kaplumbağa kemiklerinin ayıklanması,
vs.)

Öğleden sonradan, akşam üstüne dek:
Dualar
balık avlama ve balıkların hazırlanması
balıkların tedavi edici derileriyle uğraşma (onları çevir-
me, çürümüş parçaların ayıklanması)
akşam yemeğinin hazırlanması
kendimin ve Richard Parker'ın akşam yemeği

Güneş batımı:
Salın ve filikanın genel denetimi (bir kez daha düğümler
ve ipler)
damıtıcıların içinden imbiklerin toplanması ve saklanma-
sı

tüm yiyeceklerin ve gereçlerin yerlerine konulması
gece için hazırlık (yatak yapımı, gemi gelir diye bir işaret fişeğinin, yağmur yağar diye yağmur yakalayıcısının sala güvenilir biçimde istiflenmesi)
dualar

Gece:
Düzensiz uyku
dualar

Genellikle sabahları, zamanın boşluğunun kendini belli etmeye başladığı öğleden sonralardan daha iyiydi.

Bu sıradanlığı pek çok olay etkileyebiliyordu. Gece ya da gündüz her an yağabilen yağmurlar her türlü işi durduruyordu çünkü yağmur yağdığı sürece yağmur yakalayıcılarını tutup, heyecanla dolmalarını bekliyordum. Önemli aksamalardan biri de kaplumbağaların ziyaretiydi. Ve tabii Richard Parker da, alışıldık bir aksamaydı. Onun gereksinimlerini karşılamak bir an için bile ihmal edemeyeceğim bir öncelikti. Günlük yaşamında yemek yemek, su içmek ve uyumaktan başka pek bir şey yapmıyordu, ama arada bir uyuşukluğundan sıyrılıp bölgesinin içinde dolanmaya, sesler çıkartıp huysuzlanmaya başlıyordu. Neyse ki her defasında deniz ve güneş onu kısa sürede yoruyordu ve yeniden brandanın altına girip, yan tarafına doğru uzanıyordu ya da başı kavuşturduğu ön bacaklarının üzerinde, yüzü koyun yatıyordu.

Ama onunla, mutlak gereksinimlerin dışında da ilgileniyordum. Onu saatlerce gözlemliyordum çünkü beni oyalıyordu. Bir kaplan, yaşamının her anında çok ilginç bir hayvandır, özellikle de tek arkadaşınız o olduğunda.

İlk başlarda, gözlerim zorunluymuşçasına sürekli bir gemi arıyordu. Ama birkaç haftadan sonra – beş ya da altı – bunu yapmayı neredeyse tamamen kesmiştim.

Ve unutmayı başardığım için hayatta kalabildim. Öyküm bir takvim yaprağında başladı – 2 Haziran 1977'de – ve yine bir takvim yaprağında – 14 Şubat 1978'de – sona erdi, ama arada takvim yoktu. Günleri, haftaları ya da ayları saymadım. Zaman yalnızca yürek atışlarımızı hızlandıran bir yanılsamadır. Zaman kavramını bile unuttuğum için hayatta kalabildim.

Hatırladıklarım yalnızca olaylar, rastlantılar ve alışkanlıkla zaman okyanusunun içinden bir yerlerden çıkıp, hafızama kazınan işaretlerdi. Örneğin işaret fişeklerinin kovanlarının kokusu ve şafak duaları ve kaplumbağaların öldürülmesi ve yosunların yaşambilimi. Ve pek çok şey daha. Ama onları sizin için sıralayabilir miyim, bilemiyorum. Anılarım karman çorman.

64. BÖLÜM

Giysilerim, güneş ve tuzun etkisiyle parçalanmışlardı. İlk başta bir gazlı bez kadar inceldiler. Ardından, yalnızca dikiş yerleri kalıncaya dek yırtıldılar. Son olarak da dikişler attı. Aylarca, boynuma bir iple bağlı duran düdüğün dışında, çırılçıplak yaşadım.

Tuzlu su çıbanları – kırmızı, öfkeli, biçimsiz – beni sırılsıklam eden suların neden olduğu, büyük denizlerin leprasıydı. Patladıkları yerlerde, cildim özellikle hassastı; açık bir yarayı kazara kaşımak öylesine çok acı veriyordu ki, soluğum kesiliyor ve ağlamaya başlıyordum. Doğal olarak bu çıbanlar, en çok ıslanan ve sala en çok değen yerlerimde çıkıyorlardı; yani arka tarafımda. Bazı günler rahat edeceğim bir duruş bulmakta zorlanıyordum. Zaman ve güneş ışınları yarayı iyileştiriyordu, ama çok yavaşça ve kuru kalmazsam yeni çıbanlar çıkıyordu.

65. BÖLÜM

Denizcilikle ilgili el kitabında yazanları çözmek saatlerimi aldı. İçinde denizde yaşamakla ilgili açık ve basit açıklamalar

yer alıyordu, ama kitabın yazarı, okuyanların denizcilik konusunda temel bilgilere sahip olduklarını düşünmüş olmalıydı. Ona göre bir kazazede, elinde pusulası, haritası ve sekstantı olan ve başını beladan kurtarabilen ya da en azından nasıl kurtarabileceğinin yolunu bilen deneyimli bir denizciydi. Sonuç şuna benzer bir öneriydi: "Unutmayın, zaman mesafedir. Saatinizi kurmayı unutmayın," ya da "Enlem, gerekirse parmaklarla ölçülebilir. Bir saatim vardı, ama şu an Pasifik'in dibindeydi. *Tsimtsum* battığında onu kaybetmiştim. Enlem ve boylama gelince, denizcilikle ilgili bilgilerim yalnızca denizin *içinde* yaşayanlarla sınırlıydı, üzerinde gezenlerle değil. Rüzgârlara ve akıntılara aklım ermiyordu. Yıldızlar bana hiçbir şey ifade etmiyordu. Tek bir takımyıldızın adını bile bilmiyordum. Ailem tek bir yıldıza bağlı yaşardı: Güneşe. Erken yatar ve erken kalkardık. Hayatım boyunca, pek çok yıldızlı gecede gökyüzünü seyre dalmıştım, doğanın yalnızca iki renk ve en basit şekillerle çizdiği harika resimleri hayranlıkla izlemiş, herkesin hissettiği o şaşkınlık ve küçüklük duygusunu yaşamış ve hiç kuşkusuz bu manzara karşısında açık bir yön duyusuna kapılmıştım, ama coğrafi açıdan değil, manevi açıdan. Gökyüzünün bir yol haritası olarak nasıl kullanılabileceği konusunda en ufak bir fikrim yoktu. Bu ışıldayan yıldızlar, sürekli hareket ederlerse, yolumu bulmama nasıl yardımcı olabilirlerdi ki?

Anlamaya çalışmaktan vazgeçtim. Edindiğim her bilgi gereksizdi. Nereye gittiğimi denetleme şansım yoktu – ne dümenim, ne yelkenlerim, ne motorum, yalnızca birkaç kürek ve onları çekemeyen çelimsiz kaslar. Bu konuda eyleme geçemedikten sonra, hareket planı yapmanın yararı neydi? Ve geçebilsem bile, nereye gideceğimi nereden bilecektim? Batıya, geldiğimiz yöne mi? Doğuya, Amerika'ya mı? Kuzeye, Asya'ya mı? Güneye, rotanın doğrultusunda mı? Her biri eşit ölçüde iyi ve kötü bir plan gibi görünüyordu.

Bu yüzden amaçsızca sürüklendim. Nereye gideceğime rüzgârlar ve akıntılar karar verdi. Zaman, tıpkı tüm fanilere ol-

duğu gibi, benim de mesafem oldu – yaşam yolunda yolculuk ettim – parmaklarımla da, enlem ölçmeyi denemekten daha başka şeyler yaptım. Sonradan, dar bir yolda ilerlediğimi fark ettim, bu yol Pasifik ekvatoral ters-akıntısıydı.

66. BÖLÜM

Farklı oltalarla, farklı derinliklerde, farklı balıklar avladım, büyük oltalar ve çok sayıda ağırlıkla denediğim derin-su avcılığından, küçük oltalar ve yalnızca bir ya da iki ağırlıkla yaptığım yüzey avcılığına kadar. Başarının gelişi zaman aldı ve geldiğinde de fazlasıyla takdir edildi, ama çabanın yanında kazanılan ödül önemsiz kalıyordu. Saatler uzundu, balıklar küçüktü ve Richard Parker sürekli açtı.

Sonuçta, en değerli avlanma gereçlerinin, zıpkınlar olduğu ortaya çıktı. Birbirine geçmeli üç bölümden oluşuyorlardı: Mızrağı meydana getiren boru şeklindeki iki parça – bir tanesinin ucunda, biçimli plastik bir tutamaç ve kamışı bir iple sıkıştırmaya yarayan bir halka vardı – ve baş tarafını oluşturan, yaklaşık beş santimlik bir kavisi olan sivri bir kancayla tamamlanan bir olta. Parçaları bir araya getirildiğinde her zıpkın yaklaşık bir buçuk metre uzunluğunda ve bir kılıç kadar hafif ve dayanıklı oluyordu.

İlk başlarda açık denizde avlandım. Bazen yem olarak oltanın ucuna bir balık takıyordum ve zıpkını bir metreden derine daldırıp bekliyordum. Saatlerce bekliyordum, bedenim kasılmaktan acıyıncaya dek. Bir balık tam olması gereken noktaya geldiğinde, tüm gücümü toplayıp, kamışı yukarı çekiyordum. Anlık bir karardı. Deneyimlerim sayesinde, sertçe vurmaktansa, iyi bir şansım olduğunu hissettiğimde vurmanın daha iyi bir sonuç getirdiğini öğrendim, çünkü balıklar da deneyimlerinden yararlanırlar ve iki kez aynı tuzağa düşmezler.

Şansım yaver gittiğinde, balık oltaya düzgün biçimde takılıp, zokaya düşüyordu ve onu rahatça salın üzerine çıkarabili-

yordum. Ama büyük bir balığı karnından ya da kuyruğundan yakalamışsam, çoğunlukla hızlı bir hamle ya da dönüşle oltadan kurtulmayı başarıyordu. Yaralanmışsa, öbür yırtıcı hayvanlar için kolay bir av haline geliyordu. Bu, onlara vermeyi amaçlamadığım bir armağandı. Bu yüzden büyük balıkları avlarken, solungaçlarının ve yan yüzgeçlerinin altındaki karın bölgesini hedef alıyordum, çünkü balıklar yakalandıklarında içgüdüsel olarak, oltadan uzaklaşmak için *yukarı*, benim çektiğim yöne doğru yüzmeye başlıyorlardı. Kimi zaman oltanın ucuna takılmış olan balık suyun içinden fırlayıp yüzüme çarpıyordu. Deniz canlılarına dokunmak konusundaki tiksinme duyumu kısa zamanda yitirdim. O ukala balık battaniyesi işlerine artık bir son vermiştim. Suyun içinden sıçrayan balık, işinin ehli, onu yakalamaktan çekinmeyen, acıkmış bir oğlanla karşılaşıyordu. Zıpkının tutuşundan emin değilsem, oltayı salıveriyordum – onu bir iple sala bağlamayı unutmamıştım – ve balığı elimle yakalıyordum. Körelmiş olsalar da, parmaklarım oltadan çok daha çeviktiler. Mücadele hızlı ve öfkeli geçiyordu. Bu balıklar kaygan ve ümitsizdiler, bense yalnızca ümitsizdim. Keşke tanrıça Durga kadar çok kolum olsaydı – ikisi zıpkını tutmak için, dördü balığı kavramak için, ikisi de küçük baltaları kullanmak için. Ama iki tanesiyle idare etmek zorundaydım. Parmaklarımı gözlerine daldırıyor, ellerimi solungaçlarına kenetliyor, yumuşak karınlarını dizlerimle eziyor, kuyruklarını dişlerimle ısırıyordum – baltayı elime alıp da kafasını uçuruncaya dek, balığı tutmak için ne gerekiyorsa yapıyordum.

Zaman ve deneyim sayesinde daha iyi bir avcı oldum. Cesaretim arttı ve çevikleştim. Ne yapmam gerektiği konusunda bir içgüdü, bir duyu geliştirdim.

Yük ağının bir bölümünü kullanmaya başladığımda başarım büyük ölçüde arttı. Balık ağı olarak işe yaramazdı – fazlasıyla katı ve ağırdı ve yeterince sıkı dokunmamıştı. Ama yem olarak harikaydı. Suyun içinde özgürce sürüklendiğinde, balıklara çok cazip geldiğini kanıtlamıştı, özellikle de yosun tutmaya

başladıktan sonra. Yakın çevrede yaşayan balıklar, ağı kendilerine mesken edinmişlerdi, doradolar gibi hızlı olanlar ise yeni gelişmeleri görmek için hızla yüzüp, geçerken uğruyorlardı. Ne çevre sakileri ne de yolcular ağın altında bir oltanın olduğundan kuşkulanmışlardı. Bazı günler – ne yazık ki çok az sayıda – istediğim tüm balıkları avlayabiliyordum. Böylesi zamanlarda açlığımı bastıracak ya da tedavimi sağlayacak balık sayısından çok daha fazlasını yakalıyordum; tek sorun tüm bu doradoların, uçan balıkların, karagözlerin, uskumruların ve hani balıklarının derilerini kurutmak için ne filikada fazla yer, ne salda fazla ip ne de midemde onları yiyecek iştah olmamasıydı. Saklayabildiğim kadarını kendime ayırıp, geri kalanını Richard Parker'a veriyordum. Bolluk günlerinde o kadar çok sayıda balık elliyordum ki sonunda üzerime yapışan balık pullarından bedenim parıldamaya başlıyordu. Bu parlak ve gümüşi noktaları, biz Hinduların ilahi bir simge gibi alnımızda taşıdığımız renkli işaretler olan tilaklar gibi takıyordum. Gemiciler beni bu halimle görmüş olsalardı, krallığının tepesinde oturmuş bir balık tanrısı olduğumu sanıp, hiç kuşkusuz dururlardı. Bunlar güzel günlerdi. Çok nadirdiler.

Kaplumbağalar, el kitabında yazdığı gibi, gerçekten de kolayca yakalanıyorlardı. "Avlama ve toplama" başlığının altında, "toplama" grubuna giriyorlardı. Birer tank kadar dayanıklı olmalarına karşın, ne hızlı ne de iyi birer yüzücüydüler; arka yüzgeçlerinden tek elle kavranarak tutulabiliyorlardı. Ama el kitabının sözünü etmediği şey, bir kaplumbağayı tutmakla yakalamak arasında fark olduğuydu. Daha tekneye yüklenmesi gerekiyordu. Ve direnen yetmiş beş kiloluk bir kaplumbağayı bir cankurtaran sandalına çekmek hiç de kolay değildi. Bu iş, Hanuman'a* yaraşır bir güç gerektiriyordu. Bunu, kurbanı filikanın bordasında sürükleyerek, kabuğunu teknenin dış tarafına dayayıp, boynuna, ön ve arka yüzgeçlerine bir ip bağlayarak başarabiliyordum ancak. Sonra kollarım kopuncaya ve başım çatlayıncaya

(*) Hanuman: Maymun görünümlü savaş tanrısı.

dek onu çekiyordum. İpleri brandanın ters taraftaki çengellere doluyordum; iplerden biri azıcık bollaşacak olsa, elimden kaymadan önce avımı garantiliyordum. Kaplumbağa sudan milim milim çıkarılıyordu. Zaman alıyordu. İki gün boyunca, sandalın kenarından sarkan bir yeşil kaplumbağayı hatırlıyorum ve bu süre boyunca serbest yüzgeçlerini havada çılgınca sallayarak çırpınıp durmuştu. Neyse ki, son evrede, küpeştenin ucundayken, çoğu kaplumbağa istemeden de olsa bana yardımcı oluyordu. Canını acıtan bükülü yüzgeçlerini ipten kurtarmaya çalışırken, onları çekiştiriyordu; ben de aynı anda ipi çekersem, bazen karşılıklı çabalarımız birleşiyor ve birden bire olan oluyordu, kolayca: Aklınıza gelebilecek en heyecan verici biçimde, kaplumbağa küpeşteye çarparak, brandanın üzerine kayıyordu. Bitkin ama coşkun, geriye doğru düşüyordum.

Yeşil renkli deniz kaplumbağaları, caretta carettalardan daha etliydiler ve karın kabukları daha inceydi. Öte yandan caretta carettalardan daha büyüktüler ve benim gibi güçsüz bir kazazede için, sudan çıkartılamayacak kadar ağırdılar.

Tanrım, sıkı bir etyemez olduğumu düşündükçe. Çocukken bir muzu ortasından ikiye böldüğümde, bir hayvanın boynunu kırıyormuşum gibi ses çıkardığı için ürperdiğimi düşündükçe. Asla hayal bile edemeyeceğim bir vahşet düzeyine inmiştim.

67. BÖLÜM

Salın altı, çok sayıda deniz canlısını ağırlamaya başlamıştı, tıpkı ağ gibi, ama daha küçük ebatta. Can yeleklerine yapışan yumuşak yeşil yosunlar bunu başlatmıştı. Sonradan onlara daha koyu renkli, sert yosunlar eklendi. Giderek güçlendiler ve sayıları arttı. İçlerinde hayvanlar türedi. İlk dikkatimi çekenler minik, en fazla bir santim boyunda, yarı saydam karideslerdi. Onları, sanki sürekli röntgen ışığının atındaymış gibi duran, aynı büyüklükteki balıklar izledi; şeffaf derilerinden iç organları gö-

rünüyordu. Sonra beyaz dikenleri olan siyah solucanları, ilkel eklemli, yeşil jelatini andıran sümüklüböcekleri, karışık renkli göbekli parmak balıkları ve son olarak da iki santim enindeki kahverengi yengeçleri fark ettim. Solucanların dışında hepsini tattım, hatta yosunları bile. Yalnızca yengeçlerin yenilemeyecek derecede acı yada tuzlu bir tatları yoktu. Her ortaya çıktıklarında, onları şekerleme gibi art arda ağzıma atıyordum, geriye tek bir tane bile kalmayıncaya dek. Kendimi tutamıyordum. İki yengeç mahsulü arasında hep çok uzun süre beklemem gerekiyordu.

Filikanın dış kabuğu da canlıları kendine çekiyordu, özellikle de yapışkan midyeleri. İçlerindeki sıvıyı emiyordum. Etlerinden iyi balık yemi oluyordu.

Sala ağırlık yapsalar da, okyanusa özgü bu otostopçulara bağlanmıştım. Tıpkı Richard Parker gibi beni oyalıyorlardı. Saatlerce hiçbir şey yapmadan yan dönüp yatarak uzanıyordum, önümü rahatça görebilmek için can yeleklerinden birini, pencerenin önündeki bir perdeymiş gibi birkaç santim aralıyordum. Gördüğüm, oturanları melekler kadar nazikçe tiramola etmiş, baş aşağı duran, küçük, sessiz ve huzurlu bir kasabaydı. Bu manzara, yıpranmış sinirlerimi yatıştırıyordu.

68. BÖLÜM

Uyku düzenim değişti. Sürekli dinlendiğim halde, geceleri bile bir saatten fazla sürekli uyuyamıyordum. Beni rahatsız eden, denizin durmak bilmeyen çalkantısı ya da rüzgâr değildi; tıpkı şiltenizdeki yumrulara alıştığınız gibi, bunlara da alışıyorsunuz. Beni asıl uyandıran kuşku ve kuruntuydu. Bu kadar az uykuyla idare edebilmem şaşırtıcıydı.

Richard Parker'ın aksine. O bir uyku şampiyonu oldu. Zamanının büyük bir bölümünü brandanın altında dinlenerek geçiriyordu. Ama güneşin çok kızgın olmadığı, sakin günlerde ve sakin gecelerde dışarı çıkıyordu. Açık havada en sevdiği pozis-

yonlardan biri, filikanın kıç tarafındaki bankın üzerine yan yatıp, karnını bankın köşesinden sarkıtarak, ön ve arka ayaklarını kenardaki banklara uzatmaktı. Bir kaplan için bu denli dar bir çıkıntıya sığışmak oldukça zordu, ama o bunu sırtını elinden geldiğince yuvarlayarak başarıyordu. Tam anlamıyla uyuduğunda, başını ön ayaklarına yaslıyordu, ama azıcık daha hareketli olduğunda, gözlerini açıp çevresine bakabildiğinde, başını çevirip, çenesini küpeşteye dayıyordu.

Çok sevdiği pozisyonlardan biri de sırtı bana dönük oturmaktı, arka tarafının yarısı yere, ön tarafının yarısı da banka dayalı, başı sandalın arka tarafına gömülü, pençeleri başının hemen yanında, sanki saklambaç oynuyormuş da sayan oymuş gibi. Bu pozisyonda hiç hareketsizce yatıyordu, yalnızca uyumadığını beli etmek istermişçesine arada bir kulakları seğiriyordu.

69. BÖLÜM

Pek çok gece, uzakta bir ışık gördüğümden emin oluyordum. Her defasında bir fişek yakıyordum. Havai fişekleri bitirince el fişeklerine dadandım. Acaba gemiler mi beni göremiyorlardı? Yoksa gördüğüm şey, okyanusta gidip gelen yıldızların ışıkları mıydı? Yoksa ay ışığının ve ümitsizliğimin bir yanılsamaya dönüşmesi miydi? Her ne ise, her defasında boşunaydı. Asla bir sonuç yoktu. Her defasında içimde acı bir heyecan uyanıp parçalanıyordu. Gün geliyordu ki, bir gemi tarafından kurtarılmaktan ümidi kesiyordum. Ufuk, bir buçuk metre yükseklikten görüldüğünde iki buçuk mil uzağımdaysa eğer, sırtımı salımın direğine yasladığımda ve gözlerim suyun yalnızca bir metre üzerindeyken, ne kadar uzaklıktaydı acaba? Böylesine kocaman bir okyanusu aşan bir geminin, bu kadar küçük bir noktadan geçme şansı neydi? Bu kadarla da kalmıyordu: Bu kadar küçük bir noktadan geçip *de beni görmesi* gerekiyordu – bunun olma şansı ne kadardı? Yo, insanlık ve onun güvenilir yollarına bel bağlayamazdım. Ulaşmam gereken karaydı, sert, sağlam, güve-

nilir kara.

Kullandığım el fişeklerinin kovanlarının kokusunu anımsıyorum. Kimyasal bir gariplik sonucu, tıpkı kimyon gibi kokuyorlardı. Zehirleyiciydi. Plastik kovanları koklar koklamaz, aklıma Pondicherry gelmişti, yardım isteyip de bir sonuç alamamanın verdiği düş kırıklığından sonra, bu harika bir rahatlamaydı. Çok güçlü bir deneyimdi, neredeyse bir sanrı. Tek bir kokudan, koca bir kent doğmuştu. (Artık kimyon kokladığımda, aklıma Pasifik Okyanusu geliyor.)

Her el fişeği yakışımda, Richard Parker donakalıyordu. Gözleri sabit, iğne ucu büyüklüğündeki göz bebekleri ışığa takılıp kalıyordu. Işık benim için fazla parlaktı, göz kamaştırıcı beyaz bir merkezi ve pembeye çalan bir halesi vardı. Arkamı dönmek zorundaydım. Kolumu havaya kaldırıp fişeği yavaşça sallıyordum. Bir dakika kadar koluma bir sıcaklık yayılıyor ve her şey garip bir biçimde aydınlanıyordu. Bir saniye öncesine dek donuk siyah bir renge sahip olan salın çevresindeki sular, aslında balık kaynıyordu.

70. BÖLÜM

Bir kaplumbağayı parçalara ayırmak zor bir işti. İlk denemem küçük bir caretta caretta ile olmuştu. Beni asıl ayartan, el kitabında "güzel, besleyici ve tuzsuz bir içecek" olarak sözü edilen kanı olmuştu. Öylesine susamıştım ki. Kaplumbağayı kabuğundan kavradım ve arka yüzgeçlerinden biriyle boğuştum. Onu sıkıca tuttuktan sonra, tersine çevirip salın üzerine çekmeyi denedim. Hayvan sertçe çırpınıyordu. Onunla salın üzerinde başa çıkamayacaktım. Ya onu salacaktım ya da şansımı filikada deneyecektim. Başımı kaldırdım. Sıcak ve bulutsuz bir gündü. Havanın, bir fırının içi kadar sıcak olduğu böylesi günlerde Richard Parker baş tarafındaki varlığımı pek önemsemezmiş gibi davranır ve güneş batana dek brandanın altından çıkmazdı.

Tek elimle kaplumbağanın arka yüzgeçlerinden birini yaka-

ladım, öbürüyle de salı filikaya bağlayan ipi çektim. Sandala tırmanmak kolay değildi. En sonunda becerebildiğimde, kaplumbağayı, sırtı brandanın üzerine gelecek şekilde havaya fırlattım. Umduğum gibi, Richard Parker yalnızca bir iki kez hırladı, hepsi o kadar. Böylesi bir sıcakta dışarı çıkmakla uğraşamazdı.

Amansız ve körü körüne bir kararlılık içindeydim. Boşa kaybedecek zamanım olmadığını hissediyordum. Hayatta kalma kılavuzuna, bir yemek kitabıymışçasına başvuruyordum. Kaplumbağayı sırt üstü çevirmek gerektiği yazıyordu. Tamam. Bıçağın, yaşamsal damarların ve arterlerin bulunduğu "boynuna batırılmasını" öneriliyordu. Kaplumbağaya baktım. Boynu yoktu. Kaplumbağa kabuğuna çekilmişti; başından tek görülen etli halkalarla çevrili gözleriyle gagasıydı. Baş aşağı durmuş, sert bir ifadeyle bana bakıyordu. Bıçağı elime aldım ve onu kışkırtmayı umarak ön yüzgeçlerinden birini dürttüm. Tek yaptığı kabuğuna daha da çekilmek oldu. Ona daha doğrudan yaklaşmaya karar verdim. Bu işi daha önce bin kez yapmış gibi kendimden emin bir tavırla, bıçağı kaplumbağanın başının sağ tarafıyla bir açı oluşturacak şekilde sıkıştırdım. Bıçağın ağzını kırışıklıklarının arasına itip, büktüm. Kaplumbağa daha da gerileyip bıçağın olduğu yana döndü ve birdenbire başını öne doğru atıp, beni saldırganca ısırmaya çalıştı. Geriye sıçradım. Dört yüzgecini de dışarı çıkartıp, kaçmaya yeltendi. Sırt üstü yuvarlandı, yüzgeçlerini çılgınca savuruyor ve başını sağa sola oynatıyordu. Elime küçük bir balta alıp, kaplumbağanın boynuna indirdim ve derisinde derin bir yara açtım. İçinden parlak kırmızı bir kan fışkırdı. Geniş ağızlı su kabını yaklaşık üç yüz mililitre kanla doldurdum, yani bir teneke kutu kadar. Çok daha fazlasını alabilirim, sanırım bir litre kadar, ama kaplumbağanın gagası keskin ve her biri ikişer tırnaklı ön yüzgeçleri uzun ve güçlüydü. Toplamayı başardığı kanın kendine özgü bir kokusu yoktu. Bir yudum aldım. Hatırladığım kadarıyla ılık ve hayvansaldı. İlk izlenimleri hatırlamak güçtür. Kanı son damlasına kadar içtim.

Sert kabuğunu, el baltasının yardımıyla çıkarabileceğimi

düşünmüştüm, ama bıçağın testere dişli kenarıyla çıkarmanın daha kolay olduğunu anladım. Bir ayağımı kabuğunun tam ortasına dayadım, öbürünü de sallanan yüzgeçlerinin uzağına. Yüzgeçlerinin çevresi dışında, köseleye benzer baş derisiyle kabuğunu kesmek kolaydı. Öte yandan kabukların üst üste bindiği kenarları testerelemek çok zor bir işti, özellikle de kaplumbağa hareket etmeyi sürdürdüğü sürece. Tamamını kesinceye dek, kan ter içinde kalıyordum. Karnındaki kabuğu çekip çıkarttım. Islak bir emiş sesi çıkararak, bedeninden güçlükle ayrıldı. İç organları ortaya çıkmıştı. Seğiren ve silkinen kaslar, yağ, kan, bağırsaklar. Ve kaplumbağa hâlâ çırpınıp duruyordu. Boynunu, omurgasına dek kestim. Hiç fark etmedi. Yüzgeçleri sallanmayı sürdürdü. İki balta darbesiyle kellesini uçurdum. Yüzgeçler durmadı. Daha da kötüsü, bedeninden ayrı duran başı soluk almak için yutkunup, göz kırpıştırıyordu. Onu denize ittim. Canlı kaplumbağanın geriye kalanını yerden kaldırıp, Richard Parker'ın bölgesine attım. Richard Parker gürültü yapıyor, heyecan dolu sesler çıkarıyordu. Hiç kuşkusuz kaplumbağanın kanının kokusunu almıştı. Sala kaçtım.

Öfke içinde, ama sessizce, armağanımı yüksek sesle takdir edip kendine bir ziyafet çekişini izledim. Tam anlamıyla tükenmiştim. Kaplumbağayı parçalarına ayırma çabam, bir bardak kana değmemişti.

Richard Parker'ı nasıl idare edebileceğimi ciddi ciddi düşünmeye başladım. Sıcak ve bulutsuz günlerde dışarı çıkmamasının nedeni yalnızca tembellik olmasa da, benim için yeterli değildi. Ondan sürekli olarak kaçamazdım. Günün hangi saati, hava ya da ruh hali nasıl olursa olsun, sandığa ve brandanın üzerine güvenle yaklaşabilmem gerekiyordu. Bazı haklara ihtiyacım vardı, güçle gelen haklara.

Kendimi kabul ettirmenin ve bölgemin dışına çıkmanın zamanı gelmişti.

71. BÖLÜM

Kendilerini, içinde bulunduğum durumda bulabilecek olanlar için, aşağıdaki programı önerebilirim:

Dalgaların küçük, ama düzenli olduğu bir gün seçin. Cankurtaran sandalınızın alabora olmadan, yalnızca yavaşça salınırmış gibi görünmesi gerekir.

Sandalınızın mümkün olduğunca sağlam ve rahat olmasını sağlamak için çapanızı sonuna dek salın. Her ihtimale karşı, sandalın içinde kendinize bir sığınak hazırlayın (büyük olasılıkla ona ihtiyaç duyacaksınız). Elinizden geliyorsa, bedeninizi korumak için bir şeyler tasarlayın. Zırh olarak her şeyi kullanabilirsiniz. Kollarınıza ve bacaklarınıza kumaş ve battaniye sarmak da bir tür korunmadır.

Şimdi sıra zor bölümde: Başınıza bela olan hayvanı kışkırtmanız gerekir. Kaplan, gergedan, devekuşu, yabandomuzu, kahverengi ayı, her ne olursa olsun, onu kızdırmalısınız. Bunu yapmanın en iyi yolu, bölgenizin tam sınırına kadar gelip, gürültü ederek tarafsız bölgeye zorla girmektir. Ben aynen böyle yaptım: Brandanın kenarına gittim ve bir yandan orta bankın üzerinde tepinirken bir yandan da düdüğümü hafifçe çaldım. Saldırganlığınızı belli etmek için tanıdık ve tutarlı bir ses çıkartmanız önemlidir. Ama dikkatli olmanız gerekir! Amacınız hayvanınızı kışkırtmak, ama hepsi bu kadar. Size hemen saldırmasını istemiyorsunuz. Eğer saldırırsa, Tanrı yardımcınız olsun. Parçalara ayrılacak, ayaklar altında çiğnenecek, bağırsaklarınızdan olacak ve hiç kuşkusuz mideye indirileceksiniz. İstediğiniz bu değil. Sizin istediğiniz uyarılmış, sinirlenmiş, kızmış, rahatsız olmuş, bıkmış, usanmış bir hayvan, ama bir katil değil. Hiçbir koşulda, hayvanınızın bölgesine girmemelisiniz. Saldırganlığınızı bakışlarınızla, düdüğünüzle ve sataşmalarınızla sınırlayın.

Hayvanınız yeterince uyarıldığında, tüm kötü niyetinizi kullanarak onu sınırınıza tecavüz etmesi için kışkırtın. Deneyimlerime göre, bunun en iyi yolu, gürültülerinizi sürdürürken, bir yandan da yavaşça gerilemektir. GÖZ TEMASINI KESMEDİĞİNİZDEN EMİN OLUN! Hayvan sizin bölgenize pençesini uzatır uzatmaz, hatta tarafsız bölgeye doğru bir hamle girişiminde bulunur bulunmaz, amacınıza ulaşmışsınız demektir. Pençesinin tam olarak nereye değdiği konusunda fazla seçici ya da kuralcı davranmayın. Karşı karşıya gelmekte acele edin. Her şeyden bir anlam çıkarmayı beklemeyin, elinizden geldiğince hızla yanlış anlayın. Burada asıl amaç, hayvanınıza üst kat komşusunun, bölgesi konusunda inanılmaz derecede hassas olduğunu anlatmaktır.

Hayvanınız sizin bölgenize girdikten sonra, haklarınızın çiğnenmesiyle ilgili öfkenizde ısrarcı olun. İster filikanın dışındaki güvenli sığınağınıza kaçmış, ister filikanın içindeki bölgenize çekilmiş olun, her iki durumda da DÜDÜĞÜNÜZÜ SONUNA KADAR ÖTTÜRÜN ve ÇAPANIZI HEMEN TOPLAYIN. Bu iki eylem çok büyük bir önem taşır. Onları işleme koymakta gecikmemelisiniz. Filikanızı dalgalara başka bir yolla, örneğin bir kürekle, yaklaştırabilirseniz, hemen uygulamaya geçin. Filikanız ne kadar çabuk açılırsa sizin için o kadar iyi olur.

Düdüğü sürekli öttürmek, bitkin bir kazazede için çok yorucudur, ama duraksamamanız gerekir. Korku içindeki hayvanınız, giderek artan bulantılarını düdüğün kulak tırmalayıcı sesiyle bağdaştırmalıdır. Olayların gidişatına, teknenizin ucunda durup, ayaklarınızı ters taraftaki küpeşteye uzatarak ve dalgaların ritmine uygun sallanarak yardımcı olabilirsiniz. Ne kadar ince yapılı olsanız da, filikanız ne kadar büyük olsa da, bunun ne denli fark ettirdiğini görüp şaşıracaksınız. Sizi temin ederim ki kısa süre içinde filikanız tıpkı Elvis Presley gibi rock and roll

yapmaya başlayacaktır. Yeter ki bu süre içinde düdüğünüzü öttürmeyi unutmayın ve filikanızın alabora olmamasına dikkat edin.

Bu işlemi, size sıkıntı veren hayvanınızı – kaplanınızı, gergedanınızı, her ne ise – deniz tutana, beti benzi atana dek sürdürmeniz gerekir. Derin iç çekişlerini ve öğürmesini duyuncaya dek. Amacınız, titrek bacaklar, devrik gözlerle, bir karış açılmış ağzından ölümcül bir ses çıkarır halde, onu sandalın dibine uzanmış görmektir. Ve bu süre içinde hayvanın kulaklarını, düdüğünüzün sağır edici sesiyle mahvetmelisiniz. Eğer sizin de mideniz bulanırsa, denize çıkararak kusmuğunuzu ziyan etmeyin. Kusmuk harika bir sınır bekçisidir. Bölgenizin hemen kenarına kusun.

Hayvanınız iyice rahatsız göründüğünde, artık durabilirsiniz. Deniz tutması çabuk başlar, ama zor geçer. Durumu abartmak istemezsiniz. Bulantı hiç kimseyi öldürmez, ama yaşama arzusunu önemli ölçüde azaltabilir. Yeterli olduğuna inandığınızda, çapayı denize indirin, hayvanınız doğrudan güneş ışığının altında bir yere düşmüşse ona gölge sağlamaya çalışın ve kendine geldiğinde, içine mide bulantısı hapları erittiğiniz – elinizde varsa eğer – suyu hazır bulundurun. Bu noktada susuzluk ciddi bir tehlike oluşturur. Yoksa bölgenize çekilin ve hayvanınızı rahat bırakın. Dengeli bir filikanın yanı sıra su, dinlenme ve rahatlama onu yeniden hayata döndürecektir. Hayvan, 1'den 8'e kadar olan evrelerden bir kez daha geçirilmeden, tam anlamıyla iyileşmelidir.

Hayvanın zihninde, düdük sesiyle, şiddetli, perişan edici bulantı duygusu arasında bir ilişki kuruluncaya ve belirginleşinceye dek bu işleme devam edilmesi gerekir. Bundan sonra, sınır ihlali ya da herhangi bir uygunsuz davranış karşısında düdük tek başına işe yarayacaktır. Artık düdüğünüzü tek bir kez öttürdüğü-

nüzde, hayvanınızın keyifsizce ürperdiğini ve bölgesinin en güvenli, en kuytu köşesine sığınacağını fark edeceksiniz. Eğitimin bu düzeyi aşıldıktan sonra, düdüğün kullanımı azaltılmalıdır.

72. BÖLÜM

Benim durumumda, Richard Parker'a karşı korunmak için, kendime bir kaplumbağa kabuğundan zırh yapmıştım. Kabuğun her iki yanına bir çentik atmış ve onları bir iple birbirlerine bağlamıştım. Zırh, arzu ettiğimden daha ağırdı, ama askerlerin savaş gereçlerini seçmeye hakları var mıydı sanki?

İlk denememde Richard Parker dişlerini gösterdi, kulaklarını eğdi, yerinde dönüp durdu ve kısa gırtlaksı bir kükreyişle, bana doğru hücum etti. Bol pençeli bir ayak havaya doğru yükselip, zırhımı tokatladı. Tokadı, sandaldan fırlamama neden oldu. Suya düştüm ve aynı anda zırhım açıldı. İncik kemiğime vurarak, arkasında bir iz bile bırakmadan suya gömüldü. Ödüm kopuyordu – Richard Parker'dan ve aynı zamanda suyun içinde olmaktan. Bir köpekbalığının, beni yakalamak için suyun içinde hazır beklediğinden emindim. Tam köpekbalıklarının iştah açıcı buldukları şekilde, çılgınca kulaç atarak sala doğru yüzmeye başladım. Neyse ki çevrede köpekbalığı yoktu. Sala vardım, ipi saldım ve içimde kor alev gibi yanan korkumu yatıştırmak için başım eğik, kollarımı dizlerime sarıp oturdum. Bedenimin titremesinin tamamen durması uzun zaman aldı. Günün geri kalanını ve geceyi salın üzerinde geçirdim. Hiçbir şey yemeden ve içmeden.

Bir kaplumbağa avlar avlamaz, yeniden işe koyuldum. Bunun kabuğu daha küçük ve daha hafifti ve daha iyi bir zırh oluşturmuştu. Bir kez daha brandanın kenarına gittim ve orta bankı yandan tekmelemeye başladım.

Bu öyküyü dinleyenler, davranışımın bir delilik ya da açık bir intihar girişimi değil de, basit bir gereksinim olduğunu anla-

yabilecekler mi acaba? Ya onu evcilleştirmiş ve kimin Bir Numara, kimin İki Numara olduğunu açıkça belli etmeyi başarmıştım ya da havanın kötü olduğu bir günde filikaya çıkmak isterken, o karşı çıkacak ve ben ölecektim.

Hayatta kalabildiysem eğer, bunun nedeni hayvan eğitimi konusundaki başarım değil, Richard Parker'ın bana saldırmak istememesiydi. Kaplanlar, diğer bütün hayvanlar gibi, şiddeti bir hesaplaşma aracı olarak görmezler. Hayvanlar, öldürülmeyi göze alarak, öldürmek uğruna kavga ederler. Pahalıya mal olan bir çatışmadır. Bu yüzden, hayvanların anlaşmazlıktan kaçınmak için bir dizi uyarıcı işaretleri vardır ve cayabilirdiklerini hissettiklerinde bunu hızla gerçekleştirirler. Bir kaplanın, onu uyarmadan başka bir yırtıcı hayvana saldırmasına sıkça rastlanmaz. Genellikle rakibiyle çok sayıda hırlama ve kükremeyle karışık, burun buruna bir çarpışma olur. Ama henüz çok geç olmadan, kaplan olduğu yerde donakalır, tehditkâr gürlemeleri susar. Durumu değerlendirir. Ortada tehdit edici bir durum olmadığını anlarsa, amacını açık ettiğini hissederek arkasını döner ve uzaklaşır.

Richard Parker bana amacını tam dört kez açık etti. Dört kez bana pençesiyle vurup, denize fırlattı ve dört kez zırhımı kaybettim. Her saldırı öncesinde, sırasında ve sonrasında dehşet içindeydim ve uzun süre boyunca salın üzerinde korkudan titreyerek oturuyordum. Sonunda bana gönderdiği mesajları anlamayı öğrendim. Kulakları, gözleri, bıyıkları, dişleri, kuyruğu ve gırtlağıyla, bir sonraki adımının ne olacağını anlatan, basit ama anlamlı bir dilde konuştuğunu fark ettim. Pençesini havada savurmadan önce eğilmeyi öğrendim.

Sonra ayaklarım küpeştenin üzerinde, sandal sallanırken, tek notadan oluşan düdük dilim havada yankılanır ve Richard Parker sandalın dibinde inleyip sızlanırken, ben kendi amacımı açık ettim.

Beşinci zırhımı, eğitimin geri kalanı boyunca kullanmayı başardım.

73. BÖLÜM

En büyük arzum – kurtarılmanın dışında – bir kitaba sahip olmaktı. İçinde sonu gelmeyen bir öykünün yer aldığı, uzun bir kitaba. Her defasında yeni bir bakış ve anlayışla defalarca okuyabileceğim bir kitaba. Ama ne yazık ki cankurtaranda hiçbir kutsal metin yoktu. Parçalanmış bir savaş arabasında, Krishna'nın sözlerinden yararlanamayan kederli bir Arjuna* idim. İlk kez Kanada'da bir otel odasında, gece masasının çekmecesinde bir İncil bulduğumda, göz yaşlarına boğulmuştum. Ertesi gün yayınevine bir bağışta bulundum ve faaliyetlerini yaygınlaştırarak, İncil ve buna benzer kutsal yazıları yalnızca otel odalarında değil, yorgun ve bitkin yolcuların başlarını yaslayabilecekleri yerlerde de bulundurmalarını öneren bir yazı yazdım. İnancı yaygınlaştırmak için aklıma daha iyi bir yol gelmiyor. Minberden verilen yüksek sesli vaazlar yok, kötü kiliseler tarafından kınanma yok, arkadaş baskısı yok, yalnızca sizi sessizce selamlamak için hazır bekleyen bir kitap, genç bir kızın yanağınıza kondurduğu bir öpücük kadar nazik ve etkili.

En azından iyi bir romanım olsaydı! Oysa tek sahip olduğum, sıkıntılı anlarımda yaklaşık on bin kez okuduğum, hayatta kalma kılavuzu idi.

Bir günlük tuttum. Okuması güç. Elimden geldiğince küçük yazmaya çalıştım. Kâğıdımın biteceğinden korkuyordum. İçinde pek fazla bir şey yok. Satırlarına, beni ezen gerçeği yansıtmaya çalışan sözcükler karalanmış sayfalar. Yazmaya, Tsimtsum battıktan yaklaşık bir hafta sonra başladım. Ondan önce fazlasıyla meşgul ve dağılmıştım. Yazdıklarım tarih ya da numara sırasına konulmamış. Şu an beni derinden etkileyen, zamanın özelliğini yitirmeden nasıl korunmuş olduğu. Günler, haftalar, hepsi tek bir sayfanın üzerinde. Tahmin edeceğiniz şeylerden söz ediyorum: Başıma gelen şeylerden ve neler hissettiğimden, neler yakaladığımdan ve yakalamadığımdan, denizlerden ve ha-

(*) Arjuna: Krishna'nın savaş gönüllüsü.

valardan, sorunlardan ve çözümlerden, Richard Parker'dan. Tümü kullanışlı bilgiler.

74. BÖLÜM

Tüm koşullara uyarladığım, dini alışkanlıklar geliştirdim. Papazsız ve kendilerini mezheplerine adamış bir cemaat olmadan, tek başına yapılan ayinler, murtisiz darshanlar, tanrılara kaplumbağa eti adamalar, Mekke'nin nerede olduğunu bilmeden Allah'a dua etmeler ve yanlış kullanılan Arapça sözcükler. Beni rahatlattıkları kesindi. Ama zordu, gerçekten çok zordu. Tanrı'ya bağlılık bir açıklık, bir deliktir, derin bir inançtır, özgür bir sevgi gösterisidir, ama bazen sevmek öylesine güçleşir ki. Bazen öyle bir ümitsizlik, terk edilmişlik ve bıkkınlık hissine kapılıyordum ki, yüreğimin Pasifik'in dibine batacağından ve onu geri alamayacağımdan korkuyordum.

Böylesi anlarda moralimi yükseltmeye çalışıyordum. Gömleğimden geriye kalanlarla yaptığım sarığı elleyip yüksek sesle, "BU TANRI'NIN ŞAPKASI!" diyordum.

Pantolonuma dokunup yüksek sesle, "BU TANRI'NIN GİYSİSİ!" diyordum.

Richard Parker'ı işaret edip yüksek sesle, "BU TANRI'NIN KEDİSİ!" diyordum.

Filikayı işaret edip yüksek sesle, "BU TANRI'NIN GEMİSİ!" diyordum.

Kollarımı ardına dek açıp yüksek sesle, "BUNLAR TANRI'NIN GENİŞ ARAZİLERİ!" diyordum.

Gökyüzünü işaret edip yüksek sesle, "BU TANRI'NIN KULAĞI!" diyordum.

Ve böylece evreni ve içindeki yerimi hatırlamış oluyordum.

Ama Tanrı'nın şapkası sürekli olarak sökülüyordu. Tanrı'nın pantolonu ayrışıyordu. Tanrı'nın kedisi sürekli bir tehlike oluşturuyordu. Tanrı'nın gemisi bir hapishaneydi. Tanrı'nın kulakları dinlemiyor gibiydi.

Umutsuzluk, hiç ışık sızdırmayan kapkara bir duvardı. Tanımlanamayacak bir cehennemdi. Tanrı'ya yakarışım hep işe yarıyordu. Ya ağın çevresinde bir balık sürüsü beliriyordu ya da düğümlenmesi gereken bir ip gıcırdamaya başlıyordu. Ya da ailemi, bu korkunç ıstıraptan nasıl kurtulduklarını düşünüyordum. İçimi saran karanlık harekete geçiyor ve en sonunda da kayboluyordu ve Tanrı, yüreğimin içinde parlak bir nokta gibi kalıyordu. Ben sevmeyi sürdürüyordum.

75. BÖLÜM

Bir gün, yaklaşık olarak annemin doğum günü olduğunu tahmin edip, ona yüksek sesle "İyi ki doğdun," şarkısını söyledim.

76. BÖLÜM

Richard Parker'dan sonra temizlenme alışkanlığını edindim. Bağırsaklarının harekete geçtiğini fark eder etmez, dışkısını almak için tiramola ediyordum, zıpkını brandadan uzatarak onu almak oldukça tehlikeli bir harekâttı. Dışkı asalaklar içerebilir. Bu durum, vahşi doğada yaşayan hayvanlar için sorun değildir, çünkü dışkılarının yanında hemen hemen hiç durmazlar ve çoğunlukla onlara karşı yansızdırlar; ağaç sakinleri onları neredeyse hiçbir zaman görmezler ve kara hayvanları genellikle dışkılarını atıp yollarına devam ederler. Öte yandan bir hayvanat bahçesinin sınırlı ortamında, durum oldukça farklıdır ve dışkısını hayvanın kafesinin içinde bırakmak, onu dışkısını yemeğe teşvik ederek hastalanmasına yol açar, çünkü hayvanlar yiyeceği andıran her türlü şeye karşı oburluk duyarlar. Kafesler, ziyaretçilerin göz ve burun zevkleri için değil, hayvanların sağlığını korumak için temiz tutulur. Bu durumda da, Patel ailesinin hayvanat bahçesi idaresi konusundaki yüksek standartlarını korumaya niyetliydim. Birkaç hafta içinde Richard Parker kabız ol-

du ve ayda yalnızca bir kez dışkılamaya başladı, yani tehlikeli temizlikçi görevim, sağlık açısından yaptığıma pek değmiyordu. Bunu yapmamın bir nedeni daha vardı: Richard Parker filikanın içine ilk dışkıladığında, onu gizlemeye çalıştığını fark etmiştim. Bunun anlamını biliyordum. Dışkısını açıkça sergilemek, toplumsal bir üstünlük tasladığı anlamına gelirdi. Oysa onu gizlemek, ya da gizlemeye çalışmak, bir itaat belirtisiydi, bana itaat ettiğinin belirtisi.

Bu durum onu sinirlendiriyordu. Ayağa kalkmıyordu, başını geriye atıp, kulaklarını başının iki yanına yapıştırıp, sakin, süreğen bir hırıltı çıkarıyordu. Sıradışı bir uyanıklık ve dikkatle işe koyuluyordum, yalnızca hayatımı korumak için değil, aynı zamanda ona doğru işareti verebilmek için de. Doğru işaret, dışkısını elime aldığımda, onu birkaç saniye boyunca yuvarlamak, burnuma yaklaştırmak ve yüksek sesle koklamak, sonra bakışlarımı gösterişli biçimde ona doğru çevirmek, tüylerini ürpertinceye dek, ama onu kışkırtmadan gözlerimi kocaman açıp ona bakmaktı (korku içindeydim, iyi ki farkında değildi). Ve bakışlarımı ona her çevirişimde, düdüğü yavaş, ama tehditkâr biçimde öttürüyordum. Bunu yapmakla, yani onu bakışlarımla taciz etmekle (ne de olsa tüm hayvanlar ve insanlar için dik bakış, bir saldırganlık ifadesidir) ve zihninde uğursuz bir anlamı olan düdüğü çalmakla, Richard Parker'a, dışkısını elime alıp koklamanın benim en doğal, en yüce hakkım olduğunu gösteriyordum. Yani anlayacağınız yaptığım iyi bir hayvanat bahçesi idareciliği, ama ruhsal zorbalıktı. Ve işe yarıyordu. Richard Parker asla gözlerini üzerime dikmedi; bakışları her zaman havada asılı kaldı, ne bana doğru baktı ne de benden uzağa. Bunu, avucumda hissettiğim dışkısı kadar rahatça hissedebiliyordum: Gerçek bir başarı. Bu uygulama beni gerilimimden kurtarıyor, hatta keyiflendiriyordu.

Hazır konu açılmışken, ben de en az Richard Parker kadar kabız olmuştum. Beslenme tarzımızdan kaynaklanıyor olmalıydı, az su ve çok fazla protein alıyorduk. Ayda bir kez gerçekle-

şen rahatlamam, onunkinden oldukça farklıydı. Beni yorgunluktan kan ter içinde bırakan, yüksek ateşten bile beter, uzun, güç ve acı veren bir olaydı.

77. BÖLÜM

Erzak kutuları tükendikçe, talimatları birebir uygulayarak, kendimi sekiz saatte bir iki bisküviyle sınırlamaya başlamıştım. Sürekli açtım. Durmadan yemekle ilgili bir şeyler düşünüyordum. Daha az yedikçe, hayalini kurduğum porsiyonlar giderek büyüyordu. Düş tabaklarım Hindistan'ın boyuna ulaşmıştı. Ganj Irmağı kadar dhal çorbası. Rajastan boyunda sıcak chapattiler. Uttar Pradesh kadar pirinç kâseleri. Tamil Nadu'yu seller altında bırakabilecek sambarlar. Himalayalar kadar yüksek dondurmalar. Düşlerim deneyim kazanmıştı: Yemeklerimdeki tüm malzemeler sürekli taze ve boldu; fırın ya da tava her zaman uygun sıcaklıktaydı; her şeyin oranı yerli yerindeydi; hiçbir şey ne az pişmiş ne de yanmıştı, ne fazla sıcak ne de fazla soğuktu. Kısacası her yemek kusursuzdu – ulaşamayacağım bir yerdeydi, hepsi bu.

İştahım gün geçtikçe arttı. İlk başlarda balıkların içlerini temizleyip derilerini titizlikle soyarken, kısa süre sonra yalnızca pullarını hafifçe temizleyip, dişlerimin arasında lezzetli bir yemek olduğuna sevinerek, onları ağzıma atmaya başladım. Uçan balıkların oldukça lezzetli olduklarını anımsıyorum, etleri pembemsi ve yumuşacıktı. Doradoların etleri daha sıkı, tatları daha kesifti. Balıkların başlarını Richard Parker'a atmak ya da balık yemi olarak kullanmak yerine, artık yemeye başlamıştım. Balığın yalnızca gözlerinden değil, omurgalarından da taze ve lezzetli bir sıvının emilebileceğini keşfetmek beni çok mutlu etmişti. Önceleri bir bıçağın yardımıyla güçlükle açıp, Richard Parker için, bir çorba kâsesi gibi sandalın dibine fırlattığım kaplumbağalar artık en sevdiğim yemek olmuştu.

Bir zamanlar canlı bir deniz kaplumbağasına, on kaplık lez-

zetli bir yemek, balıklardan farklı bir nimet gözüyle baktığıma inanmak güç geliyor. Ama öyleydi işte. Kaplumbağaların damarlarından, bir dakikadan kısa sürede pıhtılaştığı için, boyunlarından fışkırır fışkırmaz içilmesi gereken tatlı bir kan akar. Karada yaşayan en iyi priyaller* ve kootular* bile kaplumbağa etiyle yarışamazlardı, tütsülenip kararmış ya da taptaze ve kıpkırmızı olsalar bile. Hiçbir cardamom payasam*, kaplumbağa yumurtaları ya da tütsülenmiş kaplumbağa yağı kadar tatlı, yağlı ya da kaymaklı gelmemişti. Üzerine balık parçaları serpiştirilmiş ve tümü, yumurta sarısına bulanmış yüreğinden, akciğerlerinden, karaciğerinden, derisinden ve temizlenmiş bağırsaklarından yapılan bir ezme, hiçbir eşsiz, emsalsiz thaliden* daha lezzetli olamazdı. Maceramın sonlarına doğru, bir kaplumbağanın yenilebilecek her yerini yiyordum. Bazı caretta carettaların kabuklarını saran yosunların içinde kimi zaman küçük yengeçler ve midyeler buluyordum. Kaplumbağanın midesinde bulduğum her şey, artık benim yiyeceğim sayılıyordu. Yüzgeç eklemini çiğneyerek ya da kemiklerini yarıp omuriliğini emerek hoş bir saat geçiriyordum. Ve parmaklarım yiyecek peşinde koşan maymunlar gibi, sürekli olarak kabuğunun iç kısımlarına yapışmış kuru yağın ya da kuru etin arayışındaydı.

Kaplumbağa kabukları çok kullanışlıydı. Onlarsız idare edemezdim. Yalnızca zırh olarak değil, balıklar için kesme tahtası ve yemek karıştırma kabı olarak da kullanılıyorlardı. Ve battaniyeler, onarılamayacak derecede yıprandıktan sonra, güneşten korumak için onları kullanmış, tümünü bir araya getirip, altlarında uzanmıştım.

Tok bir karnın insanı nasıl neşelendirdiğini görmek korkutucuydu. Birbirleriyle doğru orantılıydılar: Su ve yiyecek arttıkça, mutluluğun katsayısı da artıyordu. İşte böylesine vefasız bir

(*) Priyal: Kurutulmuş baharatlardan yapılan bir Hint yemeği.
(*) Kootu: Sebzelerle yapılan bir tür vejetaryen Hint yemeği.
(*) Payasam: Hint mutfağına özgü bir çeşit tatlı.
(*) Thali: Hindistan'ın her yerinde, komple bir öğünlük yemeğin geniş tepsiye benzer bir tabakta, adeta tadımlık miktarlarda sunulması.

varoluş biçimiydi. Kaplumbağaların insafına kalmıştım.

Son bisküviler de suyunu çekince, her şey yenilebilir olmuştu, tadının önemi yoktu. Tuzlu olmadığı sürece her türlü şeyi ağzıma atıp, çiğneyebiliyor ve yutabiliyordum – lezzetli, berbat ya da tatsız. İçimde, bugün hâlâ etkisinden kurtulamadığım, tuza karşı bir tiksinti başlamıştı.

Bir keresinde Richard Parker'ın dışkısını yemeye çalıştım. Açlığımın ilk zamanlarıydı, bu yüzden bu duyguyla yaşamayı henüz öğrenememiştim ve hayal gücüm sürekli olarak çareler bulmaya çalışıyordu. Kısa süre önce, kovasını taze damıtılmış suyla doldurmuştum. Kovayı bir dikişte bitirdikten sonra, brandanın altında bir yerlerde gözden kaybolmuştu, ben de ufak tefek işlerimi halletmek üzere sandığa doğru gitmiştim. O günlerde sürekli yaptığım gibi, Richard Parker'ın ne yaptığını kontrol etmek için brandanın altına göz attım. Bu kez ne yapsa beğenirsiniz? Çömelmişti, sırtı yuvarlak, arka bacakları açıktı. Dimdik kuyruğu, brandayı yukarı doğru itiyordu. Konumu her şeyi açık ediyordu. Şu an aklımda yalnızca yemek vardı, hayvanın sağlık bilgisi değil. Çok tehlikeli bir iş olmadığına karar verdim. Öbür tarafa dönüktü ve başı gözükmüyordu. Rahatına ve sessizliğine saygı gösterdim, hatta beni fark etmemiş bile olabilirdi. Geniş ağızlı kaplardan birini elime alıp, kolumu ileri doğru uzattım. Kabım tam zamanında yetişmişti. Richard Parker'ın anüsü şişti ve tam o sırada kuyruğunun dibindeki dışkısı, bir çiklet balonunu andıran siyah renkli koca bir küre gibi kabın içine düştü. Düşerken tıngırtıya benzer bir ses çıkarttı ve ıstırabımı daha iyi anlayabilmeniz için, size insanlık dışıymış gibi görünse de, bu sesin kulaklarıma, bir dilencinin kupasına düşen beş rupilik bir bozukluğun müziği gibi geldiğini söyleyebilirim. Bir gülümseme, çatlamış dudaklarımı kanattı. Richard Parker'a büyük bir minnet duydum. Kabı geriye çektim. Dışkıyı parmaklarımın arasına aldım. Çok ılıktı, ama kokusu fazla keskin değildi. Büyük bir gulab jamun* topunun büyüklüğündeydi, ama onun kadar yumu-

(*) Jamun: Hint mutfağına özgü bir tür lokma tatlısı.

şak değildi. İşin aslı kaya kadar sertti. Bir tüfeğe doldursanız, bir gergedanı rahatça öldürürdü.

Topu kabın içine geri koyup, üzerine biraz su ekledim. Üstünü suyla örtüp dinlenmeye bıraktım. Beklerken ağzım sulanmaya başladı. Artık daha fazla bekleyemeyeceğime karar verince, topu ağzıma attım. Onu yiyemedim. Keski bir tadı vardı, ama nedeni o değildi. Daha çok, ağzımın vardığı acil ve açık sonuçtu: Burada yenecek bir şey yok. Gerçekten de gereksiz bir atıktı ve içinde besleyici değeri olan hiçbir madde yoktu. Harcadığım değerli suya acıyarak onu tükürdüm. Zıpkını elime alıp, Richard Parker'ın geriye kalan dışkılarını toplamaya koyuldum. Doğrudan balıklara gittiler.

Birkaç haftanın sonunda bedenim kötüleşmeye başladı. Ayaklarım ve bileklerim şişti, artık ayakta durmakta güçlük çekiyordum.

78. BÖLÜM

Çok sayıda gökyüzü vardı. Biri, altı yassı, üstü yuvarlak ve dalgalı kocaman beyaz bulutlarla kaplıydı. Biri, duyguları paramparça edecek kadar mavi renkte ve tamamen bulutsuzdu. Biri, gri renkli, yağmur getirmeyen bulutlardan oluşan, ağır ve boğucu bir battaniyeydi. Biri, hafif bulutluydu. Biri, küçük, beyaz, yün topaklarını andıran bulutlarla benekliydi. Biri, esnetilmiş pamuk kümelerine benzer yüksek ve ince bulutlarla bezenmişti. Biri, hatsız, beyaz bir pusla kaplıydı. Biri, yağmur bırakmadan geçen koyu ve gürültücü yağmur bulutlarıyla örtülüydü. Biri, kıyı dili gibi uzanan küçük yası bulutlarla donanmıştı. Biri, ufka görsel bir etki yapan önemsiz bir engeldi: Okyanusun üzerine sel gibi akan güneş ışınları, ışıkla gölgeler arasındaki kusursuz dikey açı. Biri, karanlık, uzak, yağmurdan bir duvardı. Biri, farklı düzeylerdeki farklı bulutlardan oluşan bir karışımdı, kimi kalın ve ışık geçirmeyen, kimi dumansı. Biri siyahtı ve gülümseyen yüzüme yağmur damlaları serpiyordu. Biri, cildimi kırış-

tırıp şişiren ve beni soğuktan donduran, hiç durmadan seller gibi akan bir suydu yalnızca.

Çok sayıda deniz vardı. Biri kaplan gibi kükrüyordu. Biri kulağınıza sırlarını söyleyen bir dost gibi fısıldıyordu. Biri cebinizdeki bozukluklar gibi şıngırdıyordu. Biri çığ gibi gürlüyordu. Biri tahtayı rendeleyen zımpara kâğıdı gibi ıslık çalıyordu. Biri kusuyormuş gibi sesler çıkarıyordu. Biri ölümüne sessizdi.

Ve ikisinin arasında, gökyüzü ile denizin arasında, tüm rüzgârlar vardı.

Ve tüm geceler ve tüm aylar vardı.

Bir kazazede olmak, sürekli olarak bir dairenin merkezinde duran bir nokta olmak demekti. Pek çok şey değişirmiş gibi gelebilir – deniz fısıltıdan, coşkuya dönebilir, gökyüzü masmaviden, göz kamaştırıcı beyazlığa ya da kapkara bir renge dönüşebilir – ama geometri hiç değişmez. Bakışınız hep bir yarıçaptır. Çap hep kocamandır. İşin aslı, dairelerin sayısı artar. Bir kazazede olmak, dairelerden oluşan sinir bozucu bir balenin ortasında kalmak demektir. Siz bir dairenin merkezindesinizdir, üzerinizde ise iki karşıt daire hızla döner. Güneş sizi, ıkış tıkış, gürültülü bir kalabalık kadar rahatsız eder, kulaklarınızı tıkamak, gözlerinizi kapamak istersiniz, gizlenmek istersiniz. Ay, size yalnızlığınızı anımsatarak, sizi üzer; yalnızlığınızdan kaçıp kurtulmak için gözlerinizi ardına dek açarsınız. Gözlerinizi yukarı kaldırdığınızda, bazen bu güneş fırtınasının ortasında, bu sakinlik denizinin ortasında, tıpkı sizin gibi geometrinin tuzağına düşmüş, dehşete, hırsa, çılgınlığa, umutsuzluğa ve kayıtsızlığa kapılmış, yukarı bakan biri var mı diye merak edersiniz.

Aksi halde, bir kazazede olmak amansız bir mücadelenin ve yorucu çelişkilerin ortasında kalmak demektir. Hava aydınlık olduğunda denizin açıklığı göz kamaştırıcı ve korkutucudur. Gündüz ısınırsınız ve serinlemek istersiniz ve dondurma hayal edersiniz ve üzerinize deniz suyu dökersiniz. Gece olduğunda üşürsünüz ve ısınmak istersiniz ve sıcak bir çorba hayal edersiniz ve battaniyelere sarınırsınız. Sıcak olduğunda kavrulursunuz ve ıs-

lak olmayı arzularsınız. Yağmur yağdığında, neredeyse boğulursunuz ve kuru olmayı arzularsınız. Yiyecek olduğunda, çok fazla vardır ve doyasıya yemek zorundasınızdır. Yiyecek olmadığında, gerçekten de hiçbir şey yoktur ve açlık çekersiniz. Deniz sakin ve hareketsiz olduğunda, sallanmasını istersiniz. Deniz kabardığında ve sizi hapseden halka, dalgalar tarafından kırıldığında, yüksek denizlere özgü bu ayrıcalığın acısını çeker, açık bir alanda boğulduğunuzu hissedersiniz ve denizin yeniden düzleşmesini arzularsınız. Karşıtlıklar çoğunlukla bir arada ortaya çıkar, bu yüzden güneş, sizi bayıltana dek kavurduğunda, bunun iplerinize asılı duran balıklarla etleri kuruttuğunu ve damıtıcılarınız için bir nimet olduğunu bilirsiniz. Öte yandan bir yağmur fırtınası, içme suyu rezervlerinizi doldurduğunda, nemin tütsülenmiş yiyeceklerinize zarar vereceğini ve bazılarının macun kıvamına gelerek yeşereceğini ya da çürüyeceğini de bilirsiniz. Kötü hava yatıştığında ve gökyüzünün saldırısı ile denizin ihanetine karşı koymayı başardığınızı anladığınızda, bu kadar çok suyun doğrudan denize dökülmüş olması ya da bunun, hayattayken görebileceğiniz en son yağmur olduğu ve bir sonraki damla gökyüzünden yağmadan önce, susuzluktan ölmüş olabileceğiniz düşüncesi, coşkunuzu bir anda hışma dönüştürür.

En kötü karşıtlık eşleşmesi, sıkıntı ve dehşettir. Kimi zaman yaşantınız bu ikisi arasında gidip gelen bir sarkaç gibidir. Deniz çalkantısız. Rüzgârın ıslığı duyulmuyor. Saatler sonsuzmuş gibi geliyor. Canınız o kadar sıkılıyor ki, komayı andıran bir kayıtsızlık içindesiniz. Sonra deniz kabarıyor ve duygularınız bir anda çılgınca kamçılanıyor. Yine de bu iki karşıtlık birbirlerinden pek ayrı kalmaz. Sıkıntınızın içinde dehşet öğeleri vardır: Gözyaşlarına boğulursunuz; büyük bir endişeye kapılırsınız; çığlık atarsınız; bilerek canınızı yakarsınız. Ve korkunun pençesindeyken – en kötü fırtınada – bir yandan sıkılırsınız ve derin bir usanç duyarsınız.

Yalnızca ölüm, sürekli olarak sizi heyecanlandırır, yaşam güvende ve sıkıcı olduğunda onu izleyerek, yaşam tehlikede ve

değerli olduğunda ise kaçıp giderek.

Bir filikada geçen yaşama yaşam denemez. Birkaç taşı kalmış bir satranç tahtasındaki son hamleye benzer. Ne öğeler daha basit, ne de çıkarlar daha yüksek olabilir. Fiziksel açıdan akıl almaz derecede çetindir, ruhsal açıdan ise öldürücü. Hayatta kalmak istiyorsanız ayarlamalar yapmanız gerekir. Her şey feda edilebilir duruma gelir. Mutluluğunuzu kendiniz yaratmalısınız. Öyle bir noktaya gelirsiniz ki, kendinizi cehennemin dibinde sanırsınız, yine de kollarınızı kavuşturmuş, yüzünüzde bir gülümsemeyle oturmuş, dünyanın en şanslı insanı olduğunuzu hissedersiniz. Neden mi? Çünkü ayaklarınızın dibinde küçük bir ölü balık duruyordur.

79. BÖLÜM

Her gün köpekbalıkları vardı, genelliklede makolar ve mavi köpekbalıkları, ayrıca beyaz yüzgeçli okyanus köpekbalıkları, hatta bir keresinde en büyük kâbusum olan bir kaplan balığı görmüştüm. Şafak vakti ile alacakaranlık en sevdikleri zamanlardı. Bizi ciddi anlamda hiç rahatsız etmediler. Arada sırada içlerinden biri kuyruğuyla sandala çarpıyordu. Kazara yaptıklarını sanmıyorum (öbür deniz canlıları da aynı şeyi yapıyorlardı, kaplumbağalar, hatta doradolar bile). Sanırım bu, köpekbalıklarının filikayı belirleme şekliydi. Saldırganın burnuna, sıkı bir balta darbesi attın mı, doğrudan suyun dibini boylardı. Köpekbalıklarıyla ilgili en büyük baş belası, suyu tehlikeli duruma sokmalarıydı, sanki kapısında "Dikkat Köpek Var" yazan bir tabela asılı bir evden zorla içeri girmek istermiş gibi. Yoksa, köpekbalıklarını oldukça sevmeye başlamıştım. Beni sevdiklerini asla kabul etmeyen, ama sürekli olarak ziyaretime gelen eski dostlar gibiydiler. Mavi köpekbalıkları daha küçüktü, genellikle bir buçuk metre kadardılar ve en ilginci, ince ve zarif hatlara, küçük bir ağza ve narin solungaçlara sahip olmalarıydı. Sırtları koyu bir lacivert ve karınları kar beyazıydı, farklı derinliklerde

yüzdüklerinde renkleri gri ya da siyaha dönüşüyordu, ama su yüzüne yaklaştıklarında şaşırtıcı bir ışıltıyla parlıyorlardı. Makolar daha büyüktü ve korkunç dişlerle dolu ağızları vardı, ama onlar da çok güzel renklere sahiptiler: Güneşin altında göz kamaştıran bir çivit mavisi. Beyaz yüzgeçli köpekbalıkları genellikle makolardan daha kısa – bazıları dört metreye kadar uzayabiliyorlardı – ama çok daha tıknazdılar ve suyun bir hayli üzerinde süzülen kocaman sırt yüzgeçleri vardı, tıpkı bir savaş bayrağı gibi, ayrıca onları gözlemleyenin sinirlerini bozacak kadar da hızlı hareket ediyorlardı. Öte yandan donuk renkte, grimsi bir kahverengindeydiler ve beyaz alacalı yüzgeçlerinin de hiçbir çekiciliği yoktu.

Pek çok küçük köpekbalığı, çok sayıda mavi köpekbalığı, ama birkaç tane de mako yakalamıştım. Her defasında, güneşin batışından hemen sonraydı, hava kararırken ve üstelik sandala yaklaştıklarında onları ellerimle yakalamıştım.

İlk yakaladığım en büyüğüydü, bir buçuk metrelik bir makoydu. Sandalın baş tarafından birkaç kez geçip gitmişti. Bir kez daha geçtiği sırada, elimi düşünmeden suya daldırdım ve onu kuyruğunun hemen ilerisinden, bedeninin en ince yerinden yakaladım. Kaba derisi öylesine rahatça kavranıyordu ki, ne yaptığımı bile düşünmeden, onu yukarı çektim. Çekerken zıpladı ve kolumu inanılmaz derecede titretti. Havada sıçrarken, çevresindeki suları fışkırtmasını dehşet ve keyif içinde izledim. Saniyenin binde biri kadar bir süre boyunca, bundan sonra ne yapacağımı bilemedim. Bu şey benden daha küçüktü, ama ben de hayatımı yok yere tehlikeye atan Golyat gibi davranmıyor muydum? Onu bırakmam gerekmiyor muydu? Hızla arkamı döndüm ve brandanın üzerine düşerek, makoyu kıç tarafına doğru fırlattım. Balık havada uçarak, Richard Parker'ın alanına düştü. Düşerken öylesine büyük bir gürültü çıkarttı ve öylesine şiddetli çırpınmaya başladı ki, sandalı parçalayacağından korktum. Richard Parker irkildi. Hiç zaman kaybetmeden saldırıya geçti.

Destansı bir mücadele başladı. Bir hayvanbilimci olarak şu-

nu söyleyebilirim: Bir kaplan, suyun dışındaki bir köpekbalığına çenesiyle değil, ön ayaklarıyla saldırır. Richard Parker, köpekbalığını tokatlamaya başladı. Her vuruşta ürperdim. Korkunçtular. Bunlardan biri insana vuracak olsa kemiklerini paramparça ederdi, her türlü yiyeceği un ufak ezerdi, bir evi moloz yığınına çevirirdi. Sürekli dönüp durmasından, kuyruğunu savurmasından ve ağzıyla düşmanını yakalamaya çalışmasından, makonun halinden pek memnun olmadığı anlaşılıyordu.

Belki de Richard Parker köpekbalıklarına fazla aşina olmadığı içindi, ne de olsa yırtıcı bir balıkla ilk karşılayışıydı. Her ne ise olan olmuştu: Bir kazaydı, bana Richard Parker'ın kusursuz olmadığını anımsatan anlardan biriydi, bilenmiş içgüdülerine karşın o da hata yapabilirdi. Sol ayağını makonun ağzının içine soktu. Mako ağzını kapadı. Richard Parker hemencecik, arka ayaklarının üzerinde şahlandı. Köpekbalığı sürüklendi, ama ayağını bırakmadı. Richard Parker arka üstü düştü, ağzını kocaman açıp deli gibi kükredi. Bir sıcak hava dalgasının bedenime çarptığını hissettim. Hava gerçekten dalgalandı, tıpkı sıcak bir günde, asfalttan yükselen sıcaklık gibi. Uzaklarda bir yerlerde, 150 mil ötemizdeki bir geminin nöbetçisinin gözlerini yukarı diktiğini, irkildiğini ve sonra da dünyanın en garip, saat üç yönünde bir kedinin miyavladığını duymuş olduğu haberini bildirdiğini hayal edebiliyordum. Günler sonra, bu kükreme hâlâ kulaklarımda yankılanıyordu. Ama genel olarak, köpekbalıkları sağırdır. Bu yüzden, bir kaplanın pençesini yutmak bir yana, çimdiklemeyi denemeyi bile aklımdan geçirmeyen ben, suratımın ortasına volkanik bir kükreme yiyip, sarsılır, titrer ve korkudan buharlaşıp bayılırken, köpekbalığının tek algıladığı hafif bir titreşim olmuştu.

Richard Parker arkasını dönüp, boştaki pençesiyle köpekbalığının başını tırmalamaya ve dişleriyle ısırmaya başladı, bir yandan da arka ayaklarıyla karnını deşip duruyordu. Köpekbalığı, tek saldırı ve savunma aracı olan ağzındaki pençeyi sıkıca tutuyor ve kuyruğunu çırpıyordu. Kaplanla köpekbalığı alt alta üst

üste yuvarlandılar. Büyük bir çaba harcayarak bedenimi kontrol altına aldım ve sala binip ipi salmayı başardım. Cankurtaran sandalı sürüklenerek uzaklaştı. Sandal bir o yana bir bu yana sallanırken, turuncu ve koyu mavi, kürkten ve etten şimşeklerin çaktığını gördüm. Richard Parker'ın hırlaması tek kelimeyle korkunçtu.

En sonunda sandalın sallanması durdu. Birkaç dakika sonra Richard Parker doğrulup, sol pençesini yalamaya başladı.

Sonraki birkaç gün boyunca, zamanının büyük bir çoğunu ayaklarının bakımıyla uğraşarak geçirdi. Köpekbalıklarının derisi, onu zımpara kâğıdı kadar sertleştiren ufacık yumrularla kaplıdır. Hiç kuşkusuz köpekbalığını mahvetmeye çalışırken, canını acıtmış olmalıydı. Sol ayağı yaralıydı, ama fazla derin görünmüyordu; parmağı ya da tırnağı kopmamıştı. Makoya gelince, nedendir bilinmez dokunulmamış kuyruğunun ucu ve ağız bölgesi dışında, yenmiş, parçalanmış bir et yığınını andırıyordu. Kırmızımsı-gri renkli et parçalarıyla, iç organ yığınları çevreye saçılmıştı.

Köpekbalığından arta kalanların bir bölümünü oltayla yakalamaya çalıştım, ama omurgalarının sıvı barındırmadığını görüp düş kırıklığına uğradım. En azından eti lezzetiydi ve balık tadı yoktu ve kıkırdaklarının sertliği, onca yumuşak yiyecekten sonra çok iyi gelmişti.

Sonradan daha küçük köpekbalıkları, daha doğrusu yavruları avladım ve onları kendi ellerimle öldürdüm. Onları gözlerinin arasından bıçaklamanın, başlarına baltayla vurmaktan daha kolay ve daha az yorucu bir yöntem olduğunu keşfettim.

80. BÖLÜM

Tüm doradoların içinde, özel bir tanesini anımsıyorum, ayrıcalıklı bir doradoydu. Bulutlu bir günün sabahın erken saatleriydi ve bir uçan balık fırtınasının tam ortasındaydık. Richard

Parker onları durmadan dağıtıyordu. Bense, kendimi uçan balıklardan korumak için bir kaplumbağa kabuğunun arkasına büzüşmüş duruyordum. Elimde, ucundan bir parça ağ sarkan oltam vardı. Bu yolla balık avlamayı düşünüyordum. Şansım pek yaver gitmiyordu. Bir uçan balık yanımdan vınlayarak geçti. Onu kovalayan dorado suyun dışına fırladı. İyi hesaplayamamıştı. Korku içindeki uçan balık ağımdan son anda kurtularak kaçtı, ama dorado tıpkı bir top güllesi gibi küpeşteye çarptı. Sarsıntı, sandalı titretti. Brandanın üzerine kan sıçradı. Hızla tepki verdim. Uçan balık selinin altında büzülüp, bir köpekbalığının hemen ilerisinde duran doradoya uzandım. Onu sandalın üzerine çektim. Ölmüştü ya da ölmek üzereydi ve renkten renge bürünüyordu. Ne av ama! Ne av ama! diye aklımdan geçirdim, heyecan içinde. Şükürler olsun sana İsa-Matsya. Balık, yağlı ve etliydi. En az yirmi kilo çekiyor olmalıydı. Bir orduyu doyurabilirdi. Gözleriyle omurgası bir çölü bile sulamaya yeterdi.

Ama ne yazık ki Richard Parker'ın koca kafası bana doğru dönmüştü. Onu göz ucuyla fark etmiştim. Uçan balıklar hâlâ akın akın üzerimize geliyorlardı, ama Richard Parker artık onlarla ilgilenmiyordu; şu an için, ellerimin arasında duran balık onun ilgi odağı olmuştu. Üç metre uzağımda duruyordu. Ağzı yarı açıktı, kenarından bir balığın kuyruğu sarkıyordu. Sırtını yuvarladı. Kalçalarını kıpırdattı. Kuyruğu seğirdi. Açıktı: Çömelmişti ve bana saldırmaya hazırlanıyordu. Kaçmak için artık çok geçti, hatta düdüğü öttürmek için bile çok geçti. Zamanım dolmuştu.

Ama artık yeterdi. Yeterince acı çekmiştim. İnsan yemek yemeden ancak bu kadar gün dayanabilirdi.

Ve böylece, açlığın neden olduğu bir delilik anında – çünkü açlıkla, hayatta kalmaktan daha çok mücadele ediyordum – hiçbir savunma aracım olmadan, kelimenin tam anlamıyla çırılçıplak durumda, doğrudan Richard Parker'ın gözlerinin içine baktım. Birdenbire kaba kuvveti, ruhsal bir zaafa dönüştü. Benim zihin gücümün yanında, bu hiçbir şeydi. Gözlerimi ardına dek

açıp, ona meydan okuyan bakışlar attım ve birbirimize baktık. Bütün hayvan terbiyecileri size, bir kaplanın, daha doğrusu bir kedinin kendisine doğrudan bakan bir geyiğe ya da antiloba ya da vahşi bir öküze saldırmayacağını, hayvanın bakışlarını çevirmesini bekleyeceğini rahatlıkla söyleyebilir. Ama bunu bilmekle uygulamak arasında büyük bir fark vardır (ve amacınız girgin bir kediye yukarıdan bakmaksa, bu oldukça gereksiz bir bilgi sayılır. Bir aslanı gözünüzün önünden ayırmamayı başarırken, bir başkası gelip arkadan size saldırabilir). İki ya da üç saniye boyunca, bir oğlanla bir kaplan arasında, itibar ve yetke ile ilgili korkunç bir zihin çatışması yaşandı. Benden üstün olabilmek için, kısacık bir hamle yapması yeter de artardı. Ama ben bakışlarımı kaçırmadım.

Richard Parker burnunu yaladı, inledi ve arkasını döndü. Pençesini uçan bir balığa doğru öfkeyle savurdu. Kazanmıştım. Olanlara inanamayarak, doradoyu ellerimin arasına alıp havaya kaldırdım ve hızla sala döndüm. Kısa süre sonra, Richard Parker'a balığın oldukça iyi bir parçasını verdim.

O günden sonra, hâkimiyetim konusunda kuşku duymadım ve filikada giderek daha çok zaman harcamaya başladım, ilk başta pruvada, sonra güvenim arttıkça, daha rahat olan brandanın üzerinde. Richard Parker'dan hâlâ korkuyordum, ama yalnızca gerektiğinde. Artık varlığı beni rahatsız etmiyordu. İnsan her şeye alışabilir – bunu daha önce de söylememiş miydim? Tüm hayatta kalanların söyledikleri bu değil midir?

İlk başlarda, brandanın üzerine, öne yuvarlanmış kenarına başımı yaslayacak biçimde uzanıyordum. Hafifçe kalkıktı – ne de olsa filikaların uç tarafları ortasından daha yüksektir – böylelikle gözüm Richard Parker'ın üzerinde olabiliyordu.

Sonradan, başım orta bankın üzerine gelecek şekilde öbür yana döndüm, sırtım Richard Parker'a ve bölgesine dönüktü. Bu konumdayken, sandalın kenarlarından uzakta ve rüzgâra ve dalgalara karşı korunaklıydım.

81. BÖLÜM

Hayatta kalmama inanmanın güç olduğunu biliyorum. Geriye bakıp düşündüğümde, kendim bile inanmakta zorlanıyorum.

Bunun tek açıklaması, Richard Parker'ın denize olan dayanıksızlığını sömürmem değil. Bir izahı daha var: Ben yiyecek ve içecek kaynağıydım. Richard Parker, kendini bildiğinden beri hayvanat bahçesinde yaşayan bir hayvandı ve tek bir pençesini kaldırma zahmetine girmeden beslenmeye alışkındı. Yağmur yağdığında ve sandalın tamamı bir yağmur yakalayıcısı haline geldiğinde, suyun nereden geldiğini anladığı doğruydu. Ve bir uçan balık sürüsünün akınına uğradığımızda da rolüm fazla belirgin değildi. Ama bu olaylar gerçekleri değiştiremezdi, küpeştenin ilerisine baktığında avlanabileceği bir orman ya da kana kana su içebileceği bir ırmak göremiyordu. Oysa ben ona taze yiyecek ve su getiriyordum. Aracılığım saf ve hayret vericiydi. Gücümü açıkça ortaya koyuyordu. Kanıtı: Günler ve haftalar geçtikçe, ben hayatta kalmayı başarıyordum. Kanıtı: Bana hiç saldırmıyordu, brandanın üzerinde uyuduğumda bile. Kanıtı: Bugün hâlâ öykümü anlatabiliyorum.

82. BÖLÜM

Yağmur suyunu ve damıtıcılardan topladığım suları, Richard Parker'ın görüş alanından uzakta, 50 litrelik üç plastik torbada, sandığın içinde tutuyordum. Tepelerini iple bağlamıştım. Bu plastik torbalar altın, safir, yakut ya da pırlantalarla dolu olsalardı, benim için daha değerli olamazlardı. Onlar için sürekli endişeleniyordum. Günün birinde sandıkları açıp da suyun dökülmüş ya da daha da kötüsü, üçünün birden yırtılmış olduğunu görmek en korkunç kâbusumdu. Böylesi bir felaketi önlemek için, sandalın metal iç yüzeyine sürtünmesinler diye onları battaniyelere sarmıştım, ayrıca aşınmalarını engellemek için de on-

ları elimden geldiğince az kıpırdatıyordum. Ama torbaların boyun kısmı konusunda kaygılıydım. İpler onları inceltiyor muydu? Boyun kısımları yırtılırsa onları nasıl bağlayabilecektim?

Her şey yolunda gittiğinde, yağmur seller gibi aktığında, torbalar alabildiğince suyla dolu olduklarında, maşrapaları, iki plastik kovayı, iki çok amaçlı plastik kabı, üç geniş ağızlı içme kabını ve teneke kutuları suyla dolduruyordum (onları bugün hâlâ özenle saklarım). Ardından tüm kusmuk torbalarını doldurup, sıkıca kapatıyor ve boyunlarına birer düğüm atıyordum. Daha sonra, yağmur hâlâ sürüyorsa eğer, kendimi bir kap gibi kullanıyordum. Yağmur toplayıcısının hortumunun bir ucunu ağzıma dayıyor ve içiyor, içiyor, içiyordum. Richard Parker'ın içme suyuna her zaman biraz deniz suyu katıyordum, yağmuru izleyen günlerde daha çok, kuraklık günlerinde daha az. İlk zamanlar arada sırada, başını denize daldırıp, denizi kokluyor ve deniz suyundan birkaç yudum içiyordu, ama kısa süre içinde bunu yapmaktan vazgeçti.

Yine de güç bela idare ediyorduk. İçme suyunun kıtlığı, sürekli bir endişe ve ıstırap kaynağıydı.

Her ne yiyecek avlarsam avlayayım, tabiri yerindeyse aslan payı hep Richard Parker'ın oluyordu. Bu konuda fazla seçim hakkım yoktu. Bir kaplumbağa ya da bir dorado ya da bir köpekbalığı yakaladığımda hemen fark ediyordu ve avımı ona hızla ve cömertçe ikram etmek zorundaydım. Sanırım, kaplumbağaların kabuklarını yarmak konusunda dünya rekorları kırmıştım. Balıkları ise, daha canlı canlıyken parçalara ayırabiliyordum. Yediklerim konusunda bu denli az seçici davranıyorduysam eğer, bunun nedeni korkunç açlığımdan çok, acelem olmasından kaynaklanıyordu. Bazen, önümdekinin ne olduğunu fark edecek zamanım bile olmuyordu. Ya o anda ağzıma atmalıydım ya da avım kendi bölgesinin kenarında durmuş sabırsızca yeri eşeleyen, tepinen ve huysuzluk eden Richard Parker'ın olurdu. Bir hayvan gibi yemek yediğim gün, ne denli dibe vurduğumu yüreğim sızlayarak fark ettim, çıkardığım gürültüler, çılgınca ve

çiğnemeden yutuşum tıpkı Richard Parker'ın yiyiş tarzını andırıyordu.

83. BÖLÜM

Fırtına, bir öğleden sonra yavaşça başladı. Korkmuş görünen bulutlar, rüzgârın önünde rasgele durmuş gibiydiler. Sonra deniz söz aldı. Yüreğimi buran bir biçimde alçalıp yükselmeye başladı. Damıtıcıları ve ağı sandala çektim. Oh, manzarayı görmeliydiniz! Şimdiye dek görmüş olduklarım, yalnızca küçük su tepecikleriymiş. Oysa bu dalgalar gerçek dağlardı. Bizi içlerine alan vadiler o kadar derindi ki, karanlıkmış gibi görünüyorlardı. Yanları öylesine dikti ki, filika üzerlerinden kaymaya, neredeyse sörf yapmaya başlamıştı. Salın durumu daha da içler acısıydı, suyun içinden fırlıyor ve dört bir yana amaçsızca sürükleniyordu. Birbirlerine dolanmamaları açısından, her iki çapayı da değişik derinliklere attım.

Sandal dev dalgalara tırmanırken, tıpkı bir dağcının ipe tutunması gibi, çapalara sıkıca sarılıyordu. Filikayı yan yatıran bir ışık ve köpük selinin içinde, kar beyazı bir doruğa ulaşıncaya dek hızla yükseliyorduk. Çevremizdeki millerce uzunluktaki manzara berraktı. Ama dağ sürekli yön değiştiriyor ve altımızdaki topraklar, mide bulandıracak şekilde ayaklarımızın altından kayıyordu. Hemen ardından, bir kez daha, sonuncusundan farklı, ama yine de ona tıpatıp benzeyen karanlık bir vadinin dibinde buluyorduk kendimizi, bizi havalara kaldıran binlerce ton sudan kurtulmak için dayanıksız bedenlerimizin hafifliğine sahiptik yalnızca. Sonra toprak bir kez daha kıpırdayacak, çapaların ipleri iyice gerilecek ve dönme dolap yeniden başlayacaktı.

Çapalar görevlerini başarıyla yerine getiriyorlardı. Aslında neredeyse fazla başarılı olmuşlardı. Her dalganın doruğu bizi alabora etmek istiyordu, oysa dorukların ötesindeki çapalar, sandalın ön tarafını aşağı doğru sürüklemek pahasına, büyük bir güçle direnerek bizi aşağı doğru çekiyordu. Sonuç, sandalın baş

tarafında bir köpük ve su serpintisiydi. Her defasında iliklerime kadar ıslanıyordum.

Ardından, bizi kendine çekmeye oldukça kararlıymış gibi görünen bir dalga geldi. Bu kez pruva sular altında kaldı. Şaşkınlık, korku ve dehşet içindeydim. Güçlükle dayanmayı başardım. Filika suyla dolmuştu. Richard Parker'ın kükremesini duydum. Ölümün nefesini hissettim. Tek seçim hakkım, sular altında kalarak ya da bir hayvan tarafından parçalanarak ölmekti. Hayvanı seçtim.

Dalganın sırtından yuvarlanarak battığımız sırada, brandanın üzerine zıplayıp, bezi Richard Parker'ı örtecek biçimde kıç tarafına doğru serdim. Karşı çıkmış olabilirdi, sesini duymadım. Bir kumaş parçasını diken bir dikiş makinesinden de hızlı, brandayı kancalarından sandalın iki yanına tutturdum. Yeniden tırmanışa geçmiştik. Sandal yalpalayarak yükseliyordu. Dengemi korumakta güçlük çekiyordum. Artık filikanın üzeri örtülüydü ve branda benim olduğum yerin dışında tamamen serilmişti. Yan bank ile brandanın arasından güçlükle içeri sığışarak, kalan bezi başımın üzerine çektim. Fazla yerim yoktu. Bank ile küpeştenin arası otuz santim kadardı ve yan banklar yalnızca yarım metre genişliğindeydiler. Ama ölümle karşı karşıyayken bile, sandalın dibine oturacak kadar kendini boş yere tehlikeye atanlardan değildim. Geriye dört kanca kalmıştı. Elimi aralıktan dışarı uzatarak ipi kavradım. İpi her kancadan geçirişimde, bir sonrakini yakalamak güçleşiyordu. İkisinden geçirmeyi başardım. Geriye iki kanca kalmıştı. Sandal yumuşak ve aralıksız bir hareketle yükselişini sürdürüyordu. Açımız otuz dereceden fazlaydı. Kıç tarafına doğru sürüklendiğimi hissediyordum. Elimi çılgınca bükerek, ipi bir kancadan daha geçirmeyi başardım. Bundan iyisini yapamazdım. Bu, sandalın içindeyken değil, ancak dışındayken yapılabilecek bir işti. Sandal boyunca kaymamı engellemek için, ipi kendime doğru sıkıca çektim. Sandalın açısı hızla kırk beş dereceye ulaştı.

Dalganın zirvesine ulaşıp da öbür yana doğru savrulduğu-

muzda, altmış derecelik bir eğim oluşturuyor olmalıydık. Dalganın ufacık bir bölümü hızla üzerimize çöktü. Koca bir yumruğun bana çarptığını sandım. Filika birdenbire yana doğru yattı ve her şey alt üst oldu: artık sandalın dibinde duruyordum ve sandalın içini dolduran su, içinde sırılsıklam olmuş bir kaplanla birlikte üzerime geliyordu. Kaplanı hissetmedim – Richard Parker'ın tam olarak nerede olduğunu bilmiyordum; brandanın altı zifiri karanlıktı – ama bir sonraki vadiye varmadan önce neredeyse boğuluyordum.

Günün geri kalanında ve gece boyunca, aşağı ve yukarı, aşağı ve yukarı, aşağı ve yukarı gidip geldik, ta ki korku monotonlaşıncaya ve yerini bir umursamazlığa ve pes etmeye bırakıncaya dek. Yan bankın üzerinde yüz üstü yatarken, bir elimle brandanın ipine, öbürüyle de baş tarafındaki bankın kenarına sıkıca tutunmayı sürdürdüm. Bu durumdayken – sular içeri girip çıkıyordu – branda beni vura vura hamura çevirmişti, sırılsıklamdım ve üşüyordum ve kaplumbağa kemikleriyle kabukları her yanımı yara bere içinde bırakmıştı. Fırtınanın sesi sürekliydi, tıpkı Richard Parker'ın hırıltısı gibi.

Gecenin bir vakti, zihnim fırtınanın sona erdiğini algıladı. Denizde normal bir şekilde alçalıp yükseliyorduk. Brandadaki bir delikten, karanlık gökyüzüne göz attım. Yıldızlı ve bulutsuzdu. Brandayı çözüp, üzerine uzandım.

Salın kaybolduğunu tan ağardığında fark ettim. Saldan tek geriye kalan, birbirlerine bağlı iki kürekle, aralarına sıkışmış bir can yeleğiydi. Kendimi, yanıp küle dönen evinin son kalıntılarına bakan bir mal sahibi gibi hissetmiştim. Arkamı dönüp, ufkun her noktasını dikkatle inceledim. Hiçbir şey yoktu. Küçük deniz kentim yok olmuştu. Çapaların şaşırtıcı biçimde kaybolmamış olmaları – sadık birer köpek gibi filikayı çekmeyi sürdürüyorlardı – beni pek fazla etkilemeyen bir avuntuydu. Salın kayboluşu belki de bedenim için ölümcül bir sonuç doğurmayacaktı, ama ruhum için ölümcül olduğunu düşünüyordum.

Filika kötü durumdaydı. Branda birçok yerinden yırtılmıştı,

bazı yırtıklar Richard Parker'ın pençelerinin eseriydi. Yiyeceklerimizin çoğu gitmişti, gerek denize dökülmüş, gerekse içeri dolan sulardan zarar görmüştü. Her yerim ağrıyordu ve bacağımda derin bir kesik vardı; yaram şiş ve beyazdı. Sandığın içinde kalanlara göz atamayacak kadar korkuyordum. Tanrıya şükür su torbalarından hiçbiri patlamamıştı. Ağ ve havalarını tam olarak almamış olduğum damıtıcılar, tüm boşlukları kaplamış ve su torbalarının fazlaca hareket etmelerine engel olmuştu.

Kendimi bitkin ve üzgün hissediyordum. Brandayı kıç tarafındaki kancalarından söktüm. Richard Parker öylesine sessizdi ki, boğulmuş olabileceğini düşündüm. Boğulmamıştı. Brandayı orta banka doğru katlarken içeri gün ışığı girdi ve Richard Parker kıpırdanıp hırladı. Elime bir iğne iplik alıp, brandanın yırtıklarını yamamaya koyuldum.

Daha sonra kovalardan birine bir ip bağlayıp, sandalın içindeki suyu boşalttım. Richard Parker dalgın gözlerle beni izliyordu. Yaptığım her şey ona sıkıcı geliyor olmalıydı. Sıcak bir gündü ve yavaş hareket ediyordum. İpliği çekerken, kaybettiğim bir şeyi buldum. Onu dikkate aldım. Ölümle aramda kalan tek şey avucumun içindeydi: Turuncu düdüklerin sonuncusu.

84. BÖLÜM

Bir battaniyeye sarınmış, brandanın üzerinde uyuyor ve rüya görüyor ve uyanıyor ve düş kuruyor ve genel anlamda zaman geçiriyordum. Sürekli bir rüzgâr esiyordu. Arada sırada, bir dalganın tepesinden püsküren su zerrecikleri sandalı ıslatıyordu. Richard Parker brandanın altında gözden kaybolmuştu. Ne ıslanmaktan ne de sandalın aşağı yukarı sallanmasından hoşlanıyordu. Ama gökyüzü masmaviydi, hava ılık ve suyun çalkantısı düzenliydi. Bir patlama duyup uyanmıştım. Gözlerimi açtığımda, gökyüzündeki suyu gördüm. Üzerime aktı. Yeniden yukarı baktım. Bulutsuz masmavi bir gökyüzü. Bir patlama daha oldu, sol yanımda, ama birincisi kadar güçlü değil. Richard Parker

sertçe kükredi. Yine üzerime sular döküldü. Kötü bir kokusu vardı.

Sandalın kenarından bir göz attım. İlk gördüğüm şey, denizin üzerinde yüzen büyük, siyah renkli bir cisimdi. Ne olduğunu anlamam birkaç saniyemi aldı. Kenarındaki kavisli kırışıklık bana bir ipucu vermişti. Bir gözdü. Bu bir balinaydı. Başımın büyüklüğündeki gözü doğrudan bana bakıyordu.

Richard Parker brandanın altından çıktı. Islığa benzer bir ses çıkardı. Balinanın bakışındaki küçük değişiklikten, artık Richard Parker'a baktığını algıladım. Yavaşça suyun altına dalmadan önce, yaklaşık otuz saniye boyunca ona baktı. Kuyruğuyla bize vuracağından korktum, ama doğruca dalıp, lacivert suların içinde gözden kayboldu. Giderek gözden kaybolan kuyruğu, kocaman ve dirsekliydi.

Eş arayan bir balina olduğunu sanıyorum. Boyuna göre olmadığımı düşünmüş olmalıydı, üstelik benim bir eşim vardı.

Çok sayıda balina görmüştük, ama hiçbirini birincisi kadar yakından değil. Fışkırttıkları sular sayesinde varlıklarından haberim oluyordu. Yakınımdayken su yüzeyine çıkıyorlardı, bazen üç ya da dördü bir arada, tıpkı yanardağ takımadaları gibi. Bu nazik hayvanlar beni hep canlandırmışlardır. Durumumu anladıklarından ve bana bakıp şöyle dediklerinden emindim, "Oh! İşte Bamphoo'nun sözünü ettiği kazazede ile kedicik. Zavallı çocuk. Umarım yeterince planktonu vardır. Mumphoo, Tomphoo ve Stimphoo'ya ondan söz etmem gerek. Keşke çevrede, haber verebileceğim bir gemi olsaydı. Annesi onu yeniden gördüğüne ne kadar da sevinirdi. Hoşça kal, oğlum. Yardım etmeye çalışacağım. Benim adım Pimphoo." Ve böylece, söylentiler sayesinde, tüm Pasifik beni tanımıştı ve Pimphoo yardım istediği bir Japon gemisinin mürettebatı tarafından vahşice zıpkınlanmasaydı ya da Lamphoo bir Norveç gemisinin tayfası tarafından aynı şekilde öldürülmeseydi çok daha önce kurtarılmış olurdum. Balina avı iğrenç bir suçtur.

Yunuslar oldukça sık ziyaretime geliyorlardı. Bir grup, bü-

tün bir gün ve gece bizimle birlikte kalmıştı. Çok neşeliydiler. Sandalın çevresindeki dalışları ve taklaları ve yarışları, sportif eğlenceden başka bir şey değildi. Bir tanesini yakalamayı denemiştim. Ama hiçbiri oltaya yeterince yaklaşmıyordu. Ve içlerinden biri yaklaşacak olsa bile, çok hızlı ve çok büyüktüler. Avlamaktan vazgeçip, onları izledim yalnızca.

Toplam altı kuş gördüm. Her birinin, yakınlardaki toprakları müjdeleyen birer melek olduğuna inandım. Oysa bunlar, güçlü kanat çırpışları sayesinde Pasifik'i aşabilen denizci kuşlardı. Onları korkuyla karışık bir saygıyla, kıskançlıkla ve kendime acıyarak izledim.

İki kez albatros gördüm. Her ikisi de, bizi fark etmeden yüksekten uçup gitmişlerdi Ağzım açık, onlara bakakaldım. Doğa üstü ve anlaşılmazdılar.

Bir başka kez, sandalın az ilerisinden, ayaklarını suyun üzerinde sektirerek, alçaktan uçan iki okyanus ördeği geçmişti. Onlar da bizi fark etmemiş ve beni bir kez daha şaşkınlık içinde bırakmışlardı.

En sonunda, kısa kuyruklu bir yelkovanın dikkatini çekmeyi başarmıştık. Üzerimizde dönüp duruyor, giderek alçalıyordu. Sonra kuş bacaklarını çırptı, kanatlarını çevirdi ve bir mantar kadar hafifçe süzülerek suyun yüzeyine kondu. Meraklı bakışlarla beni süzdü. Hemencecik, bir kancanın ucuna bir parça uçan balık takıp, oltayı kuşun olduğu yöne doğru attım. Ucuna ağırlık takmadığım için, oltayı kuşa yaklaştırmakta güçlük çektim. Üçüncü denememde, kuş batan yeme doğru çırpınarak ilerledi ve onu yemek için başını suyun içine daldırdı. Yüreğim heyecanla çarptı. Birkaç saniye boyunca oltayı çekmedim. Çektiğimde ise, kuş cıyaklayıp, az önce yuttuğunu adeta kustu. Bir kez daha deneyemeden, kanatlarını açtı ve havalandı. İki, üç kanat çırpıştan sonra yeniden yola koyulmuştu.

Maskeli bir martıyla şansım daha yaver gitmişti. Birdenbire ortaya çıkmış ve bir metre genişliğindeki kanatlarını açarak üzerimize doğru süzülmeye başlamıştı. Küpeştenin üzerine, ko-

laylıkla erişebileceğim bir yere kondu. Şaşkın ve ciddi bir ifadeyle, beni yusyuvarlak gözlerinin içine hapsetti. Kar beyazı bir bedeni ve uçları ile kenarları kapkara kanatları vardı. Kocaman, yuvarlak başının ucunda sarı-turuncu renkli sipsivri gagası uzanıyordu ve siyah maskesinin ardındaki kırmızı gözleri, uykusuz bir gece geçirmiş bir hırsızı andırmasına neden oluyordu. Bedenine göre fazlasıyla büyükmüş gibi duran, kahverengi ve perdeli ayakları, tasarım konusundaki tek falsoydu. Kuş korkusuzdu. Birkaç dakika boyunca, gagasıyla tüylerini düzeltip yumuşacık tüylerini sergiledi. İşini bitirdiğinde yukarı baktı ve her şey yerli yerine oturdu, ne olduğunu açıkça ortaya koymuştu: O yumuşak, güzel, aerodinamik bir balondu. Ona bir parça dorado ikram ettiğimde elimin içinden yiyip, avucumu gagaladı.

Başını arkaya doğru bükerek boynunu kırdım, bir elimle gagasını yukarı doğru itip, öbürüyle de ensesini kavradım. Tüyleri derisine öylesine yapışıktı ki, onları çekiştirdiğimde derisi de sıyrılmaya başladı – kuşun tüylerini yolmuyordum; onu parçalara ayırıyordum. Bu haliyle oldukça hafifti, ağırlıksız kocaman bir cüssesi vardı. Bir bıçak alıp derisini yüzdüm. Cüssesine karşılık düş kırıklığı yaratacak kadar az etliydi, azıcık etli tek yeri göğsüydü. Doradonun etinden daha lastiksiydi, ama tadında pek bir fark yoktu. Midesinde, ona az önce verdiğim dorado parçasının yanı sıra üç küçük balık bulmuştum. Üzerlerindeki özsularını temizledikten sonra onları yedim. Kuşun yüreğini, karaciğerini ve akciğerlerini yedim. Gözleriyle dilini bir yudum suyla yuttum. Başını ezip, küçük beynini çıkardım. Ayaklarındaki perdeleri yedim. Zaten kuşun geri kalanı deri, kemik ve tüydü. Onu, kuşun gelişini görmeyen Richard Parker yesin diye, brandanın kenarından aşağı attım. Turuncu bir pençe oraya uzandı.

Günler sonra, sığınağının içinden denize doğru hâlâ tüyler uçuşuyor, denize düşenler balıklar tarafından yutuluyordu.

Kuşların hiçbiri karanın habercisi değildi.

85. BÖLÜM

Bir keresinde şimşek çaktı. Gökyüzü o kadar karanlıktı ki, gündüz gece gibiydi sanki. Kuvvetli bir sağanak vardı. Uzaklarda bir gökgürültüsü duydum. Başka bir şey olmayacağını sandım. Ama bir rüzgâr esti ve yağmuru oraya buraya dağıttı. Hemen ardından, gökyüzünden aşağı, yağmuru delen beyaz bir ışık düştü. Sandaldan oldukça uzaktaydı, ama etkisi rahatlıkla görülüyordu. Su, beyaz kökler tarafından yarıldı ve kısa bir süre için, okyanusun ortasında kocaman kutsal bir ağaç belirdi. Böyle bir şey olabileceğini, yıldırımın denize düşebileceğini asla tahmin etmezdim. Gökgürültüsünün sesi korkunçtu. Işık seli inanılmaz derecede canlıydı.

Richard Parker'a dönüp, "Bak, Richard Parker, bir yıldırım," dedim. Neler hissettiğini gördüm. Sandalın dibine uzanmış, bacaklarını yaymış, gözle görülür biçimde titriyordu.

Bana tam ters etki etmişti. Beni sınırlı ölümlülüğümün dışına taşımış, yüce bir hayranlık duymama neden olmuştu.

Birden, çok yakında bir yerlere daha yıldırım düştü. Belki de bu kez bizi vurmayı amaçlıyordu. Yıldırım, tepesini vurduğu sırada henüz dalganın doruğundan kayarak düşüyorduk. Bir sıcak su ve sıcak hava patlaması oldu. İki ya da üç saniye boyunca, kozmik bir pencereden kopan, beyaz renkte, göz kamaştırıcı, devasa bir cam parçası gökyüzünde dans etmeye başladı, hayali, ama yine de çok güçlüydü. On bin zurnayla, yirmi bin davul bile bu yıldırımdan daha fazla gürültü çıkaramazdı; tam anlamıyla yıkıcıydı. Deniz beyaza boyandı ve tüm renkler kayboldu. Her şey ya bembeyaz ya da simsiyah bir gölgeydi. Işık, denizi aydınlatmaktan öte, içine işlemişti sanki. Yıldırım, ortaya çıktığı kadar hızla gözden kayboldu – sıcak su damlacıkları üzerimize yağmayı tamamlayamadan yok olmuşlardı. Cezalandırılan dalga yeniden karardı ve kaygısızca devrildi.

Sersemlemiş, yıldırım çarpmışa –kelimenin tam anlamıyla– dönmüştüm. Ama korkmamıştım.

"Allah'a şükürler olsun, Dünyaların Efendisi, Kıyamet Gününün Merhametli, Şefkatli Hükümdarı*!" diye mırıldandım. Richard Parker'a dönüp, "Titremeyi kes!" diye bağırdım. "Bu bir mucize. Bu, Tanrısallığın kanıtı. Bu... bu..." Öylesine harika ve gerçek dışı bir şeydi ki, ne olduğunu bulamamıştım. Soluksuz, sözcüksüz kalmıştım. Kollarımı ve bacaklarımı açarak brandanın üzerine uzandım. Yağmur iliklerime işliyordu. Ama gülümsüyordum. Üçüncü derece yanıklara neden olacak bu elektrik çarpmasını, gerçek mutluluğu hissettiğim ender anlardan biri olarak anımsarım.

İnsan endişe duyduğu anlarda, evreni boydan boya aşan gök gürültüsünü ve hafif tıngırtıları, kalını ve inceyi, yakını ve uzağı içine alan düşüncelerinden kolayca kaçabilir.

86. BÖLÜM

"Richard Parker bir gemi!"

Bu cümleyi bir kez olsun avaz avaza bağırmanın zevkini sürüyordum. Sevinçten boğulacak gibiydim. Tüm acılarım ve düş kırıklıklarım yok olup gitmişti ve mutluluktan uçuyordum.

"Başardık! Kurtulduk! Anlıyor musun, Richard Parker? KURTULDUK! Ha, ha, ha, ha!"

Heyecanıma hâkim olaya çalıştım. Ya gemi, bizi fark etmeyecek kadar uzaktan geçerse? Bir işaret fişeği atsa mıydım? Saçmalık!

"Bize doğru geliyor, Richard Parker! Oh, teşekkürler, Efendi Ganesha! Tuttuğun altın olsun, Allah-Brahman!"

Bizi kaçırmasına olanak yoktu. Kurtuluş mutluluğundan daha büyük bir mutluluk olabilir mi? Bu sorunun yanıtı – inanın bana – Hayır. Ayağa kalktım, uzun süredir ilk defa böylesine büyük bir çaba harcıyordum.

(*) Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla, Hamd, Âlemlerin Rabbi, Rahman, Rahim ve din gününün maliki olan Allah'adır. Biz yalnızca Sana ibadet eder ve yalnızca Sen'den yardım dileriz. Bizi dosdoğru yola ilet,kendilerine nimet verdiklerinin yoluna, gazaba uğrayanların ve sapıklarınkine değil. (Fatiha suresinin açılışından).

"İnanabiliyor musun, Richard Parker? İnsanlar, yiyecek, bir yatak. Yaşam bir kez daha bizim. Oh, ne büyük mutluluk!"

Gemi daha da yaklaştı. Bir petrol tankerine benziyordu. Pruvasının boyu giderek belirmeye başladı. Kurtuluş, beyaz fitilli siyah metal bir giysiye bürünmüş geliyordu.

"Peki ya...?"

Aklımdan geçen sözcükleri söylemeye cesaret edemedim. Annemin, babamın ve Ravi'nin hayatta olma şansı hiç yok muydu acaba? *Tsimtsum*'un çok sayıda filikası vardı. Belki de onlar haftalarca önce Kanada'ya varmışlardı ve heyecan içinde, benden gelecek haberleri bekliyorlardı. Belki de enkazdan kurtulup haber alınamayan tek kişi bendim.

"Tanrım, petrol tankerleri amma da büyükmüş!"

Üzerimize doğru gelen bir dağdı.

"Belki de Winnipeg'dedirler bile. Evimiz nasıl acaba? Ne dersin, sence Kanada'daki evlerde, Tamil tarzı iç avlular var mıdır, Richard Parker? Büyük olasılıkla yoktur. Sanırım olsaydı, kışın karla kaplanırdı. Yazık. Güneşli bir günde, iç avlunun verdiği huzurun yerini hiçbir şey tutamaz. Acaba Manitoba'da ne tür baharatlar yetişiyordur?"

Gemi çok yakınımızdaydı. Artık dursa ya da keskin bir dönüş yapsa iyi olurdu.

"Evet, hangi baharatlar...? Aman Tanrım!"

Dehşet içinde, geminin yalnızca bize doğru gelmekle kalmadığını fark ettim – tam anlamıyla üzerimize geliyordu. Pruvası, her saniye daha da genişleyen metal bir duvardı sanki. Çevresini saran büyük bir dalga acımasızca bize doğru ilerliyordu. Richard Parker en sonunda bir hayal gibi beliren koca gemiyi fark etti. Arkasını dönüp, "Hav! Hav!" diye bağırdı, ama bir köpek gibi değil – bir kaplan gibi: Güçlü, korkutucu ve duruma kesinlikle uygun.

"Richard Parker, gemi bizi ezip geçecek! Ne yapacağız. Çabuk, çabuk bir fişek! Hayır, kürek çekmeliyiz. Kürek ıskarmoza... işte! *BİR! Kİ! BİR! Kİ! BİR! Kİ! BİR! Kİ! Bİ –*"

Pruvanın dalgası bizi yukarı doğru savurdu. Richard Parker çömeldi ve tüyleri diken diken oldu. Filika, pruvanın dalgasının üzerinden kayarak, tankeri yarım metreden az bir mesafeyle ıskaladı.

Bir mil uzunluğundaymış gibi görünen gemi yanımızdan geçti, bir millik yüksek, siyah ev, derin bir vadi, kale hendeğinin içinde çürüdüğümüzü fark edecek tek bir nöbetçinin olmadığı, bir millik bir sur duvarı. Bir işaret fişeğini ateşledim, ama başarısız bir atış yaptım. Küpeştenin üzerinden fırlayıp, kaptanın suratının ortasında patlayacağı yerde, geminin kenarından sekip, doğrudan Pasifik'in dibini boyladı ve tıslayarak söndü. Tüm gücümle düdüğü öttürmeye başladım. Ciğerlerimdeki tüm havayı üfledim. Boşuna.

Gürültülü motorları ve suyun altında dönüp duran pervaneleri yüzünden, gemi bizi dalgalarının arasında, köpüklerle kaplı dümen suyuna bakar halde bırakıp, yanımızdan uzaklaştı. Yalnızca doğal seslerle dolu onca haftadan sonra, bu mekanik gürültüler bana garip ve dehşet verici gelmiş ve şok etkisi yaratmıştı.

Yirmi dakikadan daha kısa süre içinde, üç yüz tonluk gemi ufuk çizgisinde küçük bir noktaya dönüştü. Arkamı döndüğümde, Richard Parker'ın hâlâ gemiye doğru baktığını gördüm. Birkaç saniye sonra o da arkasını döndü ve bakışlarımız bir an için birleşti. Gözlerimde özlem, acı, ıstırap ve yalnızlık dolu bir ifade vardı. Oysa onun dikkatini çeken tek şey, sinir bozucu ve ciddi bir olayın, kavrayış gücünün ötesinde bir şeyin yaşandığıydı. Kurtuluşun az bir farkla kaçırıldığını anlayamamıştı. Güçlü, garip ve ne yapacağı belli olmayan efendisinin çok heyecanlandığını fark etmişti yalnızca. Biraz daha kestirmek için rahatça oturdu. Olaya tek tepkisi, huysuz bir miyavlama olmuştu.

"Seni seviyorum!" Sözcükler, safça, özgürce, sonsuzca ağzımdan dökülmüştü. Bu duygu içimi sarmıştı. "Gerçekten seviyorum. Seni seviyorum, Richard Parker. Şu anda yanımda olmasaydın, ne yapacağımı asla bilemezdin. Sen olmasaydın bunun

üstesinden gelebileceğimi sanmıyorum. Hayır, gelemezdim. Umutsuzluktan ölürdüm. Pes etme, Richard Parker, pes etme. Seni karaya çıkartacağım, söz veriyorum, söz veriyorum!"

87. BÖLÜM

En sevdiğim kaçış yöntemlerinden biri, bir tür hafif boğulmaydı. Bunun için bir battaniyeden arta kalanlardan kestiğim bir parça kumaşı kullanıyordum. Ona düş çaputum adını takmıştım. Onu suyla ıslatıyordum, sırılsıklam olacak kadar değil, yalnızca ıslanacak ölçüde. Brandanın üzerine rahatça uzanıyordum ve düş çaputumu, hatlarımı örtecek şekilde yüzüme yerleştiriyordum. Bir anda sersem sepelek oluyordum, böylesine bir uyuşukluk içinde olan biri için bu pek de zor değildi. Ama düş çaputum sersemliğime özel bir boyut kazandırıyordu. Soluk alışımı kısmen engellemesi yüzünden olmalıydı. En olağanüstü rüyaları, hayalleri, düşleri, düşünceleri, duyumları, anıları yaşıyordum. Ve zaman su gibi akıp geçiyordu. Bir sarsılma ya da soluma beni rahatsız edip de çaputum düşünce, bilincim tam olarak yerine geliyordu ve bu kadar zaman geçmiş olmasına çok seviniyordum. Çaputun kuruması bunu kısmen kanıtlıyordu. Ama daha da önemlisi, her şeyin değiştiği duygusuydu, şu an yaşadığım şimdiki anın, az önce yaşadığım şimdiki andan farklı olması hissi.

88. BÖLÜM

Günün birinde çöpler geldi. Önce suyun yüzeyinde mazot lekeleri parıldamaya başladı. Hemen arkasından da günlük artıklar ve sanayi artıkları geldi: Başta çeşitli şekillerde ve renklerde plastik süprüntüler, ayrıca kereste parçaları, bira tenekeleri, şarap şişeleri, kumaş limeleri, ip parçaları ve hepsini çevreleyen sarı bir köpük. Ona doğru ilerledik. İçlerinde işimize yara-

yabilecek bir şeyler var mı diye baktım. Mantar tıpalı, boş bir şarap şişesini aldım. Filikamız, motoru düşmüş bir buzdolabına çarptı. Kapısı gökyüzüne dönük yüzüyordu. Uzanıp, kapı kulpunu yakaladım ve kapısını açtım. Buzdolabından öylesine keskin ve iğrenç bir koku geldi ki, havayı boyadı sanki. Elimi ağzıma götürüp, içine baktım. Lekeler, koyu renk sıvılar, tamamı çürümüş sebzeler, yeşilimsi bir jöleye dönüşecek kadar kesilip ekşimiş bir sütle çürümekten karardığı için ne olduğunu tanımlayamadığım bir hayvanın parçaları vardı. Boyunu göz önüne alarak, kuzu olabileceğini tahmin ettim. Buzdolabının kapalı ve nemli ortamında, kokunun gelişecek, mayalanacak, keskinleşecek ve acıyacak zamanı olmuştu. Koku bastırılmış duyularımı harekete geçirdi, başımı döndürdü, midem bulanmaya ve bacaklarım titremeye başladı. Neyse ki deniz, kısa süre içinde bu iğrenç deliği doldurdu ve buzdolabı suların içine gömüldü. Batan buzdolabının boşluğunu yeni gelen çerçöp doldurdu.

Çöpleri arkamızda bıraktık. Uzun süre, rüzgâr o yönden estiğinden, kokuları burnuma geldi. Filikanın yan tarafındaki yağlı lekeleri, deniz suyuyla temizlemek tam bir günümü aldı.

Şişenin içine bir not koydum. "*Tsimtsum* adlı, Panama bandıralı Japon yük gemisi, 2 Temmuz 1977'de, Pasifik'te battı, Manila'dan dört gün uzaklıkta. Ben filikadayım. Adım Pi Patel. Biraz yiyeceğim ve içeceğim var, ama Bengal kaplanı önemli bir sorun. Lütfen Kanada, Winnipeg'deki aileme haber verin. Yardımlarınıza minnettar olacağım. Teşekkürler." Şişeye mantarını takıp, mantarı bir parça naylonla kapladım. Naylonu, bir iple şişenin boynuna bağlayıp, sıkı bir düğüm attım. Şişeyi suya fırlattım.

89. BÖLÜM

Her şey bozuldu. Her şey güneşten soldu, sudan çürüdü. Filika, kayboluncaya dek sal, branda, damıtıcılar, yağmur yakalayıcıları, plastik torbalar, oltalar, battaniyeler, ağ – her şey aşındı,

esnedi, gevşedi, çatladı, kurudu, çürüdü, yırtıldı, soldu. Turuncu olanlar beyazımsı bir turuncuya dönüştü. Yumuşak olanlar sertleşti. Sert olanlar yumuşadı. Keskin olanlar körleşti. Bütün olanlar parçalandı. Onları balık derisi ya da kaplumbağa yağıyla ovmanın ya da biraz yağlamamın pek bir yararı olmadı. Tuz, milyonlarca obur ağzıyla her şeyi yiyip bitiriyordu. Güneş ise her şeyi kızartıyordu. Richard Parker'ı kısmen denetimi altına almıştı. İskeletleri temiz ve parlak bir beyaza dönüştürüyordu. Giysilerimi yakmıştı ve battaniyelerle kaplumbağa kabuklarının altına gizlenmemiş olsaydım, esmer tenli olmama karşın, cildimi de yakıp kül ederdi. Sıcaklık dayanılmaz olduğunda bir kova deniz suyunu başımdan aşağı döküyordum; kimi zaman su o kadar ılıktı ki, şurupmuş gibi geliyordu. Güneş tüm kokuların da hakkından geliyordu. Hiçbir koku anımsamıyorum. Ya da yalnızca kullanılmış işaret fişeklerinin kovanlarının kokusunu. Kimyona benzer bir kokuları vardı, daha önce söylemiş miydim? Richard Parker'ın bile nasıl koktuğunu anımsamıyorum.

Tükendik. Öylesine yavaşça oldu ki, her anının farkına varamadım. Ama düzenli olarak fark ettim. Sıskası çıkmış, kavrulmuş ve açlıktan ölmek üzere olan iki memeliydik. Richard Parker'ın kürkü parlaklığını yitirmişti, hatta omzundaki ve kalçasındaki tüylerinin bir bölümü dökülmüştü. Çok kilo kaybetmişti, solmuş kocaman kürkten bir torbanın içindeki bir iskelete dönmüştü. Benim de rengim solmuştu, bedenimdeki nem suyunu çekmişti, zar gibi incelmiş derimden kemiklerim görünüyordu.

Richard Parker'ı taklit ederek, akıl almaz saatler boyunca uyumaya başladım. Deliksiz bir uyku değildi, hayallerle gerçeklerin birbirine karıştığı bir yarı uyanıklık haliydi. Düş çaputumu sıkça kullanmaya başladım.

Bunlar günlüğümün son sayfaları:

Bugün, şimdiye dek görmediğim büyüklükte bir köpekbalığı gördüm. Tarih öncesi çağlardan kalma, yedi metrelik bir cana-

var. Çizgili. Bir kaplan köpekbalığı – çok tehlikeli. Çevremizde yüzdü. Saldıracağından korktum. Bir kaplandan kurtulmayı başardım; öbürü yüzünden öleceğimi sandım. Saldırmadı. Yüzüp gitti. Hava bulutlu, ama bir şey yok.

Yağmur yok. Yalnızca sabah griliği. Yunuslar. Birini avlamayı denedim. Ayağa kalkamayacağımı fark ettim. R.P., zayıf ve hastaymış gibi görünüyor. O kadar güçsüzüm ki, saldırırsa kendimi koruyamayacağım. Düdüğü öttürecek takatim bile yok.

Sakin ve yakıcı sıcak bir gün. Güneş acımasızca vuruyor. Beynim kafatasımın içinde haşlanıyor sanki. Kendimi berbat hissediyorum.

Tükenmiş bir beden ve ruh. Yakında öleceğim. R.P. soluk alıyor, ama kıpırdamıyor. O da ölecek. Beni öldürmeyecek.

Kurtuluş. Bir saat süren şiddetli, lezzetli, harika bir yağmur. Ağzım doldu, torbalarla tenekeler doldu, bedenim tek bir damla daha alamayacak kadar doldu. Kendimi, sırılsıklam olup tuzdan arınmaya bıraktım. R.P.'ye doğru süründüm. Tepki vermedi. Bedeni kıvrık, kuyruğu düz. Kürkü sudan ağırlaşmış. Islakken daha küçük görünüyor. Sıska. Ona ilk kez dokundum. Öldü mü diye bakmak için. Ölmemiş. Bedeni hâlâ ılık. Ona dokunmak şaşırtıcı. Bu durumdayken bile bile, sıkı, kaslı, canlı. Ona dokunduğumda, ürperdi, sanki bir tatarcıkmışım gibi. Boylu boyunca yatmış, başı yarıya dek suyun içinde, kıpırdanıyor. Boğulmaktansa içse bari. Bu arada iyiye işaret: Kuyruğu titredi. Burnunun ucuna kaplumbağa eti attım. Hareket yok. En sonunda biraz doğruldu – içmek için. İçti de içti. Yedi. Tam doğrulmadı. Bir saatten fazla kendini yaladı. Uyudu.

Yararı yok. Bugün öleceğim.

Bugün ölüyorum.

Ölüyorum.

En son yazdığım cümle buydu. Bundan sonra da devam ettim, dayandım, ama hiçbir şey kaydetmeden. Sayfanın kenarındaki şu görünmez sarmalları görüyor musunuz? Kâğıdımın biteceğini sanmıştım. Oysa kalemlerim bitti.

90. BÖLÜM

Elimi yüzüne doğru sallayarak, "Bir sorun mu var, Richard Parker?" diye sordum. "Kör mü oldun?"

Son bir iki gündür sürekli olarak gözlerini ovuşturup, kederli kederli miyavlıyordu, ama aklıma kötü bir şey gelmemişti. Acılar ve sızılar yaşam tarzımızdaki tek bolluktu. Bir dorado yakaladım. Üç gündür ağzımıza bir şey koymamıştık. Bir gün önce, bir kaplumbağa filikaya yaklaşmıştı, ama onu yukarı çekecek gücüm bile yoktu. Balığı ortadan ikiye böldüm. Richard Parker bana doğru bakıyordu. Payını ona attım. Ağzını açıp, havada yakalayacağını sandım. Balık, ifadesiz yüzünün tam ortasına yapıştı. Öne doğru eğildi. Sağı solu kokladıktan sonra, balığı buldu ve yemeye başladı. Artık yavaş yemeye başlamıştık.

Dikkatle gözlerine baktım. Her zamankinden farklı görünmüyorlardı. Belki göz pınarları her zamankinden biraz daha fazla çapaklanmıştı, ama çok önemsenecek bir şey değildi, en azından dış görünüşüne kıyasla. Çektiğimiz sıkıntı bizi bir deri bir kemik bırakmıştı.

Sorumun yanıtını, yalnızca ona bakarak elde edebileceğimi anladım. Sanki bir göz doktoruymuşum gibi gözlerimi gözlerine diktim, o ise bakışlarıma boş gözlerle karşılık verdi. Yalnızca kör bir kedi, böylesine dik bakışlara tepki vermezdi.

Richard Parker'a acıdım. Sonumuz yaklaşıyordu.

Ertesi gün, gözlerimde bir yanma hissettim. Ovuşturdum, ovuşturdum, ama kaşıntısı bir türlü geçmedi. Tam tersine, kötüleşti ve Richard Parker'ın aksine, gözlerimden cerahat akmaya başladı. Gözlerimi kırpıştırdıkça karanlık bastırdı. Önce tam karşımdaydı, her şeyin merkezinde duran siyah bir nokta. Sonra genişleyerek görüş açımı engelleyen bir lekeye dönüştü. Ertesi sabah, güneşi yalnızca sol gözümün üzerinden ince bir ışık gibi gördüm, tıpkı çok yüksekteki küçük bir pencereymiş gibi. Öğlene doğru her şey zifiri karanlık oldu.

Yaşama dört elle sarıldım. Zayıf, ama çılgın gibiydim. Sıcaklık dayanılmazdı. O kadar az gücüm kalmıştı ki artık dayanamıyordum. Dudaklarım sert ve çatlaktı. Ağzım kupkuru ve yapış yapıştı, tutkala benzer tükürüğümün tadı da berbattı kokusu da. Cildim yanmıştı. Büzüşmüş kaslarım sızlıyordu. Bacaklarım, özellikle de ayaklarım şişmişti ve bana sürekli acı veriyorlardı. Açtım ve her zaman olduğu gibi yiyecek bir şey yoktu. Suya gelince, Richard Parker öylesine çok içiyordu ki, günde beş kaşık suyla yetinmek zorundaydım. Ama bu fiziksel acı, çekmekte olduğum ruhsal acının yanında önemsiz kalıyordu. Kör olduğum günü, ıstırabımın en uç noktasının başladığı gün olarak sayıyorum. Bunun, yolculuğun tam olarak neresinde başladığını söylemek güç. Daha önce de söylediğim gibi, zaman anlamını yitirmişti. Yüzüncü ile iki yüzüncü günün arasında bir yerlerde olmuş olmalıydı. Bir gün daha dayanamayacağımdan emindim.

Ertesi sabah, ölümle ilgili tüm korkularımdan arındım ve ölmeye karar verdim.

Üzülerek, bundan böyle Richard Parker'a bakamayacağım sonucuna vardım. Bir hayvanat bahçesi idarecisi olarak başarısız olmuştum. Onun ölmek üzere olması düşüncesi, bana kendi ölümümden daha fazla acı veriyordu. Ama içinde bulunduğum bu harap ve bitap durumda, artık onun için bir şey yapamazdım.

Doğa hızla yok oluyordu. Üzerime ölümcül bir zayıflığın çöktüğünü hissediyordum. Öğleden sonraya kalmaz ölürdüm. Gidişimi daha rahat duruma getirmek için, uzun zamandır çek-

tiğim o dayanılmaz susuzluğuma bir son vermeye karar verdim. İçebildiğim kadar suyu mideme indirdim. Keşke yiyecek son bir lokmam da olsaydı. Ama bu olanaksızmış gibi görünüyordu. Sandalın orta yerindeki brandanın yuvarlanmış kenarına yaslandım. Gözlerimi kapadım ve son nefesimi vermeyi bekledim. "Elveda, Richard Parker," diye mırıldandım. "Seni hayal kırıklığına uğrattığım için üzgünüm. Elimden geleni yaptım. Hoşça kal. Sevgili babacığım, sevgili anneciğim, sevgili Ravi, selamlar. Sevgili oğlunuz ve kardeşin yanınıza geliyor. Sizi düşünmeden geçen tek bir dakikam bile olmadı. Size kavuştuğum an, hayatımın en mutlu anı olacak. Ve şu andan itibaren bütün sorunları, sevginin ta kendisi olan ve sevdiğim Tanrı'nın ellerine emanet ediyorum."

"Orada kimse var mı?" denildiğini duydum.

Ölmekte olan zihninizin karanlığında yalnız başınızayken duyduklarınız hayret vericidir. Şekilsiz ya da renksiz bir ses insana garip gelir. Kör olmak farklı duymaktır.

Aynı sözcükleri yeniden duydum. "Orada kimse var mı?"

Delirdiğime karar verdim. Üzücü ama gerçek. Sefalet eşliği sever ve delilik onu ortaya çıkarır.

"Orada kimse var mı?" diye duyuldu ses, bir kez daha, ısrarla.

Deliliğimin berraklığı şaşırtıcıydı. Sesin kendine özgü, boğuk ve kulak tırmalayıcı bir tınısı vardı.

"Elbette biri var" diye yanıt verdim. "Orada her zaman *bir* kimse vardır. Aksi halde bu soruyu kim sorabilirdi?"

"Bir *başkasının* olmasını ümit ediyordum."

"Bir *başkası* demekle neyi kastediyorsun? Nerede olduğunun farkında mısın? Bu hayal ürününden memnun değilsen, bir başkasını seç. Seçilecek bir sürü sanrı var."

Hmmmm. Sanrı. *San-dviç*. Güzel olmaz mıydı şimdi?

"Yani kimse yok, öyle mi?"

"Şşşşt... sandviç hayali kuruyorum."

"Sandviç! Sandviçin var mı? Bir parça verir misin? Yalva-

rırım. Küçücük bir parça. Açlıktan ölüyorum."

"Sandviçim yok, sanrım var."

"Koca bir sandviç sanrısı! Oh, lütfen, birazını alabilir miyim? Ben..."

Ses miydi, yoksa rüzgârın uğultusu mu her neyse, yavaş yavaş yok oldu.

"Kocaman ve dopdolu ve mis kokulu," diye sürdürdüm konuşmamı. "İçinde öylesine çok şey var ki taşımakta güçlük çekiyorum. En az on kilo olmalı."

Sessizlik.

Ses geri döndü. "Gel, yemek hakkında konuşalım..."

"Ne iyi bir fikir."

"İstediğin her şeyi alabilseydin, ne yemeyi seçerdin?"

"Harika bir soru. Harika bir açık büfe alırdım. İşe pilav ve sambar ile başlardım. Siyah pirinç ve kesmik pirinç olurdu, ayrıca..."

"Ben de şey alırdım..."

"Bitirmedim henüz. Ve pilavımla birlikte baharatlı sambar ve arpacık soğanlı sambar ve..."

"Daha başka?"

"Dur bitiriyorum. Ayrıca karışık sebzeli sagu ve sebzeli korma ve patates masala ve lahana vadai ve masala dosai ve baharatlı mercimek rasam ve..."

"Anlıyorum."

"Bekle. Ve patlıcan dolması poriyal ve hindistancevizli yam kootu ve pirinç idli ve kesmik vadai ve sebzeli bajji ve..."

"Hepsi de kulağa çok..."

"Acı sostan söz etmiş miydim? Hindistancevizli acı sos ve naneli acı sos ve yeşil acı biber ile bektaşiüzümlü acı sos, tabii hepsi de, her zamanki nanların, popadomların, parathasların ve purislerin içinde sunulacak."

"Kulağa..."

"Salatalar! Mango kesmik salatası ve okra kesmik salatası ve baharatsız taze salatalık salatası. Ve tatlı olarak da bademli

payasam ve sütlü payasam ve şeker kamışlı krep ve fıstıklı şekerleme ve hindistancevizli burfi ve sıcak, koyu bir çikolata soslu kaymaklı dondurma."

"Hepsi bu kadar mı?"

"Bu yemeği, temiz, berrak ve on litre kapasiteli buz gibi bir bardak su ve kahveyle tamamlardım."

"Kulağa çok hoş geliyor."

"Bence de."

"Söylesene, hindistancevizli yam kootu nedir?"

"Cennetin ta kendisidir. Onu hazırlamak için, yamlara*, rendelenmiş hindistancevizine, yeşil muzlara, kırmızıbiber, öğütülmüş kara biber, öğütülmüş zerdeçal, kimyon tohumlar, kahverengi hardal tohumları ve biraz hindistancevizi yağına ihtiyacın vardır. Hindistancevizini altın rengine dönüşünceye dek kavurursun..."

"Bir öneride bulunabilir miyim?"

"Ne?"

"Hindistancevizli yam kootu yerine, neden hardal soslu sığır dili haşlaması yapmıyoruz?"

"Ama bu vejetaryen bir yemek değil."

"Vejetaryen. Sonra da işkembe."

"İşkembe mi? Zavallı hayvancağızın dilini yedin, şimdi de *midesini* mi yemek istiyorsun?"

"Evet! *Caen usulü* işkembenin hayalini kuruyorum – ılık – yanında da tatlı ekmekle."

"Tatlı ekmek mi? Bu kulağa daha iyi geliyor. Nedir tatlı ekmek?"

"Tatlı ekmek, dananın pankreasından yapılır."

"Pankreasından!"

"Mantar soslu buğulaması bir harikadır."

Bu iğrenç ve kutsallığa aykırı yemek tarifleri de nereden çıkmıştı? Bir *ineğe ve yavrusuna* göz dikecek kadar ileri gitmiş olabilir miydim? Bu kapıldığım korkunç rüzgâr da neyin nesiy-

(*) Yam: Bir tür beyaz balkabağı.

di? Yoksa filika, yüzen çöplerin arasına mı sürüklenmişti yeniden?

"Sırada ne tür bir aşağılama var?"

"Koyu tereyağı soslu sığır beyni!"

"Şimdi de başına mı geldi sıra?"

"Beyin sufle!"

"Midem bulanıyor. Hiç *yemeyeceğin* bir şey var mıdır senin?

"Şimdi bir öküz kuyruğu çorbası için neler vermezdim. Pirinç, sosis, kayısı ve üzümle doldurulmuş, kızarmış domuz dolması için. Tereyağlı, hardallı ve maydanozlu bir sosla pişirilmiş dana böbreği için. Kırmızı şaraplı, tavşan güveci için. Tavuk ciğerinden yapılmış sosisler için. Domuz ve dana ciğeri için. Kurbağa için. Ah, bana kurbağa ver, bana kurbağa ver!"

"Yeter dayanamıyorum!"

Ses yavaşça yok oldu. Mide bulantısından titriyordum. Zihinsel çılgınlığa razıydım, ama mideye vurması haksızlıktı.

Birdenbire her şey kafama dank etti.

"Kanayan çiğ sığır eti yer miydin?"

"Tabii ki! Steak tartara* bayılırım."

"Ölü bir domuzun pıhtılaşmış kanını yer miydin?"

"Her gün, elma sosuyla!"

"Bir hayvanın *her şeyini*, cesedinin son artıklarına kadar yer miydin?"

"Son kırıntısına kadar! Kendime koca bir tabak hazırlardım!"

"Peki ya bir havucu? Sade, çiğ bir havucu yer miydin?"

Yanıt yoktu.

"Beni duydun mu? Havuç yer miydin?"

"Seni duydum. Dürüstçe konuşmak gerekirse, seçme şansım olsaydı, yemezdim. Bu tür yiyecekleri midem kaldırmıyor. Bana oldukça tatsız geliyorlar."

Güldüm. Biliyordum. Ses filan duymuyordum. Delirme-

(*) Tartara: Çiğ kıymadan yapılan bir yemek.

miştim. Benimle konuşan, Richard Parker idi! Etobur kerata. Bunca zaman birlikteydik, oysa o konuşmaya karar vermek için ölümümüzden bir saat öncesini seçmişti. Bir kaplanla konuşmayı başarabildiğim için çok mutluydum. İçimi hemen adi bir merak kapladı, sinema sanatçılarının hayranlarından çektikleri türde bir şey.

"Merak ediyorum da, söylesene – hiç insan öldürdün mü?"

Pek sanmıyordum. Çünkü insan-yiyen hayvanlara pek sık rastlanmazdı ve Richard Parker henüz yavruyken yakalanmıştı. Ama kim bilir belki de annesi, Susamış tarafından ele geçirilmeden önce, bir insanı öldürmüş olabilirdi?

"Ne biçim soru bu?" diye yanıt verdi Richard Parker.

"Mantıklıymış gibi görünüyor."

"Öyle mi?"

"Evet."

"Neden?"

"Bu konuda ün saldın?"

"Öyle mi?"

"Elbette. Haberin yok mu?"

"Yok."

"Pekâlâ, haberin olmayan bu konuyu açıklığa kavuşturayım öyleyse: Bu konuda ünlüsün. Şimdi söyle bakalım, hiç insan öldürdün mü?"

Sessizlik.

"Pekâlâ? Sorumu yanıtla."

"Evet."

"Oh! Tüylerimi diken diken etti. Kaç kişi?"

"İki."

"İki adam mı öldürdün?"

"Hayır. Bir adam ve bir kadın."

"Aynı anda mı?"

"Hayır. Önce adamı, sonradan kadını"

"Seni canavar! Eminim, bunun çok zevkli olduğunu düşünmüşsündür. Çığlıkları ve çırpınışları seni oldukça eğlendirmiş

olmalı."

"Pek sayılmaz."

"İyi miydiler?"

"*İyi* miydiler?"

"Evet. Bu kadar kalın kafalı olma. Tatları iyi miydi?"

"Hayır, tatları iyi değildi."

"Ben de öyle düşünmüştüm. Hayvanların damak tadına uygun olmadığımızı duymuştum. Peki öyleyse, onları neden öldürdün?"

"İhtiyaçtan."

"Bir canavarın ihtiyaçları. Pişman mısın?"

"Ya onlar ölecekti ya da ben."

"Bu, ihtiyacın ahlakdışı bir basitliğe indirgenmiş hali. Peki, ama şu anda pişman mısın?"

"O anda yapılmış bir şeydi. Bir şarttı."

"İçgüdü, buna içgüdü denir. Yine de sorumu yanıtla, şu anda pişman mısın?"

"Bu konuyu aklıma getirmiyorum."

"Bir hayvanın bire bir tanımı. İşte sen busun."

"Peki sen nesin?"

"Bir insan, haberin olsun."

"Ne boş bir gurur."

"Ama asıl gerçek bu."

"Yani ilk taşı atan sen olursun, öyle mi?"

"Sen hiç oothappam yedin mi?"

"Hayır, yemedim. Ama anlat bana. Nedir oothappam?"

"O kadar lezzetlidir ki."

"Kulağa çok hoş geliyor. Biraz daha anlatsana."

"Oothappam çoğunlukla pasta hamurundan arta kalanlardan yapılır, ama asla akıllardan çıkmayacak bir tadı vardır."

"Tadını alabiliyorum."

Uyuyakalmıştım. Daha doğrusu ölümcül bir çılgınlık konumuna girmiştim.

Ama kafamı kurcalayan bir şeyler vardı. Ne olduğunu bil-

miyordum. Her ne ise, ölmeme engel oluyordu.

Bulmuştum. Beni rahatsız eden şeyin ne olduğunu biliyordum.

"Affedersin?"

"Evet?" dedi Richard Parker'ın belli belirsiz sesi.

"Neden şiven bozuk?"

"Değil. Asıl senin şiven bozuk."

"Hayır, değil. Sen r'yi "ğ" diye söylüyorsun."

"Ğ'yı, olması gerektiği gibi yani "ğ" diye söylüyorum. Sen, sanki ağzının içinde sıcak bilyeler varmış gibi konuşuyorsun. Hint aksanın var."

"Sen de sanki dilin testereymiş ve İngilizce sözcükler de tahtadan yapılmış gibi konuşuyorsun. Fransız aksanın var."

Tamamen çelişkiliydi. Richard Parker Bangladeş'te doğmuş ve Tamil Nadu'da büyümüştü, nasıl Fransız aksanı olabilirdi ki? Kabul, Pondicherry bir Fransız sömürgesiydi, ama hiç kimse beni, hayvanat bahçesindeki hayvanların bazılarının Dumas sokağındaki Fransız okuluna gittiğine inandıramazdı.

Çok şaşırtıcıydı. Yeniden bir sis perdesinin içine düştüm.

Bir solumayla uyandım. Orada biri vardı! Kulaklarıma gelen bu ses, ne rüzgârın uğultusu ne de şivesi bozuk bir hayvanın fısıltısıydı. Başka bir şeydi! Tükenmiş bedenime son bir kez, birazcık kan pompalamaya çalışan yüreğim hızla atmaya başladı. Aklım başıma gelmek için son bir girişimde bulundu.

"Korkarım ki bu yalnızca bir akis," denildiğini duyar gibi oldum.

"Durun, buradayım!" diye bağırdım.

"Denizde bir akis..."

"Hayır, benim!"

"Bu işini bitirir!"

"Dostum!"

"Ben gidiyorum..."

"Dur, bekle!"

Onu çok az duyabiliyordum.

Çığlık attım.

O da çığlık attı.

Bu kadarı da fazlaydı. Çıldıracaktım.

Aklıma bir şey geldi.

"BENİM ADIM," diye gürledim son soluğumla, "PISCINE MOLITOR PATEL." Bir akis, nasıl olur da bir isim yaratırdı? "Beni duyuyor musun? Ben, herkesin Pi Patel olarak tanıdığı Piscine Molitor Patel'im!"

"Ne? Orada biri mi var?"

"Evet, burada biri var!"

"Nasıl olur! Bu gerçek olabilir mi? Lütfen, yiyecek bir şeyiniz var mı? Her ne olursa. Hiç yiyeceğim kalmadı. Günlerdir ağzıma tek bir lokma girmedi. Bir şeyler yemem gerek. Yemeğinin birazını bana verirsen minnettar olurum. Yalvarırım."

"Ama benim de yiyecek bir şeyim yok," diye yanıt verdim dehşetle. "Ben de günlerdir hiçbir şey yemedim. Sende yiyecek bir şeyler olacağını ummuştum. Suyun var mı? Stoklarım çok sınırlı."

"Hayır, yok. Yiyecek hiçbir şeyin yok mu? Hiçbir şey mi?"

"Hiçbir şey."

Sessizlik oldu, ağır bir sessizlik.

"Neredesin?" diye sordum.

"Buradayım," diye yanıt verdi.

"Orası neresi? Seni göremiyorum."

"Beni neden göremiyorsun?"

"Kör oldum."

"Ne?" diye haykırdı.

"Kör oldum. Gözlerim karanlıktan başka bir şey görmüyor. Onları boşuna kırpıştırıyorum. Zaman kavramı konusunda cildime güvenebilirsek eğer, şu son iki gündür körüm. Gündüzü geceden ayırabiliyorlar yalnızca."

Korkunç bir feryat duydum.

"Ne? Sorun nedir, dostum?" diye sordum.

Feryadını sürdürdü.

"Bana yanıt ver. Ne oldu? Evet körüm ve yiyecek ya da içecek hiçbir şeyimiz yok, ama birbirimize sahibiz. Bu da bir şey. Değerli bir şey. Öyleyse sorun ne, sevgili kardeşim?"

"Ben de körüm."

"Ne?"

"Senin dediğin gibi, ben de gözlerimi boşuna kırpıştırıyorum."

Yeniden inledi.

Şaşkınlıktan dilim tutulmuştu. Pasifik'in ortasında, başka bir filikanın içinde, benim gibi kör olan biriyle karşılaşmıştım!

"Peki, ama sen nasıl kör oldun?"

"Büyük olasılıkla, tıpkı senin gibi. Ne yapacağını bilemeyen, açlıktan ölmek üzere olan bir beden ve sağlıksız şartlar yüzünden."

Her ikimiz de ruhen yıkıldık. O inledi, bense hüngür hüngür ağlamaya başladım.

"Bir öykü var," dedim bir süre sonra.

"Öykü mü?"

"Evet."

"Öykü neye yarar ki? Ben açım."

"Yiyecekle ilgili bir öykü."

"Sözcüklerin kalori değeri yoktur."

"Yiyeceği, bulabileceğin yerde ara."

"Bu iyi bir fikir."

Sessizlik. Açlıktan kıvranan bir sessizlik.

"Neredesin?" diye sordu.

"Burada. Ya sen?"

"Burada."

Suya çarpan bir küreğin şapırtısını duydum. Batan saldan kurtardığım küreklerden birine doğru uzandım. Çok ağırdı. Elimle yoklayarak en yakındaki ıskarmozu buldum. Küreği üzerine bıraktım. Sapını kavradım. Hiç gücüm yoktu. Ama elimden geldiğince kürek çektim.

"Öykünü dinleyelim bakalım," dedi soluk soluğa.

"Bir zamanlar bir muz vardı ve büyüyordu. Kocaman, dipdiri, sapsarı ve mis kokulu oluncaya dek büyüdü. Sonra toprağa düştü ve biri gelip onu yedi."

Kürek çekmeyi kesti. "Ne harika bir öykü!"

"Teşekkürler."

"Gözlerim yaşardı."

"Bir parça daha var," dedim.

"Neymiş o?"

"Muz toprağa düştü ve biri gelip onu yedi... ve sonra o kişi kendini daha iyi hissetti."

"Soluk kesici bir öykü!" diye haykırdı.

"Teşekkürler."

Bir sessizlik.

"Ama hiç muzun yok, değil mi?"

"Yok. Bir orangutan dikkatimi dağıttı."

"Bir ne?"

"Uzun hikâye."

"Diş macunun var mı?"

"Yok."

"Balıkla çok iyi giderdi. Sigaran var mı?"

"Hepsini yedim bile."

"Yedin mi?"

"Filtreleri hâlâ duruyor. İstersen alabilirsin."

"Filtrelerini mi? Tütün yoksa, sigaranın filtrelerini ne yapayım? Bu arada, sigaraları yemeyi nasıl becerdin?"

"Onları ne yapabilirdim ki? Sigara içmiyorum."

"Takas için saklamalıydın."

"Takas mı? Kiminle?"

"Benimle!"

"Sevgili kardeşim, onları yediğimde, Pasifik'in ortasında bir filikanın içinde yalnız başımaydım."

"Yani?"

"Yani, Pasifik'in ortasında, biriyle sigara takas etme şansı, pek de olası bir düşünce gibi gelmemişti bana."

"Planlarını önceden yapman gerekir, seni aptal çocuk! Bak şimdi takas edecek hiçbir şeyin yok."

"Peki, ama takas edecek bir şeyim olsaydı bile, neye karşılık takas ederdim? Senden isteyebileceğim neyin var ki?"

"Bir çizmem var," dedi.

"Çizme mi?"

"Evet, ince deriden bir çizme."

"Pasifik'in ortasında, bir filikanın içindeyken, ince deriden bir çizme ne işime yarayabilir ki? Boş zamanlarımda uzun yürüyüşlere mi çıktığımı sanıyorsun?"

"Onu yiyebilirsin!"

"Çizme yemek mi? Ne fikir ama."

"Sigara yedin... neden bir çizme yemeyesin ki?"

"Düşüncesi bile iğrenç. Bu arada, kimin çizmesi?"

"Nereden bileyim?"

"Bir yabancının çizmesini mi yememi öneriyorsun yani?"

"Ne fark eder?"

"Küçük dilimi yutacağım şimdi. Çizme. Bir Hindu olmam ve biz Hinduların inekleri kutsal sayıyor olmamız gerçeği bir yana, bir çizmeyi yeme düşüncesi bana, ayaktan sızan tüm pisliklere ek olarak, giyildiği sırada bastığı tüm pislikleri çağrıştırıyor."

"Çizme istemiyorsun demek."

"Önce bir görelim."

"Hayır."

"Ne? Bir şeyi görmeden mi takas etmemi bekliyorsun benden?"

"Sana hatırlatmam gerekir, ikimiz de körüz."

"Öyleyse bu çizmeyi bana anlat! Ne acınası bir satıcısın sen öyle. Hiç müşterin olmamasına şaşmamalı."

"Haklısın. Öyleyim."

"Pekâlâ, çizme?"

"Deri bir çizme."

"Ne cins bir deri çizme?"

"Sıradan cins."

"Ne demek şimdi bu?"

"Bağcıkları ve delikleri ve dili olan bir çizme. Bir de iç tabanı. Sıradan bir çizme işte."

"Ne renk?"

"Siyah."

"Ne durumda?"

"Giyilmiş. Derisi yumuşak ve esnek, dokunuşu harika."

"Peki ya kokusu?"

"Ilık ve güzel bir deri kokusu."

"İtiraf etmeliyim – itiraf etmeliyim – kulağa çok cazip geliyor!"

"Unut gitsin."

"Neden?"

Sessizlik.

"Bana yanıt vermeyecek misin, kardeşim?"

"Çizme falan yok."

"Yok mu?"

"Hayır."

"Bu beni üzdü."

"Onu yedim."

"Çizmeyi mi yedin?"

"Evet."

"Güzel miydi?"

"Hayır. Sigaralar güzel miydi?"

"Hayır. Onları bitiremedim."

"Ben de çizmeyi bitiremedim."

"Bir zamanlar bir muz vardı ve büyüyordu. Kocaman, dipdiri, sapsarı ve mis kokulu oluncaya dek büyüdü. Sonra toprağa düştü ve biri gelip onu yedi ve sonra o kişi kendini daha iyi hissetti."

"Üzgünüm. Tüm söylediklerim ve yaptıklarım için üzgünüm. Beş para etmez biriyim," diye haykırdı.

"Ne demek istiyorsun? Sen dünyanın en değerli, en harika

insanısın. Gel kardeşim, birlik olalım ve arkadaşlığımızı kutlayalım."

"Evet!"

Pasifik, kürekçiler için uygun bir yer sayılmaz, özellikle de kürekçiler zayıf ve kör, cankurtaran sandalları geniş ve hantal ve rüzgâr da onlara karşı ise. O yanı başımdaydı; uzaklardaydı. Solumdaydı; sağımdaydı. Önümdeydi; arkamdaydı. Ama en sonunda başardık. Sandallarımız, bir kaplumbağadan bile daha hoş bir ses çıkararak çarpıştı. Bana bir ip attı ve sandalını benimkine bağladım. Ona sarılmak için ve bana sarılması için kollarımı açtım. Gözlerim yaşlarla doluydu ve gülümsüyordum. Körlüğümün içinden parlayan bir varlık gibi, tam karşımda duruyordu.

"Canım kardeşim benim."

"Buradayım," diye yanıt verdi.

Güçsüz bir kükreme duydum.

"Kardeşim, sana sözünü etmeyi unuttuğum bir şey var."

Bütün ağırlığıyla üzerime yığıldı. Yarı brandanın, yarı orta bankın üzerine düştük. Elleri boynuma uzandı.

"Kardeşim," dedim, aşırı hevesli sarılışından soluk soluğa kalarak, "kalbim seninle, ama şu gösterişsiz sandalımın bir başka köşesine gitmemiz gerekiyor."

"Kesinlikle haklısın, kalbin benimle!" dedi. "Karaciğerin ve etin de öyle!"

"Brandanın üzerinden orta banka doğru ilerlediğini ve bir ayağını ölümcül bir şekilde sandalın dibine yerleştirdiğini hissedebiliyordum.

"Yo, yo, kardeşim! Yapma! Yalnız..."

Onu tutmaya çalıştım. Ne yazık ki artık çok geçti. Değiliz sözcüğünü söyleyene dek, bir kez daha yalnız kalmıştım. Sandalın dibine hafifçe vuran pençelerin tıkırtısını duydum, yere düşen bir çift gözlük kadar sessizce ve bir saniye sonra sevgili kardeşim inanılmaz bir çığlık attı, şimdiye dek hiçbir insanın böylesine bir çığlık attığını duymamıştım. Ellerini üzerimden çekmişti.

Bu, Richard Parker'ın korkunç bedeliydi. Yaşamımı bağışlamıştı, ama bir yaşama son vermek uğruna. Adamın derisini yüzüp, kemiklerini kırdı. Burnuma kan kokusu geliyordu. İçimde bir şeyler ölmüştü, bir daha asla canlanmayacak bir şeyler.

91. BÖLÜM

Kardeşimin filikasına tırmandım. İçini ellerimle taradım. Bana yalan söylediğini fark etim. Biraz kaplumbağa eti, bir dorado başı ve hatta – harika bir şölen – birkaç bisküvi kırıntısı vardı. Ve suyu da. Hepsini ağzıma attım. Sandalıma dönüp, onunkini saldım.

Ağlamak gözlerime iyi gelmişti. Sol üst köşedeki görüş açımın içinde küçük bir yarık açıldı. Gözlerimi deniz suyuyla çalkaladım. Her çalkalayışta, pencere biraz daha genişledi. İki gün içinde görme duyum geri gelmişti.

Öyle bir manzarayla karşılaştım ki, neredeyse kör kalmayı yeğlerdim. Parçalanmış, ufalanmış bedeni sandalın dibinde yatıyordu. Kardeşimin kim olduğunu asla öğrenmemem için, Richard Parker yüzü dahil her yerini paramparça etmişti. Lime lime olmuş göğsünün içinden, tıpkı bir teknenin iskeletini andıran kaburgaları fırlamıştı, filikanın bir maketi gibi. Kanlar içinde ve dehşet verici bir durumdaydı.

Kollarından birini, balık yemi olarak kullanmak üzere zıpkınla avladığımı itiraf etmeliyim. Ayrıca, korkunç ihtiyacıma ve beni körükleyen çılgınlığıma karşı koyamayarak etinin bir parçasını yediğimi de itiraf etmeliyim. Yani, oltanın ucuna takmaya niyetlendiğim ve güneşin altında kuruduktan sonra, hayvan etinden farksızlaşan küçük parçalardan söz ediyorum. Neredeyse fark edemeden, ağzımın içine kayıvermişlerdi. Anlayışlı olmalısınız, ıstırabım sürekliydi ve o da artık ölmüştü. Bir balık avlar avlamaz bunu yapmayı kestim.

Her gün ruhuna dua ettim.

92. BÖLÜM

Sıradışı bir bitkisel keşifte bulundum. İçinizden bazıları şimdi anlattıklarıma inanmayabilir. Ama başımdan geçen olayların bir parçası olduğu için size anlatacağım.

Yan yatmıştım. Sessiz güneşli bir gündü, hafif bir rüzgâr esiyordu ve saat öğle vaktini bir ya da iki saat geçmişti. Kısa bir şekerleme yapmıştım, dinlendirici olmayan ve rüyasız geçen hafif bir uykuydu. Elimden geldiğince az güç harcamaya çalışarak öbür yana döndüm. Gözlerimi açtım.

Çok yakınımda ağaçlar gördüm. Tepki göstermedim. Birkaç göz kırpıştırma sonra yok olacak bir yanılsama olduğundan emindim.

Ağaçlar oldukları yerde kaldılar. İşin aslı bir ormana dönüştüler. Alçak bir adanın bir parçasıydılar. Doğruldum. Gözlerime inanmamayı sürdürdüm. Ama böylesine yüksek nitelikli bir yanılgıya kapılmış olmak çok heyecan vericiydi. Ağaçlar çok güzeldi. Şimdiye dek hiç görmediğim bir türdü. Açık renk kabukları, her iki yana eşit dağılmış dalları ve şaşırtıcı bollukta yaprakları vardı. Yaprakları parlak yeşil renkteydi, öylesine parlak ve zümrütsü bir yeşildiler ki, musonlar boyunca yeşeren bitkiler bile yanlarında sönük kalırdı.

Göz kapaklarımın birer oduncuya dönüşmelerini umarak, gözlerimi kasten kırpıştırmayı sürdürdüm. Ama ağaçlar yere yıkılmadı.

Bakışlarımı yere çevirdim. Gördüklerim beni hem mutlu etmiş, hem de düş kırıklığına uğratmıştı. Adada toprak yoktu. Ağaçların suyun içinde durduklarını sanmayın. Aksine, yapraklar kadar parlak bir yeşilden, yoğun bir bitki örtüsünün içindeymiş gibi görünüyorlardı. Topraksız topraklar olabilir miydi? Ağaçlar bitkilerin içinde yetişebilir miydi hiç? Böylesi bir yerbilimin beni haklı çıkarmasına sevindim, bu ada bir hayal ürünü, zihnimin bir oyunuydu. Aynı anda düş kırıklığına uğramıştım çünkü ne tür bir ada olursa olsun, artık bu noktadayken bir

adaya ulaşmak iyi olurdu.

Ağaçlar önümde dikilip durmayı sürdürdükçe, ben de bakmayı sürdürdüm. Bunca maviden sonra yeşile bakmak, gözlerime hoş bir müzik gibi gelmişti. Yeşil çok güzel bir renktir. İslam'ın rengidir. En sevdiğim renktir.

Akıntı, sandalı yavaşça yanılsamaya doğru sürükledi. Kum ya da çakıl taşları olmadığı için kıyısına sahil denilemezdi, adaya vuran dalgalar, bitki örtüsünün geçirgenliğinin içinde yok olduğu için, kıyıya çarpıp çatlayan dalgalar da yoktu. İç kısımlara doğru, üç yüz metre ilerideki bir sırttan, ada denize doğru meyletiyor ve yaklaşık kırk metre sonra da Pasifik'in derinliklerinde gözden kayboluyordu, kuşkusuz dünyanın en küçük kıta sahanlığıydı.

Bu zihinsel yanılgıya alışmaya başlıyordum. Sürmesi için, onu dikkatle incelemekten vazgeçtim; filika adaya çarptığında hiç hareket etmeden hayal kurmaya devam ettim. Ada, iki parmaktan biraz daha geniş çaplı, birbirlerine sıkıca kenetlenmiş boru şeklinde yosun öbeklerinden meydana gelmiş gibiydi. Ne kadar da gerçek dışı bir ada, diye düşündüm.

Birkaç dakika sonra, sürünerek sandalın yan tarafına doğru ilerledim. El kitabında, "yeşili kovalayın," diye yazıyordu. Pekâlâ, işte bu yeşildi. İşin aslı tam bir klorofil cennetiydi. Yiyecek boyalarını ve parlak sahne ışıklarını gölgede bırakacak bir yeşil. İnsanı sarhoş edecek bir yeşil. "Sonuçta, toprağı en iyi yargılayabilecek şey ayağınızdır," diye devam ediyordu el kitabındaki yazı. Ada bir adım uzağımdaydı. Yargılamak – ve düş kırıklığına uğramak – ya da yargılamamak, işte bütün mesele buydu.

Yargılamaya karar verdim. Ortalıkta köpekbalığı var mı, diye baktım. Yoktu. Yüz üstü döndüm ve brandaya sıkıca tutunarak, bir bacağımı yavaşça aşağı sarkıttım. Ayağım suya girdi. Hoş bir serinlikteydi. Azıcık ilerimde uzanan ada, suyun üzerine titrek bir ışık saçıyordu. Gerindim. Hayal balonunun bir anda patlayacağını umdum.

Patlamadı. Ayağım berrak suların içine gömüldü ve esnek, ama sağlam, lastiksi bir engelle karşılaştı. Biraz daha yüklendim. Yanılsama yok olmuyordu. Ayağımı tüm gücümle yere bastım. Yine de batmadım. Yine de inanmadım.

En sonunda burnum, karanın yargıcı oldu. Koku alma duyumu taptaze, dolu dolu, boğucu bir koku sarmıştı: Bitki kokusu. Soluk soluğa kaldım. Aylardır kokladığım tuz-su-klor kokusundan sonra, bu organik bitki kokusu beni adeta zehirliyordu. İşte ondan sonra inandım, tek batan şey mantığımdı; düşüncelerim ayrışmış gibiydi. Bacağım titremeye başladı.

"Tanrım! Tanrım!" diye inledim.

Suya düştüm.

Sağlam karanın şoku ile serin suyun birleşimi, kolayca toparlanıp adaya çıkma gücü verdi bana. Tanrı'ya anlaşılmaz şükran sözcükleri geveledim ve yere yığıldım.

Ama hareketsiz duramıyordum. Aşırı heyecanlıydım. Ayağa kalkmaya yeltendim. Tansiyonum düştü. Yer hızla sallandı. Başım döndü, gözlerim karardı. Bayılacağımı sandım. Sakinleşmeye çalıştım. Tek yapabildiğim hızla soluk alıp vermek oldu. Dik oturmayı başardım.

"Richard Parker! Kara! Kara! Kurtulduk!" diye haykırdım.

Bitki kokusu inanılmaz keskindi. Yeşilliğe gelince, öylesine taze ve huzur vericiydi ki, gözlerimden bedenime güç ve ferahlık doluyordu sanki.

Bu arapsaçına benzeyen, borumsu garip yosun da neydi acaba? Yenilebilir miydi? Bir tür deniz yosunu olmalıydı, ama oldukça katıydı, normal yosundan çok daha katı. Elde, ıslak ve kıtır kıtır bir şeymiş izlenimini veriyordu. Ucundan çekiştirdim. Fazla çaba harcamadan, lifleri koptu. Kesitlerini incelediğimde, iki dar çeperden oluştuğunu gördüm: Islak ve hafif sert olan yemyeşil renkteki dış çeper ve yosunun çekirdeğiyle dış duvarın ortasındaki iç çeper. Ortaya çıkan iki borunun ayrımı çok sadeydi: Ortadaki boru beyaz renkteydi, oysa onu çevreleyen boru iç çepere yaklaştıkça azalan bir yeşildi. Bir parça yosunu burnuma

yaklaştırdım. Bitkilere özgü hoş esansının dışında, doğal bir kokuya sahipti. Onu yaladım. Nabzım hızla atmaya başladı. Yosun, içme suyuyla kaplıydı.

Onu ısırdım. Şaşkınlık içindeydim. İç boru çok tuzluydu, ama dışı yalnızca yenilebilir değil, çok da lezzetliydi üstelik. Dilim, sanki çok uzun zamandan beri unutulmuş bir sözcüğün anlamını bulmak için sözlüğün sayfalarını karıştıran bir parmak gibi titremeye başladı. Onu buldu. Ve onu duymanın mutluluğuyla gözlerim kapandı: Tatlı. *İyi* anlamında değil, *şekerli* anlamında. Kaplumbağalarla balıkların yerleri ayrıdır, ama asla şekerli değildirler. Bu yosunun, Kanada'daki akaağaçlardan bile daha hafif bir tatlılığı vardı. Yoğunluk olarak, onu tek benzetebileceğim şey su kestanesiydi.

Ağzımın hamur kıvamındaki kuruluğunun içinden, tükürük adeta fışkırdı. Zevk çığlıkları atarak, çevremi saran yosunları yarmaya başladım. İç ve dış borular birbirlerinden rahatça, kolayca ayrılıyorlardı. Tatlı olan dış çeperleri ağzıma doldurmaya başladım, çok uzun zamandan beri ilk kez bu denli hızlı ve güçlü çalışıyordum. Çevremde koca bir kale hendeği oluşuncaya dek yedim.

Altmış metre uzağımda yalnız başına duran bir ağaç vardı. Çok uzaklardaymış gibi duran sırtın eğimindeki tek ağaç oydu. *Sırt* diyorum; belki de bu, kıyı eğiminin ne kadar dik olduğunu belirtmek için uygun bir sözcük değildi. Daha önce de sözünü ettiğim gibi alçak bir adaydı. Aşağı yukarı yirmi metrelik hafif bir eğim oluşturuyordu. Ama içinde bulunduğum durumda, bana bir dağmış gibi görünüyordu. Ağaç çok daha çekiciydi. Parçalı gölgesini fark ettim. Bir kez daha ayağa kalkmayı denedim. Çömelmeyi başardım, ama ayağa kalkmaya yeltendiğimde, başım bir kez daha dönmeye başladı ve dengemi sağlayamadım. Ve yıkılmamış olsam da, bacaklarımda hiç derman kalmamıştı. Ama irademe güçlüydü. İlerlemeye kararlıydım. Emekleyerek, sürünerek ve kendi kendime birdirbir oynayarak güçsüzce ağaca yaklaştım.

O ağacın benekli, titrek gölgesinin altına girip de, yapraklarını hışırdatan rüzgârın kuru ve gevrek sesini duyduğum anki mutluluğumu hiç unutmayacağım. Ağaç, iç kısımlardakiler kadar büyük ya da geniş değildi ve sırtın ters tarafında yer aldığı ve dış etkenlere daha açık konumda olduğu için, arkadaşları kadar düzgün ve iyi gelişememişti. Ama yine de bir ağaçtı ve bir ağaç, çok, ama çok uzun zamandır denizde kaybolduğunuzda görebileceğiniz en güzel şeylerden biridir. Ağacın görkemine, sağlam ve telaşsız saflığına, yavaş güzelliğine hayran kaldım. Oh, keşke onun gibi olabilseydim: Köklerim toprağın içinde gömülü ve kollarım şükretmek için Tanrı'ya uzanmış! Ağladım.

Yüreğim Allah'ı yüceltirken, zihnim Allah'ın eseriyle ilgili bilgi toplamaya başladı. Ağaç, tıpkı filikadan görmüş olduğum gibi yosunların içinde yetişmişti. Topraktan iz bile yoktu. Ya daha derinlerde toprak vardı ya da bu tür ağaçlar, dikkate değer bir parazit ya da asalak örneğiydiler. Kütüğü, yaklaşık olarak bir insan göğsü kalınlığındaydı. Kabuğu, yeşilimsi gri renkte, ince, pürüzsüz ve tırnakla kazınabilecek kadar yumuşaktı. Kalp şeklindeki yaprakları büyük ve genişti ve tek bir uçla noktalanıyorlardı. Ağacın tepesi, mango ağaçlarının hoş yuvarlaklığına sahipti, ama bu bir mango ağacı değildi. Bir tür arça ağacı gibi koktuğunu düşündüm, ama arça da değildi. Hindistan sakızağacı da değildi. Şimdiye dek gördüğüm başka bir ağaç da değildi. Tek bildiğim güzel, yeşil ve gür yapraklı olduğuydu.

Bir hırlama duydum. Arkamı döndüm. Richard Parker, filikanın içinden beni izliyordu. O da adaya bakıyordu. Kıyıya çıkmak istiyormuş da korkuyormuş gibi görünüyordu. En sonunda, bol bol hırladıktan ve bir aşağı bir yukarı yürüdükten sonra, sert ve ani bir hareketle sandaldan indi. Turuncu düdüğü ağzıma götürdüm. Oysa saldırganca davranmıyordu. Yalnızca dengesini sağlamaya çalışıyordu; bacaklarının üzerinde tıpkı benim gibi sallanıyordu. Biraz ilerleyince, yere yakın emeklemeye başladı, bacakları yeni doğmuş bir yavru gibi titriyordu. Benden kaçınmaya özen gösterdi, sırta doğru ilerledi ve adanın iç kısımlarına

doğru gidip gözden kayboldu.

Günün geri kalanını yiyerek, dinlenerek, ayağa kalkmaya çalışarak ve genel anlamda mutluluktan uçarak geçirdim. Çok fazla çabalayınca midem bulandı. Ve hareketsizce oturduğumda bile altımdaki zeminin kımıldadığını ve yıkıldığını hissettim.

Akşama doğru Richard Parker'ı merak etmeye başladım. Ortam ve sınırlar değişince, artık bana karşı nasıl davranacağından pek emin değildim.

Gönülsüzce, yalnızca bir güvenlik önlemi olarak, filikaya doğru emekledim. Richard Parker adayı sahiplense de pruva ile branda benim bölgem olarak kalmalıydı. Sandalı palamarla bağlayabileceğim bir şey aradım. Yosunlar kıyıyı tamamen kapladıkları için pek bir şey bulamıyordum. En sonunda, bir küreği sapından diklemesine yosunların içine gömüp, sandalı ona bağlayarak sorunu çözdüm.

Brandaya doğru süründüm. Bitkindim. Bedenim o kadar yemekten yorgun düşmüştü ve bu ani değişiklikten dolayı sinirlerim gerilmişti. Gün sona ererken, uzaktan Richard Parker'ın kükrediğini duydum, ama uykuma yenik düştüm.

Gece yarısı, belimde garip ve rahatsız edici duyguyla uyandım. Bir kramp olduğunu, yediğim yosunlardan zehirlenmiş olabileceğimi düşündüm. Bir gürültü duydum. Baktım. Richard Parker sandaldaydı. Ben uyurken geri dönmüştü. Miyavlıyor ve ayak tabanlarını yalıyordu. Geri dönüşünün şaşırtıcı olduğunu düşündüm, ama bu konuda daha fazla kafa yormadım – kramp hızla kötüleşiyordu. Ağrıdan iki büklüm olmuş titrerken, birçok insan için doğal sayılan, oysa bedenimin uzun süredir unutmuş olduğu bir işlem başladı: Dışkılama. Çok ağrılıydı, ama bir süre sonra, *Tsimtsum*'un battığı geceden bu yana daldığım en derin, en rahatlatıcı uykuya daldım.

Sabah uyandığımda kendimi çok daha güçlü hissediyordum. Dinçlikle, yalnız ağaca doğru emekledim. Gözlerim bir kez daha kendilerine bir şölen çektiler, tıpkı midemin yosunlarla çektiği gibi. Öylesine doyurucu bir kahvaltı ettim ki, adeta yu-

muldum.

Richard Parker, sandaldan dışarı atlamadan önce yine saatlerce kararsız kaldı. Atladığında öğlen olmuştu, kıyıya çıkar çıkmaz, geriye sıçradı ve yarı beline kadar suya girdi, çok gergin görünüyordu. Tıslադı ve pençesini havaya savurdu. İlginçti. Ne yaptığını anlayamıyordum. Endişesi geçti ve bir önceki günden daha emin adımlarla, sırtın üzerinden geçip gözden kayboldu.

O gün, ağaca yaslanarak ayağa kalktım. Başım dönüyordu. Yerin ayaklarımın altından kayışını engellemenin tek yolu, gözlerimi kapatıp ağacı sıkıca kavramaktı. Ellerimi bıraktım ve yürümeyi denedim. Hemencecik düştüm. Daha ayağımı bile kıpırdatamadan, zemin üzerime gelmişti. Yaralanmamıştım. Lastiksi ve kesif bir bitki örtüsüyle kaplı olan ada yeniden yürümeyi öğrenmek için eşsiz bir yerdi. İstediğim yere düşebilirdim, kendime zarar vermem olanaksızdı.

Ertesi gün, filikada geçirdiğim huzurlu bir gecenin ardından – Richard Parker yine sandala dönmüştü – yürüyebildim. Pek çok kez düşerek, ağaca varmayı başardım. Giderek gücümü kazandığımı hissediyordum. Oltamla uzanıp, ağacın dallarından birini aşağı çektim. Birkaç yaprağını kopardım. Yumuşak ve mattılar, ama acı bir tatları vardı. Richard Parker filikadaki sığınağına bağlanmıştı – geceleri sandala geri dönüşü bunu kanıtlıyordu.

O gece, güneş batarken geri döndüğünü gördüm. Sandalı yeniden, gömülü duran küreğe bağlamıştım. Pruvada durmuş, ipin gövdeye sıkıca bağlı olup olmadığını kontrol ediyordum. Birden Richard Parker belirdi. Başta onu tanıyamadım. Sırtın üzerinde dört nala koşan bu harika hayvan, benim tanıdığım o halsiz, güçsüz, talihsizliğimi paylaştığım kader arkadaşım olamazdı. Ama öyleydi. Bu Richard Parker idi ve koşarak üzerime doğru geliyordu. Bir amaca yönelmiş gibiydi. Güçlü boynu, eğik başının üzerinde dikleşti. Her adımında kürkü ile kasları sallanıyordu. Ağır bedeninin yere vuruşunu duyabiliyordum.

Yalnızca iki korkuyu içimizden atamayacağımızı okumuş-

tum: Beklenmedik bir gürültü duyduğumuzdaki tepkisel irkilmeyi ve baş dönmesini. Bunlara bir üçüncüsünü, yani bildik bir katilin hızla ve doğrudan size yaklaşmasını eklemek isterdim.

Düdüğü yokladım. Richard Parker sandala sekiz metre kadar yaklaştığında, düdüğü var gücümle öttürdüm. Keskin sesi havayı yardı.

İstediğim etkiyi yaratmıştı. Richard Parker durdu. Ama yeniden ileri atılmak istediği apaçık ortadaydı. Düdüğü ikinci kez öttürdüm. Ansızın hırlayarak dönmeye ve garip, geyiklere özgü hareketlerle sıçramaya başladı. Üçüncü kez öttürdüm. Bütün tüyleri diken diken oldu. Pençelerini çekti. Aşırı heyecanlı görünüyordu. Düdüğümün oluşturduğu koruyucu duvarımın parçalanıp, bana saldırmasından korkuyordum.

Oysa Richard Parker en umulmadık şeyi yaptı: Denize atladı. Donakalmıştım. Asla yapmayacağını düşündüğüm şeyi yapmıştı, üstelik güç ve kararlılıkla. Sığ suların içinde, çevik hareketlerle sandalın kıç tarafına doğru ilerledi. Aklımdan, düdüğü bir kez daha öttürmek geçti, ama onun yerine, sandığın kilidini açtım ve oturup, bölgemin iç kısımlarına doğru çekildim.

Üzerinden sular damlayarak, kıç tarafına sıçradı, oturduğum yer baş kıç vurmaya başladı. Küpeşte ile arka bankın arasında durmuş dengesini sağlarken, bir an için beni yargılarcasına baktı. Bayılacak gibi oldum. Bir kez daha düdüğü öttürebileceğimi sanmıyordum. Boş gözlerle ona baktım. Sandalın dibine zıpladı ve brandanın altında gözden kayboldu. Sandığın kapağındaki aralıklardan, bazı yerlerini görebiliyordum. Kendimi brandanın üzerine attım, görüş açısının dışına, ama tam üzerine. Keşke kanatlarım olsaydı da o an oradan uçup gidebilseydim.

Sakinleştim. Bu durumun artık bir yaşam biçimim haline geldiğini, uzun süredir altımda ateşli bir kaplanla yaşadığımı kendime hatırlatmaya çalıştım.

Soluğum normale döndüğünde, birden uykum geldi.

Gecenin bir vakti uyandım ve korkumu unutup çevreme bakındım. Richard Parker rüya görüyordu: Uykusunda titriyor ve

hırlıyordu. Beni uyandıracak kadar gürültü yapmıştı.

Sabah, her zaman olduğu gibi sırta doğru gitti.

Gücümü toplar toplamaz adayı incelemeye karar verdim. Kıyı şeridine bakılacak olursa, oldukça büyükmüş gibi duruyordu; adanın geniş çevre ölçüsünü ortaya koyacak şekilde, sağa ve sola doğru çok hafif bir eğimle yayılıyordu. Bacaklarımı eski sağlıklarına kavuşturmak için, günümü kıyıdan ağaca gidip dönerek – ve düşerek – geçirdim. Her düşüşümde koca bir porsiyon yosun yiyordum.

Günün sonuna doğru Richard Parker geri döndüğünde – bir önceki güne göre biraz daha erken – hazırlıklıydım. Dimdik oturdum ve düdüğü öttürmedim. Suyun kenarına kadar geldi ve güçlü bir adımda sandalın yan tarafına sıçradı. Benim bölgeme zorla girmeye kalkışmadan, kendi bölgesine girdi ve sandalın yalpalamasına neden oldu. Eski formuna kavuşması oldukça korkutucuydu.

Ertesi sabah, Richard Parker'a öncelik tanıyarak, adayı keşfe çıktım. Sırta tırmandım. Yürüyüşüm hâlâ biraz garip olsa da bir ayağımı öbürünün önüne atabilmenin heyecanı ve gururuyla, tepeye kolayca vardım. Bacaklarım biraz daha zayıf olsaydı, tepenin öbür tarafındakileri gördüğümde, hiç kuşkusuz yere yıkılırdım.

İşe ayrıntılardan başlayacak olursam, yalnızca kıyıların değil, tüm adanın yosunlarla kaplı olduğunu gördüm. Tam ortasında yeşil bir ormanın yer aldığı, geniş yeşil bir plato gördüm. Bu ormanın çevresinde, düzgünce sıralanmış yüzlerce gölcük ve aralarında eşit oranda dağılmış ağaçlar gördüm, hepsi de sanki özel bir tasarıma göre dizilmiş gibiydiler.

Ama beni en çok etkileyen firavunfareleri oldu. Tek bir bakışta, yüz binlerce firavunfaresini bir arada gördüm. Her yer firavunfareleriyle kaplıydı. Ve ben ansızın belirince, hepsi birden, çiftlik avlusundaki şaşkın tavuklar gibi dönüp ayağa kalktılar.

Hayvanat bahçemizde hiç firavunfaremiz yoktu. Ama onlar hakkında yazılar okumuştum. Kitaplarda ve yazında yer alıyor-

lardı. Firavunfaresi, Güney Afrika'da yaşayan ve gelincik ailesinden gelen küçük bir hayvandır; bir başka deyişle etobur bir kemirgen, erişkinken otuz santim boyunda ve bir kilo ağırlığındadır, ince ve narin yapıdadır, sivri bir burnu, yüzünün ön tarafında yer alan kare gözleri, kısa bacakları, dört parmaklı ayakları, uzun, içine çekilemeyen pençeleri ve on beş santim uzunluğunda bir kuyruğu vardır. Kürkü açık kahve ile gri arası bir renktedir, sırtında siyah ya da kahverengi çizgiler vardır, kuyruğunun ucu, kulakları ve gözlerinin çevresinde yer alan türünün bir özelliği olan halkalar siyahtır. Çevik ve keskin bakışları olan bir yaratıktır, gündüzcüdür, kendi türünden hayvanlarla birlikte olmayı sever ve doğduğu bölgede – Güney Afrika'daki Kalahari Çölü – pek çok şeyin yanı sıra zehrine karşı bağışıklık kazanmış olduğu akreplerle beslenir. Gözetleme konumundaki firavunfaresi, arka ayak parmaklarının üzerine dimdik dikilip, kuyruğunu da kullanarak üç ayaklı bir sehpa gibi dengede durabilme özelliğine sahiptir. Çoğu zaman, firavunfaresi grubu ortak bir duruşa geçip, birbirlerine sıkı sıkıya yapışarak aynı yöne bakarlar, bu halleriyle otobüs bekleyen memurları andırırlar. Yüzlerindeki ciddi ifade ve aşağı doğru sarkan kollarıyla, fotoğrafçıya poz veren ya da bir doktorun muayenehanesinde çırılçıplak soyunmuş ve çekingen tavırlarla cinsel organlarını örtmeye çalışan bilinçli çocuklar gibidirler.

Tek bakışta gözlemlediğim buydu işte, bana doğru dönmüş ve gözlerinde "Buyurun efendim?" dermişçesine dikkatlice bakan yüz binlerce firavunfaresi... daha fazla, belki de bir milyon. Aslına bakacak olursanız, dimdik duran bir firavunfaresinin boyu ancak yarım metreyi bulur, bu yüzden burada asıl heyecan verici olan bu yaratıkların boyları değil sınırsız kalabalığıydı. Dilim tutulmuş, hareketsizce kalakaldım. Korku içinde kaçışan bir milyon firavunfaresi, akıl almaz bir kargaşa yaratırdı. Ama bana ilgilerini kısa sürede yitirdiler. Birkaç saniye sonra, ben ortaya çıkmadan önce yaptıkları işe döndüler, yani ya yosunları kemirdiler ya da gözlerini göletlere diktiler. O kadar çok canlıyı

eğilmiş görünce, aklıma camide kılınan namaz geldi.

Bu yaratıklar korkmuş görünmüyorlardı. Tepeden aşağı doğru inerken, hiçbiri kaçmaya çalışmadı ya da varlığımla ilgili bir gerginlik belirtisi göstermedi. İsteseydim, içlerinden birine dokunabilirdim, hatta kucağıma bile alabilirdim. Bu tür bir harekette bulunmadım. Hiç kuşkusuz dünyanın en büyük firavunfaresi sürüsüyle karşılaşmıştım, hayatımın en garip, en harika deneyimlerden biriydi. Havada sürekli bir gürültü vardı. Bu onların cıyaklamalarından, cırıldamalarından, cıvıldamalarından ve havlamalarından kaynaklanıyordu. Öylesine kalabalıktılar ve garip davranışları öylesine heyecan doluydu ki, sesleri kuş sürüleri gibi gidip geliyordu, birden çok gürültü geliyor, sonra en yakınımdaki firavunfaresinin sesi kesilip de daha uzaktakilerin sesi giderek arttığında, ansızın ses kesiliyordu.

Acaba onlardan korkmam gerektiği için mi benden korkmuyorlardı? Bu soru aklımdan geçti. Oysa yanıtı – zararsız oldukları – apaçık ortadaydı. Çevresini sıkıca sardıkları bir gölcüğe yaklaşırken içlerinden birinin üzerine basmamak için, onları ayağımla dağıtmam gerekti. Aralarına girmemi, hiç gücenmeden kabullenip, iyi huylu bir kalabalık gibi bana yer açtılar. Gölcüklerden birine bakarken, ayak bileklerimde kürklü bedenlerinin sıcaklığını hissettim.

Tüm gölcükler aynı yuvarlak şekle sahipti ve aşağı yukarı eşit boydaydılar, yaklaşık on metre çapında. Sığ olabileceklerini tahmin ettim. Tek görebildiğim koyu renkli, temiz bir suydu. İşin aslı gölcükler dipsizmiş gibi görünüyorlardı. Ve yine görebildiğim kadarıyla, yanları yosun kaplıydı. Adanın üzerini kaplayan yosun tabakası çok dayanıklı olmalıydı.

Firavunfarelerinin dikkatini çeken şeyin ne olduğunu anlayamadım, tam bu esrarı çözmekten vazgeçmek üzereydim ki hemen yakınımdaki bir gölcüğün çevresinden cıyaklamalar ve havlamalar yükseldi. Firavunfareleri büyük bir kargaşa içinde, bir aşağı bir yukarı zıplamaya başladılar. Birdenbire, yüzlercesi birden, gölcüğün içine *dalmaya* başladı. Arkada kalan firavunfa-

releri, gölcüğün kıyısına ulaşmak için birbirleriyle yarışırcasına itişip kakıştılar. Çılgınlıkları bulaşıcıydı; annelerinin ve koruyucularının kucağındaki ufacık firavunfareleri bile kendilerini suya atıyorlardı. Bunlar Kalahari Çölü'nde yaşayan sıradan firavunfareleri değildi. Kalahari Çölü'nde yaşayan sıradan firavunfareleri, birer kurbağa gibi davranmazlardı. Bu firavunfareleri, ilginç ve şaşırtıcı bir gelişim göstermiş bir alt-türe aittiler.

Gölcüğe yöneldim ve ayaklarımı dikkatlice aşağı sarkıtıp, yüzen – gerçek anlamda yüzen – ve kıyıya düzinelerce balık taşıyan firavunfareleriyle karşılaştım, üstelik taşıdıkları küçük balıklar da değildi. İçlerinden bazıları, sandalda ziyafet çekebileceğimiz koca doradolardı. Firavunfareleri yanlarında cüce gibi kalmışlardı. Firavunfarelerinin böylesine büyük balıkları nasıl yakaladıklarını aklım bir türlü almıyordu.

Gerçek bir ekip çalışması sergileyerek, balıkları gölcükten çıkarırlarken, ilginç bir şey dikkatimi çekti: İstisnasız, her balık ölüydü. Yeni ölmüştüler. Firavunfareleri kendi öldürmedikleri ölü balıkları kıyıya taşıyorlardı.

Birkaç ıslak ve heyecanlı firavunfaresini kenara iterek, gölcüğün kıyısında diz çöktüm. Suya dokundum. Beklediğimden daha soğuktu. Aşağıda soğuk su taşıyan bir akıntı vardı. Avcumun içine biraz su doldurup ağzıma götürdüm. Bir yudum içtim.

Tatlı suydu. Bu, balıkların nasıl öldüklerini açıklıyordu. Bir tuzlu su balığını tatlı suyun içine atarsanız, kısa süre içinde şişip ölür. Peki, ama denizde yaşayan bu balıkların tatlı suyun içinde işleri neydi? Buralara nasıl gelmişlerdi?

Firavunfarelerini yara yara, bir başka gölcüğe yöneldim. Bu da tatlı suydu. Bir başka gölcük; aynısı. Ve dördüncü gölcükte de durum farksızdı.

Tümü tatlı su gölcükleriydi. Bu kadar bol miktarda tatlı su nereden geliyor olabilir, diye düşündüm. Yanıtı açıktı: Yosunlardan. Yosunlar doğal yoldan, sürekli olarak deniz suyunun tuzunu alıyorlardı, zaten bu yüzden çekirdekleri tuzlu, dış çeperleri ise tatlı suyla kaplıydı: Tatlı suyu dışarı sızdırıyorlardı. Yosunun

bunu neden ya da nasıl yaptığı ya da tuzun nereye gittiği konularına kafa yormadım. Zihnim bu tür sorular sormayı kesti. Yalnızca gülüp, gölcüklerden birine atladım. Suyun yüzeyinde kalmakta güçlük çektim; hâlâ çok zayıftım ve bedenimde, suyun üzerinde kalmamı sağlayamayacak kadar az yağ vardı. Gölcüğün kenarına tutundum. Saf, temiz, tuzsuz bir suda yıkanmanın mutluluğunu sözcüklerle dile getirmem olanaksız. Denizde o kadar uzun zaman geçirdikten sonra, cildim bir hayvan postuna dönmüştü, saçlarım ise uzun, keçeleşmiş ve bir sinek kovucu sarmal kadar ipeksiydi. Tuzun ruhumu bile aşındırdığını hissediyordum. Böylece, tatlı suyun beni lekeleyen her tuz kristalini eritmesine izin vererek, binlerce firavunfaresinin bakışları altında, suya daldım.

Firavunfareleri bakışlarını başka yöne çevirdiler. Bunu yaparken tek vücut oldular, hepsi aynı anda, aynı yöne döndüler. Nereye baktıklarını görmek için sudan çıktım. Richard Parker'a bakıyorlardı. Richard Parker kuşkumu doğruladı, bu firavunfareleri nesillerdir yırtıcı bir hayvan görmemiş oldukları için, genetik olarak uzaklık ve korku kavramlarından soyutlanmışlardı. Richard Parker, cinayet ve kargaşa dolu yeni bir çığır açarak, firavunfarelerini birbiri ardına parçalayıp yutarak, ağzından kan damlayarak aralarından geçiyordu, onlar ise bir kaplanla yan yana durmuş, "Sıra bende! Sıra bende! Sıra bende!" diye bağırırmışçasına, oldukları yerde aşağı yukarı zıplıyorlardı. Bu sahneyi daha defalarca görecektim. Gölcük izleme ve yosun kemirmeyle geçen basit yaşamlarının içinde, firavunfarelerinin dikkatlerini hiçbir şey dağıtamazdı. Richard Parker, ister kaplanlara özgü ustaca bir hareketle gizlice yanlarına yaklaşıp sonra da gök gürlemesini andıran bir kükremeyle üzerlerine saldırsın ya da umursamazca yanlarından geçip gitsin, durum değişmiyordu. Hiç rahatsız olmuyorlardı. Uysallık hâkimdi.

Richard Parker gereğinden fazlasını öldürdü. Yemediği firavunfarelerini bile öldürdü. Hayvanlardaki öldürme ihtiyacı, yeme ihtiyacından farklıdır. Onca zamandır avlanamamak, sonra

birdenbire bu kadar çoğuna sahip olmak... Bastırılmış avcılık içgüdüsü, bir tür intikama dönüşmüştü.

Richard Parker çok uzaktaydı. Benim için bir tehlike oluşturmuyordu. En azından şimdilik.

Ertesi sabah, Richard Parker gittikten sonra filikayı temizledim. Çoktandır temizlenmesi gerekiyordu. Sayısız balık ve kaplumbağa artığına karışmış, insan ve hayvan iskeletlerinin neye benzediğini anlatmayacağım. Tüm bu iğrenç, mide bulandırıcı pislik denizi boyladı. Richard Parker'a varlığımla ilgili somut bir kanıt bırakma korkusuyla, sandalın dibine ayağımı değdirmekten kaçındım, bu yüzden temizlik işini, bir oltanın yardımıyla brandanın üzerinden ya da suyun içindeyken, sandalın yan tarafından yapmam gerekiyordu. Oltayla temizleyemediğim şeyleri – kokuları ve yapışkan lekeleri – su dolu kovalarla duruladım.

O gece Richard Parker, yeni ve temiz sığınağına hiç yorum yapmadan girdi. Dişlerinin arasında, gece boyunca yediği çok sayıda ölü firavunfaresi vardı.

Sonraki günleri yiyerek, içerek, yüzerek, firavunfarelerini inceleyerek, yürüyerek, koşarak, dinlenerek ve güçlenerek geçirdim. Koşuşum yumuşadı ve rahatladı, bir tür coşkuya dönüştü. Cildim iyileşti. Ağrılarımdan ve acılarımdan arındım. Kısacası, hayata döndüm.

Adayı keşfe çıktım. Çevresini gezmek istedim, ama vazgeçtim. Çapının yaklaşık, altı ya da yedi mil kadar olduğunu tahmin ettim, bu da yaklaşık yirmi millik bir çevresi var demekti. Gördüğüm kadarıyla, kıyı hep aynı özelliğe sahipti. Her yerde o göz kamaştırıcı yeşillik, aynı sırt, sırttan denize doğru inen aynı eğim, ara sıra monotonluğa bir son veren çarpık çurpuk bir ağaç. Kıyıyı keşfetmek, olağanüstü bir şeyi ortaya çıkardı: Yosunların ve tabii adanın kendisinin de yüksekliği ve yoğunluğu havanın durumuna göre değişkenlik gösteriyordu. Çok sıcak günlerde, yosunlar katılaşıp yoğunlaşıyorlardı ve buna bağlı olarak adanın yüksekliği fazlalaşıyordu; sırtın eğimi artıyor ve sırt yükseliyor-

du. Hızlı bir süreç değildi. Uzun süren bir sıcak hava dalgası buna neden oluyordu. Ama açıkça gözden kaçırmak olanaksızdı. Sanırım bu olayın depolanan suyla, yosunların yüzeylerinin güneş ışınlarının etkisinde daha kısa süre kalmalarıyla ilgisi vardı.

Karşıt olay – adanın gevşemesi – çok daha hızlı ve heyecan vericiydi ve bu yüzden de çok daha açık. Böylesi zamanlarda sırt alçalıyor ve deyiş yerindeyse, kıta sahanlığı alabildiğine uzanıyordu, kıyıdaki yosunlarsa öylesine gevşiyorlardı ki, üzerlerine basmaya çekiniyordum. Bu gevşeme, bulutlu havalarda ya da deniz çalkantılı olduğunda daha da hızlı bir şekilde meydana geliyordu.

Adadayken çok şiddetli bir fırtınadan sağ çıktım ve bu deneyimimden sonra, onun en kötü kasırgalardan bile etkilenmeyeceğine güvendim. Bir ağacın kovuğunda oturup, adaya hücum eden devasa dalgaların sırta tırmanmaya hazırlanışlarını, gürültü ve kargaşaya neden oluşlarını görmek dehşet verici bir manzaraydı. Bataklık kumuymuş gibi yok olup gidişlerini bile görmek yeterliydi. Ada bu anlamda Gandhivariydi: Karşı koymadan direniyordu. Dalgalar kıyıya çarpmadan, yalnızca azıcık köpürerek gözden kayboluyorlardı. Zemini titreten sarsıntı ve gölcüklerin yüzeyindeki hafif dalgalanma, içinden büyük bir gücün geçtiğini gösteren tek belirtilerdi. Gerçek anlamda içinden geçiyordu. Dalgalar, oldukça küçülmüş olan adanın yan tarafında belirip, yollarına devam ediyorlardı. Dalgaların kıyı şeridini *terk edişini* izlemek çok garip bir manzaraydı. Ne fırtına ne de fırtınanın neden olduğu küçük yer sarsıntıları firavunfarelerini hiç mi hiç rahatsız etmiyordu. Sanki hiçbir şey yokmuş gibi işlerine bakıyorlardı.

Adanın ıssızlığının nedenini anlamak daha da güçtü. Böylesi çeşitten yoksun bir çevrebilimle hiç karşılaşmamıştım. Havada ne bir sinek, ne bir kelebek, ne bir arı ne de herhangi türden bir böcek vardı. Ağaçlarda kuşlar yaşamıyordu. Düzlüklerde hiç kemirgen ya da kurtçuk ya da solucan ya da yılan ya da akrep yoktu; başka türden bir ağacın, çalının, çimenin, çiçeğin yetiş-

mesine izin vermiyorlardı. Gölcüklerin içinde tatlı su balıkları yetişmiyordu. Sahil şeridi yabani otlar, yengeçler, tatlı su ıstakozları, mercanlar, çakıl taşları ve kayalarla kaynamıyordu. Firavunfarelerinin dikkate değer varlıklarının dışında, adada organik ya da organik olmayan tek bir yabancı madde yoktu. Yalnızca yemyeşil parlak yosunlardan ve yemyeşil parlak ağaçlardan oluşuyordu.

Ağaçlar asalak değildi. Bunu bir gün, küçük bir ağacın dibine oturup, köklerini ortaya çıkarıncaya dek yosun yediğimde fark etmiştim. Köklerinin kendi başlarına buyruk olduklarını, yosunlara doğru uzamadıklarını, aksine onlarla birleştiklerini, ona dönüştüklerini gördüm. Bunun anlamı, ağaçların yosunlarla, her ikisine de yarar sağlayan bir ortakyaşam paylaştıkları, karşılıklı bir alışveriş içinde oldukları ya da daha basiti, yosunun ayrılmaz parçalarından biri olduğuydu. Bence ikinci şık daha akla yatkındı, çünkü ağaçların çiçekleri ya da meyveleri yoktu. Sıkı bir ortakyaşam paylaşsalar bile, bağımsız bir organizmanın böylesine önemli bir yaşamsal öğe üretmiş olması beni şaşırtmıştı. Yaprakların güneşe olan açlıkları –bollukları bunu kanıtlıyordu zaten – genişlikleri ve süper-klorofil yeşili renkleri, bana bu ağaçların bir enerji-toplama kaynağına sahip olduklarını düşündürmüştü. Ama bu yalnızca bir varsayımdı.

Aktarmak istediğim son bir gözlemim daha var. Sağlam delillere değil, sezgilere dayalı bir şey. Gözlem şu: Adanın, geleneksel anlamda bir ada değil – yani, okyanusun zeminine bağlı, küçük bir kara parçası – aksine kendi başına yüzen bir organizma, devasa bir yosun topu olduğu. Ve gölcüklerin, bu yüzen, kocaman kitlenin dibinden okyanusa açıldıkları da ayrıca içime doğuyordu, bu durum gölcüklerdeki doradoların ve öbür açık deniz balıklarının anlaşılmaz varlıklarını da açıklıyordu.

Tüm bunlar çok daha derin araştırmalar gerektiriyor, ama ne yazık ki yanıma aldığım yosun örenğini kaybettim.

Tıpkı benim gibi, Richard Parker da hayata döndü. Firavunfareleriyle tıka basa beslendikçe kilo aldı, kürkü yeniden parla-

maya başladı ve o eski sağlıklı görünümüne yeniden kavuştu. Her günün sonunda filikaya dönme alışkanlığından vazgeçmedi. Her zaman, ondan önce sandalda olmaya özen gösterdim ve kimin kim olduğunu ve neyin kime ait olduğunu unutmaması için bölgemi idrarla işaretlemeyi hiç unutmadım. İlk güneş ışığında sandalı terk ediyor ve benim gezdiğim yerlerin çok daha uzağında geziyordu; adanın her yeri aynı olduğu için, ben genellikle hep aynı bölgede kalıyordum. Gün boyunca onunla hemen hemen hiç karşılaşmıyordum. Ve endişeleniyordum. Ağaçları pençeleriyle nasıl tırmaladığını görüyordum. Gövdelerinde derin oyuklar vardı. Ve boğuk sesli kükremesini, altın ya da bal kadar güçlü ve tehlikeli bir mayın ya da binlerce öfkeli arı kadar tüyler ürpertici o *aaonh* sesini duymaya başlıyordum. Beni asıl rahatsız eden, kendine bir dişi kaplan araması değildi; bunun, adada üremeyi düşünecek kadar rahat etmiş olduğu anlamına gelmesiydi. Bu yeni konumunda, bölgesinin içinde başka bir erile katlanamayacağından korkuyordum, özellikle de geceleri yaşadığı bölgede, özellikle de çağrıları yanıtsız kalırsa, hiç kuşkusuz kalacaklardı da.

Bir gün ormanda yürüyüş yapıyordum. Düşüncelere dalmış, hızla yürüyordum. Bir ağacın önünden geçtim ve neredeyse Richard Parker'la çarpıştım diyebilirim. İkimiz birden irkildik. Tıslադı ve arka ayaklarının üzerinde şahlanıp, bana yukarıdan baktı, koca pençeleri beni yere indirmeye hazırdı. Korkunun ve şokun etkisiyle, olduğum yerde donakaldım. Dört ayağı üzerine düşüp, yanımdan uzaklaştı. Üç, dört adım ilerledikten sonra, arkasını dönüp yeniden şahlandı, bu kez hırladı. Ben bir heykel gibi dikilmeyi sürdürdüm. Birkaç adım daha ilerleyip, tehdidini üçüncü kez yineledi. Onun için bir tehlike teşkil etmememin rahatlığıyla yoluna devam etti. Titremem geçip de yeniden soluk almaya başlar başlamaz, düdüğü ağzıma götürdüm ve peşinden koşmaya başladım. Epeyce ilerlemişti, ama hâlâ görüş alanımın içindeydi. Hızlı koşuyordum. Arkasını döndü, beni gördü, çömeldi ve sonra kaçtı. Sesinin, yalnız bir kaplanın çığlığı kadar

geniş bir alana yayılacağını ümit ederek, düdüğü olanca gücümle öttürdüm.

O gece, Richard Parker yarım metre altımda uyurken, sirk çemberi olayına yeniden girişmem gerektiğine karar verdim.

Hayvanları eğitmedeki en büyük zorluk, ya içgüdüsel ya da mekanik olarak hareket etmelerinden kaynaklanır. İçgüdüsel olmayan yeni çağrışımlar kurmayı sağlayan kestirme zekâ, hayvanlarda en az düzeyde gelişmiştir. Bu yüzden, belirli bir eylemi gerçekleştirirse, örneğin, takla atarsa ödüllendirileceği türünde yapay bir bağlantıyı hayvanın zihnine yerleştirmenin tek yolu, sıkıcı tekrarlardan geçer. Bu, şansa olduğu kadar, zorlu bir çalışmaya da dayanan uzun bir süreçtir, özellikle de hayvan erişkinse. Düdüğü, akciğerlerim acıyıncaya dek öttürdüm. Göğsümü, morarıncaya dek yumrukladım. Binlerce kez "Hep! Hep! Hep!" – kaplan dilinde "Yap!" anlamına gelen emrim – diye bağırdım. Ona, kendim afiyetle yiyebileceğim, yüzlerce firavunfaresi parçası fırlattım. Kaplanların eğitimi çocuk oyuncağına benzemez. Zekâ yapıları, sirklerde ve hayvanat bahçelerinde eğitilen öbür hayvanlara oranla, daha az esneklik gösterir. Örneğin foklar ve şempanzelerle kıyaslandıklarında. Ama Richard Parker konusundaki başarımla fazla böbürlenmek istemem. Şansıma, hayatımı kurtaran şansıma, o, yalnızca genç bir erişkin değil, aynı zamanda uysal bir genç erişkin, gerçek bir emir eriydi. Adadaki yaşam şartlarının bana karşı gelmesinden, yani bu denli bol yiyecek, içecek ve hareket alanı bulan Richard Parker'ın birden rahatlamasından, kendine güvenmesinden ve sözümü dinlememesinden korkuyordum. Ama gerginliği sürdü. Bunu sezinleyebilecek kadar iyi tanıyordum onu. Geceleri filikadayken tedirgin ve gürültülüydü. Bu gerginliğini, adadaki yeni ortama bağladım; olumlu bile olsa, her türlü değişiklik hayvanı endişelendirir. Nedeni ne olursa olsun, bunun anlamı zorlama *gereksinimi* duymadığı, aksine zorlanmayı sürdürmeye hazır olduğuydu.

Ona, ince dallardan yaptığım bir çemberin içinden sıçrama-

sını öğrettim. Dört sıçrayışlık basit bir numaraydı. Her bir sıçrayış, ona bir firavunfaresi parçası kazandırıyordu. Bana doğru hantalca yürüdüğünde, çemberi önce yerden yaklaşık bir metre yüksekte, sol kolumun ucunda tutuyordum. İçinden sıçrayıp, gösterisini bitirince, çemberi sağ elime alıyordum ve ona arkamı dönüp, yerine dönmesini ve bir kez daha içinden sıçramasını emrediyordum. Üçüncü sıçrayış için yere diz çöküp, çemberi başımın üzerinde tutuyordum. Bana doğru gelişini görmek sinir bozucu bir olaydı. Çemberden sıçramayıp da bana saldıracağı korkusunu üzerimden hiç atamadım. Neyse ki, her defasında sıçradı. Bu sıçrayıştan sonra ayağa kalkıp, çemberi bir tekerlek gibi yuvarlanması için yavaşça havaya fırlatıyordum. Richard Parker, çember yere düşmeden önce, onu izlemek ve içinden son bir kez sıçramak zorundaydı. Gösterinin bu son bölümünde pek başarılı olamıyordu, ya çemberi doğru dürüst fırlatamadığım için ya da fazla hantalca koştuğu için. Ama en azından peşinden gidiyordu, bu da yanımdan uzaklaşması demekti. Çember her düştüğünde hayretler içinde kalıyordu. Ona, sanki birlikte koştuğu ve hiç beklenmedik bir şekilde yere düşen yakın bir dostuymuş gibi ısrarla bakıyordu. Yanında durup, onu kokluyordu. Ona son ödülü atıp, yanından uzaklaşıyordum.

Eninde sonunda sandalı terk ettim. Tüm adaya sahip olmak varken, gecelerimi, gereksinimleri sürekli artan bir hayvanla, daracık bir alanda geçirmek çok saçmaydı. En güvenli yolun, bir ağacın üzerinde uyumak olduğuna karar verdim. Richard Parker'ın geceleri filikada uyuma kuralı, benim için geçerli değildi. Bir gece yarısı yürüyüşe çıkmak istese, beni bölgemin dışında, yerde savunmasızca uzanmış yatarken bulması çok da iyi bir fikir değildi.

Bu yüzden bir gün, yanıma bir ağ, bir ip ve birkaç battaniye alıp sandalı terk ettim. Ormanın kenarında büyük bir ağaç bulup, ipi en alçak dalına attım. O kadar zindeydim ki, kollarımdan güç alarak kendimi yukarı çekebildim, ağaçlara tırmanmak konusunda hiç zorlanmıyordum. Aynı yükseklikte ve birbirleri-

ne yakın olan iki sağlam dal buldum ve ağı onlara bağladım. Akşama doğru ağaca geri döndüm.

Tam yatağımı yapmak üzere battaniyeleri katlamıştım ki, firavunfarelerinin arasında bir kargaşa olduğunu fark ettim. Baktım. Daha iyi görebilmek için dalları kenara ittim. Ta ufka kadar, her yöne baktım. Gözden kaçırılması olanaksızdı. Firavunfareleri, gölcükleri – daha doğrusu tüm düzlüğü – terk edip, hızla ormana doğru ilerliyorlardı. Kambur sırtları ve birbirlerine karışmış ayaklarıyla, koca bir firavunfaresi ulusu hareket halindeydi. Bu hayvanların, bana daha ne gibi bir sürpriz hazırladıklarını düşündüğüm sırada, dehşet içinde, en yakınımdaki gölcüğün çevresindeki firavunfarelerinin ağacımı kuşatıp, gövdesine tırmandıklarını fark ettim. Ağacın gövdesi kararlı firavunfarelerinin oluşturduğu dalganın altında yavaşça gözden kayboluyordu. Bana saldıracaklarını, zaten Richard Parker'ın da bu yüzden sandalda uyuduğunu düşündüm; gün boyunca firavunfareleri uysal ve zararsızdılar, ama geceleri, toplu halde düşmanlarını insafsızca ezip geçiyorlardı. Hem korkmuş, hem de öfkelenmiştim. O kadar uzun süre 300 kiloluk bir Bengal kaplanıyla bir filikada yaşamayı başardıktan sonra, bir ağacın tepesinde, birer kiloluk firavunfarelerine yenik düşmek fazlasıyla gülünç ve rezil bir durumdu.

Amaçları bana zarar vermek değildi. Üzerime, üzerimden, çevremden tırmandılar – ve geçip gittiler. Ağacın üzerindeki her dala yerleştiler. Dallar onlara *doldu*. Yatağımı bile ele geçirdiler. Ve göz alabildiğine her yeri. Görünürdeki tüm ağaçlara tırmanıyorlardı. Tüm orman kahverengiye bürünüyordu, sanki birkaç dakika içinde sonbahar gelmişti. Hep birlikte, ormanın derinliklerindeki boş ağaçları kapmak için koşuştururlarken, bir fil sürüsünden daha fazla gürültü çıkarıyorlardı.

Bu arada düzlük giderek boşalıp, ıssızlaşıyordu.

Bir kaplanla paylaştığım bir ranzadan, firavunfareleriyle dolu tıklım tıkış bir yatakhaneye. Hayatın sürprizlerle dolu olduğunu söylediğimde, bu olanlara inanabilir miydim? Yatağımda

kendime bir yer açmak için, firavunfarelerini iteledim. Yanıma sokuldular. Hiç boş yer kalmamıştı.

Cırıldamayı ve cıvıldamayı kesip, sakinleştiler. Ağaç sessizleşti. Uyuyakaldık.

Güneş doğarken, tepeden tırnağa capcanlı bir kürk battaniyeyle örtünmüş halde uyandım. Firavunfarelerinin bazıları, bedenimin sıcak yerlerini keşfetmişlerdi. Birkaçı, beni terleten, sıkı bir atkı gibi boynumu sarmıştı – ve başımın yan tarafına rahatça yerleşen, hiç kuşkusuz anneleri olmalıydı – bazıları ise kasıklarımın arasına sıkışmıştı.

Ağacı istila ettikleri kadar hızla ve teklifsizce terk ettiler. Çevredeki her ağaçta durum aynıydı. Düzlük firavunfaresi kaynamaya ve yeni günlerinin sesi çevreye yayılmaya başladı. Ağaç gözüme boş göründü. Ve içimde de küçük bir boşluk hissettim. Firavunfareleriyle birlikte uyumaktan hoşlanmıştım.

Her gece ağaçta uyumaya başladım. Gerekli eşyaları sandaldan alıp, kendime ağacın tepesinde güzel bir yatak odası inşa ettim. Üzerimden tırmanan firavunfarelerinin kasıtsız tırmıklarına alışmıştım. Tek şikâyetim, yukarıdaki dallarda uyuyan hayvanların arada sırada tuvalet ihtiyaçlarını tam üstüme gidermeleriydi.

Bir gece firavunfareleri beni uyandırdı. Çene çalıp, sallanıyorlardı. Doğrulup, gözlerimi baktıkları yöne doğru diktim. Gökyüzü bulutsuzdu ve dolunay vardı. Ada renklerinden arınmıştı. Her şey, siyah, gri ve beyaz gölgeler gibi garip bir ışıltı saçıyordu. Gölcüğe bakıyorlardı. Üzerinde, dibinden yükselerek suyun siyah renkli yüzeyini yaran, gümüş renkli şekiller oynaşıyordu.

Balıklar. Ölü balıklar. Çok derinlerden yukarı doğru çıkıyorlardı. Gölcüğün yüzeyi – hatırlarsanız, on metre çapında olduklarını söylemiştim – siyah renkten gümüşe dönüşünceye dek her türlü balıkla dolup taşıyordu. Ve yüzeyindeki hareketliliğe bakılacak olunursa, daha pek çok ölü balık gelecekmiş gibi görünüyordu.

Ölü bir köpekbalığı sessizce yüzeyde belirdiğinde, firavunfareleri bir heyecan fırtınasına yakalanarak, tıpkı tropikal kuşlar gibi çığlıklar atmaya başladılar. Çılgınlık civar ağaçlara da bulaştı. Sağır edici bir sesti. Balıkları ağaçlara taşımak isteyeceklerinden kuşkulandım.

Tek bir firavunfaresi ağaçtan inmedi. Hiçbiri inmeye yeltenmedi bile. Tek yaptıkları, üzüntülerini yüksek sesle dile getirmek oldu.

Gördüklerim hoşuma gitmemişti. Bu kadar çok ölü balık olması normal değildi.

Yeniden uzandım ve firavunfarelerinin gürültü patırtısının arasında uyumaya çalıştım. Daha ilk ışıkta, ağaçtan sürü halinde inerlerken yaptıkları şamata yüzünden uykumdan uyandım. Esneyip gerinerek, bir önceki gece, içinde ateşli ve heyecanlı olaylar yaşanan gölcüğe baktım.

Boştu. Yani hemen hemen. Ama bu, firavunfarelerinin işi değildi. Onlar geriye kalanları almak için daha yeni yeni dalmaya başlamışları.

Balıklar yok olmuştu. Aklım karışmıştı. Yanlış gölcüğe mi bakıyordum yoksa? Hayır, bu gölcüktü, emindim. Peki onu boşaltanların, firavunfareleri olmadığından emin miydim? Kesinlikle. Koca bir köpekbalığını gölcükten çıkartmak şöyle dursun, onu sırtlayıp, gözden kaybolmalarını gözden kaçırmış olamazdım. Richard Parker yapmış olabilir miydi? Belki kısmen, ama gölcüğün tamamını bir gecede boşaltamazdı.

Tam bir sır perdesiydi. Ne gölcüğün içine ne de yeşil renkteki derin çeperlerine bakmakla, balıklara ne olduğunu anlayamayacaktım. Ertesi gece baktım, ama gölcüğe hiç ölü balık gelmedi.

Sır perdesi bir süre sonra, ormanın derinliklerinden gelen bir yanıtla aralandı.

Ormanın ortasındaki ağaçlar daha geniş ve daha bitişiktiler. Altlarında yetişen çalılıklar olmadığı için, aşağı kısımlar düzgündü, ama yukarılara doğru, yaprakları öylesine gürleşi-

yordu ki tüm gökyüzünü kaplıyordu, bir başka deyişle burada gökyüzü yemyeşildi. Ağaçlar öylesine bitişiktiler ki, dalları iç içe geçiyordu; birbirleriyle öylesine sarmaş dolaştılar ki, bir ağacın nerede başlayıp nerede bittiğini kestirmek güçtü. Gövdelerinin düzgün ve pürüzsüz olduğunu, kabuklarında, üzerlerine tırmanan firavunfarelerinin sayısız pençe izlerinin olmadığını fark ettim. Nedenini hemen anladım: Firavunfareleri bu ağaçlara tırmanma gereği duymadan, birinden öbürüne kolayca zıplayabiliyorlardı. Bunun kanıtı olarak da, ormanın göbeğinde kabukları lime lime edilmiş ağaçlara rastladım. Firavunfarelerinin orman kentlerinin köprüsü olarak kullandıkları bu ağaçlarda, hiç kuşkusuz Kalküta'dan da yoğun bir keşmekeş yaşanıyordu.

İşte o ağacı tam orada buldum. Ormanın en büyük ağacı ya da tam merkezindeki ağaç ya da başka yönden dikkat çekici sayılabilecek bir ağaç değildi. Yüksek dalları vardı, hepsi bu. Gökyüzünü görmek ya da firavunfarelerinin gece yaşamlarını izlemek için harika bir yerdi.

O ağacı tam olarak hangi gün keşfettiğimi söyleyebilirim: Adayı terk etmeden bir gün önce.

Ağacı fark etmemin nedeni, üzerinde meyveler gördüğümü sanmamdı. Ormanın geri kalan her yerinde gökkubbe yemyeşildi, oysa bu ağacın üzerindeki siyah meyveler yeşille çelişiyordu. Onları taşıyan dallar garip bir şekilde bükülmüşlerdi. Dikkatle baktım. Verimsiz ağaçlarla örtülü bir ada –biri dışında–. Üstelik tamamında değil. Meyveler, ağacın yalnızca küçük bir bölümünde yetişiyordu. Ormanın, kraliçe arıya eşdeğer ağacını keşfettiğimi ve bitkibilim harikası bu yosunların beni şaşırtmaktan asla vazgeçmeyeceklerini düşündüm.

Meyveyi tatmak istiyordum, ama ağaç çok yüksekti. Bu yüzden yanıma bir ip alıp ağacın yanına geri döndüm. Yosunlar bu kadar lezzetliyse, kim bilir meyvelerin tadı nasıldı?

İpi, ağacın en alçak dalına kement gibi dolayıp, daldan dala ilerleyerek küçük ve değerli meyve bahçesine ulaştım.

Yakından bakıldığında, meyveler donuk yeşil renkteydi. Yaklaşık olarak portakal biçiminde ve büyüklüğündeydiler. Her biri, çevresini sıkıca saran – sanırım onu korumak için – bir sürü ince dalın göbeğindeydiler. Biraz daha yaklaşınca, bu çarpık dalların bir işlevlerini daha fark ettim: Destek vermek. Meyvelerin tek bir sapı yoktu, düzinelerce sapı vardı. Yüzeyleri, onları çevrelerini saran dallara bağlayan saplarla doluydu. Bu meyve hiç kuşkusuz ağır ve sulu olmalı, diye düşündüm. Yaklaştım.

Elimi uzatıp, birini kavradım. Ne kadar hafif olduğunu fark edince düş kırıklığına uğradım. Ağırlığı yok gibi bir şeydi. Onu dalından kopartıp, tüm saplarından ayırdım.

Sağlam bir dalın üzerine rahatça yerleştim, sırtımı ağacın gövdesine dayadım. Üzerimden sürekli kıpırdayarak güneş ışıklarının süzülmesine izin veren yeşil yapraklardan bir çatı vardı. Havada göz alabildiğine büyük bir asma kentin dönüp dolaşan yolları asılıydı. Ağaçların arasından hoş bir rüzgâr esiyordu. Korkunç bir merak içindeydim. Meyveyi inceledim.

Ah, o anı yaşamamış olmayı ne kadar da çok isterdim! Yıllarca – hatta hayatımın sonuna dek – bu adada yaşayabilirdim. Hiçbir şey beni o filikaya ve orada çektiğim ıstıraba ve yokluğa geri döndüremez, diye düşünüyordum. Hiçbir şey! Adayı terk etmem için ne gibi bir nedenim olabilirdi ki? Burada tüm fiziksel gereksinimlerim karşılanmıyor muydu? Tüm yaşamım boyunca içemeyeceğim kadar tatlı su yok muydu burada? Ya da yiyebileceğimden fazla yosun? Ve farklı tatlar aradığımda, asla bitiremeyeceğim kadar firavunfaresi ve balık? Ada yüzecek ya da sürüklenecek olsa, doğru yöne gitmeyecek miydi zaten? Yoksa bu, beni karaya ulaştıracak, sebze yüklü bir gemi miydi ve bu harika firavunfareleri de bu süre içinde bana eşlik mi ediyorlardı? Ve Richard Parker'ın, dördüncü zıplayışını geliştirmesi gerekmiyor muydu? Vardığım günden bu yana, adayı terk etme düşüncesi tek bir kez bile aklımın köşesinden geçmemişti. Aradan birkaç hafta geçmişti – tam olarak kaç hafta olduğunu bilmiyorum – ve bu haftaların sayısı daha uzayıp gidecekti.

Ne kadar da yanılmışım.

Bu meyvenin tohumları vardıysa eğer, bunlar benim gidişimin tohumlarıydı.

Meyve aslında meyve değildi. Bir top oluşturacak şekilde birbirlerine yapışmış bir yaprak tomarıydı. Düzinelerce sapı aslında düzinelerce yaprağın saplarıydı. Koparttığım her sap, bir yaprağın kopup düşmesine neden oluyordu.

Birkaç katman sonra, sapları dökülmüş ve topa doğrudan yapışmış yapraklara geldim. Onları tırnaklarımla köşelerinden yakalayıp, soydum. Yapraklarını kat kat, tıpkı bir soğan gibi ayırıyordum. Aslında "meyveyi" kolayca parçalayabilirdim – daha iyi bir sözcük bulamadığım için, şimdilik ona meyve demeyi sürdürüyorum – ama merakımı yavaşça bastırmayı seçmiştim.

Boyu bir portakaldan, bir mandalinaya dönüştü. Kucağım ve altımdaki dallar ince, yumuşak kabuklarla örtülmüştü.

Şu an bir rambutan* boyundaydı.

Düşündükçe, tüylerim hâlâ diken diken oluyor.

Kiraz boyunda.

Ve sonra ortaya çıktı, tıpkı yeşil bir istiridyenin ortasındaki tarifsiz bir inci gibi.

Bir insan dişi.

Daha doğrusu bir azıdişi. Yüzeyinde yeşil lekeler ve küçücük delikler vardı.

Dehşet duygusu yavaşça ortaya çıktı. Bir meyveyi daha açmaya zamanım oldu.

Her birinin içinde bir diş vardı.

Birinde bir köpekdişi.

Bir başkasında bir yirmi yaş dişi.

Otuz iki diş. Bütün bir insan ağzı. Tek bir tanesi bile eksik değildi.

Her şeyi kavramaya başlamıştım.

Bağırmadım. Sanırım dehşet yalnızca korku filmlerinde seslidir. Yalnızca ürperdim ve ağacı terk ettim.

(*) Rambutan: Üzeri yumuşak dikenlerle kaplı, oval ve kırmızı renkli, ekşimsi bir meyve.

Günün geri kalanını bir karmaşa içinde geçirdim, seçeneklerimi değerlendirmeye çalıştım. Hepsi de kötüydü.

Son gece her zamanki ağacımın üzerindeki yatağımda, vardığım sonucu gözden geçirdim. Bir firavunfaresini yakalayıp daldan aşağı attım.

Havada yuvarlanırken cıyakladı. Ayakları yere değer değmez, yeniden ağaca tırmandı.

Her zamanki masumiyetiyle, yanı başıma sokuldu. Pençeli ayaklarını hızla yalamaya başladı. Çok huzursuz görünüyordu. Ağır ağır soluk alıp veriyordu.

Burada kesebilirdim. Ama bilmem gerekiyordu. Ağaçtan aşağı inmek için ipi kavradım. Daha kolay tırmanabilmek için ipe düğümler atmıştım. Ağacın altına gelince ayaklarımı yerden birkaç santim yukarıda bitiştirdim. Kararsızdım.

Kendimi bıraktım.

Başta hiçbir şey hissetmedim. Ansızın ayaklarımın altında korkunç bir yanma hissettim. Çığlık attım. Düşeceğimi sandım. İpe tutunup, kendimi yukarı doğru çekmeyi başardım. Tabanlarımı çılgınca ağacın gövdesine sürtmeye başladım. İşe yaradı, ama yeterince değil. Dalıma geri tırmandım. Ayaklarımı, yatağımın yanındaki su dolu bir kovaya daldırdım. Ayaklarımı yapraklara sildim. Bıçağımı alıp iki firavunfaresi öldürerek, kanları ve iç organlarıyla acımı hafifletmeye çalıştım. Ayaklarım hâlâ yanıyordu. Bütün gece yandılar. Bu yüzden uyuyamadım ve endişeden.

Ada etoburdu. Bu, gölcüğün içindeki balıkların yok oluşunu da açıklıyordu. Ada, tuzlu su balıklarını yeraltı tünellerinin içine çekiyordu... bunu nasıl yapıyordu, bilmiyorum; belki de balıklar, tıpkı benim gibi büyük bir iştahla yosunları yiyordu. Tuzağa düşüyorlardı. Yollarını mı kaybediyorlardı? Denize açılan çıkışlar mı kapanıyordu? Tuzluluk oranı, balıklar farkına bile varamadan mı değişiyordu? Nedeni her ne olursa olsun, kendilerini tatlı suyun içinde kapana kısılmış durumda buluyorlar ve ölüyorlardı. Bazıları gölcüklerin yüzeyine çıkıyordu, bunlar

firavunfarelerini besleyen kırıntılardı yalnızca. Geceleri, ne olduğunu bilmediğim, ama kuşkusuz güneşin engellediği bazı kimyasal işlemler sonucunda, yırtıcı yosunlar çok asitleşiyor ve gölcükler balıkları sindiren asit fıçılarına dönüşüyordu. Richard Parker bu yüzden her gece sandala dönüyordu. Firavunfareleri bu yüzden ağaçların üzerinde uyuyorlardı. Adada, yosundan başka bir şey görmememin nedeni de buydu.

Ve bu, dişleri de açıklıyordu. Yolunu kaybetmiş bir zavallı, benden önce bu korkunç kıyılara gelmişti. Adamcağız – yoksa bir kadın mıydı? – burada ne kadar zaman kalmıştı acaba? Haftalar mı? Aylar mı? *Yıllar mı*? Yalnızca firavunfareleriyle birlikte geçen kaç ümitsiz ve kederli saat? Suya düşen kaç mutlu yaşam hayali? Boşa çıkan ne kadar ümit? İçine atılmış ve yanıtsız kalmış onca konuşma? Çekilmiş onca yalnızlık? Direnilmiş onca umutsuzluk? Ve tüm bunların sonunda, geriye kalan ne? Yaptıklarını gösterecek ne kaldı?

Yalnızca biraz diş minesi, tıpkı cepteki bozuk paralar gibi. O insan ağaçta ölmüş olmalıydı. Hastalanma mıydı? Yaralanma mıydı? Bunalım mıydı? Yiyeceği, içeceği ve barınacak bir yeri olan bir ruhun çöküşü ne kadar sürer? Ağaçlar da etoburdu, ama asit oranları çok daha düşüktü, bu yüzden geceleri adanın geri kalanı kaynarken, ağaçlarda kalmak güvenliydi. Ama bu insan öldüğünde ve artık hareket edemez duruma geldiğinde, ağaç yavaşça bedenin çevresini sarıp onu sindirmiş olmalıydı, kemikleri tüm gıdalarından arındırmıştı, ta ki yok oluncaya dek.

Çevremdeki yosunlara baktım. İçimi bir öfke kapladı. Gün boyunca sunduğu parlak vaatlerin yerini, gece yaptığı kalleşlik almıştı.

"Geriye kalan yalnızca dişler!" diye mırıldandım. "DİŞLER!"

Sabah olduğunda kesin kararımı vermiştim. Bu katil adanın üzerinde yalnız başıma, fiziksel rahatlık ve ruhsal çöküntüden oluşan yarım bir yaşam sürmektense, yola çıkıp kendi türümün arayışı sırasında ölmeyi yeğliyordum. İçme suyu stoklarımı dol-

durup bir deve gibi su içtim. Bütün gün boyunca, midemde tek bir yer kalmayıncaya dek yosun yedim. Sandığın içine ve filikanın dibine sığabilecek kadar firavunfaresi öldürüp derilerini yüzdüm. Gölcüklerden ölü balık topladım. Küçük baltamla bir sürü yosun kestim, hepsini ipe dizip, sandalın arkasına bağladım.

Richard Parker'ı terk edemezdim. Onu orada bırakmak öldürmek demekti. İlk geceyi bile çıkaramazdı. Güneş batarken, cankurtaran sandalımda tek başıma oturmuş onun canlı canlı yandığını düşünecektim. Ya da kendini denize attığını ve boğulduğunu. Sandala dönmesini bekledim. Gecikmeyeceğini biliyordum.

Sandala bindiğinde, avara ettim. Akıntı bizi birkaç saat boyunca adadan uzaklaştırmadı. Denizdeki sesler beni rahatsız etti. Ve sandalın sallanışlarına karşı direncimi yitirmiştim. O gece çok yavaş geçti.

Sabah, ada gözden kaybolmuştu, arkamızdan sürüklediğimiz yosunlar da öyle. Karanlık çöker çökmez, yosunların içindeki asit ipi eritmişti.

Deniz ağır, gökyüzü griydi.

93. BÖLÜM

Hava kadar anlamsız durumum beni giderek endişelendiriyordu. Ama hayat beni bırakmıyordu. Bu öykünün geri kalanı yalnızca acı, keder ve dayanma gücüyle ilgili.

Yüksek alçağı, alçak da yükseği çağırır. İnanın ki, siz de benim gibi bir darboğazda olsaydınız, moralinizi yüksek tutmaya çalışırdınız. Ne kadar alçalırsanız, zihniniz o denli yükselmeyi arzular. Bu umutsuzluk ve yoksunluk içinde Tanrı'ya dönmemden daha doğal bir şey olamazdı.

94. BÖLÜM

Karaya, daha doğrusu Meksika'ya ulaştığımızda, o kadar bitkindim ki doğru dürüst sevinememiştim bile. Yanaşmakta çok güçlük çektik. Dalgalar bizi az daha alabora ediyordu. Dalgalara dikey durabilmek için çapaları – onlardan geriye ne kaldıysa – sonuna dek saldım, tırmanışa geçtiğimizde ise onları hafifçe çektim. Bu şekilde salıp çekerek kıyıya yanaşabildik. Tehlikeliydi. Ama bir dalgayı tam yerinde yakaladık ve üzerimize yıkılan yüksek su duvarlarını aşarak, epeyce uzun bir yol almamızı sağladı. Çapaları son bir kez çektim ve böylelikle dalgalar bizi sahile kadar itti. Sandal ıslık çalarak kuma gömüldü.

Sandalın yan tarafından indim. Bırakmaya korkuyordum, kurtuluşa bu denli yaklaşmışken, yarım metrelik suyun içinde boğulmaktan korkuyordum. İleri doğru bakıp, ne kadar yol gitmem gerektiğini kestirmeye çalıştım. Birdenbire, Richard Parker'ın hafızamda kalan son görüntülerinden biriyle karşılaştım, çünkü tam o anda üzerimden atlamıştı. Hemen üzerimde, havada gerilmiş capcanlı bedenini gördüm, hızla uçan, kürklü bir gökkuşağı gibi. Suya atladı, bacakları ayrık, kuyruğu havada, birkaç sıçrayışta sahile ulaştı. Sol tarafa doğru gitti, pençeleri ıslak kumları eşeliyordu, ama sonra fikir değiştirip yön değiştirdi. Doğruca önümden geçerek sağa gitti. Bana bakmadı. Kıvrılmadan yüz metre kadar koştu. Yürüyüşü hantal ve sakarcaydı. Birkaç kez düştü. Ormanın kenarında durdu. Bana doğru döneceğinden emindim. Bana bakacağından. Kulaklarını indireceğinden. Hırlayacağından. İlişkimizi bir şekilde sona erdireceğinden. Hiç öyle bir şey yapmadı. Gözlerini ayırmadan ormana baktı yalnızca. Ve sonra Richard Parker, ıstırap yoldaşım, beni hayatta tutan, heyecanlandıran o korkunç, vahşi şey, sonsuza dek yaşamımdan çekip gitti.

Kıyıya çıkmaya çabaladım ve kumların üzerine düştüm. Çevreme baktım. Gerçek anlamda tek başıma kalmıştım, yalnızca ailem değil, şimdi Richard Parker da beni öksüz bırakmıştı ve

sanırım, Tanrı da öyle. Tabii ki öksüz değildim. Bu yumuşacık, sağlam ve engin kumsal, Tanrı'nın yanağı gibiydi ve bir yerlerde, mutluluk dolu iki göz parıldıyor, bir ağız orada olmamın sevinciyle gülümsüyordu.

Birkaç saat sonra, türümün bir örneği beni buldu. Sonra yanımdan ayrıldı ve bir grupla birlikte geri döndü. Altı ya da yedi kişi olmalıydılar. Ağızlarını ve burunlarını elleriyle örterek yanıma yaklaştılar. Sorunlarının ne olduğunu merak ettim. Benimle garip bir dilde konuşuyorlardı. Sandalı kumun içine çektiler. Beni alıp götürdüler. Sandaldan getirdiğim son kaplumbağa parçasını elimden zorla aldılar ve fırlatıp attılar.

Bir çocuk gibi ağladım. Tüm bu sıkıntılardan kurtulmuş olduğum için ağlamıyordum. Oysa kurtulmayı başarmıştım. Bir sürü kardeşimle birlikte olmanın etkisi de değildi. Richard Parker beni bu denli kabaca terk ettiği için ağlıyordum. Vedalaşmadan ayrılmak ne kadar da feci bir şeydir. Biçime, düzenin ahengine inanan biriyimdir. Her şeye elimizden geldiğince, anlamlı bir şekil vermemiz gerekir. Örneğin – merak ediyorum – karmaşık öykümü, ne bir eksik ne bir fazla, tamı tamına yüz bölümde anlatabilir miydiniz? İtiraf etmek gerekirse, takma adımla ilgili en nefret ettiğim şey, sayıların sonsuza dek uzayıp gitmeleridir. Hayatta her şeyi gerektiği gibi sonlandırmak çok önemlidir. Ancak o zaman her şeyi bırakıp gidebilirsiniz. Aksi halde, geriye söylemek isteyip de asla ağzınızdan dökülmeyen sözcükler kalır ve yüreğiniz pişmanlıkla dolar. Söylenmemiş veda sözcükleri beni hep üzmüştür. Keşke ona sandalın içinde son bir kez baksaydım, keşke onu birazcık kışkırtsaydım, böylece aklında kalabilirdim. Keşke onunla konuşsaydım – evet onun bir kaplan olduğunu biliyorum, ama ne fark eder – keşke ona, "Richard Parker, sonunda bitti. Hayatta kalmayı başardık. İnanabiliyor musun? Sana, anlatamayacağım kadar minnettarım. Sen olmasaydın bunu başaramazdım. Bunu resmen söylemek istiyorum: Richard Parker, sana teşekkür ederim. Yaşamımı kurtardığın için teşekkür ederim. Şimdi gitmen gereken yere git. Hayatın boyun-

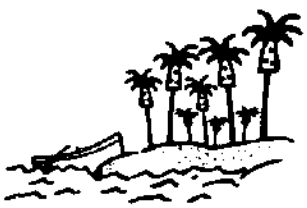
ca, hayvanat bahçesinin sınırlı özgürlüğünün içinde yaşadın, artık bir ormanın sınırsız özgürlüğüyle tanışacaksın. Sana bundan sonraki hayatında mutluluklar diliyorum. İnsanlara dikkat et. Onlar senin dostun değil. Ama umarım beni bir dost olarak hatırlarsın. Ben seni asla unutmayacağım, bundan emin olabilirsin. Her zaman yanımda, yüreğimde olacaksın. Bu tıslama da ne? Ah, evet sandalımız kuma çarptı. Pekâlâ Richard Parker, elveda. Tanrı yardımcın olsun," demiş olsaydım.

Beni bulan adamlar, beni köylerine götürdüler, burada birkaç kadın beni banyoya soktu ve beni öyle bir kesellediler ki, onlara kirli bir beyaz çocuk değil, doğuştan esmer tenli bir Hintli olduğumu söylemem gerektiğini düşündüm. Onlara açıklamaya çalıştım. Başlarını salladılar ve gülümsediler, sonra beni bir geminin güvertesiymişim gibi ovalamayı sürdürdüler. Derimi canlı canlı yüzeceklerini sandım. Ama bana yemek verdiler. Harika yemekler. Yemeğe bir kez başlayınca, duramadım. Açlık hissinden asla kurtulamayacağımı düşünmeye başladım.

Ertesi gün bir polis arabası gelip, beni hastaneye götürdü ve işte burada öyküm sona eriyor.

Beni kurtaranların cömertliği beni adeta boğdu. Yoksul insanlar bana giysi ve yiyecek verdiler. Doktorlar ve hemşireler, erken doğmuş bir bebekmişim gibi benimle ilgilendiler. Meksikalı ve Kanadalı memurlar bana tüm kapılarını açtılar, sanki Meksika'daki sahilden, Kanada'daki üvey annemin evine, Toronto Üniversitesi'ndeki sınıfıma dek, yürümem gereken basit ve uzun bir koridor varmış gibi. Tüm bu insanlara yürekten teşekkür etmek istiyorum.

III
Benito Juárez Reviri, Tomatlán, Meksika

95. BÖLÜM

Şimdi artık emekli olmuş olan, Japon Ulaştırma Bakanlığı, Denizcilik Şubesi'nden Bay Tomohiro Okamoto, bundan birkaç ay önce hiçbir iz bırakmadan, Pasifik Okyanusu'nda batan Tsimtsum adlı gemiden kurtulmayı başaran tek kazazedenin, Meksika kıyılarındaki küçük bir sahil kenti olan Tomatlán yakınlarında karaya çıktığını haber aldığı sırada, genç meslektaşı Bay Atsuro Chiba ile birlikte, ilgisiz bir görevle ilgili olarak California, Long Beach'te – Los Angeles yakınlarındaki, Amerika'nın batı sahili ana konteynır limanı – bulunduklarını anlatmıştı bana. Şubeleri onlara, olay yerine gidip kazazede ile temasa geçmelerini ve batan gemiyle ilgili bilgi edinmelerini emretmişti. Bir Meksika haritası satın alıp, Tomatlán'ın yerini bulmaya çalıştılar. Şanssızlık eseri, haritanın kat izlerinden biri, Baja California boyunca uzanıp, küçük harflerle yazılmış Tomatán adlı bir sahil kasabasının tam üzerine geliyordu. Bay Okamoto, bunun Tomatlán olduğundan emindi. Baja California'ya doğru inen yolun yarısında olduğu için, oraya en kısa yoldan arabayla ulaşabileceklerine karar verdi.

Kiraladıkları arabaya atladılar. Long Beach'in sekiz yüz kilometre güneyindeki Tomatán'a vardıklarında, Bay Okamoto, iki yüz metre daha güneyde olan Santa Rosalia'ya doğru ilerlemeye, oradan da California Körfezi'nden bir feribota binerek Guaymas'a geçmeye karar verdi. Feribot geç kalmıştı ve çok ağır ilerliyordu. Guaymas ile Tomatlán'ın arası bin üç yüz kilometreydi. Yollar kötüydü. Lastikleri patladı. Arabaları bozuldu ve onu tamir eden usta, gizlice motorun parçalarını çalıp, onları kullanılmış parçalarla değiştirdi, bu değişiklik yüzünden, dö-

nüşte kiralama şirketine bir tazminat ödemek zorunda kaldılar ve üstelik dönüş yolunda arabaları bir kez daha bozuldu. İkinci tamirci onları kazıkladı. Bay Okamoto, Baja California'da değil de, Jalisco eyaletinde, Puerto Vallarta'nın yüz kilometre güneyinde, Mexico City'yle hemen hemen aynı düzeyde yer alan Tomatlán'daki Benito Juárez Reviri'ne vardıklarında çok yorgun olduklarını söylemişti. Tam kırk bir saattir hiç durmadan yolculuk ediyorlardı. Bay Okamoto "Çok çalıştık," diye yazmıştı.

O ve Bay Chiba, Piscine Molitor Patel ile, yaklaşık üç saat boyunca İngilizce konuşup, konuşmaları kaydetmişlerdi. Şimdi okuyacaklarınız, bu konuşmalardan derlenmiş harfi harfine alıntılar. Bana kasetin ve son raporunun bir kopyasını verdiği için Bay Okamoto'ya minnettarım. Anlaşılabilir olması için, belirgin olmayan yerlerde, kimin ne zaman konuştuğunu belirtmeye çalıştım. Değişik bir yazı türüyle basılmış konuşmalar Japonca idi, onları tercüme ettim.

96. BÖLÜM

"Merhaba, Bay Patel. Benim adım Tomohiro Okamoto. Japon Ulaştırma Bakanlığının Denizcilik Şubesi'nde görevliyim. Bu da asistanım Atsuro Chiba. Sizinle, yolcusu olduğunuz Tsimtsum gemisinin batışıyla ilgili olarak konuşmak üzere geldik. Sizinle şu an konuşmamız mümkün mü?"

"Evet, elbette."

"Teşekkürler. Çok naziksiniz. **Bak, Atsuro-kun sen bu işlerde daha yenisin, bu yüzden dikkatini ver ve öğrenmeye çalış.**"

"Peki, Okamoto-san."

"Teyp açık mı?"

"Evet, açık."

"İyi. Of, o kadar da yorgunum ki! Kayıtlara geçsin, bugün 19 Şubat 1978. Dosya numarası 250663,

Tsimtsum adlı yük gemisinin ortadan kayboluşu ile ilgili. Rahat mısınız, Bay Patel?

"Evet, rahatım. Teşekkür ederim. Ya siz?"

"Biz de çok rahatız."

"Buraya ta Tokyo'dan mı geldiniz?"

"Long Beach, California'daydık. Arabayla geldik."

"Yolculuğunuz iyi geçti mi?"

"Harika bir yolculuk geçirdik. Çok güzel bir gezintiydi."

"Benim yolculuğum korkunçtu."

"Evet, buraya gelmeden polislerle konuştuk ve filikayı gördük."

"Ben biraz açım."

"Bir bisküvi ister misiniz?"

"Oh, evet!"

"Buyurun."

"Teşekkürler!"

"Rica ederim. Yalnızca bir bisküvi. Şimdi, Bay Patel, rica etsek, bize başınızdan geçenleri tüm ayrıntılarıyla anlatabilir misiniz acaba?"

"Evet. Memnuniyetle."

97. BÖLÜM

Öykü

98. BÖLÜM

Bay Okamoto: "Çok ilginç."

Bay Chiba:"Ne öykü ama."

"**Bizi aptal sanıyor herhalde.** Bay Patel, kısa bir ara vermek istiyoruz, daha sonra geri döneceğiz, anlaştık mı?"

"Olur. Bir bisküvi daha alabilir miyim?"

"Elbette."

Bay Chiba: "**Şimdiye dek bir sürü aldı ve çoğunu da yemedi daha. Tam şurada, çarşafının altındalar.**"

"**Ona bir tane daha ver. Suyuna gitmeliyiz.** Birkaç dakikaya kadar geri döneceğiz."

99. BÖLÜM

Bay Okamoto: "Bay Patel, öykünüze inanmıyoruz."

"Üzgünüm – bu bisküviler güzel, ama ufalanıyorlar. Şaşırdım. Neden inanmıyorsunuz?"

"Tutarlı değil."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Muzlar suda yüzmez."

"Anlamadım?"

"Orangutanın bir muz adasının üzerinde yüzdüğünü söylediniz."

"Doğru."

"Muzlar suda yüzmez."

"Evet, yüzerler."

"Fazla ağırdırlar."

"Hayır değildirler. Alın, kendiniz deneyin. Tam şurada iki muzum var."

Bay Chiba: "**Bunlar da nereden çıktı şimdi? Çarşafının altında başka neler var acaba?**"

Bay Okamoto: "**Kahretsin.** Yok, tamamdır."

"Orada bir lavabo var."

"Tamam, gerek yok."

"Israr ediyorum. Lavaboyu suyla doldurun, bu muzları içine atın da kimin haklı olduğu ortaya çıksın."

"Devam etmek istiyoruz."

"Kesinlikle ısrar ediyorum."

[Sessizlik]

Bay Chiba: "**Ne yapıyoruz?**"

Bay Okamoto: "**Uzun bir gün daha geçireceğimizi sanıyorum.**"

[Geriye itilen bir sandalyenin sesi. Musluktan akan suyun, uzaktan gelen sesi.]

Pi Patel: "Neler oluyor? Buradan göremiyorum."

Bay Okamoto [uzaktan]: "Lavaboyu dolduruyorum."

"Muzları içine attınız mı?"

[Uzaktan] "Hayır."

"Peki ya şimdi?"

[Uzaktan] "İçindeler."

"Ve?"

[Sessizlik]

Bay Chiba: "**Yüzüyorlar mı?**"

[Uzaktan] "**Yüzüyorlar.**"

"Yüzüyorlar mıymış?"

[Uzaktan] "Yüzüyorlarmış."

"Ne demiştim size?"

Bay Okamoto: "Evet, evet. Ama bir orangutanı taşımak için çok muz gerekir herhalde."

"Vardı zaten. Bir tona yakın muz vardı. Onları toplayabilecekken, tüm o muzların uzaklara sürüklendiklerini düşünmek beni hasta ediyor hâlâ."

"Yazık olmuş. Şimdi..."

"Muzlarımı geri alabilir miyim, lütfen?"

Bay Chiba: "**Ben getiririm.**"

[Geriye itilen bir sandalyenin sesi.]

[Uzaktan] "**Şuna bak. Gerçekten de yüzüyorlar.**"

Bay Okamoto: "Şu karşınıza çıkan yosun adasıyla ilgili konuşalım biraz."

Bay Chiba: "İşte muzlarınız."

Pi Patel: "Teşekkürler. Evet?"

"Bunu bu kadar açıkça söylediğim için üzgünüm, amacımız duygularınızı incitmek değil, ama bizden bu öyküye inanmamızı beklemiyorsunuzdur, umarım? Etobur ağaçlar demek? Tatlı

su üreten ve balıkla beslenen bir yosun türü? Ağaçların üzerinde yaşayan, deniz kemirgenleri? Böyle şeyler olamaz."

"Siz görmediğiniz için mi böyle düşünüyorsunuz?"

"Doğru. Biz gördüklerimize inanırız."

"Christoph Colomb da öyle. Peki ya karanlıktayken ne yaparsınız?"

"Adanız bitkibilimsel açıdan olanaksız."

"Demiş sinek, sinekkapan çiçeğinin içine düşmeden önce."

"Peki neden şimdiye dek, bu ada hiç kimsenin karşısına çıkmadı?"

"Orası meşgul gemilerin yolculuk ettiği, büyük bir okyanus. Oysa ben yavaşça, çevremi inceleyerek ilerledim."

"Hiçbir bilim adamı size inanmaz."

"Bu tıpkı, Kopernik ile Darwin'in kovulmaları gibi. Bilim adamları yeni bitkilerle karşılaşmıyorlar mı artık? Amazonlar'da örneğin?"

"Doğa kanunlarına karşı gelen bitkilerle değil."

"Bundan kesinlikle emin misiniz?"

"Olanaklıyı olanaksızdan ayıracak kadar."

Bay Chiba: "Bitkibilim konusunda çok şey bilen bir amcam var. Hita-Gun yakınlarında, bir sayfiyede yaşar. Gerçek bir bonsai üstadıdır."

Pi Patel: "Bir ne?"

"Bir bonsai üstadı. Biliyorsunuz, bonsailer küçük ağaçlardır."

"Çalı demek istiyorsunuz."

"Hayır, ağaç demek istiyorum. Bonsailer küçük ağaçlardır. Yarım metreden daha kısadırlar. Onları elde taşıyabilirsiniz. Çok yaşlı olabilirler. Amcamda üç yüz yıllık bir tane var."

"Elde taşıyabileceğiniz, yarım metrelik, üç yüz yıllık ağaçlar, demek?"

"Evet. Çok narindirler. Çok ilgi isterler."

"Bu ağaçlar da ne böyle? Bitkibilimsel açıdan olanaksız bir şey."

"Bu konuda sizi temin ederim Bay Patel. Amcam..."

"Ben gördüklerime inanırım."

Bay Okamoto: "Bir dakika lütfen. **Atsuro, Hita-Gun yakınlarında bir sayfiyede yaşayan amcana saygım sonsuz, ama buraya bitkibilim hakkında konuşmaya gelmedik.**"

"**Yardım etmeye çalışıyordum yalnızca.**"

"**Amcanın bonsaisi et yer mi?**"

"**Sanmam.**"

"**Hiç bonsailerinden biri seni ısırdı mı?**"

"**Hayır.**"

"**Öyleyse, amcanın bonsaisi bize yardımcı olmuyor demektir.** Nerede kalmıştık?"

Pi Patel: "Size, sağlam kökleri olan, uzun ve geniş ağaçlardan söz ediyordum."

"Şimdilik onları bir kenara bırakalım."

"Bu zor olabilir. Onları kaldırıp da taşımayı hiç denememiştim."

"Çok komik birisiniz, Bay Patel. Ha! Ha! Ha!"

Pi Patel: "Ha! Ha! Ha!"

Bay Chiba: "Ha! Ha! Ha!" **O kadar da komik değildi.**"

Bay Okamoto: "**Sen gülmeye devam et.** Ha! Ha! Ha!"

Bay Chiba: "Ha! Ha! Ha!"

Bay Okamoto: "Şimdi şu kaplana gelelim, ondan da emin değiliz."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"İnanmakta güçlük çekiyoruz."

"Bu inanılmaz bir öykü."

"Kesinlikle."

"Nasıl hayatta kalabildiğimi bilmiyorum."

"Açıkçası büyük bir çaba harcamış olmalısınız."

"Bir bisküvi daha alacağım."

"Kalmadı."

"Çantada ne var?"

"Hiçbir şey."

"Bakabilir miyim?"

Bay Chiba: "**Öğle yemeğimiz gitti.**"

Bay Okamoto: Şu kaplan olayına dönecek olursak..."

Pi Patel: "Korkunç işler. Harika sandviçler."

Bay Okamoto: "Evet, lezzetli görünüyorlar."

Bay Chiba: "**Ben açım.**"

"Onunla ilgili tek bir iz bile bulunamadı. İnsanın inanası gelmiyor, değil mi? Amerika'da kaplan yoktur. Dışarılarda bir yerlerde vahşi bir kaplan dolaşıyor olsaydı, şimdiye dek polisin bundan haberi olmaz mıydı sanıyorsunuz?"

"Size kışın ortasında Zürih Hayvanat Bahçesi'nden kaçan siyah panterin öyküsünü anlatmam gerekir."

"Bay Patel, kaplanlar olağanüstü tehlikeli vahşi hayvanlardır. Sandalın içinde onlardan biriyle nasıl yaşayabildiniz? Bu..."

"Anlamadığınız şey, vahşi hayvanların gözünde bizlerin garip ve yasaklı bir tür olduğumuz. Onları korkutuyoruz. Bizimle olabildiğince yüzleşmemeye çalışıyorlar. Bazı uysal hayvanların korkularını bastırmaya çalışmak asırlar sürdü – buna evcilleştirmek deniyor – ama pek çoğu korkularının üstesinden gelemiyorlar ve gelebileceklerini de hiç sanıyorum. Vahşi hayvanlar bize saldırdıklarında, nedeni yalnızca ümitsizliktir. Başka çıkar yolları olmadığını hissettiklerinde saldırırlar. Son çare budur."

"Bir filikada mı? Hadi, ama Bay Patel, buna inanmak çok güç!"

"İnanmak güç mü? Siz inanılması güç şeyler hakkında ne bilirsiniz ki? İnanılması güç bir şey mi istiyorsunuz? Alın size inanılması güç bir şey. Kutup ayısı Bara'nın, 1971 yılında Kalküta Hayvanat Bahçesi'nden kaçmış olduğu, Hindistan'daki hayvanat bahçesi idarecileri arasında gizli tutulur. Bir daha hiç kimse ondan haber alamadı, ne polisler, ne avcılar, ne kaçak avlananlar. Hugli Irmağı'nın kıyısında özgürce yaşadığını tahmin ediyoruz. Kalküta'ya gidecek olursanız dikkatli olun beyler: Nefesiniz suşi kokarsa, bedelini ağır bir şekilde ödersiniz! Tokyo

şehrini tersine çevirip iyice sallarsanız, dökülecek hayvanların karşısında şaşkınlığa uğrarsınız: Porsuklar, kurtlar, boa yılanları, Komodo ejderleri, timsahlar, devekuşları, Habeş maymunları, hintdomuzları, yabandomuzları, leoparlar, foklar, sayısız geviş getiren hayvanlar. Çok sayıda vahşi zürafa ve vahşi suaygırının, nesillerdir hiç kimselere görünmeden Tokyo'da yaşadıklarından hiç kuşkum yok. Bir gün, Tokyo'daki hayvanat bahçelerinin kafeslerinin dibinde gördüklerinizle, sokakta yürürken ayakkabınızın altına yapışanları karşılaştırmayı deneyin. İşte o zaman şaşırırsınız! Siz de tutmuş, Meksika'nın balta girmemiş bir ormanında bir kaplanı bulmayı umuyorsunuz! Bu gülünç, kesinlikle gülünç! Ha! Ha! Ha!"

"Tokyo'da çok sayıda vahşi zürafa ve vahşi suaygırı ya da Kalküta'da özgürce yaşayan bir kutup ayısı olabilir. Biz yalnızca filikanızda bir kaplanın yaşadığına inanmıyoruz."

"Büyük şehirde yaşayanlara özgü küstahlık! Anakentlerinize, her türlü cennetlik hayvanı kabul ediyorsunuz da, benim ufacık köyüme bir Bengal kaplanını yakıştıramıyorsunuz!"

"Bay Patel, lütfen sakin olun."

"Hayatınızı yalnızca inanılırlılık üzerine kurmuşsanız, yaşamanızın amacı ne? Aşka da inanmak güç değil midir?"

"Bay Patel..."

"Bana nazikçe zorbalık etmeye çalışmayın! Aşk inanılması güç bir şeydir, istediğiniz âşığa sorun. Yaşam inanılması güç bir şeydir, istediğiniz bilim adamına sorun. Tanrı inanılması güç bir şeydir, istediğiniz mümine sorun. İnanması güç şeylerle sorununuz ne sizin?"

"Yalnızca mantıklı olmaya çalışıyoruz."

"Ben de öyle! Her an mantığımı kullanıyorum. Mantık, yiyecek, giyecek ve barınak bulmak için idealdir. Mantık en iyi alet kutusudur. Kaplanlarla mücadele etmek için, mantıktan daha iyisi yoktur. Ama fazla mantıklı olmaya çalışırsanız, tüm evreni zemzem suyuyla yıkama tehlikesini göze almış olursunuz."

"Sakinleşin, Bay Patel, sakinleşin."

Bay Chiba: "**Zemzem suyu mu? Zemzem suyunun ne ilgisi var şimdi?**"

"Nasıl sakin olabilirim? Richard Parker'ı görmeniz gerekirdi!"

"Evet, evet."

"Kocaman. Tam şu kadar dişler! Pala gibi pençeler!"

Bay Chiba: "Pala da ne?"

Bay Okamoto: **Chiba-san, dağarcıkla ilgili saçma sapan sorular soracağına, neden işe yarar bir şeyler yapmayı denemiyorsun? Bu çocuk çetin bir ceviz. Bir şeyler yap!**"

Bay Chiba: "Şuna bakın! Bir parça çikolata!"

Pi Patel: "Harika!"

[Uzun bir sessizlik]

Bay Okamoto: "**Sanki öğle yemeklerimizi çalan o değilmiş gibi. Yakında tempura da ister.**"

[Uzun bir sessizlik]

Bay Okamoto: "Bu soruşturmanın gerçek amacından sapıyoruz. Bizler, yük gemisinin batışıyla ilgili olarak burada bulunuyoruz. Hayatta kalan tek kazazede sizsiniz. Ve siz yalnızca yolculardan biriydiniz. Olanlardan sorumlu tutulamazsınız. Biz..."

"Çikolata öyle güzel ki!"

"Sizi bir suçla itham edecek değiliz. Bir deniz faciasının masum kurbanısınız yalnızca. Biz yalnızca Tsimtsum'un neden ve nasıl battığını ortaya çıkarmaya çalışıyoruz. Bize yardımcı olabileceğinizi düşünmüştük, Bay Patel."

[Sessizlik]

"Bay Patel?"

[Sessizlik]

Pi Patel: "Hayatta kaplanlar vardır, filikalar vardır, okyanuslar vardır. Dar ve sınırlı deneyimlerinizde bu üçü asla bir araya gelmediği için, bu olasılığı doğrudan reddediyorsunuz. Ama için basit gerçeği, Tsimtsum'un onları bir araya getirdiği ve son-

ra da battığı."

[Sessizlik]

Bay Okamoto: "Peki ya şu Fransız?"

"Ne olmuş ona?"

Pasifik'in ortasında iki ayrı filikanın içinde karşılaşan iki kör adam... Çok büyük bir rastlantı değil mi?"

"Kesinlikle öyle."

"Bunu pek olası bulmuyoruz."

"Piyangoda kazanmak da öyle, ama her zaman bir kazanan olur."

"Bunu, inanılması fazlasıyla güç buluyoruz."

"Ben de öyle."

"**Bugün izin almamız gerektiğini biliyordum.** Yiyecekle ilgili mi konuşmuştunuz?"

"Evet öyle."

"Yemek hakkında çok şey biliyordu."

"Buna yemek derseniz tabii."

"Tsimtsum'un aşçısı Fransız'dı."

"Dünyanın her yerinde Fransızlar var."

"Belki de karşılaştığınız Fransız, aşçıydı."

"Belki. Nereden bilebilirim? Onu hiç görmedim. Kördüm. Sonra Richard Parker onu canlı canlı yedi."

"Ne kadar da elverişli."

"Hiç de değil. Korkunçtu ve leş kokuyordu. Bu arada, filikanın içindeki firavunfaresi kemiklerini nasıl açıklıyorsunuz?"

"Evet, filikanın içinde küçük bir hayvanın kemiklerine..."

"Bir taneden fazla!"

"...birkaç küçük hayvanın kemiklerine rastlandı."

"Hayvanat bahçemizde hiç firavunfaresi yoktu."

"Bunların firavunfaresi kemikleri olduklarıyla ilgili kesin bir kanıt yok."

Bay Chiba: "Belki de muz kemikleriydi! Ha! Ha! Ha! Ha! Ha!"

"**Atsuro kapa çenenl**"

"Çok üzgünüm, Okamoto-san. Yorgunluktan olmalı."

"Şubemizin itibarını sarsıyorsun!"

"Çok özür dilerim, Okamoto-san."

Bay Okamoto: "Bunlar değişik bir küçük hayvanın kemikleri de olabilir."

"Firavunfaresiydiler."

"Lemur da olabilirdiler."

"Hayvanat bahçesindeki lemurlar satılmadı. Onlar Hindistan'da kaldılar."

"Gemideki farelere benzer baş belalarından biri olabilirdi. Bu tür hayvanlara Hindistan'da sıkça rastlanır."

"Farelere benzer baş belaları mı?"

"Neden olmasın?"

"Pasifik'in fırtınalı sularında, filikaya doğru yüzen birkaç lemur demek? Siz olsaydınız, bunu inanılması güç bulmaz mıydınız?"

"Yine de şu son iki saat içinde duyduklarımızdan daha inanılır sayılır. Belki de bu lemurlar, tıpkı sözünü ettiğiniz fare gibi, daha önceden filikanın içindeydiler."

"Filikanın içindeki hayvanların sayısı çok şaşırtıcı."

"Hem de çok."

"Gerçek bir orman."

"Evet."

"Bu kemikler firavunfarelerine ait. Bir uzmana inceletin."

"O kadar çok sayıda kemik kalmamıştı. Ve başları da yoktu."

"Onları yem olarak kullandım."

"Uzmanın, bunların firavunfaresi mi, yoksa lemur kemikleri mi olduğunu söyleyebileceğini pek sanmıyorum."

"Öyleyse siz de bir adli hayvanbilimci bulun."

"Pekâlâ, Bay Patel! Siz kazandınız. Sandalın içindeki firavunfaresi kemiklerinin – öyle iseler tabii – varlığını açıklayamıyoruz. Ama burada bizi asıl ilgilendiren konu bu değil. Biz, Pa-

sifik'te batan, Oika Denizcilik Şirketi'ne ait, Panama bandıralı, Japon yük gemisi ile ilgili olarak buradayız."

"Hiç unutamadığım, aklımdan bir an olsun çıkmayan bir şey var. Tüm ailemi kaybettim."

"Çok üzgünüz."

"Benim kadar değil."

[Uzun bir sessizlik]

Bay Chiba: "**Şimdi ne yapıyoruz?**"

Bay Okamoto: "**Bilmiyorum.**"

[Uzun bir sessizlik]

Pi Patel: "Bir bisküvi ister misiniz?"

Bay Okamoto: "Tabii, zevkle. Teşekkürler."

Bay Chiba: "Teşekkürler."

[Uzun bir sessizlik]

Bay Okamoto: "Güzel bir gün."

Pi Patel: "Evet. Güneşli."

[Uzun bir sessizlik]

Pi Patel: "Meksika'ya ilk gelişiniz mi?"

Bay Okamoto: "Evet, öyle."

"Benim de."

[Uzun bir sessizlik]

Pi Patel: "Öykümü beğenmediniz yani?"

Bay Okamoto: "Yo, çok beğendik. Öyle değil mi, Atsuro? Onu çok uzun zaman hatırlayacağız."

Bay Chiba: "Hatırlayacağız."

[Sessizlik]

Bay Okamoto: "Ama soruşturmamızın amacı açısından, gerçekten neler olduğunu öğrenmemiz gerekiyor."

"Gerçekten neler olduğunu mu?"

"Evet."

"Yani başka bir öykü istiyorsunuz."

"Şey... yo. Gerçekten ne olduğunu öğrenmek istiyoruz."

"Bir şeyin anlatımı hep bir öykü değil midir zaten?"

"Şey... belki İngilizce'de öyle. Japonca'da, öykünün içinde

bir yaratıcılık öğesi bulunur. Biz yaratıcılık istemiyoruz. İngilizce'de dediğiniz gibi, "saptırılmamış gerçekleri" istiyoruz."

"İster İngilizce, ister Japonca olsun, bir şeyi anlatmak, kendileri de zaten yaratılmış bir şey olan sözcükleri gerektirmiyor mu? Bu sözcükleri kullanmak zaten başlı başına bir yaratıcılık değil mi?"

"Şey..."

"Dünya göründüğü gibi değildir. Onu anladığımız gibidir, öyle değil mi? Ve bir şeyi anlamak için ona bir şeyler katmamız gerekir. Bu da yaşamöyküsünü oluşturmaz mı?"

"Ha! Ha! Ha! Çok zekisiniz, Bay Patel."

Bay Chiba: "**Neden söz ediyor?**"

"**Hiçbir fikrim yok.**"

Pi Patel: "Gerçeği yansıtan sözcükler mi istiyorsunuz?"

"Evet."

"Gerçekle çelişmeyen sözcükler mi?"

"Kesinlikle."

"Ama kaplanlar gerçekle çelişmezler."

"Oh lütfen, artık kaplanlardan söz etmeyin."

"Ne istediğinizi biliyorum. Sizi şaşırtmayacak bir öykü istiyorsunuz. Önceden bildiklerinizi doğrulayacak bir şey. Sizi olduğunuzdan daha ileri, daha farklı bir yere götürmeyecek bir şey. Siz sade bir öykü istiyorsunuz. Hareketsiz bir öykü. Kuru, mayasız gerçeği istiyorsunuz."

"Şey..."

"Hayvansız bir öykü istiyorsunuz."

"Evet!"

"Kaplansız ve orangutansız."

"Doğru."

"Sırtlansız ve zebrasız."

"Onlarsız."

"Firavunfaresiz ve lemursuz."

"Onları istemiyoruz."

"Zürafasız ve suaygırsız."

"Kulaklarımızı parmaklarımızla tıkayacağız!"

"Haklıyım yani. Hayvansız bir öykü istiyorsunuz."

"Bize Tsimtsum'un batışını açıklayacak, hayvansız bir öykü istiyoruz."

"Bana bir dakika izin verin lütfen."

"Tabii. **Sanırım sonunda bir şeyler öğreneceğiz. Umarım bu kez doğru dürüst bir şeyler anlatır.**"

[Uzun bir sessizlik]

"İşte başka bir öykü."

"Harika."

"Gemi battı. Metalik bir geğirtiyi andıran korkunç bir ses çıkarttı. Su yüzeyinde kabarcıklar oluştu ve sonra her şey yok oldu. kendimi Pasifik Okyanusu'nun içinde çırpınırken buldum. Filikaya doğru yüzdüm. Hayatımın en zorlu yüzüşüydü. Hareket etmiyor gibiydim. Sürekli su yutuyordum. Çok üşüyordum. Gücüm hızla tükeniyordu. Aşçı bana bir can yeleği atıp beni filikaya çekmeseydi, hayatta kalmayı başaramazdım. Sandala çıktım ve yıkıldım.

Sağ kurtulmayı başaran dört kişiydik. Annem muzlara tutunarak filikaya çıkmayı başardı. Aşçı filikadaydı bile, tayfa da öyle.

Sinekleri yedi. Aşçı yani. Bizler koca bir gün boyunca filikaya varamamıştık; haftalarca yetecek kadar yiyecek ve içeceğimiz vardı; olta takımlarımız ve güneş enerjisiyle çalışan damıtıcılarımız vardı; kısa süre içinde kurtarılacağımızı düşünmemek için hiçbir nedenimiz yoktu. Oysa aşçı tutmuş, kollarını havada sallıyor, sonra da yakaladığı sinekleri hırsla midesine indiriyordu. Korkunç bir açlık krizinde olmalıydı. Şölenine katılmadığımız için, bize aptallar, enayiler diye sesleniyordu. Alınmış ve iğrenmiştik, ama belli etmiyorduk. Bu konuda çok naziktik. Ne de olsa o bir yabancıydı. Annem gülümsedi ve istemediğini belli edercesine başını sallayıp, elini kaldırdı. İğrenç bir adamdı. Ağız tadı bir çöp yığınından farksızdı. Fareyi de yedi. Onu parçalara ayırıp güneşte kuruttu. Ben – doğrusunu söylemek gerekirse –

annem bakmadığı sırada, küçük, çok küçük bir parçasını yedim. O kadar açtım ki. Vahşi adamın tekiydi şu aşçı, kaba ve iki yüzlünün tekiydi.

Tayfa genç biriydi. Aslında benden büyüktü, yirmili yaşlarının başında olmalıydı, ama gemiden atlarken bacağını kırmıştı ve ıstırabı onu çocuklaştırmıştı. Çok güzeldi. Yüzünde hiç tüy yoktu ve temiz, parlak bir cildi vardı. Hatları – geniş yüzü, yassı burnu, kıvrımlı, çekik gözleri – çok zarifti. Onu Çinli bir imparatora benzettim. Acısı korkunçtu. Hiç İngilizce konuşmuyordu, tek bir sözcük bile, evet ya da hayır, merhaba ya da teşekkür ederim bile. Yalnızca Çince konuşuyordu. Dediklerinden hiçbir şey anlamıyorduk. Kendini çok yalnız hissediyor olmalıydı. Ağlamaya başladığında, annem onu kucağına yatırdı, ben de elini tuttum. Çok, çok üzücüydü. Acı çekiyordu ve biz ona yardım edemiyorduk.

Sağ uyluğunda bir kırık vardı. Kemiği, derisini delip dışarı çıkmıştı. Acı içinde bağırıyordu. Bacağını elimizden geldiğince düzeltmeye çalıştık ve onu yedirip içirdik. Ama bacağı iltihaplandı. Her gün cerahatını akıttığımız halde, giderek kötüleşti. Bacağı morardı ve şişti.

Aşçının fikriydi. Vahşi bir adamdı. Bize hükmediyordu. Morluğun yayılacağını ve ancak bacağı kesilirse hayatta kalabileceğini fısıldadı. Kırılan uyluk kemiği olduğu için, eti kesip sonra da kanamayı durduran bir tür sargı yapmak yeterli olacaktı. Kötülük dolu fısıltısı hâlâ kulaklarımdadır. Tayfanın hayatını kurtarmak için bu işi yapacağını, ama onu tutmamız gerektiğini söyledi. Tek uyuşturucu şaşkınlık olacaktı. Üzerine abandık. Annemle ben, onu kollarından tutarken, aşçı da sağlam bacağının üzerine oturdu. Tayfa sancıdan kıvranarak bağırdı. Göğsü hızla inip kalkıyordu. Aşçı, bıçağı hızla indirdi. Bacak koptu. Annemle ben hemen onu bırakıp, uzaklaştık. Baskı bittiğine göre, çırpınışının da sona ereceğini düşünmüştük. Sakince uzanacağını sanmıştık. Ama öyle olmadı. Bir anda doğruldu. Akıl almaz çığlıklar atıyordu. O çığlık attı, bizse donakalmış onu izledik. Her

yer kanlanmıştı. En beteri, zavallı tayfanın çılgın hareketliliğiyle, sandalın dibinde hareketsizce duran bacağının arasındaki zıtlıktı. Sanki geri dönmesini beklermişçesine bacağına bakıyordu. En sonunda yere yığıldı. Hemen eyleme geçtik. Aşçı, kemiğin çevresine etini sardı. Bedeninde kalan bölümüne bir parça bez dolayıp, kanamayı durdurmak için onu iple bağladık. Olabildiğince rahat ettirmek için, tayfayı can yeleklerinden yaptığımız bir şilteye yatırıp, bedenini sıcak tutmaya çalıştık. Hiçbir işe yaramayacağını düşünüyordum. Bir insanın bu acıya, bu katliama dayanabileceğine inanamıyordum. Bütün akşam ve gece boyunca inledi, soluğu gürültülü ve düzensizdi. Sayıklama nöbetleri geçirdi. Geceyi çıkaramayacağını sandım.

Yaşama dört elle sarıldı. Tan ağardığında hâlâ hayattaydı. Bilinci gidip geliyordu. Annem ona su verdi. Kesilmiş bacağı gözüme ilişti. Görüntüsü nefesimi kesti. O kargaşa sırasında bir kenara itilmiş ve karanlıkta unutulmuştu. İçinden bir sıvı akmıştı ve daha ince görünüyordu. Eldiven olarak kullanmak üzere, bir can yeleği aldım. Bacağı yerden kaldırdım.

'Ne yapıyorsun?' diye sordu aşçı.

'Onu denize atacağım,' diye yanıt verdim.

'Saçmalama. Onu yem olarak kullanacağız. Asıl amaç buydu.'

Ağzından dökülen son sözcüklerden pişman olmuş görünüyordu, çünkü sesi hızla, duyulmayacak kadar incelmişti. Başka tarafa yöneldi.

'*Asıl amaç* mı?' diye sordu annem. 'Ne demek istiyorsun?'

Meşgul görünmeye çalışıyordu.

Annem sesini yükseltti. 'Bu zavallı oğlanın bacağını, hayatını kurtarmak için değil de, *balık yemi* olarak kullanmak için mi kestiğini söylüyorsun yani?'

"Vahşi adam sessiz kaldı.

'Bana cevap ver!' diye bağırdı annem.

Köşeye kıstırılmış bir hayvan gibi gözlerini kaldırıp anneme baktı. 'Stoklarımız hızla tükeniyor,' diye hırladı. 'Daha çok

yiyeceğe gereksinimimiz var, yoksa ölürüz.'

Annem ona ters bir bakış fırlattı. 'Stoklarımızın tükendiği falan yok! Bir sürü yiyeceğimiz ve suyumuz var. Kurtarılıncaya dek bize yetecek kadar, kutu kutu bisküvilerimiz var.' İçinde bisküvilerin durduğu plastik kutuyu eline aldı. Hiç ummadığı kadar hafif gelmişti. İçindeki birkaç kırıntı tıkırdadı. 'Ne!' Kutuyu açtı. 'Bisküviler nerede? Daha dün gece bu kutu doluydu.'

Aşçı başka yöne baktı. Ben de öyle.

'Seni gidi bencil canavar!' diye bağırdı annem. 'Yiyeceklerimizin tükenmesinin tek nedeni, mideni tıka basa doldurman!'

'O da birazını yedi,' dedi aşçı, başını bana doğru sallayarak.

Annem gözlerini üzerime dikti. Yüreğim yerinden fırlayacaktı sanki.

'Piscine, dedikleri doğru mu?'

'Geceydi, anne. Yarı uykuluydum ve öylesine açtım ki. Bana bir bisküvi verdi. Düşünmeden yedim...

'Yalnızca bir tane mi?' diye dudak büktü aşçı.

Bu kez, başka yöne bakma sırası anneme gelmişti. Öfkesi onu terk etmiş görünüyordu. Tek bir söz bile etmeden, tayfaya bakmaya gitti.

Keşke öfkesi sürseydi. Keşke beni cezalandırsaydı. Yeter ki sessiz kalmasaydı. Sözüm ona tayfanın rahat etmesi için, can yeleklerini düzeltmeye gittim, böylece annemin yanında durabilecektim. 'Üzgünüm, anne, üzgünüm,' diye fısıldadım. Gözlerim yaşlarla dolmuştu. Gözyaşlarımı sildiğimde, annemin de ağladığını fark ettim. Ama bana bakmadı. Bakışları, sanki bir hatıraya dalmış gibi havada asılı kaldı.

'Yalnızız, Piscine, yapayalnız,' dedi, içimdeki tüm umutları kıran bir ses tonuyla. O anda kendimi hiç hissetmediğim kadar yalnız hissettim. Yaklaşık iki haftadır bu filikanın içindeydik ve durumumuz artık bize zarar vermeye başlamıştı. Babamla Ravi'nin hayatta kalmayı başardıklarını düşünmek giderek güçleşiyordu.

"Arkamızı döndüğümüzde aşçının, bacağın suyunu akıtmak

için onu bileğinden tuttuğunu gördük. Annem eliyle tayfanın gözlerini kapadı.

Sessizce öldü, yaşam bedeninden, tıpkı suyun bacağının içinden sızdığı gibi akıp gitti. Aşçı hiç zaman kaybetmeden onu parçaladı. Bacaktan yem olarak kullanılabilecek pek fazla bir şey çıkmadı. Ölü deri, oltanın ucunda tutunamayacak kadar çürümüştü; suda ayrıştı. Bu canavar hiç bir şeyi ziyan etmiyordu. Tayfanın her yerini, derisiyle bağırsaklarının her zerresini iyice kesip biçti. Hatta cinsel organlarını bile hazırladı. Göğüs kafesiyle işini bitirince, sıra kollarıyla omuzlarına, sonra da bacaklarına geldi. Annemle ben, dehşet ve acı içinde sarsıldık. Annem feryat etti, 'Bunu nasıl yapabiliyorsun, seni canavar? İnsanlığın nerede senin? Namusun nerede? Bu zavallı oğlan sana yaptı? Seni canavar! Seni canavar!' Aşçı ona inanılmaz bir kabalıkla yanıt verdi.

'Tanrı aşkına, en azından yüzünü ört!' diye bağırdı annem. Böylesi bir manzaranın tepesinde böylesine güzel, böylesine asil ve yüce bir yüz yer alamazdı. Aşçı bir anda tayfanın yüzüne çullandı ve gözlerimizin önünde derisini yüzdü. Annemle ben kustuk.

İşini bitirince, katledilmiş iskeleti denize attı. Kısa süre sonra, sandalın her yerinde, güneşin altında kurutulmak üzere deri ve organ parçaları yayılmıştı. Dehşet içinde geri çekildik. Onlara bakmamaya çalıştık. Koku bir türlü gitmek bilmiyordu.

Sonradan aşçı yanına geldiğinde, annem onu tokatladı, sesi havada çınlayan sert bir tokattı. Anneme göre çok şaşırtıcı bir davranıştı. Ve de kahramanca. Hakaret ve acı ve keder ve cesaret dolu bir hareketti. Zavallı tayfanın anısına yapılmış bir şeydi. Onurunu kurtarmak için.

Donakalmıştım. Aşçı da öyle. Annem gözlerinin içine bakarken, hiç kıpırdamadan ve tek bir söz etmeden öylece durdu. Annemle göz göze gelmemeye çalıştığını fark ettim.

Herkes kendi yerine çekildi. Ben annemin yanında durdum. Yoğun bir hayranlık ve alçakça bir korku içindeydim.

Annem gözünü aşçıdan hiç ayırmadı. İki gün sonra ne yaptığını gördü. Aşçı dikkatli olmaya çalışmıştı, ama annem, elini ağzına götürdüğünü fark etti. 'Seni gördüm!' diye bağırdı, 'Az önce bir parça yedin! Yem olarak kullanacağını söylemiştin! Biliyordum. Seni canavar! Seni hayvan! Nasıl yapabildin? O bir *insan*! O senin türünden!' Aşçının mahcup olacağını, yıkılıp özür dileceğini sanıyorduysa, yanılıyordu. Çiğnemeyi sürdürdü. İşin aslı, başını kaldırdı ve gayet açıkça parçanın geri kalanını ağzına attı. 'Tadı domuza benziyor,' diye mırıldandı. Annem nefretini ve iğrentisini hızla arkasına dönerek belli etti. Aşçı bir parça daha yedi. 'Kendimi daha güçlü hissediyorum bile,' diye homurdandı. Balık tutmaya yoğunlaştı.

Filikanın içinde herkesin kendine ait bir köşesi vardı. İradenin nasıl duvarlar ördüğünü görmek şaşırtıcıdır. Günler, sanki aşçı hiç yokmuşçasına akıp geçiyordu.

Ama onu tamamen göz ardı edemezdik. O vahşi bir adamdı, ama işe yarar bir vahşi. Hamarattı ve deniz konusunda çok bilgiliydi. Bir sürü iyi fikri vardı. Balık tutmaya yardımcı olsun diye bir sal inşa etmek onun düşüncesiydi. Bunca zaman hayatta kalmayı başarabildiysek, onun sayesindedir. Ona elimden geldiğince yardımcı olmaya çalıştım. Çok sabırsızdı ve beni sürekli azarlayıp aşağılıyordu.

Gücümüzü kaybetmemize neden olmuş olsa da, ne annem ne de ben, tayfanın bedenini yemedik, en ufak bir parçasını bile, ama aşçının denizden yakaladıklarını yemeye başladık. Hayatı boyunca bir etyemez olan annem, çiğ balık ve çiğ kaplumbağa yemeğe başladı. Bu ona çok zor geliyordu. Tiksinmekten hiç vazgeçmedi. Bana giderek daha kolay geliyordu. Açlığın, her şeyin tadını düzelttiğini düşünüyordum.

Ölümünüz geciktirildiğinde, bu geciktirmeyi borçlu olduğunuz kişiye karşı bir içtenlik hissetmemeniz olanaksızdır. Aşçının, bir kaplumbağayı filikaya çekişi ya da büyük bir dorado avlayışı çok heyecan vericiydi. Bizi gülümsetiyordu ve göğüslerimizde, etkisi saatlerce süren bir ışıltı oluyordu. Annemle aşçı

medeni bir biçimde konuşuyorlar, hatta şakalaşıyorlardı. Bazı günbatımlarında, filikada yaşam güzel denecek düzeye geliyordu. Öylesi zamanlarda aşçıya – evet – şefkatle bakıyordum. Sevgiyle. Sıkı dostlar olduğumuzu hayal ediyordum. Neşesi yerinde olduğunda bile kaba bir adamdı, ama bunu fark ettiğimizi itiraf etmiyorduk, kendi kendimize bile. Bir adayla karşılaşacağımızı söyledi. Bütün umudumuz buydu. Gözlerimizi dikip, ufukta asla belirmeyen bir adayı görmeye çalışmaktan bitkin düşmüştük. Oysa o sırada, yiyecek ve içecek çalmıştı.

Düz ve sonsuz Pasifik, çevremizde koca bir duvar gibi yükseliyordu. Onu aşabileceğimizi hiç düşünmemiştim.

Onu öldürdü. Aşçı annemi öldürdü. Açlıktan ölüyorduk. Ben çok güçsüzdüm. Bir kaplumbağayı bile tutamıyordum. Benim yüzümden kaplumbağayı elimizden kaçırmıştık. Aşçı bana vurdu. Annem ona vurdu. Aşçı anneme vurdu. Annem beni sala doğru iterek, bana 'Git!' dedi. Sandaldan atladım. Annemin de benimle geleceğini sanmıştım. Suya düştüm. Güçlükle sala tırmandım. Dövüşüyorlardı. Yalnızca izledim. Annem, erişkin bir adamla dövüşüyordu. Adam güçlü ve kaslıydı. Annemin bileğini kavrayıp büktü. Annem çığlık attı ve yere düştü. Aşçı üzerine yürüdü. Bıçağını çekti. Bıçağı havaya kalktı. Aşağı indi. Bir daha kalktı – kırmızıydı. Bıçak defalarca aşağı yukarı gidip geldi. Annemi göremedim. Sandalın dibindeydi. Yalnızca aşçıyı gördüm. Durdu. Başını kaldırıp bana baktı. Bana doğru bir şey fırlattı. Yüzüme kan sıçradı. Hiçbir kamçı darbesi canımı daha fazla yakamazdı. Annemin başını ellerimin arasına aldım. Sonra bıraktım. Bir kan göletinin arasında battı, saçının örgüsü bir kuyruk gibi onu izledi. Balıklar çevresinde yüzmeye başladı, ta ki bir köpekbalığının uzun gri gölgesi yolunu kesip, onu yok edinceye dek. Başımı kaldırdım. Aşçıyı göremedim. Sandalın dibinde gizleniyordu. Annemin bedenini suya attığı sırada göründü. Ağzı kırmızıydı. Su balık kaynamaya başladı.

Günün ve gecenin geri kalanını salın üzerinde oturmuş, ona bakarak geçirdim. Tek bir söz etmedik. Salı tutan ipi kesebilirdi.

Ama bunu yapmadı. Beni tıpkı bir vicdan azabı gibi yanında tuttu.

Sabah olduğunda, gözlerinin önünde salın ipini çekip filikaya çıktım. Çok güçsüzdüm. Hiçbir şey demedi. Ben de sessiz kaldım. Bir kaplumbağa yakaladı. Bana kanını içirdi. Kaplumbağayı kesip, bankın üzerine sıraladığı en iyi parçalarını bana ayırdı. Yedim.

Sonra dövüştük ve onu öldürdüm. Yüzünde hiçbir ifade yoktu, ne ümitsizlik ne de öfke, ne korku, ne de acı. Pes etmişti. Mücadele sürdüğü halde, öldürülmeyi kabullenmişti. Fazla ileri gittiğini biliyordu, kendi hayvani değerlerine göre bile. Fazla ileri gitmişti ve artık yaşamak istemiyordu. Ama bana asla 'Üzgünüm,' demedi. Neden şeytanca taraflarımız ağır basar?

Bıçak, bankın üzerinde gözümüzün önünde duruyordu. Her ikimiz de bunu biliyorduk. En baştan onu eline alabilirdi. Bıçağı oraya kendisi koymuştu. Bıçağı elime aldım. Onu midesine sapladım. Yüzünü buruşturdu, ama dik duruyordu. Bıçağı çıkarıp, bir kez daha sapladım. Kan fışkırıyordu. Hâlâ yere düşmemişti. Gözlerimin içine bakarak, başını hafifçe kaldırdı. Bu hareketiyle bir şeyler mi anlatmaya çalışıyordu? Anlattığını varsaydım. Bıçağı boğazına sapladım, âdemelmasının hemen yanına. Bir taş gibi yere düştü. Ve öldü. Hiçbir şey söylemedi. Son sözlerini etmedi. Yalnızca kan tükürdü. Bıçağın korkunç bir dinamik gücü vardır; harekete geçti mi, onu durdurmak zordur. Onu defalarca bıçakladım. Kanı, çatlak ellerimin acısını azalttı. Yüreği tam bir karmaşaydı – ona bağlı onca boru vardı ki. Sonunda onu çıkartmayı başardım. Tadı harikaydı, kaplumbağadan çok daha lezzetliydi. Karaciğerini yedim. Etinden büyük parçalar kestim.

Şeytanın ta kendisiydi. İşin kötüsü, beni içimdeki şeytanla – bencillik, hiddet, acımasızlıkla – tanıştırmıştı. Artık bununla yaşamak zorundayım.

Yalnızlık başladı. Tanrı'ya yöneldim. Hayatta kaldım."

[Uzun bir sessizlik]

"Bu öykü daha mı iyi? İnanılması güç bulduğunuz bir tarafı var mı? Değiştirmek istediğiniz bir bölüm var mı?"

Bay Chiba: **"Ne iğrenç bir öykü."**

[Uzun bir sessizlik]

Bay Okamoto: **"Hem zebranın, hem de Tayvanlı tayfanın bacakları kırıktı, fark ettin mi?"**

"Fark etmedim."

"Ve sırtlan da zebranın bacağını, tıpkı aşçının tayfanın bacağını kestiği gibi yemişti."

"Ohhh, Okamoto-san, ne çok şey fark ediyorsun."

"Öbür filikada karşılaştıkları kör Fransız - bir kadınla bir erkeği öldürdüğünü itiraf etmedi mi?"

"Evet, etti."

"Aşçı, tayfa ile annesini öldürdü."

"Çok etkileyici."

"Öyküleri bağdaşıyor."

"Öyleyse Tayvanlı tayfa zebra, annesi orangutan, aşçı şey... sırtlan - böylece kendisi de kaplan!"

"Evet. Kaplan, sırtlanı öldürdü - ve kör Fransız'ı - tıpkı aşçıyı öldürdüğü gibi."

Pi Patel: "Bir çikolatanız daha var mı?"

Bay Chiba: "İşte buyurun!"

"Teşekkürler."

Bay Chiba: ***"Peki ama bunlar ne demek oluyor, Okamoto-san?"***

"Hiçbir fikrim yok."

"Peki ya ada? Firavunfareleri kim?"

"Bilmiyorum."

"Ya o dişler? Ağaçtakiler kimin dişleriydi?"

"Bilmiyorum. Çocuğun kafasının içinde değilim ki."

[Uzun bir sessizlik]

Bay Okamoto: "Sorduğum için bağışlayın, ama aşçı Tsimtsum*'un batışıyla ilgili bir şey söyledi mi?"*

"Bu şimdi anlattığım öyküde mi?"

"Evet."

"Hayır söylemedi."

"2 Temmuz günü, sabahın erken saatlerinde olanları açıklığa kavuşturabilecek bir şey anlatmadı mı yani?"

"Hayır."

"Motoruyla ya da yapısıyla ilgili bir şey?"

"Hayır."

"Başka gemiler ya da suyun içindeki cisimlerle ilgili bir şey?"

"Hayır."

"Tsimtsum *'un batışıyla ilgili hiçbir şey mi açıklayamadı?"*

"Hayır."

"Neden bir tehlike işareti gönderilemediğini söyledi mi?

"Gönderilseydi ne fark ederdi? Bildiğim kadarıyla, üçüncü sınıf paslı bir demir yığını battığında, petrol yüklü, hem de çok, doğa dengesini tümden mahvedecek kadar yüklü değilse eğer, hiç kimse umursamaz, hiç kimse duymaz. Tek başınızasınızdır."

"Oika bir şeylerin yolunda gitmediğini fark ettiğinde artık iş işten geçmişti. Havadan kurtarma yapılamayacak kadar uzaktaydınız. Çevredeki gemilerden gözetlemeleri istendi. Hiçbir şey görmediklerini bildirdiler."

"Hazır konu açılmışken, üçüncü sınıf olan tek şey geminin kendisi değildi. Mürettebat, amirleri ortalıktayken çalışırmış gibi görünen, ortalıkta olmadıklarında ise hiçbir iş yapmayan, düşmanca davranışlı bir it kopuk sürüsüydü. Tek kelime İngilizce konuşmuyorlardı ve bize hiç yardımcı olmuyorlardı. İçlerinden bazıları, öğle saatlerinden itibaren alkol kokuyordu. Bu aptallar kim bilir neler yapmışlardır? Kaptanlar..."

"Bunu söylemekle neyi kastediyorsunuz?"

"Neyi söylemekle?"

"Bu aptallar kim bilir neler yapmışlardır?"

"Belki de bir sarhoşluk anında içlerinden bazıları hayvanları serbest bırakmışlardır, demek istiyorum."

Bay Chiba: "Kafeslerin anahtarları kimdeydi?"

"Babamda."

Bay Chiba: "Peki mürettebatın anahtarları yoksa, kafesleri nasıl açmış olabilirler?"

"Bilmiyorum. Levye kullanmış olabilirler."

Bay Chiba: "Neden böyle bir şey yapsınlar? Vahşi bir hayvanı kafesinden salmayı kim ister?"

"Bilmiyorum. Sarhoş bir adamın aklından neler geçtiğini kim bilebilir? Ben size yalnızca olanları anlatıyorum. Hayvanlar kafeslerinden çıkmışlardı."

Bay Okamoto: "Affedersiniz. Mürettebatın uygunluğu konusunda kuşkularınız mı var?"

"Ciddi kuşkularım."

"Alkolün etkisi altında bir amirle karşılaştınız mı hiç?"

"Hayır."

"Ama mürettebattan bazılarının alkollü olduğunu fark ettiniz?"

"Evet."

"Amirler ustaca ve profesyonelce davrandılar mı?"

"Bizimle pek işleri olmadı. Hayvanlara asla yaklaşmadılar."

"Geminin kullanımı açısından demek istiyorum."

"Nereden bilebilirim? Her gün onlarla oturup çay içtiğimizi mi sanıyorsunuz? İngilizce konuşuyorlardı, ama mürettebattan daha iyi değillerdi. Yemek salonunda istenmediğimizi göstermek için ellerinden geleni yapıyorlar ve yemek boyunca tek söz etmiyorlardı. Sanki orada yokmuşuz gibi sürekli Japonca konuşuyorlardı. Onlara göre biz rahatsız edici bir yük taşıyan, ikinci sınıf bir Hintli aile idik yalnızca. Sonunda yemeklerimizi annemle babamın kamarasında yemeye başladık. 'İşte gerçek macera!' demişti Ravi. Yolculuğu dayanılır kılan, maceracı ruhumuzdu. Zamanımızın büyük bir bölümünü dışkıları küreyerek, kafesleri temizleyerek ve babam veterinercilik oynarken, hayvanları besleyerek geçiriyorduk. Hayvanlar iyi olduğu sürece bizler de iyiydik. Amirlerin usta olup olmadıklarını bilmiyo-

rum."

"Geminin yan yattığını mı söylemiştiniz?"

"Evet."

"Ve pruvadan kıç tarafına doğru bir eğim olduğunu?"

"Evet."

"Yani gemi yani geminin önce kıç tarafı battı?"

"Evet."

"Önce pruva değil?"

"Hayır."

"Emin misiniz? Geminin ön tarafından arkasına doğru bir meyil mi vardı yani?"

"Evet."

"Gemi, başka bir gemiye çarptı mı?"

"Başka bir gemi görmedim."

"Başka bir cisme çarptı mı?"

"Gördüğüm kadarıyla hayır."

"Karaya oturdu mu?"

"Hayır, yalnızca batarak gözden kayboldu."

"Manila'dan ayrıldıktan sonra, motorla ilgili sorunlar hakkında bilginiz var mıydı?"

"Hayır."

"Gemi gerektiği gibi yüklenmiş miydi sizce?"

"Hayamın ilk gemi yolculuğuydu. Gerektiği gibi yüklenmiş bir geminin neye benzediğini bilmiyorum."

"Gerçekten de bir patlama duydunuz mu?"

"Evet."

"Herhangi başka bir ses?"

"Bin kadar."

"Batışla ilgili demek istiyorum."

"Hayır."

"Geminin hızla battığını söylüyorsunuz."

"Evet."

"Aşağı yukarı ne kadar sürdüğünü tahmin edebilir misiniz?"

"Söylemesi güç. Çok hızlıydı. Yirmi dakikadan kısa sürede diyebilirim."

"Çok mu enkaz vardı?"

"Evet."

"Gemi koca bir dalganın ortasında kalmış olabilir mi?"

"Sanmıyorum."

"Ama fırtına vardı, değil mi?"

"Deniz çalkantılı görünüyordu. Rüzgâr ve yağmur vardı."

"Dalgalar ne kadar yükseklikteydi?"

"Yüksektiler. Sekiz, on metre kadar."

"Bu oldukça sıradan sayılır aslında."

"Bir filikanın içindeyken değil."

"Evet, tabii. Bir yük gemisi için yani."

"Belki de daha büyüktüler. Bilmiyorum. Ama hava ödümü kopartacak kadar kötüydü, bundan eminim."

"Havanın kısa sürede düzeldiğini söylediniz. Gemi battı ve hemen sonra pırıl pırıl bir gün başladı, öyle değil mi?"

"Evet."

"Bana ani bir boraymış gibi geldi."

"Gemiyi batırmaya yetti."

"Merak ettiğimiz de bu."

"Tüm ailem öldü."

"Bu konuda üzgünüz."

"Benim kadar değil."

"Peki Bay Patel ne oldu öyleyse? Aklımız karıştı. Her şey normaldi sonra birden ..."

"Sonra normal bir batış oldu."

"Neden peki?"

"Bilmiyorum. Bunu sizin söylemeniz gerekir. Uzmanlar sizsiniz. İlminizi kullanın."

"Anlamıyoruz."

[Uzun bir sessizlik]

Bay Chiba: "**Gene ne oldu?**"

Bay Okamoto: "**Pes ediyoruz. Tsimtsum'un batışı ile**

ilgili açıklama Pasifik'in dibinde yatıyor."

[Uzun bir sessizlik]

Bay Okamoto: "Evet, buraya kadar. Kalk, gidelim. Pekâlâ, Bay Patel sanırım öğrenmemiz gerekenleri öğrendik. Yardımlarınız için size çok teşekkür ediyoruz. Bize çok yardımcı oldunuz."

"Rica ederim. Ama gitmeden önce, size bir şey sormak istiyorum."

"Evet?"

"*Tsimtsum* 2 Temmuz 1977'de battı, değil mi?"

"Evet."

"Ve *Tsimtsum*'dan kurtulmayı başaran tek kazazede olan ben, Meksika kıyılarına 14 Şubat 1978'de çıktım, değil mi?"

"Doğru."

"Bu aradaki 227 günle ilgili size iki öykü anlattım."

"Evet, anlattınız."

"Hiçbiri *Tsimtsum*'un batışını açıklamadı."

"Haklısınız."

"Size göre hiçbiri gerçeklere dayalı bir fark yaratmadı."

"Doğru."

"Hangisinin gerçek olduğunu, hangisinin olmadığını kanıtlayamazsınız. Sözüme güvenmek zorundasınız."

"Sanırım."

"Her iki öyküde de, gemi batıyor, ailem ölüyor ve ben acı çekiyorum."

"Evet, doğru."

"Öyleyse söyleyin, sizin için gerçeklere dayalı bir fark yaratmadığına ve sorunuza her iki yoldan da yanıt bulamadığınıza göre, hangi öyküyü daha çok sevdiniz? Hangisi daha iyi bir öykü, içinde hayvanlar olan mı, yoksa hayvansız olan mı?

Bay Okamoto: "Bu ilginç bir soru..."

Bay Chiba: "İçinde hayvanlar olan öykü."

Bay Okamoto: "Evet. İçinde hayvanlar olanı, daha iyi bir öykü."

Pi Patel: Teşekkür ederim. Tanrı'ya göre de öyle."

[Sessizlik]

Bay Okamoto: "Rica ederiz."

Bay Chiba: "**Ne dedi demin?**"

Bay Okamoto: "**Bilmiyorum.**"

Bay Chiba: "**Oh, şuna bak - ağlıyor.**"

[Uzun bir sessizlik]

Bay Okamoto: "Dönüş yolunda dikkatli olacağız. Richard Parker ile karşılaşmak istemeyiz.

Pi Patel: "Merak etmeyin, karşılaşmayacaksınız. Onu asla bulamayacağınız bir yerlerde saklanıyordur."

Bay Okamoto: "Bizimle konuşmaya zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz, Bay Patel. Size minnettarız. Ve tüm bu başınıza gelenlerden dolayı gerçekten çok üzgünüz."

"Teşekkürler."

"Bundan sonra ne yapacaksınız?"

"Sanırım Kanada'ya gideceğim."

"Hindistan'a geri dönmeyecek misiniz?"

"Hayır. Artık orada beni bekleyen bir şey yok. Yalnızca hüzünlü anılar."

"Sigortadan para alacağınızı biliyorsunuz, tabii."

"Oh."

"Evet. Oika sizinle temasa geçecek."

[Sessizlik]

Bay Okamoto: "Gitmemiz gerek. Her şey gönlünüzce olsun, Bay Patel."

Bay Chiba: "Evet, gönlünüzce olsun."

"Teşekkür ederim."

Bay Okamoto: "Hoşça kalın "

Bay Chiba: "Hoşça kalın."

Pi Patel: "Yol için birkaç bisküvi ister misiniz?"

Bay Okamoto: "İyi olur."

"İşte, üçer tane alın."

"Teşekkürler."

Bay Chiba: "Teşekkürler."

"Rica ederim. Hoşça kalın. Tanrı sizinle olsun, kardeşlerim."

"Teşekkürler. Sizinle de, Bay Patel."

Bay Chiba: "Hoşça kalın."

Bay Okamoto: "**Açlıktan ölüyorum. Gidip bir şeyler yiyelim. Yeter artık cevap verme.**"

100. BÖLÜM

Bana yazdığı mektupta, Bay Okamoto, soruşturmanın "zor ve akılda kalıcı" olduğunu belirtmişti. Piscine Molitor Patel'i "çok zayıf, çok dayanıklı, çok zeki" olarak anımsıyor.

Raporunun özü şöyle:

Tek kazazede, Tsimtsum'un batış nedenini aydınlatamadı. Anlaşıldığı kadarıyla gemi çok hızlı batmış, buna dış kabuğundaki büyük bir yarık neden olmuş olmalı. Bu kuramı, büyük enkaz parçaları doğrulayacaktır. Ama yarığın asıl nedeni açıklanamadı. Açıölçerde, o güne ait çok kötü bir hava şartına rastlanmadı. Kazazedenin hava ile ilgili bildiği görüşler izlenimci ve inanılmaz. Hava olsa olsa katkıda bulunmuş olabilir. Batış nedeni büyük olasılıkla geminin dahili bir sorunundan kaynaklanıyordur. Kazazede motorla ilgili bir sorunu ima ederek, bir patlama duyduğunu söylüyor, bir kazan patlaması söz konusu olabilir ama bu yalnızca bir varsayım. Gemi yirmi dokuz yıllıktı (Erlandson ve Skank Tersanesi, Malmö, 1948), 1970'te onarılmış. Havanın gerilimiyle, yapısal bitkinlik buna neden olmuş olabilir, ama tahmini. O gün, o bölgeden geçen başka bir gemi rapor edilmemiş, bu yüzden başka bir gemiyle çarpışmış olamaz. Bir enkaza çarpışmış olabilir, ama doğrulanamıyor. Denizde yüzen bir mayına çarpmış olma olasılığı var, ama hayali gö-

rünüyor. bunun yanı sıra batışın geminin kıç tarafından başlamış olması da, yarığın kıç tarafında olduğunu işaret ediyor. Kazazedenin mürettebatla ilgili kuşkuları var, ama amirlerle ilgili söyleyecek bir sözü yok. Oika Gemicilik İşletmeleri, geminin şartlara uygun olarak yüklenmiş olduğunu ve mürettebat ya da amirlerle ilgili sorunlardan haberdar olmadıklarını bildirdiler.

Eldeki kanıtlarla, geminin batış nedenini belirlemek olanaksız. Oika adına standart sigorta işlemleri uygulanacak. Başka bir eyleme geçilmeyecek. Dosyanın kapatılmasını öneriyorum.

Tüm bunların yanı sıra bir Hint vatandaşı olan Piscine Molitor Patel, akıl almaz derecede zorlu ve acılı olayların üstesinden gelmeyi başararak, şaşırtıcı bir cesaret ve dayanıklılık örneği sergilemiştir. Araştırmacının deneyimlerine göre, öyküsü batan gemi tarihindeki öykülerden hiçbiriyle bağdaşmamaktadır. Çok az sayıda kazazede, Bay Patel kadar uzun süre denizde yaşamayı başarabilirdi ve hiçbiri de bir Bengal kaplanının eşliğinde değil.

Bir yük gemisinin trajik şekilde batmasının ardından, bir filika uçsuz bucaksız, vahşi Pasifik Okyanusu'nun ortasında yapayalnız kalır. Sandalın hayatta kalmayı başarabilen mürettebatı bir sırtlan, kırık bacaklı bir zebra, dişi bir orangutan, Richard Parker adında üç yüz kiloluk bir Bengal kaplanı ve Pi adlı 16 yaşında Hintli bir çocuktan oluşmaktadır. Hikâye asıl bundan sonra başlar. Pi'nin açlık, susuzluk, soğuk, sıcak ve en önemlisi korkuyla mücadele ettiği günler boyunca gösterdiği direnç ve inanç karşısında sarsılacaksınız.

İtalo Calvino'yla kıyaslanan Yann Martel'in akıllara durgunluk veren bir hayal gücüne sahip romanı, okuyucusunu hem şaşkına çevirecek, hem de ona büyük bir haz verecek...

"Pi'nin Yaşamı, bir romancının, mümkün değilmiş gibi gözüken bir olayı nasıl da mümkün hale getirdiğini göstererek kadere olan inancınızı yenileyecek."

The New York Times

"Muhteşem bir kitap... Orijinal, zekice işlenmiş, şaşırtıcı ve dopdolu..."

Margaret Atwood

"Eşsiz ve harikulâde anlatılmış tamamen orijinal bir hikâye."

The Guardian

"Zekice işlenmiş hilelerle dolu özgün bir başyapıt."

Daily Telegraph

FOX 2000 PICTURES SUNAR BİR HAISHANG FILMS / GIL NETTER YAPIMI BİR ANG LEE FILMİ "LIFE OF PI"" SURAJ SHARMA IRRFAN KHAN TABU RAFE SPALL VE GÉRARD DEPARDIEU MÜZİK MYCHAEL DANNA GÖRSEL YÖNETMEN DAVID LEE KURGU TIM SQUYRES, A.C.E. PRODÜKSİYON AMİRİ DAVID GROPMAN SİNEMATO GRAFİ CLAUDIO MIRANDA, ASC. YÖNETİCİ TASARIMCI DEAN GEORGARIS

YAPIMCILAR GIL NETTER ANG LEE DAVID WOMARK YANN MARTEL'İN ROMANINDAN UYARLAMA SENARYO DAVID MAGEE YÖNETMEN ANG LEE

tiglon facebook.com/PininYaşamı WWW.LIFEOFPIMOVIE.COM

ISBN: 978-975-10-2010-9

9 789751 020109